

ivane j avaxSvil is saxel obis Tbil isis saxel wifo universiteti

frangul i fil ol ogia

ni no sanai a

zmnuri metaforul i j gufebi da azrovnebis konstantas
nominacia Tanamedrove frangul enaSi

ivane j avaxiSvil is saxel obis Tbil isis saxel mwifo univesitetis fil ol ogiis
doqtoris (PH.D) akademiuri xarisxis mosapovebl ad warmodgenil i

d i s e r t a c i a

mecnier-xel mZRvanel i:

humanitarul i fakul tetis

romanul i fil ol ogiis

srul i profesori: ia fxakaZe

თბილისის
უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

2008

S e s a v a l i

azrovnebis fenomeni, rogorc adamianis fsiqikuri aqtiurobis erT-erTi gamovl ineba, orgvarad aisaxeba adamianis bunebriv enaSi: erTi mxriv, cnebebisa da msj el obebis saxiT, vinaidan ena azrovnebis Sedegs da maTan Tanaarsebul samyaros gacnobierebis saSual ebas warmoadgens da meore mxriv, nominaciis (saxel debis) obieqtis, azrovnebis tipuri situaciisa da misi el ementebis saxiT sinqroniul Wriil Si, xol o azrovnebis evol uciuri konceptual uri rigis (113; stepanovi 2000:605) saxiT diaqroniul Wriil Si.

sadisertacio naSromSi azrovneba saxel debis obieqtis rol Si gvevl ineba, xol o am obieqtis metaforul i nominaciis SesaZl el obebs Cven Tanamedrove frangul i enis sinqroniul Wriil Si vikvl evT.

`azrovneba (azrovnebs) qarTul ganmartebiT I eqsikonebSi Semdegnairad aris ganmartebul i:

_ procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, daskvnebis gamotanisa /q.e.g.l . arn. Ciqobavas red./

_ tvinis funqcia: procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, azrTa gamotanisa /q.e.g.l . rvatomeul i/.

`azrovnebis- frangul Sesatyviss `penser-- s ase ganmartaven frangul ganmartebi T I eqsikonebSi:

_ Appliquer l'activité de son esprit aux éléments fournis par la connaissance:

Former, combiner des idées et des jugements /P.D.R./,

_ Former dans son esprit, concevoir, imaginer /P.D.L./.

am ganmartebaTa simravl idan saerTo el ementebS Tu gamovyofT, miviRebT Semdeg arsebiT niSnebs: `tvinis, gonebis aqtiuroba, funqcia- erTi mxriv, anu `azrovnebis- da sxva amdagvari fsiqikuri aqtiurobis zogadi aRniSvna: azrTa formireba, msjel oba meore mxriv, anu is l ogikuri aspekti, romel ic mas ganasxvavebs sxva fsiqikuri aqtebisagan,

rogoricaa `ocneba- (`imis warmodgena, ris Sesrul ebac sasurvel ia-) da `mogoneba- (`mexsierebaSi warsul is aRdgena-); zogierT ganmartebaSi mocemul ia `azrovnebis- ramdenime damakonkretebel i niSani, rogoricaa: aRqma, warmodgena da azrebiS formirebis Uprocesi.

Aazrovnebis aRmniSvnel i enobrivi niSnebi Sesabamisi tipuri l ogikuri situaciis l eqsikur uzrunvel yofas warmoadgenen. Tanamedrove frangul enaSi azrovnebis procesebis aRsaniSnad arsebul i neitral uri nominaciuri erTeul ebis (pirdapiri nominaciebis) gverdiT metaforul i aRniSvnac produqtiul ia. Aamgvari nominaciuri xerxi, mocemul kul turasa da enaSi, azrovnebis evol uciuri konceptual uri rigis istoriul uzrunvel yofas warmoadgens.

j er kidev frangul i enis istoriis mkvl evari al ber doza (57, doza 1956: 125) werda imis Sesaxeb, rom enebSi abstraktul i cnebebis Seqmnas kacobriobis ganviTarebis ganTiadze eyreboda safuZvel i da es procesi konkretul ad frangul enaSi l aTinuridan Semosul i sityvebis metaforizaciis gziT xorciel deboda. aseTnairad, dRevandel frangul Si gvaqvs azrovnebis da azris gamomxatvel i sityvebi _ penser, pensée, romel Tagan zmna l aTinuridanaa nasesxebi, sadac igi `awonvas- niSnavda (iqve). abstraktul i cnebebis metaforul i saxel debis procesi Tanamedrove enebSi mimdinareobs, rac bunebrivi enis saSual ebiT samyaros Secnobis daxvewiT aixsneba.

kvI eviS sagani: azrovnebis fenomenis metaforul i aRniSvnis faqtebi Tanamedrove frangul enaSi c saxezea. maT Sorisaa Les pensées viennent, tournent (autour de...); assiègent, obsèdent qn tipis **zmnuri metaforul i j gufebi**, roml ebic Cveni **kvI eviS sagans** warmoadgens. amgvar nominaciur erTeul ebs sadisertacio naSromSi anal itizmsa da frazeol ogizmebs Soris gardamaval i erTeul ebis statuss vaniWebT (iqidan gamomdinare, rom orive kl asis niSnebs SeiTavseben), ris argumentirebasac Temis

Teoriul nawil Si gTavazobT da riTac saerTod doneTaSorisi gardamaval i kl asebis arsebobas vadasturebT.

zmnuri, predikaciul i j gufebisadmi Cveni interesi imiT ganisazRvra, rom gamonaTqvamSi sinamdvil is obieqtebi zmnis saSual ebiT amJRavneben Tavis arsebobas. swored amitomaa, rom predikats central uri adgili uWiravs gamonaTqvamSi da mis motivacias anu propozicias (propoziciul mniSvnel obas) (169, miura 1981: 342) sxvanairad rom vTqvaT **mudmivas** anu **konstantas** warmoadgens.Aam garemoebam gansazRvra sadisertacio **naSromis saxel wodeba**: “zmnuri metaforul i j gufebi da azrovnebis konstantas nominacia Tanamedrove frangul enaSi”. Cvens kvl evaSi ZiriTadad l eqsikonebidan amokrebil enobriv, uzual ur metaforul j gufebs ganvixil avT, magram stil isturi markirebis kvl evis SemTxvevaSi anal izis sagans, enobrivis gverdiT, mxatvrul i metaforul i j gufebic warmoadgens.

M mocemul i kvl evis **mimarTul ebas** j er ki dev 1988 wel s q. zvenigorodSi

(moskovis ol qi) Catarebul sakavSiro skol a-seminarze `frazeeol ogizmebis l eqsikografiul i damuSaveba nebismeri tipis l eqsikonebisa da rusul i enis manqanuri fondisaTvis- Caeyara safuZvel i. am skol a-seminarma sabWour sivrceSi manqanur l eqsikografias da enaTa l eqsikuri fondis l ingvisturi kvl evis kompiuterizacias Cauyara safuZvel i (32, borisova 1989; 101, piCugina 1991: 150-152). Ddasaxel ebul i skol a seminaris safuZvel ze ori krebul i gamovida: “Лексикографическая разработка фразеологизмов для словарей различных типов и для машинного фонда русского языка” (материалы к методической школе- семинару), Москва: Изд-во ИРЯ АН СССР, 1988. da “ Фразеологическая параметризация в машинном фонде русского языка, Москва: Изд.- во ИРЯ АН СССР, 1990. saqarTvel os Cven warmovadgendi T (106, sanai a 1990).

skol a-seminarma, enis manqanuri fondis frazeol ogiuri qvefondis programul i uzrunvel yofis garda, iseTi tipis Teoriul i sakiTxebi wamoWra, romel ic didi xania davas iwvevda enaTmecnierebaSi. maT Soris **frazeeol ogiis** sazRvrebis dadgenis probl ema, gardamaval i kl asebis gamoaSkaraveba da aRwera, myari Sesityebebis yvel a tipis yvel a arsebul i niSnis parametrizacia da maTi mniSvnel obis makrokomponenturi model is Seqmna. aseve am makrokomponenturi model is SigniT aRweris zonebisa da maTi parametrizaciis kriteriumebis dadgena. Aam probl ematikis amsaxvel i Teoriul i da praqtikul i kvl evebi saqarTvel osa da safrangeTsi j er ar Sesrul ebul a. saqarTvel oSi manqanuri l eqsikografia

mxol od bil ingvuri l eqsikonebis SeqmniT viTardeba (68, kapanaZe 1990) da garda amisa arsebobs enis morfol ogiuri (127, Cikoize 2004) da fonetikuri manqanuri anal izis tradiciebi, magram ara l eqsikis manqanuri anal izisa; xol o safrangeTSi arsebobs `predikaciul i mniSvnel obis integrirebul i parametrizaciis mniSvnel ovani nimuSebi (151, fuSi 1991; 188, vil emsi 2001).

skol a-seminarze gansakuTrebul i yuradReba mieqca enis frazeol ogiuri qvefondis arqiteqtonikisa da ganxil ul i tipis nominaciuri erTeul ebis l eqsikografiul i damuSavebis cxril ebis Seqmnas, romel Ta Sorisaa metaforul i Sesityvebebis semantikuri struqturis amsaxvel i Cvens mier SemuSavebul i cxril i. ruseTSi am konferencias mohyva mTel i rigi samecniero naSromebisa roml ebic frazeol ogiuri parametrizaciis cxril Si erT cal ke aRebul aRweris zonas warmoadgenda, rogoricaa magal iTad: Анализ **мотивационных зон** для семантических групп глагольных языковых метафор описывающих **поведение человека**, АКД, Ленинград: 1991 (107, sandomirskai a 1991)

Cvens sadisertacio naSromSi dasmul i probl emebis ZiriTadi nawil i am konferenciis gavleniT warmoiSva da mTli anad l eqsikis manqanuri anal izis moTxovnebs aris daqvemdebarebul i. esenia:

1. sad SeiZl eba gaivl os frazeol ogiis sazRvari da ra mimarTebsia am sazRvrebis damdgen kriteriუმებTan Cveni kvl evis sagnad arCeul i zmnuri metaforul i j gufebi frazeol ogiuri erTeul ebis damdgeni myari kriteriუმების dRemde ararsebobis gamo. Sesabamisad imis garkveva, Tu amgvარი metaforul i Sesityvebebi ra tipis nominaciur erTeul ebs warmoadgenen;

2. rogoria maTi semantikuri struqtura da eqvemdebareba Tu ara igi model irebas; aseve SesaZl ebel ia Tu ara metaforul i Sesityvebebis manqanuri anal izi.

garda amisa sadisertacio naSromSi sxva probl emebisac ganvixil avT. Eesenia:

3. metaforis aRweriT i model is Seqmna uroml isodac Cven ver warmogvidgenia azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis metaforul i aspekts kvl eva.

4. Aaseve azrovnebis, rogorc sinamdvil is erT-erTi monakveTis, kognitiuri xatis Seqmnis SesaZl ebl obis garkveva Cvens mier gaanal izebul Sesityvebebze dayrdnobiT, iqidan gamomdinare, rom metaforas naSromSi, ZiriTadad samyaros

Secnobis instrumentad ganvixil avT, xol o Cvens mier gamokvl eul i zmnuri j gufebi metaforul s warmoadgenen.

sadisertacio naSromis ZiriTadi mi znebi. kvl evis sagnad arCeul i azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis **derivaciul -dinamikuri da semantikur-struqturul i (statikuri), aseve informaciul i da kognitiuri anal izi mocemul i naSromis ZiriTad mi znebs** Seadgens.

sadisertacio naSromis ZiriTadi amocanebi. naSromSi dasaxul mi znebTan dakavSirebul i **amocanebi** ki SemdegSi mdgomareobs:

_ Tanamedrove frangul enaSi azrovnebis konstantas aRmniSvnel i metaforul i zmnuri j gufebis **I ingvisturi arsis dadgena** anu imis garkveva Tu **ra tipis nominaciur erTeul s warmoadgenen** isini da maTi nominaciuri tipis amsaxvel i **adekvaturi saxel wodebis Seqmna**, vinaidan arc "zmnuri metaforul i j gufebis" da arc "metaforul i myari Sesityvebebis" saxel wodebebi Cveni azriT srul yofil ad ver asaxaven am nominaciuri erTeul ebis arss.

_ amasTan dakavSirebiT dagWir da nominaciis tipis dadgena, roml is Sedegsac kvl evis sagnad arCeul i azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebi warmoadgenen da sakvl evi nominaciuri erTeul is **I eqsikuri mniSvnel obis** tipis garkvevac. vgul isxmobT anal izis **obieqtis mimarTebas, rogorc nominaciaTa tipol ogiasTan** aseve **I eqsikuri mniSvnel obis tipol ogiasTan.**

_ vinaidan kvl evis sagns azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri **metaforul i j gufebi warmoadgenen, I eqsikuri mniSvnel obis metaforizaciis** I ingvisturi da eqstral ingvisturi (fil osofiuri, fsiqol ogiuri, kognitiuri) **faqtorebis dadgena** aseve Cveni naSromis erTerT amocanad gvesaxeba.

_ **metaforis aRweriTi model is** Seqmna, am erTeul ebis warmoqmniis dinamikuri aspektis rel iefurad warmocenis mizniT, aseve erT-erT central ur amocanas warmoadgens;

_ aranaki eb mniSvnel ovnad gvesaxeba **metaforis tipol ogiuri kl asifikaciebis dadgena** am fenomenis, xol o Sedegad zmnuri metaforul i Sesityvebebis funqciuri tipol ogiis warmosaCenad;

_ I eqsikuri mniSvnel obis metaforizaciis procesSi nominaciuri erTeul is **Sinagani formis rol is dadgena** metaforul i j gufebis I eqsikuri mniSvnel obis

warmoqmisa da funqcionirebis dinamikuri aspeqtis gaxsnas emsaxureba. vgl isxmobT Sinagani formis wamyvan rols, rogorc metaforiT aRniSnul i konceptisa da l eqsikuri mniSvnel obis Camoyal ibebaSi, aseve mocemul i nominaciuri erTeul is, rogorc eqspresiul i da Sesabamisad fsiqol ogiuri gamaRizianebl is SeqmnaSi msmenel ze emociuri efeqtis miRwevis mizniT.

_ azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i Sesityvebebis **Sinaarsis mocul obis** da maTi **semantikuri struqturis dadgena (statikuri anal izi)**;

_ komponenturi anal izis safuZvel ze **azrovnebis amsaxvel i paradigmul i semantikuri vel is ageba** da mis sazRvrebSi **sinonimuri, antonimuri paradigmebis gamokveTa**, aseve **perifrazul i saSual ebebis gamoaSkaraveba**;

_ abstraktul i da pragmatul ad Sepirobebul i Sinaarsis **formal izacia-model irebis SesaZl ebl obis garkveva** manqanur l eqsikografiasTan da l ingvisturi kvlevis avtomatizaciasTan kavSirSi. azrovnebis konstantas aRmniSvnel i da saerTod metaforul i Sesityvebebis amsaxvel i **makrokomponenturi model is** Seqmna masSi Semaval i **aRweris zonebis** dadgenisa da maTi **parametrizaciis gziT** ;

_ iqidan gamomdinare, rom metafora sinamdvil is Secnobis mniSvnel ovan instrumentad migvaCnia, ris argumentirebasac metaforis aRweriT i model is Seqmnis kval dakval viZl eviT, **azrovnebis kognitiuri (konceptual uri xatis)** da misi Sesatyvisi **erovnul -xatovani metaforul i suraTis** dadgena Tanamedrove frangul enaSiAaseve aranakl eb mniSvnel ovan amocanad gvevl ineba.

sadisertacio naSromis aqtual uroba. mocemul i sadisertacio naSromis **aqtual uroba** masSi dasmul i probl ematikidan gamomdinareobs. esenia, erTi mxriv, metaforis warmoqmnaTan, mis funqcionirebasa da gagebasTan dakavSirebul i probl emebi. meore mxriv ki _ enis l eqsikuri sistemis manqanur anal izTan dakavSirebul i sakiTxebi. **metaforizacia azrTwarmoebis yvel aze produqtiul xerxs** warmoadgens enis struqturis yvel a doneze: l eqsikurze, morfol ogiursa Tu sintaqsurze. metadre l eqsikurze, radgan es fenomeni gansakuTrebul aqtiurobas enaSi ukve arsebul i l eqsikuri erTeul ebis bazaze axal i mniSvnel obebisa da cnebebis warmoqmnaSi avl ens.

dReisTvis arsebul i, **metaforul nominaciasTan dakavSirebul i**, probl emebis Semsawl el i **mimarTul ebebis simravle**: l eqsikol ogiuri, l eqsikografiul i,

semasiol ogiuri, onomasiol ogiuri, eqspresiol ogiuri, l ogikuri, l ingvo-
stil isturi, fsiqol ingvisturi, gnoseol ogiuri, l ingvo-
l iteraturaTmcodneobiTi, kidev erTxel **mowmobs** im faqtze, rom am tipis
nominacia **kvl evis amouSretel wyaros** warmoadgens.

xel ovnuri intel eqtisa da enis manqanuri kvl evis perspeqtivac didi imedebis
momcemia, xol o am sferosTan dakavSirebul i kvl evebi saintereso.

sadisertacio naSromis siaxl e. Ffrazzol ogiis sazRvrebis damdgeni mkacri
kriteriumebis dRemde ar arsebobis gamo, Cvens winaSe imTaviTve warmoiSva les
pensées viennent, tournent (autour de)...; assiègent, obsèdent qn tipis metaforul i zmnuri
j gufebis l ingvisturi statusis garkvevis probl ema. am mizniT davadgineT am
nominaciuri erTeul isaTvis damaxasiaTebel i arsebiTi niSnebi. deduqciur meTodze
damyarebul ma Teoriul ma anal izma Semdegi Sedegebi mogvca: **sakvl ev erTeul s**
erTdroul ad aRmoaCnda anal itikuri da frazeol ogiuri Sesityebebi saTvis
damaxasiaTebel i niSnebi.

erTi mxriv, SesityebaSi Semaval i srul i mniSvnel obis mqone sityvis
(semantikuri sayrdenis) gverdiT xmarebul i, **iribi nominaciis gziT, semantikuri**
transpoziciis Sedegad miRebul i, avtonomiur nominacias unarmokl ebul i
satel iti komponenti funqciurad **damxmare sityvas** utol deba da am nominaciur
erTeul ebs **anal itikur Sesityebebs amsgavsebs.** am mosazrebas l eqsikuri
anal itizmis Semdegi ganmartebac amyarebs: `erTi srul i mniSvnel obis mqone da me-
ore, damxmare sityvasTan gaTanabrebul i, avtonomiur nominacias unarmokl ebul i
wevrisagan Semdgari myari Sesityeba- (55, dmitrieva1971:37). meore mxriv,
frazzol ogizmis gansazRvrebisTvis Semdegi formul ireba migvaCnia marTebul ad :
« frazeol ogizacia niSnavs Sesityebis xarixobrivad axal movl enaSi,
frazzol ogiur erTeul Si transformacias » (64, JorJol iani 1987). JorJol ianis
kval dakval frazeol ogias da frazeol ogiur nominacias Cvenc enis cal ke doned
ganvixil avT.

frazzol ogiis sazRvrebis gansazRvrel kriteriumebad dRemde arsebul i
niSnebis Sej erebul erTobl iobas gTavazobT :

_ frazeol ogizmi sityvisagan gansxvavebiT warmoadgens **ori an orze meti**
sityvisagan Semdgar, cal ke gaformebul mTl ianobas.

_ misi struqturul i erTianoba **dauSI el i anu monol iTuri** unda iyos, xol o komponentebi Caunacvl ebadi.

_ enaSi misi xmarebis **regul aroba** aseve mniSvnel ovan maxasiaTebel s warmoadgens.

_ frazeol ogiuri erTeul i **metyvel ebaSi mza saxiT** aqtual izdeba da ar iqmneba metyvel ebis procesSi, rac gamoricxavs **okazional uri erTeul ebis warmoqmnas**.

_ am erTeul ebs **Tundac erTi sityvis**, umravl es SemTxvevaSi ki **yvel a komponentis semantikuri transformacia** unda axasiaTebdes da sityvis bmul i tipis mniSvnel obas warmoadgendes.

sakvl evi nominaciuri erTeul ebi **frazeol ogizmiSTvis damaxasiaTebel** Semdeg niSnebs avl enen: **warmoadgenen ori sityvisagan warmomdgar, cal ke gaformebul mTI ianobas: avl enen enaSi xmarebis regul arobas da metyvel ebaSi mza saxiT aqtual izacias; axasiaTebT erTi komponentis semantikuri transformacia.** amave dros maT arafrazeol ogiur warmoSobaze mowmobs Semdegi niSnebis uqonl oba: **struqturis dauSI el i erTianoba anu monol iTuroba da komponentebis Caunacvl ebadoba: garda amisa, frazeol ogiuri erTeul i ar iqmneba metyvel ebis procesSi, rac gamoricxavs okazional uri erTeul ebis warmoqmnas da, rac mTavaria zmnur metaforul j gufebSi arcerT komponents ara aqvs dakargul i sityvis funqcia** (097, oniani 1970; 11, aval iani 1970; 64, JorJol iani 1987).

yovel ive zemoaRniSnul i gvafiqrebinebs, rom **arsebobs anal itikursa da frazeol ogiur Sesityebebs Soris gardamaval i kl asi**, razec j er kidev S. bal i miuTitebda, werda ra, rom Tavisufal da frazeol ogiur Sesityebebs Soris, arsebobs "mTel i rigi gardamaval i kl asebis aRweris aucil ebl obis sakiTxi q. zvenigorodSi gamarTul, rusul i enis frazeol ogiis manqanuri qvefondis SeqmnisaTvis miZRvniI skol a-seminarze erT-erT ZiriTad probl emas warmoadgenda. aq pirvel ad gaiJRera anal itikuri tipis idiomebis arsebobs ideamac (58, Eroфеева, 1900, 36), magram dRemde es probl ema safuZvl ianad aravis gamoukvl evia. amdenad, azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis I ingvistur, nominaciur statusTan dakavSirebul i sadisertacio naSromSi dasmul i probl ematika axal ia da rogorc yvel aferi axal i, j er kidev Camoyal ibebis

procesSia. am tipis gardamaval i erTeul ebisTvis maTi **arsis amsaxvel i adekvaturi saxel wodebis Seqmnis ideac** mocemul i sadisertacio naSromis **mecnierul siaxl es** warmoadgens.

migvaCnia, rom kvl evis sagnad arCeul i nominaciuri erTeul ebi **iribi nominaciis** Sedegs warmoadgenen (115, Tel ia 1977; 116, Tel ia 1981), romel sac, Cveni azriT, avtonomiur-meorad da frazeol ogiur nominacias Soris gardamaval i adgil i uWiravs, xol o maTi l eqsikuri mniSvnel oba warmoadgens **derivaciul ad bmul s** da l eqsikur mniSvnel obaTa tipol ogiaSi sintaqsurad ganpirobetul sa da frazeol ogiurad bmul s Soris Sual edur rgol s warmoadgens (133, Smel i ovi 1973).

yovel ive zemoTqmul idan gamomdinare, Sesaswavl nominaciur erTeul ebs naSromSi `derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebi- ewoda (SemdgomSi d.b.a.s.),.

sadisertacio naSromSi aseve pirvel ad aris Seqmnil i dReisTvis arsebul ze (89, makkormaki 1985) bevrad ufro srul yofli i, metaforis aRweriTil model i, romel ic makkormakis mier moazrebul i sami donis nacvl ad (done 1 _ zedapirul i ena ; done 2 _ semantika da sintaqsi ; done 3 _ Semecneba _ 89 makkormaki 1985: 2) xuTs moicavs :

I etapi – kognitiuri etapi _ Semecnebis siRrmiseul i struqtura : ucnob

informaciis nacnobTan Sedarebis aucil ebl oba ;

II etapi _ fsiqol ogiuri etapi _ Secnobisa da metaforul i

saxel debisaTvis gankuTvnil i obieqtisadmi subieqturi

ganwyobis Seqmna;

III etapi – semantikuri etapi _ axal i cnebis Sesaqmmel ad vargisi niSnebis

arCeva da axal i cnebis, konceptis Seqmna, sadac rel iefurad

gamokveTil i Sinagani formacaa gamoxatul i;

IV etapi _ sintaqsur - l ingvisturi etapi axal cnebaze da mniSvnel obaze

axal i enobrivi niSnis, Cvens SemTxvevaSi bmul i tipis
 metaforul i analitikuri struqturis dafiqsirebasTanaa
 dakavSirebul i ;

V etapi - okazional uri metaforis stereotipizaciisa da enaSi
 damkvidrebis gziT, misi enobrivi, uzual ur metaforad
 gadaqcevaSi da mocemul i kul turis sakuTrebad gadaqcevaSi
 mdgomareobs.

M makkormakisagan gamsxvavebiT, romelic metaforas doneebis, siRrmiseul i
 (semantikur-sintaqsuri da kognitiuri) da zedapirul i (zedapirul i ena)
 struqturabis saxiT warmogvidgens, Cven metaforas warmoqmnis etapebad
 ganvixil avT. Tumca ki, makkormakis msgavsad migvaCnia, rom isini adresatis mier
 erT mTli anobad da erTdroulad, sinergiul ad aRiqmeba. makkormaki Tavis
 SemoTavazebul model s zedapirul i struqturidan siRrmiseul isaken
 mimarTul ebiT ganixil avs, xolo Cven piriqiT, siRrmiseul idan zedapirul isaken.

garda amisa, Teoriul i kvleba-Ziebis kval dakval , Cvens sadisertacio
 naSromSi warmovadgenT iseTi **Lingvisturi cnebebis gansazRvrebis axlebur
 interpretacias**, rogoricaa metaforul i mniSvelobis Sinagani forma da
 metaforul i xati. aq **Sinagani forma anu Sidaforma** (gakisa da Teliasagan
 gamsxvavebiT, romlebic Sidaformas mxolod motivaciis niSnad ganixilaven)
 moazrebul ia, rogorc metaforul i Sesityebis denotatis erT-erTi, logikurad
 an emociurad gamokveTili sema, xolo zmnuri Sesityebis metaforul i xati
 warmodgenilia, rogorc aRsaniSni obieqtis asociaciuri msgavseba (Sdr. 196,
 Lingvistur terminTa ... 1990).

pirvel ad aris agebul i metaforul i SesityebebiT gamoxatul i azrovnebis
 amsaxveli semantikuri vel i. dRemde mas pirdapiri nominaciebis an avtonomiuri
 metaforebis safuZvel ze agebdnen (ix. 49, gol iakova 1956; 30, berl ini 1960; 141,
 bal dingeri 1964; 48, gol ovniova 1989; 59, zaonegini 1972).. Cvens mier Sedgenil
 semantikur vel Si aRwerilia 60 nominaciuri erTeuli. vel is farglebsi

gamokveTil ia 10 tipis sinonimuri paradigma da 2 antonimuri opozicia. Aaseve warmodgenil ia zmnebis : **Penser, songer, réfléchir, méditer** –s perifrazirebis SesaZl ebl obebi.

aseve **pirvel ad aris Sedgenil i** bmul i tipis metaforul i mniSvnel obis da Sesabamisad metaforul i myari Sesityvebebis manqanuri anal izisaTvis gankuTvnil i **nominaciuri erTeul ebis makrokomponenturi model i l eqsikografiul i parametrizaciis amsaxvel i cxril is saxiT. Aaseve dadgenil ia am cxril Si aRweris zonebis parametrizaciis kriteriumebi.**

sadisertacio naSromSi **pirvel ad aris SemCneul i metaforul i** bmul i anal itikuri struqturebis semantikuri struqturis semuri Semadgenl obisa da metaforis funqciuri tipis urTierTdamokidebul eba aseve am urTirTdamokidebul ebis msgavseba mendel eevis qimiur el ementTa tabul asTan. vgul isxmobT im faqts, rom aruTiunovas (21, aruTiunova 1978) mier Seqmnil metaforis funqciur tipol ogiasa da bmul i tipis metaforul mniSvnel obaSi Semaval i semebis raodenobas Soris Cven pirdapiri damokidebul eba aRmovaCineT. magal iTad, Cvens naSromSi maidentificirebel i da kognitiuri tipis bmul i metaforis semantikuri struqtura mxol od denotaciiT xasiaTdeba, maSin rodesac xatovan (Cvens mier dadgenil i tipi) metaforas, semantikur struqturaSi presupoziciul i xasiaTis mqone metaforul i xatic emateba ; SefasebiTi tipis SemTxvevaSi igi kidev erT, SefasebiT (konotaciur) semas dairTavs

(SefasebiT da emociur maxasiaTebel ebs Cven cal -cal ke ganvixil avT), xol o emociuri tipis SemTxvevaSi emotivs, rogorc kidev erT konotaciur semas da a. S. Aamgvarad semebis raodenobis zrda metaforis xarixobriv-funqciur cvl il ebas iwvevs. Aamitomac am saxis kanonzomierebas mendel eevis el ementTa tabul as vadarebT.

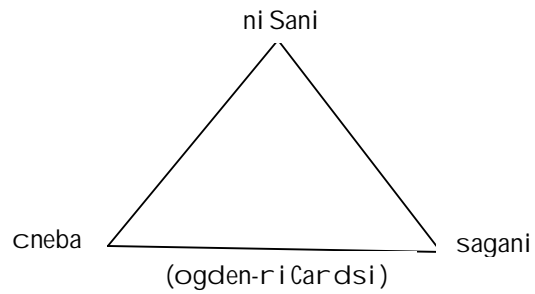
zogadmeTodol ogiuri midgoma da meTodTa sistema. meoce saukuneSi adamianis xel ovnuri intel eqtis SeqmnasTan dakavSirebul i probl emebidan gamomdinare, Tanamedrove enaTmecnierebis wiaRidan, l ingvistur mimarTul ebaTa mTel i rigi aRmocenda da damoukidebel discipl inebad Camoyal ibda (komunikaciuri da kognitiuri l ingvistika, fsiqol ingvistika da paral ingvistika, aseve l ingvisturi informatika anu gamoTvl iTi enaTmecniereba, rogorc gamoyenebiTi enaTmecnierebis erT-erTi aspeqti). amitom sadisertacio naSromSi dasmul i probl ematikisadmi, misi mraval pl anianobidan gamomdinare, **zogadmeTodol ogiuri midgomac kompl eqsuria,**

rac Tanamedrove enaTmecnierebis sxvadasxva mimarTul ebebSi arsebul i meTodebis kompl eqsur gamoyenebasa da kvl evis tradiciul meTodebTan maT SexamebaSi mdgomareobs.

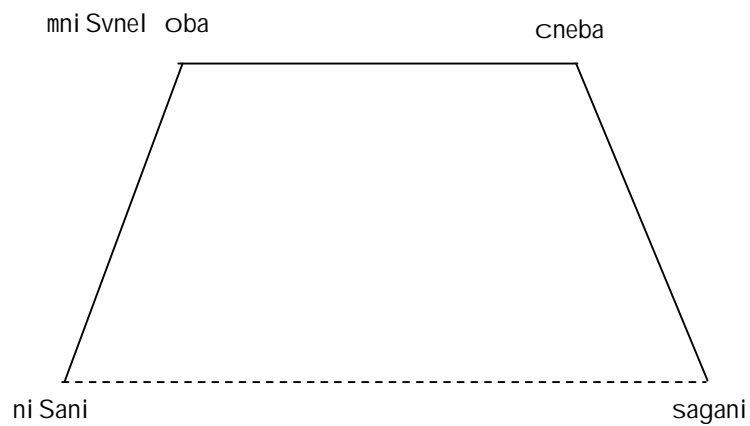
tradiciul Si vgül isxmobT enis nominaciuri sistemisa da aseve l eqsikur mniSvnel obaTa sistemis kvl evis **tipol ogiur meTods**, Mmagram garda amisa, viyenebT enis l eqsikuri sistemis **kompiuterul kvl evas daqvendebarebul i makrokomponenturi semantikuri anal izis meTods**. vinaidan nebsmieri nominaciuri erTeul i garkveul informacias gvawdis, Cven mas **informaciis Teoriis** da model irebis SesaZl ebl obis kuTxiTac, informaciul aspeqtSi ganvixil avT. nominaciuri erTeul ebis l eqsikografiul i parametrizaciis sferoSi amgvარი Tanamedrove mdgoma enobrivi masalis **makrokomponenturi anketirebis meTods** eyrdnoba, rac Sinaarsis mocul obis srul, amomwurav aRweras emsaxureba. l eqsikuri mniSvnel obis semantურ strუტურაSi Semaval **semebs aRweris cal keul zonebad ganvixil avT**. maTi parametrizaciis mizniT viyenebT semantikuri model is « teqsti <=> Sinaarsi » wiaRSi aRmocenebul i semantikuri aRweris special ur enas, romelic l atinuri l eqsikuri morfemebis Semokl ebul, universal uri (standartul i) Sinaarsebis aRmniSvnel i umokl esi simbol oebisagan Sedgeba (61 Jol kovski .. 1965; 62 Jol kovski .. 1969; 91, mel Cuki 1974a; 92, mel Cuki 19746). l eqsikuri parametrebis inventari, mogvianebiT, apresianma enis sinonimuri saSual ebebis aRsawerad gamoiyena (14 apresiani 1974). Aazrovnebis vel is fargl ebSi sinonimebis, antonimebisa da perifrazirebis saSual ebebis gamosaaSkaravebl ad Cvenc l eqsikuri standartebis aRmniSvnel i simbol oebis inventars mi vmarTeT.

naSromis ZiriTad **sayrden cnebebs - nominaciuri erTeul i** (nominaciis Teoriis ZiriTadi erTeul i) da **l eqsikuri mniSvnel oba** warmoadgens. aqedan gamomdinare, yuradReba aRar eqceva im faqts, Tu ramdeni sityvisganaa Semdgari es nominaciuri erTeul i. igi, ganixil eba rogorc erTi **semiotikuri, enobrivi niSani**.

enobrivi niSnis Teoriidan cnobili, sinamdvil is am saxvel i tradiciul i l ogikuri samkuTxedis nacvl ad :

naSromSi es urTierTmimarTebebi mniSvnel obisa da konceptis gasamij nad trapeciis saxiTaa warmodgenil i :

(heger - bal dingeri)

nominaciur erTeul s, rogorc enobriv niSans, ganvixil avT l ingvo-semiotikuri kvlevis Semdeg aspeqtebSi: 1. **semantikurSi** (ni Snis mimarTeba sinamdvil esTan), 2. **pragmatul Si** (subieqtis mimarTeba ni SanTan), 3. **informaciul Si**, 4. **eTnikur-kul turol ogiurSi** (ni Snis mimarTeba erovnul kul turasTan) (113, stepanovi 2000:5).

vinaidan metaforul i zmnuri Sesityvebebi ara mxol od aRniSnaven azrovnebis fenomens, aramed mas asaxaven kidec, kvl eva ori mimarTul ebiT warimarTeba: onomasiol ogiuri da semasiol ogiuriT.

onomasiol ogiuri mimarTul eba azrovnebis procesis amsaxveli semantikuri vel is agebaSi mdgomareobs da miznad isaxavs sakvl evi enobrivi faqtebis sazRvrebis dadgenas. semasiol ogiuri ki _ probl emis referencial ur aspeqts Seadgens da Tanamedrove frangul i enis prizmaSi danaxul i azrovnebis tipuri logikuri situaciis, sinamdvil is am monakvetis konceptual uri xatis dadgenaSi mdgomareobs. amgvarad kvl evaSi warmodgenilia azrovnebis metaforul i kognituri suraTis model is Seqmnis cda, romelic Camoyal ibebis procesia da Semdgom daxvewas moiTxovs.

eqstral ingvisturi anal izis metodi fsiqol ingvisturi **eqsperimentebis** gamoyenebaSi mdgomareobs. nagul isxmevia **lingvisturi interviu, rogorc fsiqol ingvisturi eqsperimentis** erT-erTi saxeoba (129, Saxovski 1982).

sadisertacio naSromis Teoriul i Rirebul eba. sadisertacio naSromis **Teoriul i mniSvnel oba** dRemde nakl ebad Seswavi il analitikursa da frazeol ogiurs Soris gardamaval i enobrivi erTeul is Teoiriul kvl evaSi aisaxeba. gardamaval i kl asebis dadgenis aucil ebl obis probl ema 1988 wl is zvenigorodis skol a-seminaramde arsad wamoWri la. anal itizmsa da frazeol ogiurs Soris gardamaval i tipis erTeul is arsebobis dadgenas bunebrivad mohyva am erTeul is arsis amsaxveli saxel wodebis Seqmnis aucil ebl oba, roml is Seqmnac sadisertacio naSromis kidev erT Teoriul ad Rirebul Sedegad migvaCnia.

Aaranakl eb mniSvnel ovania Cvens mier Seqmnil i metaforis aRweriTi model ic.

sadisertacio naSromis praqtikul i Rirebul eba. kvl evis **praqtikul i Rirebul eba** ki semantikuri anal izis gziT miRebul l eqsikografiul ad Rirebul masal aSi mdgomareobs. Ees aris azrovnebis aRmniSvnel i semantikuri vel i da am vel is fargl ebSi aRweril i sinonimuri, antonimuri da perifrazul i saSual ebebi. agreTve metaforul i Sesityvebebis l eqsikografiul i parametrizaciis cxril i, romelic SeiZl eba gamoyenebul iqnes rogorc Cveul ebrivi tipis, aseve manqanuri l eqsikonisaTvis, erTi mxriv da manqanuri l ingvisturi kvl evisaTvis, meore mxriv. kvl evis Sedegebi SeiZl eba aseve gamoyenebul iqnes, rogorc Targmanis Teoriasa da

praqtikaSi, sadac igi moexmareba mTargmnel s mniSvnel obis semantikur struqturaSi Semaval ama Tu im semaze gaamaxvil os yuradReba metaforis funqciuri tipisda mixedvit. azrovnebis aRmniSvnel i zmnuri metaforul i mniSvnel obis semantikur- struqturul i anal izis Sedegebi aseve SeiZl eba gamoyenebul iqnes eqspresiul i l eqsikis swavl ebis meTodikaSi, sadac mocemul i cxril i metaforis dekodirebas gauadvil ebs enis Semswavl el s. ucxo enis swavl ebis procesSi aseve mniSvnel ovania azrovnebis vel is fargl ebSi gamoaSkaravebul i sinonimebis, antonimebisa da perifrazirebis saSual ebebis aTvi sebac.

sadisertacio naSromis struqtura. sadisertacio naSromis struqtura Semdegia: igi warmoadgens kompiuterze nabeWd 154 gverds. Sedgeba Sesavl is, oTxi Tavisa da daskvnisagan. Tan axl avs azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis l eqsikografiul i parametrizaciis cxril ebi da bibl iografia.

Sesaval Si gansazRvrul ia SromaSi dasaxul i mizani da amocanebi, kvl evis aqtual uroba, misi siaxle, Teoriul i da praqtikul i Rirebul eba, agreTve gamoyenebul i meTodebi.

pirveli Tavi - `enaSi anal itikursa da frazeol ogiur erTeul ebs Soris gardamaval i kl asis arsebobis Teoriul i safuZvl ebi- eZRvneba anal itikursa da frazeol ogiur erTeul ebs Soris gardamaval i kl asis arsebobis Teoriul argumentirebas da misi arsis adekvaturi saxel wodebis Seqmnas. Ees Tavi Sedgeba Semdegi qveTavebisagan: 1. enis nominaciuri sistemis tipol ogiuri anal izi; 2. bmul i anal itikuri struqturabis mniSvnel obis tipi da misi adgil i l eqsikur mniSvnel obaTa tipol ogiaSi; 3. iribi nominaciis genezisur-dinamikuri anal izi;; 4. derivaciul ad bmul i tipis anal itikuri struqturis specifika..

meore Tavi - « derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturabis formirebisa da funqcionirebis metaforul i aspeqti » eZRvneba metaforis mraval aspeqtovan anal izs amgvani nominaciuri erTeul ebis warmoqmni sa da funqcionirebis dinamikis ukeT warmosaCenad. mocemul i Tavi Sedgeba Semdegi qveTavebisagan : 1. metaforis warmoSobisa da amocnobis meqanizmis aRweriT i model i; 2. metaforis SesaZl ebel i tipol ogiuri kl asifikaciebi; 3. mniSvnel obis metaforizacia da gamonaTqvamis sakomunikacio perspeqtiva.

mesame Tavi – აზროვნების კონსტანტის გამოხატვის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკური ანალიზი- ეზრუნება აზროვნების კონსტანტის არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკურ-სტრუქტურული ანალიზის დანიშნულების ერთეულების მოდელირებას და მანკანური კვლევის შესაძლებლობების გარკვევას. ეს Tavi Sedgeba Semdegi qveTavebisagan: 1. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკური მაკროეი. 2. სინონიმია, ანთონიმია და პერიფრაზირება აზროვნების არმნიშვნელობის მაკროეის საზრუნების; 3. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკური მიკროეი; 3.1. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების დენოტაციური მაკროკომპონენტი; 3.2. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების კონოტაციური მაკროკომპონენტი; 3.3. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკის ეროვნულ-კულტურული ასპექტი; 4. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების მნიშვნელობის ფორალიზაცია-მოდელირებას და მანკანური კვლევის შესაძლებლობების. 4.1. აზროვნების არმნიშვნელობის დერივაციული ბმული ანალიტიკური სტრუქტურების მნიშვნელობის არრების ზონები ;

4.2. ბმული მეტაფორული სტრუქტურების ლეკსიკოგრაფიული პარამეტრიზაციის ცხრილის პრატიკული გამოყენება.

meoTxe Tavi – «ენის პრიზმის დანახული აზროვნება (აზროვნების პროცესის კონიტიური მეტაფორული ხატი)» არრების მეტაფორის რეფერენციური ასპექტი, აზროვნების ტიპური სიტუაციის კატეგორიზაციის ლოგიკური ანალიზის დამოკიდებული ლოგიკურ-კონიტიური სურათის ხატოვანი უმოცუნის შესაძლებლობა. მოცემული Tavi Sedgeba Semdegi qvesaTaurebisagan: 1. მეტაფორის რეფერენციური ასპექტი; 2. აზროვნების კონცეპტუალური მეტაფორული ხატი ტანამედროვე ფრანგული ენის.

daskvnaSi შეამებულის კვლევის პროცესის მიხედვით, სედეგები,

Ddasacavad gamotani i debul ebebi

warmodgenil sadisertacio naSromSi dasacavad Semdegi debul ebebia gamotani i:

1. nebismier enaSi SesaZl ebel ia arsebobdes doneTaSorisi erTeul ebi, gardamaval i tipis kl asebi, roml ebic SeiTavseben im doneTa niSnebs, romel Ta Sorisac moeqcevia;
2. Cvens mier sakvl ev masal ad arCeul i azrovnebis aRmniSvel i metaforul i zmnuri j gufebi doneTa Soris erTeul ebs warmoadgenen, kerZod ki _ analitikursa da frazeologiurs Soris gardamaval kl ass;
3. arsebiTi niSnebidan gamomdinare SesaZl ebl ad migvaCnia amgvar erTeul ebs « derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebi » ewodos;
4. enaSi adamianis fsiqikuri aqtiurobis da saerTod abstraqtul i cnebebis gamomxatvel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis warmomSobi faqtorebi SesaZl ebel ia obieqturic iyos da subieqturic, intral ingvisturic da eqstral ingvisturic amitom Cven maT Semdegnairad vaj gufebT:

Intral ingvisturi: 1. obieqturi faqtorebi _ Eenis asimetriul oba: sasrul i raodenobis enobrivi niSnebis arseboba usasrul o raodenobis cnebebis aRsaniSnavad. Sedegad iribi nominaciis aucil ebl oba.

2. subieqturi faqtorebi _ komunikantis swrafva rac SeiZl eba adekvatu-rad aRniSnos situacia da misi el ementebi. Bderivaciul ad bmul i analitikuri struqtura Sinaarsobrivad ufro mdidaria vidre azrovnebis gamomxatvel i zmnebi: penser, songer, réfléchir, méditer.

Eqstral ingvisturi:

1. obieqturi faqtorebi _ 1) I ogikuri: gamonaTqvamis I ogikuri abstraqtul i subieqtis gasagnierebisaken swrafva; 2) kognituri: samyaros aTvisebis procesSi axal i konceptebis Seqmna an Zvel is warmodgena axal i kuTxiT, axal I ogikur kavSirebSi gamovl enil i axal i Tvisebebis aRmoCena.

2. subieqturi faqtorebi _ Ffsiqol ogiuri: Nnominaciis aqtSi mTqmeli subieqturi ganwyobis real izacia an recipientze emociuri zemoqmedeba _ metaforis Sinagani formisa da xatis Seqmna, Zveli da axali informaciis kontrastis gziT fsiqol ogiuri geStal tis efeqtis miRweva.
5. saerTod metaforis, xolo kerZod bmul i tipis metaforis funqcionirebis meqanizmi samyaros Semecnebis process emTxveva da kompiuteruli azrovnebis model shgavs, rac axali informaciis Zvel is saSual ebiT warmodgenaSi mdgomareobs;
6. metaforis warmomSobi faqtorebi misi warmoqmnis etapebs Seesabameba, roml ebic mshnel is mier mTI ianobaSi sinergiul ad aRiqmeba;
7. metaforis, kerZod, bmul i metaforis amocnobis pirobas konteqstis anu erovnul -kul turul i fonuri codnis gaTval iswineba warmoadgens;
8. bmul i metaforis funqciuri tipebi mis Sinaarsobrivi struqturaSi semebis raodenobazea damokidebul i;
9. bmul i metaforis Sinagani forma poli funqciuria. mis ZiriTad funqciebs Seadgens:
 _ aRsaniSni obieqtis erTi an meti niSnis l ogikuri an emociuri reliefuri gamokveTa.
 _ Zveli da axali, anu konkretuli da abstraktuli, aseve obieqturi da subieqturi heterogenuli informaciis meqanikuri dakavSireba.
 _ axali cnebis da axali metaforuli mniSvnelobis organizeba;
10. metaforuli zmnuri jgufebis warmoqmna gamonaTqvamis sakomunikacio perspeqtivas cvl is;
11. Bmul i tipis metaforis semantikuri struqtura eqvemdebareba semantikuri model irebas da misi amsaxveli adekvaturi modeli Sedgeba ori, denotaciuri da konotaciuri makrokomponentisagan;
12. aseve model irebas eqvemdebareba azrovnebis procesis konceptualuri metaforuli suraTi.

T a v i I .

enaSi anal itikursa da frazeol ogiur erTeul ebs Soris
gardamaval i kl asis arsebobis Teoriul i safuZvl ebi

dResdReobiT frazeol ogiis sazRvrebis damdgeni myari kriteriუმebis ararsebobis gamo Cvens winaSe imTaviTve Cvens mier sakl ev obieqtad arCeul i les pensées viennent, tournent (autour de)...; assiègent, obsèdent qn; s’absorber, s’enfoncer, se plonger, se perdre dans les pensées, les réflexions, les méditations tipis azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis lingvisturi statusis garkvevis probl ema wamoiWra. anal itikur da amave dros frazeol ogiur erTeul ebTan maTma erTdroul ma msgavsebam CvenSi aRZra eWvi sityvaTa kombinatorikaSi cnobil am or kl ass Soris gardamaval i saxeobis arsebobis Sesaxeb.

enaSi anl itikursa da frazeol ogiur erTeul ebs Soris gardamaval i kl asis arsebobis Teoriul i argumentacia Semdegi amocanebis gadaWras moiTxovs:

1. nominaciis tipis dadgenas, roml is Sedegsac kvl evis sagnad arCeul i azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebi warmoadgenen da sakvl evi nominaciuri erTeul is l eqsikuri mniSvnel obis tipis garkvevas. vguL isxmobT anal izis obieqtis mimarTebas, rogorc nominaciaTa tipol ogiasTan, aseve l eqsikuri mniSvnel obis tipol ogiasTan.

2. Aamgvari anal izis gziT, azrovnebis konstantas aRmniSvnel i zmnuri metaforul i j gufebis lingvisturi statusis garkvevis Semdgom, am erTeul ebisaTvis maTi arsis gamomxatvel i saxel wodebis Seqmnas, vinaidan arc “zmnuri metaforul i j gufebis” da arc “metaforul i myari Sesityvebebis” saxel wodebebi, Cveni azriT, srul yofil ad ver asaxaven am nominaciuri erTeul ebis arss. Aam amocanis gadaWris SesaZl ebl oba mxol od am erTeul ebis arsebiTi da meoradi niSnebis garkvevis Sedegad gvesaxeba.

zemoxsenebul i amocanebis gadaWras mocemul TavSi gTavazobT.

1. enis nominaciuri sistemis tipologiuri analizi (derivaciul -dinamikuri suraTi)

enaTmecnierebaSi struqtural izmis sxvadasxva mimdinareobis gaCena nominaciisadmi interess sruli gaqrobiT emuqreboda, rom ara `praRis lingvisturi wris- mier samuSao programaSi Setanili zogierTi problema am sferodan.

Eenis, rogorc gamoxatvis saSual ebaTa sistemis warmodgenam, romelic garkveul komunikaciur mizans emsaxureba, warmoSva probl emisadmi iseTi meTodologiuri midgoma, romlis Tanaxmad, gamomxatvel saSual ebaTa sistemis anal izs safuZvl ad edeba mTqmel is sakomunikacio mizandasaxul eba. SeerTes ra enis ori _ nominaciuri da komunikaciuri aspekti, am lingvisturi skol is warmomadgenel ebma komunikaciaSi ganasxvaves orgvari qmedeba: nominaciuri _ anu enobrivi xerxebis da saSual ebebis iseTi gadarCeva (arCeva), romlebic sinamdvil is el ementebad danawevrebas emsaxureba da sintagmaturi qmedeba _ anu sityvaTa garkveul i SeerTebebi, rogorc ama Tu im konkretul i situaciis sazRvrebSi winadadebaSi am nominaciaTa gaertianebebis xerxi da saSual eba. Eenis funqcionirebis am xedvas warmogvidgens generaciul i semantikis warmomadgenel i u. fil mori (124, fil mori 1970: 51-52); generaciul i semantikis wiaRSi wamoiWra iseTi sakiTxebic, rogoricaa referenciis Teoriis poziciidan metaforul i aRniSvnebis ganxil va (125, frege 1977, 181-210).

referenciis Teoriam gaafarTova l eqsikuri nominaciis niSanTa diapazoni, CarTo ra masSi saxel debis meqanizmebis da maTi l ogikur-sintaqsuri fundamentis _ propoziciis _ urTierTqmedebis sakiTxi. aq unda gaviTval iswinoT is faqti, rom swored propoziciis siRrmeSi yal ibdeba yvel anairi tipis meoradi (arapirdapiri) saxel debani (iqve). referenciis Teoria izl eva nominaciis aqtebis aRweris semasiologiur gaSl asac.

ucxoel enaTmecnierTa progresul i ideebi aitaces rusma enaTmecnierebmac. nominaciis problemebis detal ur ganxil vas mieZRvna naSromTa krebul is ortomeul i: `enobrivi nominacia- rusul enaze (44, gaki 1977 a, 45, gaki 1977 b).

cneba nominacias (dasavl ur enaTmecnierebaSi _ denotacia, referencia, semiozi) martivad Tu ganvsazRvravT, igi Sinaarsis mqone enobrivi erTeulebis (sityvebis, Sesityvebebis, winadadebebis) warmoqmnas anu saxel debas gul isxmobs.

sinamdvil eSi es enobrivi fenomeni bevrad ufro rTul da mraVal aspeqtian movl enas warmoadgens. cneba nominacia, am terminis viwro gagebiT, SeiZl eba mxol od konkretul i sagnebis saxel debas aRniSnavdes. Cven ki igi farTod gvesmis da nebismieri bunebis obieqtis an misi niSan-Tvisebis, an kidev misi drosa da sivrceSi l okal izebis da Tundac misTvis raime niSnis predikaciis procesad warmogvi dgeba.

enaSi nominaciis (saxel debis) saSual ebebis ricxvi ar warmoadgens usasrul obas, amitom maTi aRnusxva da kl asifikacia friad Sesazl ebel ia. e. benvenistma imTaviTve gamij na: niSnebi-saxel ebi da niSnebi-gamonaTqvamebi; sistemuri da sametyvel o erTeul ebi; pirvel adi da meoradi saxel debis niSnebi da a.S. (29, benvenisti 1974:69-90).

l ingvisturi nominaciis topol ogiis yvel aze mwyobri da l ogikurad gamarTul i model i Seqmna v. gakma (44, gaki 1977 a: 230-294) ixil avs ra nominaciis saxesxaobebs funqciur-genezisur aspeqtSi, igi enobrivi niSnis asimetriul obas eyrdnoba da gamoyofs nominaciis sawyissa da warmoebul tipebs: **pirvel ads** anu **pirdapirs** da **meorads** anu **iribs**. aqedan pirdapiri nominacia am movl enis pirvel ad funqcias Seadgens, xol o iribi _ meorads. asimetrias SeiZl eba adgili i hqondes, rogorc paradigmatur aspeqtSi, aseve sintagmaturSic. imisda mixedviT, Tu romel aspeqts exeba simetriis darRveva, nominaciis sxvadasxva Sedegebs viRebT. rusul i enis masal aze dayrdnobiT v. gakma Seqmna nominaciaTa tipol ogiis amsaxvel i

paradigmatul i RerZi (aspeqti)	sintagmaturi RerZi (aspeqti)	
	simetria	asimetria
simetria	I. pirdapiri nominacia (sityvis pirdapiri mni Svnel oba) украсть	III. iribi nominacia (anal itizmi) совершить кражу
asimetria	II. iribi nominacia (sityvis meoradi mni Svnel oba) увести	IV. iribi nominacia (frazeol ogi zmi) запустить руку в чужой карман

Semdegi cxril i (45 gaki G1977b: 245) :

meoradi nominaciis Tavisebur interpretacias gvTavazobs v. Tel ia (115, Tel ia 1977; 116, 1981). sxvebisagan gansxvavebiT es rusi enaTmecnieri arCevs meoradi nominaciis or saxeobas. pirveli maTgani sakmaod martivi da gasagebia. es aris sakuTriv meoradi nominacia, romlis Sedegadac semantikurad modificirebul Tavisufal, damoukidebeli nominaciis unarmqone erTeul ebs viRebT. Tel ia maT **meorad nominaciebs** uwodebs (116, Tel ia 1981: 11). meorad-warmoebuli erTeuli eqstral ingvistur samyaros obieqtebs damoukidebl ad aRniSnavs da maSasadame mas saxel debis avtonomiuri funqcia axasiaTebis. amdenad am tipis meoradi nominaciebi damoukidebel, sruli mniSnel obis mqone nimiraciur erTeul ebs warmoadgenen. meorad-warmoebuli erTeul ebis il ustracias warmoadgens enobrivi avtonomiuri metafora da metonimia.

magram, rogorc ukve aRvniSneT, sxva enaTmecnierebisagan gansxvavebiT v. Tel ia meoradi nominaciis kidev erT saxeobas gamoyofs. es meore xerxi azrovnebis kombinatorul -sinTezuri an kombinatorul -analitikuri qmedebis CarTviTaa garTul ebuli. nominaciis procesSi amgvარი meorad-warmoebuli erTeuli nawil obriv desemantizacias ganicdis, ris Sedegadac kargavs nominaciis damoukidebel funqcias, anu referenciul potencial s, ris gamoc real obis aRsanisnad sxva sruli mniSnel obis mqone sityvas uerTdeba da sinamdvil is obieqts mxol od masTan kombinaciaSi aRniSnavs. meoradi nominaciis aseT meqanizms (xerxs) v. Tel ia **iribs** uwodebs (116, Tel ia 1981: 119), radgan amgvარი saxel debiT miRebuli erTeuli aRsanisn obieqts damoukidebl ad ki ara, aramed iribad, sxva sityvasTan gaSual ebul ad miemarTeba. axl ad Seqmnil i l eqsikuri erTeul is nominaciuri Rirebul eba, misi unari aRniSnos samyaros monakveTebi am SemTxvevaSi metwil ad sayrdeni sityvis mniSnel obazea damoukidebuli. aseTi tipis mniSnel obas v. Tel ia irib-warmoebulis uwodebs da aRniSnavs, rom misi Tavisebureba "winadadebis agebisas arCevisa da kombinaciis sintagmatur ganpirobepul obaSi vl indeba" (116, Tel ia 1981: 120). iribi nominaciis Sedegs warmoadgens sityvis dakavSirebuli (bmul i) mniSnel oba (116, Tel ia 1981: 85-93).

amgvarad, Tel ia irib nominacias ganxilavs, rogorc meoradi nominaciis erT-erT tips (sakuTriv meoradi nominaciis gverdiT), romlis Sedegadac, miReba sityvis meoradi mniSnel oba, nominaciis araavtonomiuri funqci iT.

v. Tel ias kl asifikaciis mixedviT, meorad warmoebuli enobrivi nisnebi Seesabameba v. gakis sqemis II SemTxvevas, xolo irib-warmoebuli ebi am sqemis III da

IV tipebs. Tel ias mier kl asificirebul i nominaciis tipebi gakis cxril is msgavsad SegviZi ia Semdegnairad warmovadginoT:

paradigmatul i RerZi (aspeqti)	sintagmaturi RerZi (aspeqti)	
	simetria	asimetria
simetria	I. pirdapiri nominacia (sityvis pirdapiri mni Svnel oba) украсть	III. iribi nominacia (anal itizmi) совершить кражу
asimetria	II. meoradi nominacia (sityvis meoradi mni Svnel oba) увести	IV. iribi nominacia (frazeol ogizmi) запустить руку в чужой карман

magram, rogorc ukve vnaxeT v. Tel ias miaçnia, rom iribi nominacia monawil eobas iRebs rogorc l eqsikuri anal itizmis, aseve enis frazeol ogiuri fondis SeqmnaSic. Cven ki, irib nominacias mxol od anal itikuri tipis Sesatyvebebis warmomSob meqanizmad miviCnevT, xol o frazeol ogiuri erTeul is warmomSob meqanizmad qarTvel i mkvl evaris d. JorJol ianis msgavsad, nominaciis gansakuTrebul tips, frazeol ogiur nominacias vaRiarebT da amit frazeol ogias cal ke enobrivi donis rangSi ganvixil avT (64, JorJol iani 1987: 7).

amdenad, Cven nominaciaTa tipol ogia sxvagvarad warmogvi dgenia:

paradigmatul i RerZi (aspeqti)	sintagmaturi RerZi (aspeqti)	
	simetria	asimetria
simetria	I. pirdapiri nominacia (sityvis pirdapiri mni Svnel oba) Penser	III. iribi nominacia (anal itizmi) Avoir une pensée
	II. meoradi nominacia	IV. iribi nominacia

asimetria	(si tyvis meoradi mni Svel oba) Peser, compter	(si tyvis derivaciul ad bmul i mni Svel oba, derivaciul ad bmul i anal itikuri struqtura) Une pensée vient, surgit
		V. frazeol ogiuri nominacia (si tyvis frazel ogi urad bmul i mni Svel oba, frazel ogi zmi) Travail de la tête

am cxril is mixedviT metafora, romel ic asimetriis Sedegia SeiZl eba iyos avtonomiuri da gaaCndes damoukidebel i nominaciis unari. aseve SeiZl eba iyos araavtonomiuri, bmul i, romel sac dakargul i aqvs nominaciis damoukidebel i unari da frazeol ogizmis nawil s Seadgens. magram, am or tips Soris SesaZl ebel ia gamovyot kidev erTi varianti: araavtonomiuri metafora iseTi myari Sesityvebis Semadgenl obaSi, romel ic SeiTavsebs anal itizmisa da frazeol ogizmis niSnebs. maSin am fenomenis tipol ogiis amsaxvel i cxril i Semdegnairad warmogvidgeba:

meorad-warmoebul i avtonomiuri metafora	irib-warmoebul i araavtonomiuri metafora	frazel ogizmSi Semaval i metafora
--	--	--------------------------------------

j er
kide

v S. bal im (26, bal i 1961: 89) frangul i enis l eqsikur fondSi aRmoaCina enaSi arsebul i iseTi erTeul ebi, roml ebic gardamaval , Sual edur, Znel ad aRsawer kl asebs warmoadgenen. xol o v. vinogradovma yuradReba miaqcia rusul enaSi Cveni sakvl evi masal is msgavsi Sesityvebis arsebobas: власть в немилость, развязать войну, прийти к решению, выбросить из памяти, хранить молчание, зло берет, гнев разгорается da sxv. da

მატ პერაფრაზები უოდა (40, ვინოგადოვი 1947, 30). მისი აზრით, ასეთი ტიპის პერაფრაზული სესიტეების სასუალეობით, ერთი სიტყვისაგან განსხვავებით, არსაინობიექტის დინამიკური ინსების უფრო დეტალური დაზუსტება და უფრო კოქალი არაუერა ხდება. ტუმკა ამგვარ ერთეულებს იგი ჯოგერაფრაზოლოგიური სესიტეების რანგის განიხილავს (40, ვინოგადოვი 1947: 85-90) ხოლო ბალი _ ფრაზოლოგიური სერიების რანგის (26, ბალი 1961: 30). გგაკი ამგვარ ერთეულებს იდიომატურ მყარ სესიტეებს უოდებს (44, გაკი გ 1977ა). სოვოდე ასემა ტერინოლოგიურმა არევამ, რომელ ჯეკ ფრანგული ფრაზოლოგიის მკვლევარი ნაზარიანი მიუთითებდა (ნაზარიანი 1987: 5) ამ ტიპის ერთეულების უფრო დეტალური ანალიზისაკენ და მათთვის უფრო ადეკვატური სახელწოდების სერვეისკენ გვიბიჯა.

ცვენენის ასე ტონინაციურ სასუალეებს, ანალიტიკებსა და ფრაზოლოგიებს სორის გადამავალი, სასუალედურ ერთეულეად მივიწევთ. როგორც ყველა გადამავალი კლასი, ისინი მომიჯნავე ერთეულების ინსებს შეიტავსებენ, ანალიტიკურსა და ფრაზოლოგიურსა. ამ დებულების არგუმენტირებას შემდეგნაირად ვარმოვადგენთ:

სხვა ტიპის სესიტეებისაგან ანალიტიკური ტიპის სესიტების ჯირიტად განმასხვავებელ კრიტერიუმად ტრადიციულად მის შემადგენლობას ერთი სრული მნიშვნელობის მქონე, ხოლო მეორე _ არასრული მნიშვნელობის სიტყვის არსებობა მიწნეული (55, დმირიევა 1971; 60, ჯოლოტოვა 1973). სოვოდე ასე ტარმოადგენს აზროვნების კონსტანტას არმნიშვნელობის ჯმნური მეტაფორული ჯგუფები: *s'enfoncer*, *se plonger*, *se perdre dans les pensées* და ა.ს.

მნიშვნელობის მეტაფორიზაციის პროცესი ავტონომიური ნინინაციის დაკარგვის საფუძველზე, ჯეოკამოტვილი პერაფრაზების ჯმნური ნაწილის (*s'enfoncer*, *se plonger*, *se perdre*), როგორც არასრული მნიშვნელობის სიტყვის ინტერპეტაცია, სასუალეებას გვაწევს განსაზრვოტეს ერთეულები, როგორც ანალიტიკური სტრუქტურები. ეს სტრუქტურები ერთ-ერთი კომპონენტის სახით ბმული მნიშვნელობის მქონე, არაავტონომიურ მეტაფორას შეიცავენ, რის გამოც, შესაწლებლად მიგვაწნია ამ ერთეულებს ბმული ტიპის ანალიტიკური სტრუქტურები ვუოდოტ.

მასასადამე, ბმული ანალიტიკური სტრუქტურა ვარმოადგენს სესიტეებას, რომლის შემადგენლობასი სედის სრული მნიშვნელობის სიტყვა სემანტიკური საყრდენის სახით (*les pensées*, *les réflexions*, *les méditations*) და მასთან დაკავსირებულობის არასრული მნიშვნელობის მქონე ირიბ-ვარმოებულობის სიტყვა, რომელსა დაკარგული აგვს პირდაპირი მნიშვნელობა და დამოუკიდებლობის ნინინაციის უნარი. ვინაიდან ამგვარი სტრუქტურები

ar warmoadgenen ori srul i mniSvnel obis mqone sityvis kombinacias, maT Soris kavSiri ar unda CaiTval os sakuTriv sintaqsur kavSirad. am azrs iziareben rusi enaTmecnierebi, g. zol otova (60, zol otova 1973: 38-39) da n. dmitrieva (55, dmitrieva 1971: 37), magram es avtorebi amgvar Sesityvebebs sakuTriv anal itizmis statuss aniWeben da Tvl ian, rom saerTod enis sistemaSi anal itikuri struqturebis (Sesityvebebis) arseboba ganpirobepul ia im faqtiT, rom isini azrs axal niuansebs SesZenen, erTsa da imave referents sxvadasxva sakomunikacio situaciaSi sxvadasxva rakursSi afiqsireben, sxvadasxva kuTxiT daanaxeben adresats.

zol otovas miaCnia, rom Tu gramatikul anal itikur struqturaSi damxmare sityva srul i mniSvnel obis mqone sityvis gramatikul modifikaciaze miuTitebs, xol o l eqsikuri anal itizmis SemTxvevaSi nominaciur funqcias mokl ebul i sityva semantikuri sayrdenis l eqsikur modifikacias axdens, amdenad isic damxmare sityvis rangSi ganxil eba (iqve).

sakiTxis aseTnairad dasma naTel s hfens im faqts, rom enis struqturul i meqanizmebi j er kidev bol omde ar aris Seswavl il i. mizezi SemdegSi mdgomareobs: sintaqsisitebi ZiriTadad ikvl even gramatikul anal itizms da TavianTi interesebis sferoSi ar aTavseben l eqsikur anal itikur struqturebs, frazeol ogebi aseve ar ganxil aven maT, gamomdinare iqidan, rom am struqturebs ar ganucdiaT frazeol ogizacia da ar warmoadgenen monol iTur erTeul ebs.

amrigad, Tanamedrove frangul enaSi mental uri aqtebis aRmniSvnel i metaforul i bmul i anal itikuri tipis Sesityvebebi Seicaven abstraqtul nazmnar saxel ebs semantikuri sayrdenis rol Si: pensée(s), idée(s), réflexion(s), méditation(s); da irib-warmoebul enobrivi niSnebs _ zmnebs, roml ebsac dakargul i aqvT pirvel adi konkretul i mniSvnel oba da azrovnebis process mxol od da mxol od am semantikur sayrdenebTan, kompl eqsSi aRniSnaven. magal iTad: s'absorber, s'enfoncer, se plonger, se perdre dans les pensées, les réflexions, les méditations.

amgvari myari Sesityvebebis arafrazeol ogiuri statusis dasadasturebl ad sxvanair midgomasac gamoviyenebT. SevecdebiT am erTeul ebs frazeol ogizmebis niSnebi da maTi sazRvrebis damdgeni parametrebi mi vuyenoT.

amasTan dakavSirebiT TviT **frazeol ogiis terminze** SevCerdebiT. rogorc l ingvisturi termini igi rusul da qarTul enebSi aRniSnavs enaTmecnierebis im

sferos, romel ic Seiswavl is frazeol ogiuri tipis myar Sesityvebebs anu frazeol ogiur erTeul ebs, sxvanairad frazeol ogizmebs.

frangul da saerTod dasavl ur enaTmecnierebaSi es termini nakl ebad ixmareba. mis sinonimebad gamoiyeneba: idiomebi, ufro iSviaTad idiomatizmebi. Tumca es terminebi SeiZl eba ufro farTod iyos gagebul i vidre frazeol ogia, vinaidan maT ricxvSi nebismeri fiqsirebul i l eqsika xvdeba. idiomebs uwodebs nebismeri tipis fiqsirebul l eqsikas rusi enaTmecnieri aniCkovic, romel mac ruseTSi safuZvel i Cauyara idiomatikas (termini misive), anu `mecnierebas Sesityvebebis Sesaxeb- (16, apresiani 1989: 105).

frangul enaSi am cnebis gamosaxatavad gamoyenebul ia Semdegi terminebi: locutions, locutions figées, expressions idiomatiques, gallicismes, idiotismes (93, nazariani 1987 : 5). yvel aze axl os rusul terminTan dgas S. bal is mier SemoTavazebul i: locutions phraséologiques. igi arCevs ori tipis frazeol ogiur erTeul s: séries phraséologiques et unités phraséologiques (26, bal i 1961: 30). aqedan pirvel saxebobaSi bal im iseTi aSkarad gamoxatul i anal itizmebic gaerTiana, rogoricaa: avoir des doutes=douter (93, nazariani 1987 :.16-18)

v. vinogradovma, Cauyara ra safuZvel i frazeol ogiis, rogorc cal ke discipl inis ganviTarebas, ganasxvava frazeol ogiuri erTeul ebis sami tipi: frazeol ogiuri Sesityveba, frazeol ogiuri mTl ianoba da frazeol ogiuri Senazardi (40, vinogradovi 1947: 85-90). Semdgom enaTmecnierebi mas erTiani kriteriumebis ararsebobaSi adanaSaul eben da aRniSnaven, rom mis mier gamoyofil i frazeol ogiuri Sesityveba ar SeiZl eba CaiTval os frazeol ogizmad, im martivi mizezis gamo, rom am tipis Sesityvebis orive komponents SenarCunebul i aqvs sityvis statusi, miuxedavad imisa, rom erT-erT maTgans mniSvnel oba aqvs Secvl il i (11, aval iani 1979:140).

yovel ive zemoTqmul idan gamomdinareobs, rom yvel a myari Sesityveba ver iqneba frazeol ogizmi, magram yvel a frazeol ogizmi myari Sesityvebaa. xol o, Cvens mier kvl evis sagnad arCeul i Sesityvebebis tipi ki, evropul terminebSi Tu aRvwerT, SeiZl eba idiomebad CaiTval os. S. bal is mixedviT isini frazeol ogiur seriebSic SeiZl eba movaxvedroT, xol o vinogradovis mixedviT TviT frazeol ogiur SesityvebebSic ki, magram ara sakuTriv frazeol ogiaSi am terminis viwro gagebiT (11, aval iani 1979:; 64, JorJol iani 1987).

Tumca, S. bal is ideebis mimdevrebi ruseTSic hyavs. mTel i rigi avtorebisa ar aRiarebs frazeol ogiis sistemurobas da mis donebriv statuss (114, Tel ia 1966, 116, Tel ia 1981; 78, kurCatkina... 1981). frazeol ogias isini ganixil aven, rogorc l eqsikol ogiis nawil s da ar avl eben mkacr sazRvars l eqsikur da frazeol ogiur erTeul ebs Soris.

samwuxarod enaTmecnierebaSi dRemde ar aris SemuSavebul i frazeol ogiuri erTeul is dasadgenad gamosadegi universal uri kriteriუმები. amis mizezi imaSia, rom erTi enisTvis dadgenil i kriteriუმები SeiZl eba gamousadegari aRmoCndes meoreSi. ase magal iTad, gaumarTI ebel ia v. vinogradovis mier Seqmnil i Teoriis meqanikuri misadageba frangul i enis frazeol ogiuri fondisTvis.

naSromis mocemul monakveTSi Cven mainc SevecdebiT, dRes arsebul i kvl evebis safuZvel ze, sakiTxis farTo istoriul i mimoxil vis gareSe Camovayal iboT es kriteriუმები. am procesSi CvenTvis amosaval wertil s warmoadgens **frazeol ogiis sistemuroba da damouki debel doned** aRiareba. meore debul eba, romel sac frazeol ogizaciis gansazRvrebasi unda daveyrdnoT SemdegSi mdgomareobs: frazeol ogizacia niSnavs Sesityebis xarixobrivad axal movl enaSi, frazeol ogiur erTeul Si transformacias. amisTvis ki is unda xasiaTdebodes Semdegi arsebiTi niSnebiT:

_ frazeol ogizmi sityvisagan gansxvavebiT warmoadgens ori an orze meti sityvisagan Semdgar, cal ke gaformebul mTl ianobas.

_ misi struqturul i erTianoba dauSl el i anu monol iTuri unda iyos, xol o komponentebi Caunacvl ebadi.

_ enaSi misi xmarebis regul aroba aseve mniSvnel ovan maxasiaTebel s warmoadgens.

_ frazeol ogiuri erTeul i metyvel ebaSi mza saxiT aqtual izdeba da ar iqmneba metyvel ebis procesSi, rac gamoricxavs okazional uri erTeul ebis warmogmnas.

_ am erTeul ebs Tundac erTi sityvis, umravl es SemTxvevasi ki yvel a komponentis semantikuri transformacia unda axasiaTebdes da sityvis bmul i tipis mniSvnel obas warmoadgendes.

azrovnebis aRmniSvnel i is zmnuri metaforul i j gufebi, roml ebic Cveni dakvirvebis sagans warmoadgenen xasiaTdebian orkomponentiani, rTul i struqturIT, enaSi xmarebis regul arobiT da erTi el ementis semantikuri transformaciIT, rac maT amsgavsebs frazeol ogiur Sesityvebebs erTi transformirebul i komponentiT. struqturul i aramonol iTuroba (rouler de **vagues** pensées) da komponentebis advil i Canacvl ebadoba ki (**s'enfoncer, se perdre, se plonger** dans ses pensées; **s'enfoncer dans ses pensées, la méditation, dans ses réflexions; les pensées, les idées** viennent), rac mTel rig paradigmebs qmnis, aseve metyvel ebaSi maTi met-nakl ebad mza saxiT CarTva (igul isxmeba mxol od uzual uri erTeul ebi), magram okazional uri variantebis SesaZl ebl obac, am erTeul ebs **ganasxvavebs frazeol ogiurisagan**, rac imaze mowmobs, rom isini ar warmoadgenen frazeol ogiur erTeul ebs am terminis mkacri gagebiT.

yovel ive zemoTqmul is safuZvel ze cxril is saxiT myar SesityvebaTa Semdeg tipol ogias warmogidgenT:

sakuTriv anal itizmi	bmul i anal itikuri	sakuTriv
avoir des pensées	struqtura	frazeol ogizmi
	porter des pensées	travail de la tête

amrigad, ganxil ul i magal iTebi warmoadgenen anal itikur struqturbebs bmul i mniSvnel obis mqone sityviT Tavis Semadgenl obaSi. frazeol ogiuri Sesityvebebisagan isini imiT gansxvavdebian, rom maTi Semadgenel i nawil ebi Canacvl ebadia garkveul semantikur sazRvrebSi, rac arRvevs maTs monol iTurobas. garda amisa bmul wevrebs ara aqvs dakargul i sityvis funqcia.

SegviZl ia davaskvnaT, rom:

_ bal is mosazreba imis Sesaxeb, rom enaSi gardamaval i kl asebic arsebobs anal itikursa da frazeol ogiur erTeul ebs Soris gardamaval i kl asis arsebobIT dasturdeba.

_Aamgvარი erTeul ebi erTdroul ad xasiaTdeba anal itikuri da frazeol ogiuri Sesityvebebisatvis damaxasiaTebel i niSnebiT: erTi mxriv,

avtonomiur nominacias unarmokl ebul i erT-erTi komponenti funqciurad **damxmare sityvas** utol deba da am nominaciur erTeul ebs **analitikur Sesityebebs amsgavsebs**. meore mxriv, frazeol ogizmistvis damaxasiaTebel Semdeg niSnebs avl enen: **warmoadgenen ori sityvisagan warmomdgar, cal ke gaformebul mTI lanobas: avl enen enaSi xmarebis regul arobas da metyvel ebaSi mza saxiT aqtual izacias; axasiaTebT erTi komponentis semantikuri transformacia da bmul oba.**

_ vinaidan anal izirebul i erTeul ebi Tavisi arsiT anal itikurTan ufro axl o mdgomia da maT Semadgenl obaSi imavdroul ad bmul i wevria warmodgenil i, Cven amgvar erTeul ebs **bmul i tipis anal itikur structurebs vuwodebT.**

2.. bmul i anal itikuri structurebis mniSvel obis tipi da misi adgil i l eqsikur mniSvel obaTa tipol ogiaSi

B termini "bmul i anal itikuri struqtura" j er kidev ar aris is, rac adekvaturad asaxavs anal itizmsa da frazeol ogizms Soris arsebul i gardamaval i kl asis arss. amgvari saxel wodebis Sesaqmnel ad aucil ebl ad CavTval eT bmul i tipis anal itikuri struqturabis l eqsikuri mniSvel obis tipis garkveva.

enobrivi sinTezis model ebs Camoyal ibebasa da sityvebis kombinatorul i Tvisebebis kvl evaSi l eqsikuri mniSvel obis probl emas erT-erTi mniSvel ovani adgil i ukavia.

l eqsikur mniSvel obaTa tipol ogiisadmi dResdReobiT arsebul i sxvadasxva midgomaTa Soris CvenTvis gansakuTrebiT mniSvel ovania v. vinogradovis, v. Tel iasa da i. Smel iovis naazrevi.

Cvens naSromSi maT Tanmimdevrul ad ganvixil avT.

v. v. vinogradovma (41, vinogradovi 1953: 184-185) daadgina ra l eqsikur mniSvel obaTa tipol ogia, Semdegi kriteriუმebi gamoiyena:

1. damoukidebel i nominaciuri funqciis arseboba/ararseboba da Sedegad sityvaTa SeTanxmebis Tavisufal i/araTavisufal i xasiaTi; 2. eqspresiul i funqciisa

da stilisturi specializaciis arseboba/ararseboba; 3. sintagmaturi xorcsesxmisas am formaSi gamovleni i distribuciul ad gamyarebuli realizacia:

1) poziciur-sintaqsuri, 2) l eqsikur-kombinatoruli, 3) kontrastul -sintaqsuri.

(1)-is Tanaxmad vinogradovi gamoyofs sityvis `Ziritad- da `warmoebul -mniSvnel obebs. yvel a danarCeni mniSvnel obis dadgena SesaZl ebel ia danarCeni ori kriteriumis saSual ebiT; (2)-is safuZvel ze erT kl asSi erTiandeba yvel a eqspresiul -stilisturi mniSvnel oba; xolo (3)-is Tanaxmad dgindeba kidev 3 tipis mniSvnel oba: 1) sintaqsurad ganpirobepuli; 2) frazeol ogiurad dakavSirebuli (mkacr frazeol ogiur konteqstSi moqceuli); 3) konstruqciul ad _ ganpirobepuli.

faqtobrivad v. v. vinogradovi (iqve) adgens Ziritadi tipis Semdeg mniSvnel obebs:

1) pirdapir-nominaciurs; 2) warnoebulis; 3) frazeol ogiurad dakavSirebulis; 4) sintaqsurad ganpirobepulis da yvel a es mniSvnel oba SeiZleba dafarul iqnes konstruqciul ad _ ganpirobepuli funqciitan eqspresiul -stilisturi informaciit. avtorii qve dasZens, rom warnoebuli mniSvnel obebi mxol od da mxol od fiqsirebuli Sesityvebebis komponentebad gamoiyeneba da maT realizaciis sxvasfero ar gaaCniat.

v. Telias termini `dakavSirebuli- (Связанное значение слова, qarTul ad _ sityvis bmul i mniSvnel oba, frangul ad _ signification liée du mot) vinogradovisagan aqvs nasesxebi (116, Telia 1981) da ufro detal urad gamokvleuli. igi Semdegnairad gansazRvavs mniSvnel obis bmul tips: `sityvis dakavSirebuli (bmul i) mniSvnel oba warnoadgens meoradi nominaciis gansakuTrebuli xerxis _ iribi nominaciis Sedegs, romelic mimarTavs sityvaTa Sexamebis kombinatorul teqnikas saxel debis axali erTeulebis warnosaqmnel ad. iyenebs ra samyaros aRniSvnis gaSual ebul (опосредованный) xerxs, irib-warnoebuli mniSvnel oba sinamdvil es mistvis semantikurad Rirebul sxvasityvebTan erTad asaxavs-. (116, Telia 1981: 120). es enaTmecnieri am terminis xmarebaSi frazeol ogiur SesityvebaSi Semaval warnoebul mniSvnel obebs analitikuri tipis Sesityvebebis mniSvnel obebisagan ar ganasxvavebs da isini aseve dakavSirebul ad miaCnia.

anal itikuri tipis SesityvebebSi Semaval i dakavSirebul i mniSvnel obebis sail ustraci od, Tel ias mohyavs adami anis fsiqikuri gamovl inebis aRmniSvnel i nominaciuri erTeul ebis Semdegi paradigmebi, rusul i enis masal aze dayr dnobi T:

- мысли (думы) ворочаются, вертятся, крутятся, проносятся в голове;
- мысль (или мечта) влечет, зовет, томит и т. п.;
- мысль (мечта, дума) приходит (ят) в голову;
- мечты (фантазии, грезы) разгораются, загораются, зарождаются;
- мысли (думы, мечты, фантазии, грезы) рассеиваются, исчезают, уходят;
- мысли (думы, мечты) овладевают кем-то, пленяют кого-то;
- мысли гложут, грызут, мучают, терзают, изнуряют;
- кто-то уходит, погружается в мысли (думы) или предается мыслям (думам, мечтам, фантазиям, грезам);
- расставаться с мыслью (думой, мечтой) ; выбрасывать из головы какую-либо мысль (думу, мечту, фантазию);
- вынашивать какую-либо мысль (думу, мечту);
- лелеять мечту;
- хранить, сохранить мысль (мечту) о чем-либо;
- таить какую-либо мысль (думу, мечту);
- пробуждать, возбуждать, будоражить какую-либо мечту (думу, мысль, фантазию);
- рассеивать какие-либо мысли (думы, мечты, фантазии, грезы);
- разбивать мечту, губить какую-либо мысль (мечту), гасить, погасить какие-либо мысли (думы, мечты, фантазии, грезы);
- хоронить, похоронить мысль (мечту) о чем-либо;

– подавить в себе или в ком-либо мысли (мечты) (116, Tel i a 1981: 144-145).

anal ogiuri zmnuri j gufebi arseboqs qarTul enaSi c. eseni a:

- [gaxurebul] azrs mi aqanebs (j avaxi Svi l i);
- Uuceb azrma gahkra: . . . (j avaxi Svi l i);
- [fiqris Zafi] gawvyvi te (j avaxi Svi l i);
- Mmis TavSi erTi azric aRar budobs;
- Semdeg . . . azric amoigdo Tavidan;
- . . . ganadgurda fiqri l aRi (gal aktioni);;
- A azri [daRril i wyal iviT] efanteboda;
- erTma da imave azrma gauel va TavSi;
- gagvi Cnda azrebi;
- . . . Tavqariani azrebi ebadebaT;
- TavSi (aTasi) fiqri mosdioda;
- . . . fiqri fiqrze TiTqo scuraven usityvo tbaSi, . . . (gal aktioni);
- [fiqris Zafi] gawvyvetil i, daxl arTul i, areul -dareul i mqonda;
- l ursmaniviT Cauj da fiqri . . .
- azris gaziareba;
- fiqrebSi Caefl o;
- fiqri ai tans, waiRebs, moi cavs, gai tacebs;
- fiqrebs vTesavdi dedamiwaze, rom gazafxul i amomeyvana (mircx.)
- amedevnen fiqrebi da am fiqrTa dedofal i Sena xar;
- fiqri gandevna;
- fiqrebi dastrial eben;
- fiqri utrial ebs, dastrial ebs;
- fiqri aeSal a;
- Senze fiqrma daml ia (vaJa);

xol o Cveni kvlevis sagnad arCeul i mental uri zmnuri metaforul i Sesityebebis srul i sia ase gamoiyureba: (s)' abandonner à de (vagues) pensées; (s)' abîmer dans les pensées; (s)' absorber dans la méditation, ~dans ses pensées, ~dans ses réflexions; aiguiser de (fines) pensées; aller (jusqu'au bout de la pensée); balayer des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit; chasser des pensées de l'esprit; ciseler de (fines) pensées; détacher la pensée de qn ou de qch.;

(s)'enfoncer dans une idée ; (une) idée s'échappe, ~éclaircit l'esprit, ~passe (par la tête), ~se présente, ~traverse (l'esprit), ~vient (à la pensée) ; il me vient une idée ; laver son imagination des pensées ; (se) livrer à de (vagues) pensées ; (se) mettre dans l'idée ; mûrir les pensées (criminelles, malfaisantes) dans sa tête ; nourrir les pensées dans son cerveau ; (la) pensée s'assoupit , ~bondit, ~chemine, ~(s')enlace, ~erre, ~(se)joue, ~lancine, ~(se)mêle, ~poursuit., ~surgit, ~traverse (l'esprit), ~trotte (par l'esprit), ~vagabonde ; (les) pensées s'abattent, ~assiègent qn., ~(s'en) détournent, ~défilent (sur le front), ~dispersent, ~(s') égarent, ~obsèdent qn. , ~reviennent, ~tournent (autour de...), ~viennent, ~vont (vers)... ; partager la pensée... ; perdre (le fil de ses idées) ; (se) perdre dans ses pensées, ~en considération ; (se) plonger dans ses pensées, ~dans la méditation ; porter (dans son cerveau) des pensées (criminelles, malfaisantes) ; rouler de (tristes, profondes) pensées ; leurs réflexions se croisent , ~se détruisent ; sauter d'une idée à l'autre ; suivre (le fil de ses idées).

I eqsikur mniSvnel obaTa tipol ogiis probl emis gadaWra scada aseve rusma enaTmecnierma Smel iovma (133, Smel iovi 1973), romel ic sintaqsurad ganpirobepul i da frazeol ogiurad dakavSirebul i mniSvnel obebisagan asxvavebs **derivaciul ad dakavSirebul s**, anu **semantikuri derivaciis gziT miRebul bmul mniSvnel obas** (133, Smel iovi 1973: 208); es termini CvenTvis savsebiT misaRebia da Cveni azriT, zustad asaxavs bmul i anal itikuri Sesityvebebis I eqsikuri mniSvnel obis tips.

Smel iovi I eqsikur mniSvnel obaTa tipol ogiaSi gamoyofs sam tips:

1. sintaqsurad ganpirobepul s;
2. derivaciul ad bmul s;
3. frazeol ogiurad bmul s (iqve).

rogorc vxedavT, am gradaciaSi derivaciul ad bmul mniSvnel obas gardamaval i, Sual eduri adgil i uWiravs, sintaqsurad da frazeol ogiurad dakavSirebul mniSvnel obaTa Soris.

migvaCnia, rom derivaciul ad bmul i tipis mniSvnel obas Semdegi **arsebiTi da meoradi niSnebi unda axasiaTebdes**:

_ erT-erT arsebiT niSans warmoadgens misi **dakavSirebul oba, bmul oba**, rac sinamdvil is aRniSvnis procesSi sityvebis kombinatorul teqnikaSi vl indeba. Ees

niSani derivaciul ad bmul mniSvnel obas aerTianebs sxva bmul mniSvnel obasTan, frazeol ogiurad bmul mniSvnel obasTan. swored es niSani aaxl ovebs zmnur metaforul Sesityvebebs frazeol ogizmTan.

am teqnikaSi unda vigul isxmOT ara imdenad Sesityvebis semantikuri sayrdenis unari daukavSirdes romel ime sxva sityvas, aramed satel iti el ementis (sityva parametris-) kombinatorul i Tviseba.

_ aseve arsebiT niSans warmoadgens **sinsemantikuroba**, es Tviseba vl indeba rogorc orel ementiani nominaciuri erTeul is Sinaarsobrivi specifika anu ori enobrivi niSnis SeerTebiT miRebul i Sinaarsi. sinsemantikuroba, Tavis mxriv, eyrdnoba sityva-parametris araavtonomiurobas referencial ur aspeqtSi. rogorc ukve aRvniSneT, Sinaarsis sinsemantikuroba orel ementian nominaciur erTeul ebSi, analitikuri struqturebis SemTxvevaSi, **miRweva orgvari, gramatikul i da semantikuri transpoziciis gziT** anu orive wevri transpoziciis romel ime saxes warmoadgens. bmul analitikur struqturebSi Semaval i el ementebi orive SemTxvevas warmoadgenen. **semantikuri sayrdeni** (pensée(s), idée(s), réflexion(s), méditation(s)) **gramatikul transpozicias, xol o sityva-parametri** (s'enfoncer, se perdre, se plonger etc.,...) _ **semantikurs. pirvel i _ gramatikul i metaforaa, xol o meore _ l eqsikuri metafora.**

amgvarad SeiZl eba vTqvaT, rom derivaciul ad dakavSirebul i mniSvnel obis sinsemantikuroba miRweva ormagi metaforizaciis gziT _ erTi mxriv, gramatikul isa da meore mxriv, l eqsikurisa.

_ derivaciul ad dakavSirebul i mniSvnel obis, rogorc iribi nominaciis Sedegis kidev erT arsebiT niSans misi **irib-warmoebul oba** warmoadgens. es Tviseba am nominaciuri erTeul is dinamikur aspeqts asaxavs;

_ derivaciul ad bmul i mniSvnel obis, rogorc warmoebul i mniSvnel obis erT-erT arsebiT niSnad misi **motivirebul oba** da mis SinaarsSi **Sidaformis arseboba** mi gvaCni a.

_ mas **konotaciurobac** axasiaTebis, romel ic am nominaciuri erTeul is Sidaformaze, rogorc misi warmoqmnis asociaciur-motivirebul niSanze dayrdnobiT Sesityvebis Sinaarsis emociur-pragmatul i informaciis daSrevebas warmoadgens. vTvl iT, rom am tipis informacia ar unda iyos arsebiTi bmul i metaforul i mniSvnel obisaTvis, igi _ meoradia. magal iTad, SesityvebebSi: les

pensées viennent, reviennent, s'égarant, s'échappent; les idées traversent son esprit _ mni Svnel oba ar xasiaTdeba konotaciurobiT da faqtis mSral aRweras warmoadgens. xol o iseT Sesi tyvebebSi, rogoricaa: une idée éclaircit son esprit derivaciul ad bmul i mni Svnel oba Seicavs dadebiT, subieqtur _ damokidebul ebiT informacias, anu dadebiT konotacias: metafora _ éclaircit azrs axasiaTebS, rogorc naTel s da kargs `clair(e)-.

konotaciuri informaciis aRmoceneba SesaZl ebl ad migvaCnia mxol od Sidaformis emociuri an emociur-stil isturi interpretaciis SemTxvevaSi. rac gamoricxul ia, Tu Sidaforma l ogikuri tipisaa.

_ konotaciurad ganpirobetul i derivaciul ad bmul i mni Svnel obis aucil ebel niSnad warmogvidgeba **xatovneba**, rogorc konotaciisaTvis aucil ebel i fsiqol ogiuri gamaRizianebel i.

_ aseve araarsebiT niSans waroadgens gamonaTqvamis **sakomunikacio perspeqtivis Secvl a.** magal iTad, Sevadar oT: Il a réfléchi toute la nuit da Les pensées l'obsédaient toute la nuit..

amrigad, derivaciul ad bmul i mni Svnel oba dakavSirebul i mni Svnel obis erT-erT saxeobas warmoadgens da mis arsebiT niSnebad unda CaiTval os: dakavSirebul oba (bmul oba), irib-warmoebul oba, sinsemantikuroba, sityva-parametris niSnobrivi araavtonomiuroba _ motivirebul oba (Sidaformis aucil ebl oba).

araarsebiT, meorad niSnebad ganvixil avT xatovnebas da konotaciurobas da sakomunikacio perspeqtivis Secvl as.

vaRiarebT ra derivaciul ad bmul i mni Svnel obis arsebobas, im mizniT, rom Cveni kvl evis sagnad arCeul i anal itikuri struqturebis arsi ukeT gamovxatoT, SesaZl ebl ad migvaCnia am struqturebs vuwodoT derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi (SemdgomSi d. b. a. s.). es saxel wodeba Cveni azriT srul ad asaxavs, rogorc nominaciuri erTeul is tipis arafrazeol ogiur, anal itikur xasiaTs, aseve mis warmoebul obasa da bmul obas.

3. derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis dinamikuri anal izi

samwuxarod, mkvl evarebi anal itizmsa da frazeol ogias Soris gardamaval i kl asis arsebobas wl ebis manZil ze ar aqcevdnen yuradRebas. azrovnebis cnebis an masTan Tematurad axl os mdgomi cnebebis enobrivi aRniSvnis probl ema ki dRes mxol od pirdapiri nominaciebis masal aze dayrdnobiT aris gamokvl eul i. Gaqedan gamomdinare aucil ebl ad CavTval eT sadisertacio naSromSi maTi warmomSobi meqanizmebis, konkretul ad ki iribi nominaciis detal uri warmodgena, rogorc ukve arsebul kvl evebze dayrdnobiT, aseve am sakiTxis Sesaxeb Cveni mosazrebebis il ustraciis gziT.

sadisertacio naSromis pirvel qveTavSi Cvens mier warmodgenil i nominaciaTa tipol ogiidan gamomdinare, derivaciul ad bmul i tipis struqturebi iribi nominaciis Sedegs warmoadgenen.

ra Tqma unda, nebis mier enobriv saSual ebas arsebobis Tavisi gansakuTrebul i gamarTI eba aqvs, maT Soris derivaciul ad bmul anal itikur struqturebsac. rogorc iribi nominaciis Sedegs, maT enaSi warmomSobi faqtorebis Sesabamisi funqciebi akisria

gaki Tvl is, rom

_ am tipis nominacia avsebs enobriv xarvezs, sicariel es, e. w. l akunebs. iq, sadac ena Tavisi pirvandel i funqciit ver ereva nominacias, igi l eqsikuri fondis Sesavsebad meorad, irib-gaSual ebul funqcias mimarTavs da aRsaniSni sagnis an ufro dawvril ebiT detal izacias axdens, an saxel mdebl is Tval TaxedviT danaxul sagans warmogvidgens, an da Znel ad aRsawer cnebas gasagebad ufro misawvdoms xdis;

_ iribi nominaciis mizania stil istur-eqspreiul i efeqtis moxdena, risTvisac pirdapiri nominaciebi araproduqtiul ia (45, gaki G1977b);

Tel ia Tvl is, rom iribi nominacia axorciel ebs enis kognitiur funqciasac da misi saSual ebebiT enaSi iqmneba axal i cnebebi, axal i konceptebi (116, Tel ia 1981).

Œven migvaŒnia, rom zemoŒamoTvl ili 3 ZiriTadi funŒciis garda, me-4 (meorexarisxovan) daniSnul ebas warmoadgens gamonaTqvamis sakomunikacio perspeqtivis Secvl a.

bmuli analitikuri struqturebis, rogorc iribi nominaciis Sedegis warmomSobi faqtorebi emTxveva TviT iribi nominaciis warmomSob faqtorebs. isini Sesazlebelia obieqturic iyos da subieqturic, intralingvistic da ekgstral ingvistic amitom Œven maT Semdegnairad vaj gufebT:

Intralingvistic faqtorebia:

1. obieqturi faqtorebi _ Eenis asimetriul oba: sasruli raodenobis enobrivi nisnebis arseboba usasrulo raodenobis cnebebis arSaniSnavad. Sedegad iribi nominaciis aucilebloba.
2. subieqturi faqtorebi _ komunikantis swrafvაცეზიება ადეკვატურად არნისნოს სიტუაცია და მისი ელემენტები. Bderivაციულად bmuli analitikuri struqtura Sinaarsobrivad ufro mdidaria vidre azrovnebis gamomxatvel izmnebi: penser, songer, réfléchir, méditer.

Ekgstral ingvistic faqtorebia:

1. obieqturi faqtorebi _ 1) Ilogikuri: gamonaTqvamis Ilogikuri abstraqtuli subieqtis gasagnierebisaken swrafva; 2) kognitური: samyaros atvisebis procesSi axali konceptebis Seqmna an Zvel is warmodgena axali kuTxiT, axali Ilogikur kavSirebSi gamovlenili axali Tvisებების არმოცენა.
2. subieqturi faqtorebi _ Fფსიკოლოგიური: Nnominaciis aqtSi mTqmელის subieqtური განwyობის real izაცია an recipientze emociური zemoqmedeba _ metaforis Sinagani formisa და xათის Seqmna, Zveli და axali informaciebis kontrastis gziT ფსიკოლოგიური geStალის ეფექტის მიRვევა.

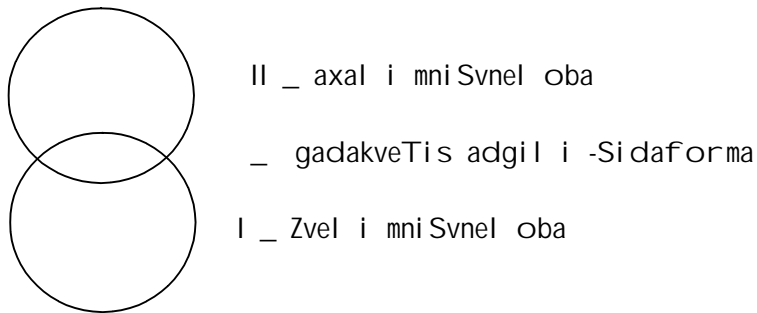
Aazrovnebis konstantas arმნიSვნელი bmuli tipis analitikuri struqturebis anal izs intralingvistic დავიwyებT.

Tel ias mixedvit, iribi nominaciis (116, Tel ia 1981) anu iribi denotaciis, referenciis (dénotation, référence indirecte _159, kl aiberi 1983: 123-165) enobrivi meqanizmi SemdegSi mdgomareobs. rogorc ukve vnaxeT, samyaros Sesaxeb gamonaTqvamis Camoyal ibebis procesSi mTqmel i xSirad iyenebs enaSi ukve arsebul sityvebs axal i funqciuri datvirTviT, anu axal i mniSvnel obiT, roml ebic sxva situaciaSi sul sxva rangis sagnebs aRniSnaven da maSasadame, saqme gvaqvs meorad nominaciasTan _ enaSi ukve arsebul i nominaciuri erTeul ebis mniSvnel obis Secvl asTan, rac dakavSirebul ia enis kodis asimetriiasTan, anu misi Sinaarsis pl anisa da gamoxatul ebis pl anis heterogenul obasTan. yovel ive es ganapirobebs mza enobrivi formebs gamoyenebas axal i saxel debis funqciiT. enaSi aseTi movl enebis arsebobis safuZvel s warmoadgens adamianis gonebis unari azrovnebis procesSi aRqmul i da ganWvretil i sinamdvil e asaxos axal -axal i kuTxiT, axal mimarTebaSi, rogorc sxva sagnebTan, aseve TviT mTqmel Tan mimarTebaSi da amdenad aRniSnos samyaros axl ad aRmoCenil i Tvissebebi. meore mxriv, enaSi arsebul i l eqsikuri saSual ebis raodenoba SezRudul ia, axal i sityvebi iSviaTad iqmneba, mxol od gamonakl is SemTxvevebSi (axal i mecnierul i an yofiTi terminebi). ufro xSirad xdeba ukve arsebul i erTeul ebis saxel debis meorad funqciaSi gamoyeneba. aseTnairad iqmneba sityvis pol isemiuroba. nominaciis amgvari meqanizmi s real izebas miyavarT samyaros ara pirdapiri, aramed gaSual ebul i asaxvisaken. YTel ias mier iribi nominaciis enobrivi faqtorebis amgvari aRwera adasturebs Cvens mier moazrebul iribi nominaciis faqtorTa intral ingvistur nawil s.

irib-warmoebul i nominaciuri erTeul ebi, iseve, rogorc meorad-warmoebul ni, motivirebul l eqsikur erTeul ebs warmoadgenen. motivaciaSi Cven vgul isxmobT warmoebis gamWvirval obas. Sidaformas, iseve, rogorc saerTod meorad nominacias, ganvixil avT rogorc motivaciis erT-erT xerxs. Sidaformis cnebas dawvril ebiT Semdgom ganvixil avT, misi funqciuri datvirTvis anal izisas. axl a ki gvinda aRvniSnoT, rom motivaciis kval is waSl is SemTxvevaSi ikargeba mexsiereba pirvel ad mniSvnel obasTan kavSiris Sesaxeb da gamoiyofa axal i, omonimuri l eqsikuri erTeul i, romel ic sakmaod daSorebul ia Tavisi mniSvnel obiT pirvel adi nominaciisagan da l eqsikonebSi romaul i cifriT ll aRiniSneba. magal iTad: également l adv: (zmni zeda) 1. erTnairad, erTgvarad, aseve; 2. Tanabrad également ll n: (ars. sax.) iur. term. memkvidreobis ganawil ebis Tanabari wil i. mniSvnel obebis gaxl eCis procesi sakmaod xangrZl ivia, rac gardamaval i mdgomareobebis fiqsirebasac SesaZl ebel s xdis.

davubrundeT meoradi nominaciis tipol ogias da SevecadoT Tel ias mier gamokveTil meorad-warmoebul da irib-warmoebul nominaciebs Soris gansxvaveba I ogikaSi cnebebis urTierTmimarTebis sail ustraci od xSirad gamoyenebul i wrewirebis saSual ebiT warmovadginoT:

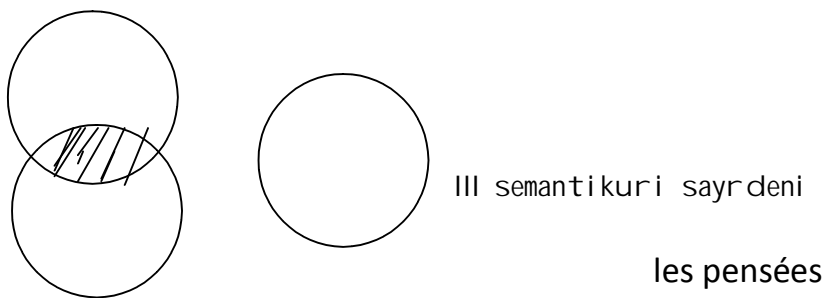
1) meorad-warmoebul i mniSvnel oba:

2) irib-warmoebul i mniSvnel oba:

II axal i , irib-warmoebul i mniSvnel oba:

Assiègent II

I Zvel i mniSvnel oba

Assiègent I

wrewiris gamoyenebam saSual eba mogvca ufro naTI ad warmogvesaxa sityvebs Soris I ogikuri urTierTmimarTebani mniSvnel obis metaforizaciis procesSi. gansakuTrebiT ki Sidaformis rol i am procesSi.

irib-warmoebul i mniSvnel obis amsaxvel model s kidev ufro Tu srul vyofT, igi Semdegnairad warmogvidgeba:

1. orwevriani enobrivi niSani (derivaciul ad bmul i anal itikuri Sesityveba).
2. sinamdvil is el ementi, romel sac igi aRniSnavs(referenti).
3. axal i cneba.
4. axal i mniSvnel oba.
5. Zvel i cneba.
6. Zvel i mniSvnel oba

amgvarad, am sxvadasxva mocemul obaTa gadakveTa qmnis im axal Sinaarss roml is aRmniSvnel enobrivi nominaciur erTeul sac warmoadgens bmul i anal itikuri Sesityveba (anal itikuri struqtura).

am model is mixedviT saxel mdebel i warmoSobs usrul i raodenobis metaforul anal itikur struqturabs sinamdvil is sxvadasxva el ementebis aRSaniSnavad. erT-erT aseT obieqts warmoadgens `azrovnebis- procesic. am cnebis aRmniSvnel i predikaciul i anal itikuri struqturabi paradigmebis mTel rigs qmnian: erTi da igive irib-warmoebul i zmna (predikati) SeiZl eba daukavSi rdes ramdenime semantikur sayrdens, magal iTad: **s'enfoncer dans ses pensées, ses méditations, ses réflexions...** an piriqIT erTi da igive semantikuri sayrdeni sxvadasxva zmnebTan kombinaciaSi gvaZl evs sul sxva paradigmas, magal iTad: **s'absorber, s'enfoncer, se perdre, se plonger dans ses pensées.**

ufro Tu CavuRrmavdebiT, rogorc ukve aRvniSneT, davinaxavT, rom adgil i aqvs **ormag : gramatikul da I eqsikur metaforizacias,** rac, rogorc es meore qveTavSi ukve iTqva, derivaciul ad bmul i mniSvnel obis arsebiT niSans warmoadgens. Aam niSnis ufro dawvriL ebiTi anal izi mogvexmareba derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturabis dinamikuri suraTis srul yofaSi.

jer kidev S. bal i arCevda ori tipis transpozicias: funqciurs anu sintaqsuris romelic exeba mxol od gramatikas da semantikurs, romelic exeba l eqsikuri mniSvnel obis Secvl as. igi aRniSnavda, rom « sintaqsuris funqciis Secvl a regul arul i procesia da ekuTvnis sinqronias, xol o semantikuri transpozicia warmoadgens araregul arul process da dakavSirebul ia sistemis evol uciastan » (26, bal i 1961:130).

sxva terminebSi xsnis amave sakiTxs n. aruTiunova (22, aruTiunova 1979). igi arCevs gramatikul da l eqsikur metaforas. aqedan « pirveli sintaqsuris transpoziciis gziT miReba ». « gramatikul i metafora warmoadgens enobrivi ekonomis saSual ebas, predikatul idan nominal urisken kategorial uri niSnis Secvl as, procesis, mdgomareobis an saqmeTa vitarebis Sesaxeb TiTqmis mTel i gamonaTqvamis reducerebisaken da misi ufro kompaqturi warmodgenisaken miyvavart » (22, aruTiunova 1979: 93, 195). rogorc ukve arvniSneT azrovnebis saxel debis SemTxvevaSi es aris nazmnari saxel ebi pensée méditations, réflexions - erTi mxriv, xol o irib-warmoebul i sityva – parametri anu l eqsikuri metaforizaciis Sedegi ki meore mxriv : s'absorber, s'enfoncer, se perdre ...

kuril oviCi am process gramatikul transpozicias (derivacias) uwodebs (77, kuril oviCi 1962:64).

Semdgom etapze, imdenad, ramdenadac derivaciis gziT miRebul i erTeul ebi substanciis rangSi gvevl inebian : idée(s), pensée(s), méditation(s), réflexion(s), maT semantikaSi `fsevdo-sagnierebis- semis (116, Tel ia 1981: 37) arsebobis safuZvel ze Sesazl ebel i xdeba dakavSireba iseTi rigis sityvebTan (l eqsikur erTeul ebTan), roml ebic pirvel adi mniSvnel obiT saganTa Tvisebebs, an sagnieri cnebebis predikacias axdenen : s'absorber, s'enfoncer, se perdre ... im semas, roml is saSual ebi Tac Sesazl ebel i xdeba sagnier l eqsikur erTeul ebTan kavSiri, Cven pirobitad `mcoqavs- vuwodebT, Sdr. S'enfoncer dans la forêt. S'enfoncer dans ses pensées. Tel ia amgvar semas « მცურავ კონოტაცია » (« плавающая коннотация " 116, Tel ia 1981 :37) uwodebs.

Cven vfiqrobT, rom erTi mxriv, am tipis semantikuri sayrdenisa da irib-warmoebul i sityvis dakavSireba fsevdo-sagnierebis safuZvel ze abstraqtuli cnebis, romel ime saganTan asociaciuri mimsgavsebis gziT xorciel deba, rasac axal i informaciis Zvel Tan Sedarebis kognitiuri aucil ebl oba uswrebs win.

meore mxriv, axal i l eqsikuri mniSvnel obis Seqmna kontrastul i bunebis informaciebis gadakveTis gziT iZl eva imis saSual ebas, rom moxdes aRsaniSnis detal izacia, misi CarTva sul axal -axal asociaciur kavSirebSi asociaciuri msgavsebis anu anal ogiis safuZvel ze.

vTvl iT, rom aseTnairad irib-warmoebul i mniSvnel oba iZens referencial ur potencial s.

Aamrigad, derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis dinamikuri anal izis Sedegebi Semdegia:

a) derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis warmomSob faqtorebs ekuTvnis:

1. Eenis asimetriul oba: sasrul i raodenobis enobrivi niSnebis arseboba usasrul o raodenobis cnebebis aRsaniSnavad. Sedegad iribi nominaciis aucil ebl oba.

2. komunikantis swrafva rac SeiZl eba adekvaturad aRniSnos situacia da misi el ementebi. Bderivaciul ad bmul i anal itikuri struqtura Sinaarsobrivad ufro mdi daria, vidre azrovnebis gamomxatvel i zmnebi: penser, songer, réfléchir, méditer;

3. l ogikuri: gamonaTqvamis l ogikuri abstraqtul i subieqtis gasagnierebisaken swrafva;

4. samyaros aTvisebis procesSi axal i konceptebis Seqmna an Zvel is warmodgena axal i kuTxiT, axal l ogikur kavSirebSi gamovl enil i axal i Tvisebebis aRmoCena.

5. ffsiqol ogiuri: Nnominaciis aqtSi mTqmel is subieqturi ganwyobis realizacia an recipientze emociuri zemoqmedeba _ metaforis Sinagani formisa da xatis Seqmna, Zvel i da axal i informaciebis kontrastis gziT ffsiqol ogiuri geStal tis efeqtis miRweva.

b) xol o enaSi maT funqciebs Seadgens Semdegi:

_ d.b.a.s. avsebs enobrivi xarvezs, sicariel es, e. w. l akunebs. iq, sadac ena Tavisi pirvandel i funqci iT ver ereva nominacias;

_ d.b.a.s aRsaniSni sagnis an ufro dawvril ebiT detal izacias axdens, an saxel mdebl is Tval TaxedviT danaxul sagans warmogvidgens, an da Znel ad aRsawer cnebas gasagebad ufro misawvdoms xdis;

_ d.b.as erT-erTi funqciaa stil istur-eqspresiul i efeqtis moxda, ristvisac pirdapiri nominaciebi araproduqtiul ia;

_ metaforul i d.b.as axorciel ebs enis kognitiur funqcias da misi saSual ebiT enaSi iqmneba axal i cnebebi, axal i konceptebi.

_ d.b.as xSirad cvl is gamonaTqvamis sakomunikacio perspeqtivas.

g) sinamdvil esTan mimarTebaSi amgvarenoobrivi niSnis model i SemdegSi mdgomareobs:

1. orwevriani enobrivi niSani (derivaciul ad bmul i anal itikuri Sesityeba).

2. sinamdvil is el ementi, romel sac igi aRniSnavs(referenti).

3. axal i cneba.

4. axal i mniSvnel oba.

5. Zvel i cneba.

6. Zvel i mniSvnel oba.

d) d.b.as -s sxva tipis myari Sesityebebisagan ormagi: gramatikul i da l eqsikuri metaforizacia ganasxvavebs.

derivaciul ad bmul i tipis anal itikuri struqturis specifikaze ufro dawvril ebiT Semdgom QqveTavSi visaubrebT.

4. derivaciul ad bmul i tipis anal itikuri struqturis specifika

rogorc ukve mogaxseneT, bmul i tipis anal itikuri struqturibi l okal izdebian l eqsikuri anal itikuri struqturibisa da frazeol ogiuri erTeul ebis mij naze da amdenad orive mezobel i obieqtis niSnebs SeiTavseben. erTi mxriv, anal itikur struqturas warmoadgenen, xolo, meore mxriv, Seicaven l eqsikuri mniSvnel obis iseT tips, romel ic frazeol ogiurad bmul s hgavs. am faqtis Teoriul i kvl evis Sedegad derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturis Semdegi specifikuri niSnebi gamoikveTa:

_ aseT SesityebebSi warmodgenilia **nawil obriv desemantizirebul i komponentebi**, romel Ta funqcia damxmarsityebis funqciazea dayvanil i, xolo

maTi kvl eva swored imitom warmoadgens sirTul es, rom isini ar warmoadgenen sakuTriv damxmare sityebs. maTi specifika swored semantikuri da damxmare funqciis SeTavsebaSi mJRavndeba.

_ garda amisa yuradReba unda mivaqciOT im garemoebas, rom **damxmare komponenti ar aris bol omde desemantizirebul i** da mas Seaqvs Tavisi wvli i sinamdvil is aRniSvnaSi. enaSi amgvare Sesityebebis arseboba aris imis demonstracia, Tu rogor gadaiqcevan damoukidebel nominaciur funqcias moklebul i sityebi damxmare funqciis Semsrul eblebad.

_ bunebrivia, rom **anal itizmis niSniT gamoirCevian ara mxol od zmnuri Sesityebebi**. anal itikur warmoqmnaSi sxvadasxva metyvel ebis nawilebis monawileobaa Sesazlebel i.

_ bmul i anal itikuri struqturebisTvis damaxasiaTeble ia **ormagi buneba**: erTi mxriv is faqti, rom isini **aRniSnaven erT cnebas erTi kategoriul i niSniT** da warmoadgenen gamonaTqvamis erT elements da amdenad emsgavsebian sityvas, rogorc gamonaTqvamis `sasen masalas-, xolo meore mxriv, formal urad isini ekuTvnian **ori sityvisagan Semdgar struqturas** (orwevrian), Tumca ki erT nominaciur erTeuls warmoadgenen.

aseTi struqturebi, rogorc nebismieri tipis anal itizmi, warmoadgenen mza masalas gamonaTqvamsa da saertod teqtis enobrivi integrirebis procesSi, ritac isini frazeologizmebs emsgavsebian. Aam procesSi leqsikuri Senaertebis mza saxiT monawileobis unari damokidebul ia imaze, Tu ramdenad gamosadegia maTi Sinaarsi imis aRsaniSnad rac ganxil ul ia gamonaTqvamSi, aRwerili movlenis, faqtisan mdgomareobis Tu calkeuli elementis saxiT.

_ enobrivi integraciaSi monawileobis unars gansazRvavs agreTve is faqtoric, romlis wyal obitac bmul i anal itikuri struqturebi sxval eqsikuri nominaciuri erTeulebis msgavsad **inaxaven informacias erTi enobrivi koleqtivis sazRvrebSi da am informacias Taobidan TaobaSi gadascemen**.

meore mxriv, bmul i anal itikuri struqturebi imiT gansxvavdebian Cveulebrivi leqsikuri anal itizmebisagan, rom

_ rogorc enobrivi nisani es erTeulebi warmoadgenen **meoradi kodirebis Sedegs, anu mniSvnel obis metaforizaciis Sedegs**, romelic mowodebul ia

warmoadginos informacia sinamdvil eSi erTi tipis el ementebis Sesaxeb, sul sxva tipis da sinamdvil is sul sxva rigis informaciidan gadmorTvis gziT. maT mier SeZenil i axal i Sinaarsi xel axl a miemagreba am axl ad warmoqmnil enobrivi erTeul s da aseTnairad gasagebi xdeba mTel i enobrivi kol eqtivisaTvis _ anu xdeba misi enobrivi normad da uzual ur nominaciur erTeul ad gadaqceva.

_ metaforul i bmul i anal itikuri struqturebis, rogorc meoradi kodirebis erTeul ebis Camoyal ibeba, warimarTeba gamonaTqvamis I eqsikur-gramatikul i gaformebis procesSi, romel sac win uzRvis am gamonaTqvamis arsis sakomunikacio mizandasaxul eba _ metyvel eba garkveul situaciaSi.

es mizandasaxul eba aisaxeba propoziciis struqturis ama Tu im rakursisa da sakomunikacio perspeqtivis arCevanSi. SesityvebaSi Semaval i sityvebis mniSvnel obaTa koreqcia da maTi kombinatorul i Tvisebebis manifestacia swored am miznis Sesabamisad warimarTeba. yuradRebas sakomunikacio perspeqtivaze SevaCerebT. bmul i tipis I eqsikuri anal itizmis kidev erTi Tavisebureba swored **sakomunikacio perspeqtivis Secvl aSi mdgomareobs**: gamonaTqvamSi azrovnebas subieqtis, TviT moazrovne adamiანის ნაწილად, fokusSi xSirad TviT misi `azrebi-moeqceva. Sdr.: `igi satrfoze fiqrobda- _ `satrfoze fiqрма Seipyro igi-.

derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis warmoqmna bunebrivia iseTi anal itikuri tipis enisaTvis, rogoricaa frangul i. aq es Sesityvebebi metwil ad, **pirdapiri nominaciebis msgavsad, pirvel rigSi aRsaniSni obieqtis maldentificirebel funqcias** asrul eben. maSin rodesac xatovani, emociuri an stil isturi datvirTva maT meorad funqciebs Seadgens. Cveni azriT, enaSi **amgvari struqturebis simravl e** am enis **tipol ogiur maCvenebel s** unda warmoadgendes.

enaSiDderivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis metaforul funqciebs ufro dawvril ebiT amgvari enobrivi erTeul ebis metaforul i aspeqtis, kerZod ki metaforis funqciuri tipol ogiuri anal izis msvl el obaSi ganvixil avT.

P

pirvel i Tavis daskvnis saxiT mogaxsenebT, rom nebismier enaSi SesaZl ebel ia doneTaSorisi kl asebis arseboba. frangul enaSi amgvari EerTeul ebis arseboba

analitikursa da frazeol oġiur erTeul ebs Soris gardamaval i tipis kl asis arseboiT dasturdeba. amgvar erTeul ebs semantikuri derivaciis, l eqsikuri mniSvel obis bmul obisa da struqturis analitikuri xasiaTis gamo Cven derivaciul ad bmul analitikur struqturabs (d.b.a.s.) vuwodebT. Dd.b.a.s. -s, rogorc yvel a enobrivi niSans, warmomSobi faqtorebis, enobrivi funqciebisa da spesifikuri niSnebis erTobl ioba axasiaTebis.

Tavi II

derivaciul ad bmul i anal itikuri struqtorebis formirebisa da funqcionirebis metaforul i aspeqti

metaforis probl ema al baT imdenives iTvl is, rac TviT metaforis arseboba. misdami interesi j erac ar Camcxral a. am fenomenis axsnaSi bevri ram aris miRweul i, magram bevrice auxsnel ia an mxol od odnav gamokveTil tendencias warmoadgens.

metaforis kvl eva yovel Tvis dakavSirebul i iyo rogorc l ingvistur aseve eqstral ingvistur probl emebTan. I **ingvisturSi** vgul isxmobT iseTebis, rogoricaa:

1. ori heterogenul i informaciis daaxl oebisa da am daaxl oebis niSnis arCevanis sakiTxi.

2. romel heterogenul informaciებს SeiTavsebs metafora.

metaforul i denotaciis (nominaciis) sakuTriv l ingvisturma probl emam me-20 saukunis mraval i enaTmecnieriis yuradReba miipyro. Cvens TanamedroveTa mier am sakiTxis kvl evis farTo anal izs gvaZl evs frangi enaTmecnieri J. pikoSi naSromSi: "Structures sémiques du lexique français" - `frangul i l eqsikis semantikuri struqtorebi- (172, pikoSi 1986). wignis avtori metaforis kvl evis Tanamedrove periods `aristotel es Semdgoms- (`poste-aristotelienne-) uwodebs da sam safexurad yofs (172, pikoSi 1986, 148-156):

I safexuri Tavis mxriv Semdeg mimarTul ebebs moicavs:

a) semantiku-konteqstual urs (145, bl eiqi 1962);

b) struqturul -komponenturs, generaciul s (156, katci 1963);

g) formal ur-semantikurs (54, deiki 1989; 152, gentneri 1982);

II periodi warmodgenil ia erTi mimarTul ebiT, romel sac J. pikoSi aRdgeniT, regeneraciul sintaqss uwodebs (182 tamini 1976); misi avtori metaforis gramatikul aspeqtze amaxvil ebs yuradRebas.

metaforis kvl evis Sedegebi aruTiunovas redaqtorobiT Seqmnil krebul Si
 `metaforis Teoria--Sic aris Sej amebul i (25, aruTiunovas 1990).

dRes metaforis fenomenis mxol od l ingvisturi kvl eva aRar aris sakmarisi,
 radgan igi ver scems pasuxs iseT probl emebs, rogoricaa:

_ TviT metaforis warmoqmnis (kodi rebis) meqanizmi da misi saSual ebiT
 sinamdvil is Semecneba-kategorizacia (**kogni tiuri aspekti**).

_A am fenomenis mier eqspresiul i da emociuri efeqtis realizacia Dda misi
 fenomenol ogiuri kvl eva, rac **fsiqol ogiur** anal ize moitxovs.

_M metaforis, rogorc meoradi kodirebis Sedegis, erTi enobrivi kol eqtivis
 fargl ebSi da mis gareT gagebis problema ki informaciis damuSavebis
fsiqol ingvistur probl emebTanaa dakavSirebul i.

_ aranaki eb mniSvnel ovania metaforis warmoqmnis **fil osofiuri** aspektic.
 SeiZl eba iTqvas, rom antikur xanaSi fil osofiis wiaRidan gamosul i
 (aristotel e), igi dRes kvl av kvl evis am sferos ubrundeba.

metaforis fenomenis arsebobis yvel a am aspektis (garda misi amocnobis
 fsiqol ingvisturi aspektisa) kvl evis Sedegs Cvens naSromSi misi aRweriT
 model is saxiT gTavazobT.

1. metaforis warmoSobisa da amocnobis meqanizms aRweriT model i

pirvel rigSi ganvixil avT metaforis genezisis **fil osofiurs**, rogorc
 yvel aze zogad aspektis. fil osofosebi metaforizacias **kategoriis** rangSi
 ganixil aven da misi ontol ogiuri da gnoseol ogiuri statusiT interesdebian
 (mamardaSvil i, prigoJini, stengersi).

Tu aristotel e metaforas mxol od esTetiuri Tval sazrisiT ixil avda,
 rogorc enis samkaul s (18 aristotel e 1957; 19, aristotel e 1978) dRes es fenomeni
 ganixil eba, rogorc samyaros Secnobis erT-erTi iaraRi. kasirers, romelic
 iziarebda kantis mosazrebas adamanuri kul turis simboluri bunebis Sesaxeb,
 miaCnia, rom `metafora- mis amosacnob gasaRebs warmoadgens, xolo dRes,
 l ingvistur formebsi, mxatvrul saxeebsa Tu miTol ogias da rel igiur
 ritual ebSi Cafl ul adamians am xel ovnuri Suamavl is gareSe aRar SeuZl ia
 arafris arc xedva da arc codna. am mkvl evaris mixedviT, metaforul i azrovneba,

diskursiul -l ogikuris gverdiT, `samyaros aTvisebis- mniSvnel ovan iaraRs warmoadgens (70, kasireri 1995).

kasireris am ideebis aviTarebs Semdgom ortega-i-gaseti. mas miaCnia, rom metafora azrovnebis aucil ebel i iaraRia, mecnierul i azris formaa, roml is daniSnul ebaa ara mar to misawvdomi gaxados azri adamianisaTvis, aramed TviT obieqti gaxados misawvdomi azrisTvis (96, ortega-i-gaseti 1993).

metaforis fil osofiuri kvl evistvis aranaki eb mniSvnel ovania frangi mecnieris, rikeris naSromi `cocxali metafora-. masSi avtori metaforas ganxil avs, rogorc sxvadasxva tipis samyaros (mecnierul i, esTeturi, fil osofiuri) sazRvrul obisa da urTierTSeTanxmebul obis gamomxatvel saSual ebas (104, rikeri 1990).

Tumca, metaforis fenomenis yvel aze mniSvnel ovan mkvl evarad l osevi migvaCnia, radgan igi am probl emis **ontol ogiur** aspekts `saxel i-sagani-dial eqtikur urTierTmimarTebaTa kontekstSi ganxil avs da metaforas saxel is statuss aniWebs (84, l osevi 1990:11).

l osevis azri imis Sesaxeb, rom "yvel a sagans Tavisi saxel i sWirdeba, magram axal rangSi gadasul an axal i kuTxiT danaxul sagansac axal i saxel i esaWiroeba" (iqve) eWvgareSea, magram mis mier motanil magal iTs, rom qristianul kul turaSi berad an monazvna d aRkvecisas saxel is gamocvl is wesis Sesaxeb, simbol urad TiTqosda Zvel i mdgomareobidan axal Si gadasvl as unda asaxavdes da metaforizaciis anal ogiuria, ver daveTanxmebiT. es fenomeni bunebaSi `Wuprisa da pepl is- anal ogs ufro unda warmoadgendes da mas `metaforizaciis- ki ara, `metamorfozis- cneba ufro Seesabameba. marTal ia, aqac axal i saxel is warmoqmnis aucil ebl obasTan gvaqvs saqme, magram ara Zvel i saxel is axal i SinaarsiT gacocxl ebasTan. yovel fizikur Tu sul ier, sazogadoebriv (axal i sazogadoebrivi formaciebi) metamorfozas axal i saxel i aqvs da maTi ganxil va metaforizaciis kategoriis rangSi Secdomad migvaCnia. metaforizacia mxol od `saxel is- Seucvl el ad aris SesaZl ebel i.

sul sxvagvarad warmogvidgens metaforis fil osofias m. mamardaSvili. metaforis ontol ogiuri statusi m. mamardaSvil is mixedviT SemdegSi mdgomareobs: metafora warmoadgens mTel s, romel ic Sedgeba nawil ebisagan anu el ementebisagan: A da B heterogenul i da urTierTsawinaaRmdego (konkretul i-abstraqtul i)

Sinaarsebisagan, xol o maTi urTierTgadakveTiT miReba axal i AB Sinaarsi, romelic AA da B cal ke aRebul sistemebTan mimarTebaSi axal zesistemas warmoadgens. m. mamardaSvil i Tvl is, rom Ada B mxol od maSin urTierTqmedeben, is rac maTSi xdeba cal -cal ke da erTad mxol od maSin aris produqtiul i da istoriul ad qmediTunariani, rodesac isini cnobil ni arian, rogorc A da B, da rogorc AB erTdroul ad (89, mamardaSvil i 1988). Tu mivmarTavT katastrofis Teorias fil osofiaSi, romelic ganmartebul ia, rogorc rTul i sistemebis urTierTqmedeba, romelic ara mxol od TiSavs, aramed aerTianebs kidec dapirispirebul mxareebs, qmnis ra axal mTl ianobas _ zesistemas (87, I otmani 1992) metaforasac `katastrofis- kval ifikacia unda mieniWos. `dapirispireba _ es aris sicocxle da sicocxle ki dapirispireba, romelic sinTezs el odeba- (11, stengersi 1986: 5).

nebismieri enobrivi sistema _ es aris erTgvari kosmosi, mistvis damaxasiaTebel i cnebaTa ierarqiiT. metafora, warmoadgens ra revol uciur afeTqebas enis semantiku-l eqsikur sistemaSi wyvets Zvel Sinaarss, anaxl ebs mas da amdenad enis axal model sac badebs. metaforul transformaciebs kul turaTa da epoqebis transformacia Zal uZs. magal iTad, `avrora-, romelic rusul kul turaSi antikuri miTol ogiidan, sadac is erT-erT qal RmerTs aRniSnavs, puSkinis wyal obiT rusul cnobierebaSi SemoiWra da `zamTris dil ad- gadaiqca, igi kreiseris saxel ad da aqedan revol uciis simbol od da bol os sankt-peterburgis sakonditro nawarmis saxeobad gvevl ineba (1, varZel aSvil i 2000: 15). aseT metaforebs, romlebic did epoqal ur-kul turul Zvrebs asaxaven, p. rikeri dominanturs uwodebs (104, rikeri 1990). kul turul -erovnul dominantur metaforas warmoadgens Cexovis `al ubl is baRi- _ ruseTis simbol o; muxis simbol o ("muml i muxasao) _ saqarTvel os simbol o.

metaforis **gnoseol ogiuri** aspeqti, rogorc mogaxseneT samyaros Semecnebis saSual ebis (diskursiul -l ogikuris gverdiT) statusSi mdgomareobs. igi gasagebad misawvdoms xdis Secnobis obieqts iq, sadac ena pirdapiri nominaciebis deficits ganicdis.

kvl av davubrundeT l osevis `saxeli _ sagnis- urTierTmimarTebis sakiTxs. metaforis fenomeni Cndeba iq, sadac saxel mdebel s uwevs iseTi `sagnis- (farTo

gagebiT) aRniSvna, romel sac verc grZnobis organoebiT aRiqvams da verc eqsperimentis saSual ebiT adasturebs mis arsebobs. aq igul isxmeba rogorc abstraqtul i mocemul obebis, aseve maTi niSan-Tvisebebis, an am sagnisadmi saxel mdebel is damokidebul ebis Secnoba- saxel debis, anu abstraqtul i cnebebis metaforul i nominaciis **kognitiuri** aspeqti.

metafora, rogorc meoradi kodirebis Sedegi, enis ekonomiurobisaken da moqnil obisken swrafvas asaxavs da enaSi mxol od sinonimiisa da perifrazirebis, an misi esTetikuri samkaul is (stil isturi) rol i ki ar akisria, aramed Sesacnobi sagnis saxel debisa da am saxel debiT erovnul -kul turul i arqetipis gamoxatvisa.

am debul ebiT Cven viziarebT metaforis, rogorc samyaros Secnobis iaraRis makkormakiseul interpretacias., roml is mixedviT metafora warmoadgens « kognitiur siRrmiseul struqturas », romel ic « safuZvl ad udevs SemecnebiT process » (89, makkormaki 1990: 2-3).

Makkormaki aRniSnavs, rom metaforis, rogorc SemecnebiTi procesis, asaxsnel ad unda vigul isxmOT, rom adamianis mier samyaros Semecnebas raime siRrmiseul i struqtura udevs safuZvl ad. am struqturaze dayrdnobiT igi erTmaneTs upirispirebs iseT semantikor konceptebs, romel Ta Sepirispireba al ogikuria, rac safuZvl ad udevs metaforis warmoSobas. metafora gul isxmobs iseve, rogorc garkveul msgavsebas mis semantikor referentebs Soris, aseve maTs Soris gansxvavebas, rac mas xel s uwyobs Seqmnas axal i konceptebi. amitom SegviZl ia vaRiaroT, rom mis semantikor warmomSob meqanizms miRma arsebobs ufro siRrmiseul i, kognitiuri meqanizmi. metaforis mniSvnel oba ki enis zedapirze yal ibdeba, konteqstis gaTval iswinebiT (87, makkormaki 1990: 2)

makkormakiSTvis metafora samdoniania :

done 1 : zedapirul i ena

done 2: semantika da sintaqsi

done 3: Semecneba (89, makkormaki 1985: 2)

avtori mas zedapirul i enidan Semecnebis siRrmiseul i struqturisaken mimarTul ebiT ganixil avs.

marTl ac, Tu metaforas Signidan ganvixil avT, igi funqcionirebs, rogorc kognitiuri procesi, roml is meSveobiT Cven vaRrmavebT Cvens warmodgenebs samyaros Sesaxeb an vqmniT axal hipoTezebs mis Sesaxeb. amdenad Cveni mosazreba sinamdvil is metaforul i xedvis Sesaxeb emTxveva makkormakis (89, makkormaki 1990: 3) azrs imis Sesaxeb, rom metafora gvevl ineba, rogorc Suamaval i adamiანis gonebasa da kul turas Soris. vinaidan metafora qmnis ra axal konceptebs, cvl is enas, maSasadame igi garkveul rol s TamaSobs kul turul evol uciaSi. axal i metaforebi marTl ac cvl ian enas, roml iTac Cven vsargebl obT.

metaforis Sesazl ebel model s makkormaki bazisur metaforas uwodebs (89, makkormaki 1985: 4). bazisur metaforaSi igi gul isxmobs Teoriul warmodgenebs metaforis bunebis Sesaxeb. am mecnieris mixedviT Semecnebas safuZvl ad udevs kvazi maTematikuri procesi, anu gamotvli iTi procesi. yovel i axal i, ucnobi informaciis Sedareba xdeba Zvel Tan da nacnobTan. aseTnairad xorciel deba metaforaSi ori urTierTgamomricxavi semantikuri referentis SeTavseba, rasac semantikuri konceptual uri anomal iisaken mi vyavarT. am anomal iis fsiqol ogiur efeqts warmoadgens emociuri daZabul oba. metaforis warmomSobi konceptual uri procesi amoicnobs rogorc msgavsebas semantikur referentebis Soris, romel sac efuZneba anal ogia, aseve maT gansxvavebas, rogorc anomal ias. am anomal iis safuZvel ze iqmneba axal i konceptebi, rasac enis cvl il ebisaken da kul turul i procesis ganviTarebisaken mi vyavarT (iqve).

rogorc vxedavT, dRes metaforis mxol od l ingvisturi faqtorebiT aRwera SeuZl ebel ia, xol o misi warmomSobi meqanizmis aRweriTl model is Seqmna interdiscipl inarul xasiaTs atarebs., radgan am fenomenis sxvadasxva aspeqtis moicavs.

Cven j er araferi gviTqvams metaforis informaciul funqciaze, anu ucnobisa da nacnobi informaciebis araCveul ebriv Tanaarsebobaze erTi enobrivi niSnis fargl ebSi.

imave makkormakis azriT, iseve, rogorc kompiuteri, adamiანis goneba mi marTavs ra metaforas axdens gamotvli as kompiuteris msgavsad. kompiuteris procesori SegviZl ia SevarodT tvins, xol o goneba im programebs, roml ebic uzrunvel yofen kompiuteris muSaobas. aqedan gamomdinare Cven SegviZl ia davaskvnaT, rom adamiანი Seimecnebs kompiuteriviT, xol o kompiuteri Seimecnebs adamiანი viT. Tumca makkormakis azriT kompiuteri adamiანze ufro swrafad fiqrobs, xol o adamiანს

misgan gansxvavebiT aqvs emociebi da mizanimarTul eba. maSasadame adamiani da kompiuteri erTmaneTTan mimarTebaSi iseve arian, rogorc metaforis ori semantikuri referenti. maT Soris SeiZl eba anal ogiis gavl ebac (da ara igiveobis, izomorfizmisa) da aseve gansxvavebis dadgenac. amis safuZvel ze makkormaks Semoaqvs "kompiuterul i metaforis" cneba (89, makkormaki 1985: 9). am cnebaSi Cven, makkormakis, Jol isa da veJbickas msgavsad komparativis semantikur struqturas ("S aris P, TiTqos syofil iyos q" _ (63, Jol i 1984: 127; 89, makkormaki 1985: 9), "SeiZl eba iTqvas" _ (38, veJbicka 1990: 145) warmovaCenT.

magal iTad: **(la) pensée s'assoupit** sityvasityviT azrma « CaTvl ima », TiTqos « **cocxal i arseba** » iyos, an SeiZl eba iTqvas, rom « **cocxal i arsebaa** ». Aazrovnebis konstantas aRmniSvel am bmul struqturaSi azrebi – axal informacias warmoadgens, romel sac adamiani kompiuteriviT Zvel s. adamianis mexsirebaSi dagrovil s « cocxal arsebis » Sesaxeb codnas udarebs- Ees ori informacia marTal ia erTmaneTs anal ogiis, msgavsebis safuZvel ze ukavSirdeba, magram maT Soris gansxvavebac didia.

M metaforis, rogorc komparativis es semantikuri struqtura makkormakis azriT, romel sac CvenC viziarebT, metaforis siRrmiseul struqturas warmoadgens.

am struqturas Semdgom ufro dawvril ebiT ganvixil avT bmul i metaforis xatis presupoziciul i xasiaTis demonstrirebis mizniT.

Aaxl a ki kompiuterul i metaforis cnebas davubrundeT. Aam cnebas win uZRvoda iseTi cnebebi, rogoricaa "adamiani manqanaa "(iqve), meore ukiduresobas warmoadgens misive metafora - "adamiani cxovel ia". anal ogiur metaforas gvawvdis arbibic, romel ic qmnis cnebas " metaforul i tvini"(iqve). pil iSinic aseve iyenebs ormag metaforas, rodesac ambobs: "adami anebi manqanebia" da "adami anebi cxovel ebia". igi aseve dasZens, rom "Semecnebas gamoTvl iTi xasiaTi aqvs". am iT mas imis Tqma surs, rom adamianis azrovneba, anu Semecneba unda warmovidginot,

T i T q o s da kompiuteris moqmedebebis msgavsi y o f i l i y o s. aseTnairad mi vdi varT Semecnebis kompiuterul i xasiaTis dadgenisken da **metaforaSi** am meqanizmis model is anu **Semecnebis model is** danaxvisaken.

Mmakkormakis azriT, metaforas, garda SemecnebiTi xasiaTisa SeiZl eba miweros misi pirdapiri gagebis saSiSroeba, radgan Cven xSirad gvaviwydeba, rom

es aris metafora. amis mizezi im cdunebaSi, roml is winaSec Cven aRmovCndebiT xol me metaforasTan SexebaSi. magal iTad, Cveni sakvl evi masal idan gamomdinare xSirad gvxiBl avs moZraobis aRmniSvel i metaforul i predikatebis, rogorc azrebis sivrceSi real uri gadaadgil ebis interpretacia, rac erTob saSiSia TviT azrebis mxol od material isturi gagebis cdunebis gamo.

Aamrigad, adamianis bunebrivi enis kognitiuri aspekti orgvarad aisaxeba metaforaSi. erTi mxriv, nebismieri metaforis safuZvel s sinamdvil is el ementebisa da maTs Sesaxeb informaciis Secnoba udevs safuZvl ad. meore mxriv, TviT metafora (kompiuterul i metafora) Secnobis meqanizmis model s warmoadgens.

kvl av davubrundeT metaforis funqcias, rogorc sinamdvil is konceptual izaciis instruments. marTi ac, adamianis cnobierebaSi da Sesabamisad enaSi sul axal - axal i cnebebi warmoiqmneba, xol o meoradi funqciIT datvirTul i saxel ebis gadaadgil eba xdeba cnebidan cnebaze an piriqiT TviT cneba ganicdis gadaadgil ebas (glissement de sens). ase warmoiqmneba evol uciuri konceptual uri rigi, romel ic metaforis diaqroniul ganzomil ebas asaxavs. am SemTxvevaSi metafora enis cvl il ebis katal izatorad gvevl ineba da samyaros Secnobis SemoqmedebiT process asaxavs, xol o Cven mas mxol od sinqronul Wril Si ganvixil avT.

Tu rogoria Tanamedrove frangul enaSi azrovnebis procesis konceptual uri suraTi da ra konceptebs gamoxataven frangebi azrovnebis semantikuri vel is fargl ebSi sadisertacio naSromis cal ke TavSia ganxil ul i.

Mmakkormakis damsaxureba metaforis warmoqmniisa da misi siRrmiseul i SemecnebiTi struqturis model ebis SeqmnaSi udaod didia, magram metaforis, mis mier SemoTavazebul i aRweriTi model i srul yofil ad ar gveCveneba.

mniSvel obis metaforizaciis procesSi Cadebul i meqanizmis aRweriTi model is ukeT warmosaCenad Cven am movl enis l ogikur da fsiqol ogiur anal izsac gTavazobT. Tumca, metaforis warmoSobis l ingvisturi, l ogikuri da fsiqol ogiuri aspeqtebi isea erTmaneTze gadaj aWvul i, rom naSromis am nawil Si maT TiTqmis erTdroul ad ganvixil avT.

Li ogikur aspektSi amosaval debul ebas CvenTvis metaforis aristotel eseul i ganmarteba warmoadgens anu sityvis mniSvnel obis Secvl a `anal ogiis safuZvel ze- (18, aristotel e 1957: 147), xol o anal ogias igi uwodebs `daskvnas imis Sesaxeb, rom ori obieqtis zogierTi niSani msgavsia proporciis an urTierTSesabamisobis safuZvel ze (18, aristotel e 1957: 24-25).

didi fil osofosi i. kanti (63, Jol i 1984: 127) aRniSnavda, rom anal ogia adamianis azrovnebis ZiriTadi damaxasiaTebel i Tvisesaa, igi gansakuTrebiT xSirad mimarTavs mas ganyenebul i cnebebis aRwerisas.

kanti aseve wers, rom adamiani miil tvis `grZnobiTi gamocdil ebis saSual ebiT abstraqtul is interpretaciisken, SesabamisobaSi mohyavs ra transcendentul i Tavis cxovrebi seul gamocdil ebasTan anal ogiis safuZvel ze- (iqve).

azrovnebis da enisaTvis damaxasiaTebel i msgavsebis SegrZnebis fundamenturobis Sesaxeb wers agreTve quaini c (176, quaini 1953, 177; quaini 1960).

frangi da rusi enaTmecnierebi J. pikoSi (177, pikoSi 1977: 133) da k. Jol i (63, Jol i 1984: 127) aristotel es msgavsad Tvl ian, rom nebismieri metafora, swored imis gamo rom igi anal ogiis anu msgavsebis safuZvel zea Seqmnil i, advil ad unda iSI ebodes Sedarebad. ufro metic, pikoSs miaCnia, rom `metafora _ es aris dafarul i, SemWidrovebul i Sedareba- (173, pikoSi 1977: 180). Mmetaforas komparativis rangSi ganixil avs vejbi ckac (38, vejbi ckac 1990: 145)

sityvis mniSvnel obis metaforizaciis procesSi anal ogiis anu msgavsebis ufro naTel i suraTis Sesaqmnel ad aucil ebl ad migvaCnia TviT metaforis Seqmnis genezisur-dinamikuri procesis aRwera mis SidaformaSi moqceul niSanze dayrdnobiT..

Cveni azriT, adamianis goneba sagnis Semecnebis da saxel debis (nominaciis anu denotaciis) procesSi gamoyofs am sagnis erT niSans, roml is safuZvel zec mas asociaciurad amoutivtivdeba sxva, Sesadarebel i sagni _ aRsaniSnis asociaciuri msgavseba. erTi mxriv, ori sagnis msgavsebas eniWeba igiveobis saxe, magram mxol od `saxe- da ara real uri `igiveoba-, radgan igiveobas erTianobaSi mohyavs mxol od kategorial urad homogenuri da koreferentul i cnebebi. meore mxriv metaforaSi Tanaarsebobs ori paral el uri warmodgena aRsaniSn saganze. es paral el izmi angrevs swored l ogikis kanons heterogenul i Tvisesebis araigiveobis Sesaxeb da

swored es faqti amZafrebs metaforis cocxal aRqmas da mas emociur-fsiqol ogiur gamaRizianebl ad aqcevs. swored misi orpl anianoba aqcevs mas enis eqspresiul saSual ebad. is faqti, rom metafora warmoiSveba anal ogiis safuZvel ze ori sagnis asociaciuri mimgavsebis gziT, misi genezisis asociaciur xasiaTze miuTiTebS, amitom metaforis warmoSobis l ogikuri da fsiqol ogiuri aspeqtebi mWidrodaa erTmaneTSi gadaj aWvul i. xol o enaSi iseTi fenomenis arseboba, rogoricaa metafora, metyvel ebs adamianis asociaciur-xatovan azrovnebaze. asociaciebis bunebis axsna xel s uwyobs metaforis bunebis axsnasac. am mizniT Cven ganvixil avT a. l urias naSroms "Язык и познание" (88, l uria 1979: 40, 90, 149-150) sadac avtori asociaciebis ori j gufis anal izs iZl eva: pirvel ads, anu `inherentul s- igi uwodebs iseTi tipis asociaciebs, roml ebic uSual od asaxaven sinamdvil is aRqmas; xol o meorads, anu `adherentul s- _ im tipisas, roml ebic samyaros model irebis niSanTa sistemis safuZvel ze, kerZod ki adamianis bunebrivi enis safuZvel ze warmoiqmneba.

asociaciaTa tipebis aseTi gamijvna iwvevs mkveTr gamijvnas teqstis organizaciis monawil is percepcias (kompetencias) da presupoziciul i informaciis saxiT warmodgenil fonur codnas Soris am teqstis sametyvel o realizaciis (performaciis) procesSi (88, l uria 1979: 91).

amgvarad adherentul i asociaciebis safuZvel ze or heterogenul sagans fiqtiuri igiveoba miewereba. `fiqtiurobis principze- werda e. kantic, rac kargad aris aRweril i k. Jol is metaforul i Sesityvebebis amsaxvel universal ur model Si. es model i Semdegnairad gamoiyureba: s aris P, TiTqos Syofil iyos q (63, Jol i 1984: 127). Mmetaforis, rogorc reduci rebul i Sedarebis fiqtiuri msgavsebis semantukur model s gvTavazobs ana veJbickac (38, veJbicka 1990: 145), magram "TiTqos yofil oyos" nacvl ad metaforis semantukur struqturad mas "SeiZl eba iTqvas" mohyavs. magal iTad: Спит земля = (Думаю о земле) – можно сказать, что это не земля, а живое существо , которое спит.

`azrovnebis- procesis aRmniSvnel i d. b. a. s. _ i swored am model is manifestacias warmoadgenen. ganvixil oT magal iTebi:

1. Mûrir dans son cerveau des pensées criminelles si tyva-si tyvi T: tvinSi danaSaul ebrivi azrebis momwifeba. aq presupoziciul fonur informaciis warmoadgens: azrebi,

TiTqos `nayofi~ yofil iyos. S=`azrebi~, P=momwifeba, q = nayofi. Aan veJbickas mixedviT – SeiZl eba iTqvas, rom es azrebi ki ara, aramed “nayofia”.

2. Les pensées assiègent sityvasityviT: azrebi al yaSi moaqceven (vismes) nagul isxmevia: TiTqos azrebi mteri yofil iyos. S=azrebi, P=al yaSi moaqceven, q=mteri. Aan SeiZl eba iTqvas, rom es azrebi ki ara, aramed “mteria”.

Cveni azriT, zemomoyvanil magal iTebSi swored `q--Si moqceul i informacia warmoadgens **bmul i tipis metaforis xats**, romelic meorad-warmoebul i metaforisagan imiT gansxvavdeba, rom presupoziciul obiT xasiaTdeba da SesityvebaSi Semaval arc erT l eqsemaSi ar aris eqspl icirebul i. magal iTad meorad-warmoebul i metaforis SemTxvevaSi, Tu pirovnebas vuwodebT `mel ias-aRsaniSni sagnis asociaciuri msgavseba TviT `mel iaa~.

Sinagani forma imave `fiqtiurobis principis~ Tanaxmad d. b. a. s-is funqcionirebisas heterogenul informaciebs Soris `damakavSirebel i xidis-funqcias asrul ebs. adamiannis fsiqol ogiuri aqtiurobis aRmniSvnel , kerZod ki `azrovnebis~ gamomxatvel i d. b. a. s-is SemTxvevaSi `arasagnier~ da `sagnier~ informacias Soris. Cven vcadeT d. b. a. s-Si warmodgenil i yvel a informaciis model ireba da Sedegad aseTi suraTi miviReT:

$$\begin{array}{c} S _ P^2 \\ \vee \quad \vee \\ q _ P^1 \end{array}$$

sadac: S_ aris gamonaTqvamis subieqti da Sesityvebis semantikuri sayrdeni; P² _ metaforizebul i predikati, (SesityvebaSi Semaval i bmul i wevri), q_ metaforul i xati, xol o P¹ _ predikatis pirvandel i mniSvnel oba, roml is safuZvel zec s asociaciurad ukavSirdeba q-s. Tu simbol oebs sityvebiT Sevl iT es kavSirebi ufro naTI ad gamoCndeba:

Les pensées	assiègent
↓	↓
L'ennemi	assiège

amgvarad pensées da ennemi zmna assièger-s saSual ebiT ukavSirdebi an erTmaneTs Sinagan formaze gavl iT.

p^2 da p^1 cnebebis l ogikuri mocul obebi gadaikveTeba erT monakveTSi. am monakveTSia moqceul i is informacia romelic `s--s `q--sTan akavSirebs da igi warmodgenil ia sityvis `Sidaformis- saxiT. `Sidaformis- cnebaze ufro dawvril ebiT Semdgom visaubrebT. axl a ki imas davumatebdiT, rom metaforul i xatis asociaciuri buneba am fenomenis aracnobier bunebazec metyvel ebs, saidanac SegviZl ia davaskvnaT, rom igi gagebis procesis daCqarebul xerxs warmoadgens (33, brudni 1978 : 98-102), (28, basini ... 1978 : 78-80).

Cveni mizania bol omde amovwuroT metaforul i Sesityvebebis funqcionirebis fsiqol ogiuri aspekti. d. b. a. s-is metaforul i xatis, rogorc fsiqol ogiuri gamRizianebl is funqciis sabol oo dadgenaSi qarTvel i fsiqol ingvistis d. ramiSvil is fundamentur naSromSi `metyvel ebis gansxvavebul saxeTa fsiqol ogiuri bunebisaTvis- (7, ramiSvil i 1963 : 100-120) aRweril i mdidari eqsperimentul i masal a gvexmareba. eqsperimenti SemdegSi mdgomareobs: avtor i mis monawil eebis mxatvrul i l iteraturidan sTavazobs metaforul i SesityvebebiT mdidar nawyvetebis, xol o maT unda upasuxon Semdeg kiTxvebze: ras ganicdian wakiTxul is Sedegad? ra xati warmoudgebaT Tval win? aqvs Tu ara am xats `suraTis saxe-? (7, ramiSvil i 1963 : 102).

eqsperimentis monawil eebis umravl esobas uWirs imis gadmocema Tu ra emociebi eufl ebaT maT am nawyvetebis kiTxvisas da mxol od nawil i ukeTebis komentars raime konkretul emociebs; aseve meryeoben xatis aRwerisas, zogierT SemTxvevaSi saerTod ver aRweren mas, anu xatis konkretul i dasuraTebac umniSvnel o Cans; sagul isxmoa, rom umravl esoba gamoTqvams azrs, uSual od teqstis kiTxvisas aRweril i sagnisa Tu movl enis ufro cocxl ad warmodgenis Sesaxeb, vidre imave nawyvetebis sakuTari sityvebiT gadmocemisas (7, ramiSvil i 1963 : 110-115).

marTal ia d. ramiSvil is eqsperimenti mxatvrul metaforas eyrdnoba, CvenTvis igi mainc sagul isxmoa.

am eqsperimentul masal asTan gacnobas Semdeg daskvnamde mi vyavarT:

1. emociur-pragmatul i Seferil oba yovel Tvis ar aris metaforis sakomunikacio mizandasaxul oba;

2. metaforul i xati xSir SemTxvevaSi bundovania, mokl ebul ia `suraTovnebas-, rac imaze miuTitebs, rom mizani sul ac ar aris arasagnieri Tvisebriobis sagnierad warmodgena da sabol oo Sedegic (metaforul i mniSvnel oba) xom arasagnieria;
3. eqsperimentis Sedegebi im faqtzec miuTitebs, rom xatovani enobrivi saSual ebebi aRweril sagansa Tu movl enaze yuradRebis did koncentracias, maT ufro cocxal , ufro STambeWdav warmodgenas emsaxureba. amgvarad, saqme gvaqvs eqspresiasTan da aqedan gamomdinare metaforul i denotaciis (nominaciis) umTavres funkciad enis eqspresiul i saSual ebebis Seqmna unda miviCnioT (7, ramiSvil i 1963: 120).

Tumca avtori ganixil avs im SemTxvevebsac, rodesac xati konkretul ia, arabundovani. d. ramiSvil i arkvevs mis fsiqol ogiur bunebas. misi azriT goneba metaforul xats mimarTavs, rogorc damxmare el ements meti eqspresiul obis Sesaqmnel ad imgvarad, rogorc magal iTad, `rZis- gnoseol ogiuri xatis warmosaxvisas aucil ebl ad warmogvidgeba raime WurWl is xati, romel Sic asxia rZe. d. ramiSvil s miaCnia, rom metaforul i xatis fsiqol ogiuri statusi anal ogiuria zemomoyvanil i WurWl is `damxmare-, sayrdeni xatisa. misi meorexarixovani rol iT ki aixsneba is faqti, rom xSir SemTxvevaSi saqme gvaqvs ara mkveTr da konkretul , aramed bundovan, aRsawerad rTul mocemul obasTan.

axl a ki gavarkvIoT, Tu ris xarj ze miRweva eqspresiul oba. am mizniT ise vCvens sakvl ev obieqts, `azrovnebis- procesis aRmniSvnel d. b. a. s-s mivmarTavT. upirvel es yovl isa ki im predikatebs, roml ebic pirvel adi mniSvnel obi T konkretul i sagnebis predikaciis funqcias asrul eben. arasagnier cnebebs ki isini metaforizaciis Sedegad ukavSirdebian.

zmnuri metaforebi SeiTavseben Zvel da axal informaciebs, xol o am informaciebis SeTavseba miT ufro kontrastul ia, rac ufro heterogenul ia pirvel adi da meoradi mniSvnel obebi:

amgvarad, SeiZl eba iTqvas, rom eqspresiul oba miRweva iseTi urTierTqmedebis anu `sinergiis- safuZvel ze, rogoricaa ori diametral urad gansxvavebul i mocemul obis erTdroul i SeTavsebul i `Tanawarmodgena- da am `Tanawarmodgenis- aRqmiT gamowveul i `emociuri stresi- (117, Tel ia 1986: 83-84).

garda amisa, Tu gamoviyenebT `geStal tfsiqol ogiaSi- xmarebul `figurisa- da `fonis- kontrastis cnebas da mxedvel obaSi miviRebT im debul ebas, rom

“adamiani Tavis qcevas (enobrivas) geStal tebis saSual ebiT warmarTavs” (80, I akofi 1981: 359-361), Cven saSual eba gveZl eva metaforis pirvel adi mniSvel oba `fonad-, xol o warmoebul isa `figurad- miviCniOT da maSin gasagebi xdeba, rom metaforis eqspresiul obas namdvil ad kontrastis fsiqol ogiuri zemoqmedebis meqanizmi udevs safuZvl ad.

amgvarad SegviZl ia davaskvnaT, rom d. b. a. s. rogorc saxel debis metaforul i xerxi, enis eqspresiul saSual ebaTa ricxvs ganekutvneba.

frangi enaTmecnieri J. pikoSic metaforas pirdapiri denotaciebis `eqspresiul sinonims- uwodebs (172, pikoSi 1986: 194).

axl a ki imisaTvis, rom metaforis aRweriT model i srul yofil i iyos ganvixil avT Sinagani formis rol s mis Seqmnasa da emociuri efeqtis ganxorciel ebaSi.

azrovnebis amsaxveli zmnuri metaforul i jgufebis l ogikuri da fsiqol ogiuri anal izi srul yofil i ar gvesaxeba maTi **Sinagani formis** anal izis gareSe.

dRemde gaurkvevel i rCeboda mniSvel obis metaforizaciis umniSvel ovanesi sakiTxi _ im niSnis arCebis sakiTxi, roml is safuZvel zec xorciel deba heterogenul i cnebebis daaxl oeba. am probl emis gadawyvetas swored metaforis Sinagani formis fenomenis axsnaSi vxedavT.

zogadad, nominaciuri erTeul is SidaformaSi, enis Sidaformisagan gansxvavebiT upirvel es yovl isa vgül isxmobT denotaciis erT an or, l ogikurad an emociurad gamoyofil semas, am erTeul is warmoebul obis kval s, motivaciis niSans. dinamikur aspektSi Sidaformas ganvixil avT, rogorc warmoebul i mniSvel obisa da axal i konceptis organizaciis saSual ebas, romel sac enobriv- SemoqmedebiTi unari Seswevs.

Sidaformis probl ema, romel ic srul ebiT ar iyo rel evanturi enobrivi faqtebis struqturul -taqsoniuri aRwerisaTvis, amJamad kvl av ipyobs enaTmecnierTa yuradRebas, radgan l ingvistikis erT-erTi mimarTul eba, teqtis l ingvistika, warmogvidgens faqtebs imis Sesaxeb, rom Sidaforma teqtis

SekavSirebasa da misi mTI ianobis SeqmnaSi iRebs monawil eobas da mis koherentul obas uzrunvel yofs.

j er kidev Zvel samyarosi enobrivi niSnis motivaciisa da enobrivi niSnis nebismierobis probl ema kvlevis sagans warmoadgenda. ase magal iTad, Cinuri kl asikuri fil osofiis ayvavebis xanaSi (V_III ss. qr. S-mde) am sakiTxiT dainteresebul ebi iyvnen konfuci da misi mimdevrebi, agreTve I egistebisa da daosis fil osofiuri skol ebis warmomadgenl ebi (67, I ingvistur..... 1980: 97-94), amave probl emas ikvl even Zvel i induri gramatikul i skol is warmomadgenl ebi bxatrixaris xel mZRvanel obiT (V_VI qr. S-is Semdeg) (iqve) da mxol od pl atoni (427-347 ww. qr. S-mde) (67, I ingvistur..... 1980, 131-132) iyo is, vinc pirvel i al aparakda garkveul mocemul obaze, romel sac sityvis `idea- uwoda, da romel ic `saxel sa da mis Sinaarss Soris SemaerTebel rgol s- anu am saxel is motivaciis safuZvel s warmoadgens. `kratil Si- igi upiratesad sakuTari saxel ebis etimol ogiur anal izs iZl eva, gamoaaSkaravebs maT kavSirs aRsaniSn sagnebTan, magram amave dros dasZens, rom amgvari anal izi xSirad xel ovnuria da ar Seesabameba real obas, radgan yvel a sityvas ar gaaCnia real uri `idea-.

`Sinagani formis- cnebis Semqmnel ad germanel i mecnieri, enisa da kul turis fil osofosi vil hel m fon humbol dti gvevl ineba (51, humbol dti 1984).

mas miaCnda, rom `sityva sagnis ara mxol od grZnobad-aRqmadi ekvivalentia, aramed imis ekvivalenticaa, Tu rogor gaiazreba igi enobriv-SemoqmedebiTi aqtis saSual ebiT warmoqmnis dros... swored aqedan gamomdinareobs erTi da imave sagnis gamoxatvis mraval ferozneba- (51, humbol dti 1984:107; 6, ramiSvil i 1995).

sityvis Sidaformis gansazRvrebis gvTavazobs rusi enaTmecnieri potebnia, romel ic ganasxvavebs ra sityvis `garegan- da `Sinagan- formebs, Sinaganad mis `etimol ogiur- mniSvnel obas asaxel ebs (103, potebnia 1984: 83-84).

Sidaformis probl emam ara marto enaTmecnieriTa, aramed fsiqol ogTa yuradRebac miipyro. didi qarTvel i fsiqol ogi d. uznaZe, romel mac fsiqol ogiaSi `ganwyobis Teoriis- saxiT axal i mimarTul eba Seqmna, am sakiTxs TavisiTe Teoriis poziciebidan ixil avs. marTal ia, mis erT-erT naSroms `enis Sinaforma- hqvaa (8, uznaZe 1947), avtori masSi I eqsikuri erTeul ebis Sinagani formis fsiqol ogiur statuss adgens enaSi erTi da imave sagnis sxvadasxva nominaciebis arsebobis asaxsnel ad.

mas humboldtis mier Semotavazebul i kl asikuri magaliTi mohyavs. es aris pil os aRniSvnel i saxel ebi sansskritSi, sityvasityviT: `orjer msmeli-, `orkbiliani- an `oreSviani-. d. uznaZe am faqts imiT xsnis, rom erTi da imave sagnis mimarT sxvadasxva adami nebs, sxvadasxva dros, sxvadasxva ganwyoba uCndebaT da Sesabamisad, saxel mdebel s SeuZl ia igi sxvadasxva aspeqtSi, sxvadasxva kuTxiT dai naxos da asaxos ki dec.

`...sityva ganisazRvreb a ara ama Tu im konceptiT an ideiT, aramed subieqtis mier, romel sac esa Tu is ganwyoba gaaCnia; xol o sityvis Sidaformas qmnis ara enis `intel eqtual uri nawil i- (humboldti) an esa Tu is fsiqol ogiuri Sinaarsi (vundti), aramed ganwyoba- (8, uznaZe 1947 : 439).

maSasadame, SegviZl ia davaskvnaT, rom subieqti sagnis Semecnebis a da aRniSvnisas im niSans gamoyofs, ra kuTxiTac surs, rom asaxos es sagani, an rac rel eventuria mistvis mocemul momentSi. subieqtSi SegviZl ia individic vigul isxmOT da mTel i enobrivi kol eqtivic.

vfiqrobT, rom unda arsebobdes uamravi saxel wodeba, romel Ta Sidaformebi da xatovani mxare erTnairia sxvadasxva enaSi. amdenad SesaZl ebl ad migvaCnia, rom sxvadasxva xal xSi erTi da imave sagnis mimarT erTnairi ganwyobis aRmocenebacaa SesaZl ebel i.

Tavis mriv, sxvadasxva enobrivi kol eqtivebSi erTgvari ganwyobis arseboba msgavsi asociaciebisa da zogadadamianuri azrovnebis arsebobaze miuTitebs, ris damtkicebasac mraval i enis l eqsikuri Sidaformebis ganxil va dasWirdeboda, Cveni kvl eva ki mxol od frangul enas moicavs. amitom Semovifargl ebiT im faqtiT, rom ZiriTadad, saxel debis motivaciis niSnebi enidan enaSi icvl eba.

Sidaformis Seqmnis mraval i xerxi arsebobs enebSi. es SeiZl eba bgeraTa simbol izmic (`yiyini- qarTul Si) iyos da saxel is afiqsal uri warmoebac (`biWuna-), meorad - warmoebul i nominaciac (`bati-) da irib-warmoebul i anal itikuri tipis nominaciac (`bnel i azrebi-) aseve frazeol ogiuri Sesityvebic (pirSi wyl is Cagubeba, enis Cayl apva). asociaciuri azrovnebis cneba maT ver aertianebs, magram `ganwyoba- namdvil ad TiToeul maTgans udevs safuZvl ad.

fsiqol ogiuri, individual uri ganwyoba win uswrebs asociaciis gziT Sinagan formaSi referentis erTi an ramdenime niSnis arCevas. ganwyoba udevs safuZvl ad

mol aparake subieqtis mier saxel debis obieqtis sxvadasxva kuTxiT danaxvas da enaSi mis sxvadasxva aspektsi asaxvas. vinaidan iribi nominaciac am mizans emsaxureba, warmoebul i enobrivi erTeul ebis Sinagan formaSi referentis niSnis arCevansac fsiqol ogiuri ganwyoba gansazRvavs. swored amitomaa am niSnis arCevani individual uri, manam, sanam igi fexs moikidebs enis uzusSi da normad gadaiqceva anu stereotipizacias ganicdis.

yovel ive zemoTqmul idan SegviZl ia davaskvnaT, rom Sidaforma metaforul i d. b. a. s.-is warmoSobasa da funqcionirebaSi marTI ac central ur rol s asrul ebs. TviT metaforis pol ifunqciurobidan gamomdinare, waraudobT, rom Sidaformasac nominaciuri erTeul is mniSvnel obaSi l ogikuri da emociuri maxvil is garda, sxva funqciebic unda eniWebodes. Bbmul i tipis metaforis Sinagani formis Cvens mier Catarebul i funqciuri anal izi SemdgomSi mdgomareobs:

1. Cven ukve ganvixil eT d. b. a. s.-is genezisis rogorc l ingvisturi, aseve l ogikuri da fsiqol ogiuri aspektebi da davinaxeT, rom Sidaforma **axal i mniSvnel obis** semantikur-struqturul i **organizatoris** rol s asrul ebs. es misi pirvel adi da arsebiti niSani, anu funqciaa.

2. a. ufimcevam (116, Tel ia 1981: 42) Zvel i mniSvnel obidan axal ze gadasvl as, nominaciuri erTeul is **epidigmaturi** ganzomil eba uwoda. amgvar urTierTobaSi sityvebi moeqcevan maTi semantikuri transformaciis safuZvel ze, rac maT motivirebul xasiaTsa da Sinaarsis semantikur struqturaSi Sinagani formis arsebobaSi vl indeba. enobrivi niSnis motivaciasac da Sidaformasac Cven ganvixil avT rogorc enobrivi niSnis warmoebis kval s. Tumca ki migvaCnia, rom Sidaformis Seqmnas win uswrebs aRsaniSni sagnis erTi an ori niSan-Tvisebis ufro rel iefurad warmocenis, maTi l ogikuri an emociuri gamoyofis aucil ebl oba, rac am sagnis ama Tu im kuTxiT aRweris aucil ebl obiTaa gamowveul i. vinaidan Sidaformis wyal obiT xorciel deba kavSiri metaforis Zvel sa da axal informaciebs Soris, rac d. b. a. s.-is derivaciul mexsierebas warmoadgens da sazogadod, sityvaTa mniSvnel obebis evol uciis procesSi informaciul memkvidreobiTobas uzrunvel yofs. yovel ive aqedan gamomdinare, SeiZl eba davaskvnaT, rom d. b. a. s.-is Sidaformas **epidigmaturi** funqciac ekisreba... es niSani mistvis arsebitia. Sidaforma am rol s rom ar asrul ebdes, waSl il i iqneboda motivaciis kval i (warmoebul obis kval i) da saqme gveqneboda genetikur metaforasTan (36, varZel aSvil i 2001).

3. I eqsikuri mniSvnel obebis metaforizaciis procesSi ara mxol od axal i nominaciuri erTeul i da axal i mniSvnel oba iqmneba, aramed axal i cnebac, axal i kognitiuri xati _ sinamdvil is romel ime el ementis axal i asl i, roml is SeqmnaSi Sidaformas kvl av central uri adgil i uWiravs. amdenad, SegviZl ia mis **kognitiur** funqciazec visaubroT. gare da Tundac adamiანis Sida samyaros Secnobisdagvarad, axal i cnebebis Seqmnis procesSi Sidaformis aucil ebl oba mxol od nominaciur erTeul Ta warmoebul obis SemTxvevaSi aRiniSneba, radgan igi mxol od motivirebul i erTeul ebis atributs warmoadgens.

4. rig SemTxvevebSi d. b. a. s.-is sakomunikacio mizandasaxul oba saxel debis obieqtis erT-erTi niSnis emociur gamoyofas warmoadgens. am niSnis gamoyofa safuZvl ad edeba d. b. a. s.-is denotaciis emociur Sefasebas, romel ic mis semantikaSi konotaciuri makrokomponentis saxiT real izdeba. emociur-SefasebiTi konotaciis gaCena ama Tu im nominaciur erTeul Si da am mizniT ama Tu im konkretul i niSnis gamoyofa Sesabamis enobrivi kol eqtivSi Camoyal ibebul i warmodgenebisa (Tu ra aris cudi da ra aris kargi) da damkvidrebul i erovnul - kul turul i fonuri codnis fargl ebSi mimdinareobs.

amrigad, Sidaforma garda Zveli da axal i, an sagnieri da arasagnieri heterogenul i informaciebis dakavSirebisa, d. b. a. s.-Si obieqturi da subieqturi informaciebis SemaerTebel i rgolis rol sac asrul ebs da amdenad, miSTvis **emociur-kvalifikaciuri** funqciac ar aris ucxo. Tumca es ukanasknel i miSTvis ar aris arsebiTi da meorad xasiaTs atarebs, radgan d. b. a. s.-is emociuri Seferil oba ar warmoadgens maT arsebiT niSans.

rogorc vxedavT, Sidaformas d. b. a. s.-is formirebasa da funqcionirebaSi ara erTi funqcia akisria. maT Soris semantiku-struqturuli, epidigmaturi da kognitiuri arsebiTs, xolo SefasebiTi da emociuri meorads warmoadgens

daskvnis saxiT vityodiT, rom bmul i tipis metaforis Sinagani forma saxel debis obieqtis Secnobis aucil ebl obiT gamowveul am obieqtisadmi saxel mdebel is fsiqol ogiur ganwyobas asaxavs, xolo am tipis metaforis emociuri funqciis ganxorciel ebis SemTxvevaSi, enobrivi geStal tis SeqmnaSi iRebs monawil eobas. yovel ive es metaforis warmoSobisa da funqcionirebis fsiqol ogiur aspekts warmoadgens.

Yyovel ive zemoTqmul idan gamomdinareobs, rom metaforul i xati da Sidaforma is ori mocemul obaa, romel Ta gareSec enaSi ver iarsebebdal eqsikuri mniSvnel obis metaforizaciis fenomeni, rogorc sazogadoebasTan da samyarosTan adamianis mimaTebis sul ufro da ufro diferencirebul i aRqmisa da enobrivi wardgenis mudmivi procesi, rasac konceptebis gadaadgil eba mosdevs.

Mmocemul qveTavSi bmul i tipis metaforis Cvens mier Catarebul i Teoriul i analizis Sedegad miRebul i, am fenomenis genezisur-dinamikuri model i SemdegSi mdgomareobs:

metaforis warmoSobis

I etapi – Semecnebis siRrmiseul i struqtura : ucnobis nacnobTan

Sedarebis aucil ebl oba _ kognitiuri etapi;

II etapi - Secnobisa da metaforul i saxel debisaTvis gankuTvnil i

obieqtisadmi subieqturi ganwyobis Seqmna – fsiqol ogiuri

etapi ;

III etapi – axal i cnebis Sesaqmnel ad vargisi niSnebis arCeva da axal i

cnebis, konceptis Seqmna, sadac rel iefurad gamokveTil i

Sinagani formacaa gamoxatul i. – semantikuri etapi ;

IV etapi - axal cnebaze da mniSvnel obaze axal i enobrivi niSnis, Cvens

SemTxvevaSi bmul i tipis metaforul i analitikuri

struqturis dafiqsirebasTanaa dakavSirebul i – sintaqsur-lingvisturi etapi ;

V etapi - okazional uri metaforis stereotipizaciisa da enaSi

dankvidrebis gziT misi enobrivi, uzual ur metaforad

gadaqcevaSi da mocemul i kul turis sakuTrebad gadaqcevaSi

mdgomareobs.

Tumca, Tu isev makkormaks daveyrdnobiT, metafora etapebad ki ar iqmneba, aramed erTdroul ad yvel a am aspeqtSi funqcionirebs (89, makkormaki 1990::22)

gasarkvevi rCeba kidev erTi sakiTxi: rogor xdeba metaforis, rogorc meoradi kodirebis enobrivi niSnis amocnoba-gageba. am kiTxvas ver vupasuxebT, Tu enobrivi niSnis, rogorc saerTod niSnis amocnobis fsiqol ogiur aspeqts ar ganvixil avT. Tavis mxriv, niSnis amocnobis probl ema ki, rogorc informaciis gadamuSavebis probl ema, adamianis fsiqikur moRvaweobaSi mis mier samyaros arekl vis sakiTxTanaa dakavSirebul i. am procesis aqtiur xasiaTze fsiqol ogebi mxol od gasul i saukunis 70-ian ww. al aparakdnen. am probl emisadmi srul iad gansxvavebul i midgoma xel ovnuri intel eqtis SeqmniT gamowveul ma aucil ebl obam ganapiroba da fiziol ogiis sferoSi gadadgmul ma iseTma nabij ebma, rogoricaa `refl eqsebis fiziol ogiis- gadaqceva `aqtiurobis fsiqol ogiad-. amgvarma progresma Tavisi daRi daasva SemecnebiTi procesebis fsiqol ogiasac, rac airekl a p. Lindseisa da d. normanis naSromSi (83, Lindsei.... 1974: 44-45), sadac avtorebi `gare zemoqmedebis aqtiur anal izs- samyaros arsebiTi komponentebis gamoyofisa da mniSvnel obis mqone xatebad maTi sinTezis rTul procesad warmogvidgnen . maTi azriT, `damaxsovrebac- da `gaxsenebac- aqtiuri arCeviTi procesebia, e. i. erTaderTi swori arCevanisa da yvel a sxva arasworTan dapirespirebisa da maTi ugul ebel yofis procesi.

adamianis mier samyaros Semecnebis, misi struqturirebisa (danawevrebis) da kodirebis (saxel debis) procesSi mis iaraRs ena warmoadgens, romel ic, miT ufro efeqturia komunikaciaSi, ramdenadac ekonomiuri da moqnil ia mis simbol oTa anu enobrivi niSanTa sistema (83, Lindsei.... 1974: 422). yovel i enobrivi kol eqtivi gamoimuSavebs amgvar sakuTar niSanTa, simbol oTa sistemas, romel zec damokidebul ia adamianis mexsierebaSi informaciis Caweris, gaxsenebis da misi gaanal izebis moxerxebul obis xarisxi (iqve). enaTa gansxvavebebi Tavisebur gavlenas axdens enis amgvar Sida struqturizebe da informaciaTa gacvl a sxvadasxva enis warmomadgenel Ta Soris araerTnairad advili aRmoCndeba sxvadasxva TemebTan dakavSirebiT. erTi enobrivi kol eqtivis SigniT, metafora enobrivi ekonomiis saSual ebas warmoadgens, vinaidan igi pirdapir nominaciebze ufro mdidaria, ufro informaciul i. sul sxva viTarebaa im SemTxvevaSi, Tu metafora ucxo enis sakuTrebaa. misi gageba bevrad ufro rTul ia, vidre

mSobl iur enaSi. swored amitom CavTval eT aucil ebel i misi, rogorc simbol os, gagebis fsiqol ingvisturi bunebis axsna.

I indsei da normani weren imis Sesaxeb, rom adamiani enis Seswavl is procesSi sityvebis mniSvel obebis garda SeiZens codnas enis struqturisa da misi meqanizmebis Sesaxeb. maT Soris meoradi kodirebis meqanizmis Sesaxebac (83, I indsei.... 1974: 437-438). pasuxi kiTxvaze, Tu rogor xerxdeba es, enobrivi niSnis, rogorc simbol os amocnobis probl emis gadaWraSia. I indsei da normani simbol os gagebis Semdegnair interpretacias gvTavazoben (83, I indsei.... 1974: 137-145). maTi azriT, metyvel ebaSi niSnis identificireba miRweva am niSnis **anal izis** e. i. misi arsemiTi da araarsebiTi niSnebis gamoyofis gziT, magram anal izi miRweva mxol od da mxol od sinTezis, anu, konteqstis dadgenis saSual ebiT. Cveni azriT, metaforisTvis amgvar konteqsts kul turul -fonuri codna, anu kul turul i tradicia unda warmoadgendes. amgvari **araverbal uri, paral ingvuri** (5, omiaZeE 1998; 99, paduCeva 1977, 100, paduCeva 1984; 138, aberkrombi 1972; 144, braidvistel i 1972) informacia metaforis konotaciur-pragmatul aspeqtSia asaxul i da I ingvisturis Tanmxl ebi xerxi gaxl avT. magal iTad frangebisaTvis : mûrir les pensées (criminelles, malfaisantes) dans sa tête uaryofiT konotaciasTan aris dakavSirebul i, xol o qarTul enaSi msgavsi Sesityvebis (« azris momwifeba ») xmareba neutral uria da mxol od ganvitarebis umaRl es wartil s asaxavs. qarTvel istvis azri, uaryofiTi iqneba is Tu dadebiTi, erThairad mwifdeba adamianis gonebaSi.

aqedan gamomdinare, gasagebia ratomac aris ase Znel i sxva enebSi metaforis gageba. is araverbal uri, paral ingvisturi konteqsti, uroml isodac warmougenel ia metaforis anal izi, kul turul fonur codnas, kul turul tradicias asaxavs erTi enobrivi kol eqtivis SigniT da advil i gasagebia misi warmomadgenl ebisaTvis, xol o gaugebaria sxva enobrivi kol eqtivisaTvis da special ur aRwersa da axsna-ganmartebas moiTxovs, gansakuTrebiT ucxo enis swavl ebis procesSi. amitom aris metafora fsiqol ogebis mier gaazrebul i, rogorc kul turul -erovnul i arqetipi (134, iungi 1991: 27). arqetipSi iungi gul isxmobda `struqturul sqemebs, xatebis struqturul wanamZRvrebs, roml ebic kol eqtiuri aracnobieris sferoSi arseboben- da misi azriT, `SesaZl ebel ia biologiuri memkvidreobiTobis xasiaTsac atareben-. arqetipebis Sedegs warmoadgens miTol ogia da metafora (iqve).

daskvnis saxiT vityodiT, rom metaforis amocnobis, rogorc adamiānis mier informaciis gadamuSavebis analizis Sedegebma kidev erTxel dagvarwmuna makkormakis mier gamoTqmul debul ebaSi imis Sesaxeb, rom metafora Suamaval ia adamiānis gonebasa da kul turas Soris.

2. metaforis SesaZl ebel i tipol ogiuri kl asifikaciebi

vinaidan metafora Cveni kvl evis dedaboZs warmoadgens, dReisTvis arsebul mis tipol ogiur kl asifikaciebs gTavazobT. amgvar kl asifikaciebs im mizniT mimovixil avT, rom ukeT warmovaCinoT metaforis aruTiunovas mier dadgenil i, xol o Semdgom Cvens mier bmul i tipis metaforisTvis Camoyal ibebul i funqciuri tipol ogiis upiratesoba.

dRes metaforis kl asifikaciebis mraVal i kriteriumi arsebobs. zogierTi maTgani tradiciul midgomas asaxavs, zogic Tanamedroves. SevecdebiT yovel i maTgani srul fasovnad aRvveroT.

metaforis semantikuri tipol ogiis erT-erTi yvel aze adrindel i mimarTul eba miznad isaxavs Zvel i da axal i Sinaarsis msgavsebis niSnis arCevanis da heterogenul i informaciēbis urTierTmimarTebebis axsnas, amitom metaforul i gadatanebis saxeobebs gamoyofs.

aseTia ul manis (123, ul mani 1970: 277-279) kl asifikacia, romel ic Semdeg universal ur tipebs gamoyofs:

- _ antropomorful i gadatana: magal iTad « mel ia », « bati »;
- _ konkretul idan abstraqtul ze gadatana : dro mihqris, gairfrens;
- _ sinesTezia, romel ic sxvadasxva grZnobiTi cnebebis daaxl oebas gul isxmobs. mag.: civi da Tbil i ferebi.

Aaqedan azrovnebis konstantas aRmniSvnel i d.b.a.s konkretul idan abstraqtul ze gadatanas warmoadgens.

mogvianebi T v. gaki c gvTavazobs amgvar kl asifikacias (46, gaki 1988:26)

_ adami ani > cxovel i : mura dafiqrda ;

_ cxovel i L> adami ani : ise miyurebda (kaci), megonaxl a SemWamda ;

_ cxovel i > mcenare : oTaxSi Sesvl isTanave kaqtusma SemomiRrina ;

_ sinesTeturi gadatanebi da a. S.

Aaqedan azrovnebis konstantas aRmniSvnel i d.b.a.s. arc erT maTgans ar Seesabameba.

agreTve, arsebobs meies mier Seqmnil i, sul ieri/usul os-s kriteriumze damyarebul i kl asifikaciac (165, meie 1988: : 201-202) romel Sic Semdegi tipis metaforebia warmodgenil i:

_ usul o sagani ↔ usul o sagani,

_ usul o sagani ↔ sul ieri,

_ cxovel i ↔ usul o sagani

_ adami ani ↔ usul o sagani.

Mmeies kl asifikaciaSi, ul manisa da gakisagan gansxvavebiT, heterogenul i cnebebis dakavSirebis ormxrivi variantebia warmodgenil i, Axol o am da gakiseul i kl asifikaciebis nakl i imaSi mdgomareobs, rom isini ar moicaven "konkretul > abstraqtul " variants.

Cvens naSromSi metaforis srul iad gansxvavebul i tipis kl asifikacias vaniWebT upiratesobas. mas sakomunikacio funqciebi da metaforis warmomSobi faqtorebi udevs safuZvl ad.

v. gaki iribi nominaciis warmomSobi faqtorebis anal izis safuZvel ze ansxvavebda: maidentificirebel (nominaciur), eqspresiul sa da damxmarestruqturul (служебно-строевая функция) funqciebs (45 gaki G1977b: 248).

amgvari kl asifikaciis ufro daxvevil i varianti n. aruTiunovam (21 aruTiunova 1978) SemogvTavaza. man metaforis Semdegi funqciuri tipebi gamoyo:

1. **maidenticirebel i**, anu nominaciuri. igi mxol od asaxel ebs sagans da ar axdens mis niuansirebas (21 aruTiunova 1978: 333).

2. predikaciul i mizandasaxul ebiT Seqmnil i metaforebi xatovania da avtori am tipSi emociur Seferil obas gul isxmobs. **xatovani metafora** emociurisagan gansxvavebiT, aRsaniSni real iis konkretizacias, individual izacias axdens (21 aruTiunova 1978: 334). xatovnebis gaZl ierebis gziT SesaZl ebel i xdeba konkretul i Tvisebebis abstraqtul i obieqtebisatvis mikuTvneba, rac swored Cveni kvl evis sagans exeba.

3. **kognitiuri**, romel ic enaSi axal i obieqtebis da konceptebis aRsaniSnad gamoiyeneba. aseTi ara marto mecnierul i metaforaa, aramed damxmare yofiti metaforebic da sxv. isini samyaros ekeT Secnobas uwyoben xel s. (iqve).

4. mTel rig SemTxvevbi metafora ara marto erT sagans, erT obieqts aRniSnavs, aramed saganTa an movl enaTa mTel kl ass. amj erad igi ganmazogadebel funqcias asrul ebs da aruTiunova mas **ganmazogadebel s** uwodebs (iqve).

mogvainebiT am tipol ogias v. Tel iam da e. oparinam daumates kidev erTi saxeoba _ **konceptual uri** metafora, romel ic enaSi ara mxol od axal sagnebs da fenomenebs aRniSnavs, aramed erTi sagnis sxvadasxva kuTxiT danaxul mraval cneba-koncepts qmnis (119, Tel ia 1988a: 98, oparina 1988).

zemoganxil ul i funqciebis orive CamonaTval s Semdeg komentars davurTavT. gakis eqspresiul funqciaSi xatovans da emociurs erTmaneTisagan gavmij navdiT; **stil istur** metaforas, romel ic ar ganxil ul a enobrivi metaforiT Semofargvl is gamo, cal ke saxeobad davumatebT. xol o kognitiursa da konceptual urs vaigivebT. miuxedavad imisa, rom yovel i metaforis safuZvl ad kognitiuri anu konceptual uri funqcia devs safuZvl ad, Cveni azriT,, zogjer es funqcia daCrdil ul ia, zogjer ki ganmsazRvrel i da maSin saqme gvaqvs kognitiur metaforasTan. Sesabamisad, metaforis funqciur tipTa Semdeg sistemas gTavazobT:

1. **maidenticirebel i**
2. **damxmare-struqturul i**
3. **ganmazogadebel i**
4. **kognitiuri**
5. **xatovani**

6. Sefasebi Ti

7. emociuri

8. stil isturi

azrovnebis konstantas aRmniSvnel metaforul analitikur struqturebSi Semdegi funqciuri tipebi dasturdeba:

- **maidentificirebel** tips wadmoadgenen:

porter des pensées..., les pensées tournent (autour de), viennent; détacher la pensée de...

aller jusqu'au bout de la pensée.

- **damxmare-struqturuli** : azrovnebis vel is fargl ebSi am tipis erTaderTi magal iTi gvegul eba _ aller jusqu'au bout de la pensée.

_ **ganmazogadebeli** tipi `azrovnebis- procesis vel is fargl ebSi ar dasturdeba.

- **kognitiuri tipi** zmnur SesityvebebSi samwuxarod ar dasturdeba; saxel adSi ki es aris: Les pensées, ce sont les ombres des choses (Platon)

_ yvel aze produqtiuli tipi **xatovani** metafora: la pensée s'assoupit, s'abîmer, se plonger, se perdre, s'enfoncer etc... dans des pensées; une pensée qui erre, vagabonde, chemine; mûrir, nourrir des pensées dans son cerveau. Suivre /perdre/ le fil de ses pensées ;

_ **emociur - SefasebiTi tipia**: Balayer, chasser les pensées (de l'esprit); les pensées lui trottent (par l'esprit), assiègent, lancinent, obsèdent qn.

_ **stil isturi** variantebi: `Leurs pensées galopent, galopent, galopent~ (Flobert); `Sonnez, sonnez clairons de la pensée~ (Hugo)

sakvl ev masal aze dakvirvebam gvaCvena, rom metaforis TiToeuli funqciuri tipi misi mniSvnel obis struqturaSi garkveuli raodenobis el ementis Semadgenl obas emTxveva.

ase magal iTad, **maidentificirebeli** da **kognitiuri** tipebi mxol od denotaciur makrokomponents Seicaven. **xatovani** _ metaforul xatsac. **Sefasebisas** _ Sefasebis sema emateba. **emociur** metaforas zemoCaTvl il is garda, kidev erTi el ementi emateba emotivis saxiT. Semdgomi saxeobaa **stil isturi**, romel sac winamdebaresTan SedarebiT, stil isturi markeric axl avs. magal iTad:

_ **nomnaciur-maidentificirebeli** tipis Sesityveba porter des pensées mniSvnel obis semantikuri struqtura Seicavs mxol od **arqisemas** (msj el oba) da **kategorial ur** (**predikati, procesi**) semas. rogorc hiperonimi igi diferencial ur semas ar Seicavs.

_ **damxmare-struqturul** i tipi, aller jusqu'au bout de la pensée, nominaciurisagan gansxvavebiT, diferencial ur semas Seicavs: _ **arqisema** (msj el oba), **kategorial uri sema** (procesi), **diferencial uri sema** (dasasrul i).

_ **xatovan** tips emateba kidev erTi sema: **metaforul i xati**. amgvari semis arseboba mxol od araavtonomiur metaforas axasiaTebis, vinaidan metaforis am tipSi xati presupoziciul i xasiaTis informacias warmoadgens da kidev erTxel xazs vusvamT im faqts, rom Cvens naSromSi amgvari informaciac semaze dagvyavs, miuxedavad imisa, rom xati zogj er mkveTrad gamoxatul i ar aris: se plonger dans des pensées _ fiqrebSi CaZirva; aq gvaqvs erTiT meti sema _ wyl is metaforul i xati.

_ **emociuri** metafora **emociurisa da SefasebiTi** semebis SeZenis gziT miReba: balayer de mauvaises pensées de son esprit _ sityva-sityviT : « gonebidan cudi azrebi gaxvetva » _ Seicavs imave semebis da kidev erTs _ emociur-SefasebiTs ('cudi-, `zizRi-).

_ **stil isturi** metaforebi: `Leurs pensées galopent, galopent, galopent-; (Flobert); `Sonnez, sonnez clairs de la pensée- (Hugo) _ stil istur markers SeiZenen. semebis raodenobaze metaforis funqciuri tipis amgvari damokidebul eba mendel eevis qimiur el ementTa tabul as mogvagonebs, sadac raodenobrivi cvl il ebebi TvisebiT cvl il ebebs iwvevs.

metaforis kl asifikacia aseve SesaZl ebel ia misi **xatovnebis siZl iere/sisustis** mixedviTac. maSin enobrivi, uzual uri metafora, romel ic Cvni kvl evis sagans warmoadgens, moeqceva or warmoebul nominaciur erTeul s Soris, romel Tagan erTi araxatovani warmoebul i erTeul ia (1 varZel aSvil i 2000 : 15), roml is xati an waSl il ia, anu igi mkvdari metaforaa, an Cvens konkretul SemTxvevaSi, predikati imdenad abstarqtul cnebas warmoadgens, rom ver qmnis xatovnebas.

aqedan frangul enaSi pirvel tips mxol od TviTon zmna penser (l aT. `awonva-) warmoadgens, rac Cveni kvl evis sagani ar aris (SesityvebebSi es tipi ar dadasturebul a), xol o meore tipis erTaderTi magal iTia : Porter les pensées...

meore mxriv, es aris mxatvrul i (26 bal i 1961, 333), poeturi metafora, roml is xatic sakmaod Zl ier fsiqol ogiur gamRizianebel s warmoadgens, xol o emociuri sema Crdil avs yvel a danarCens. azrovnebis aRmniSvnel d.b.a.s. –Si am tipis il ustracias warmoadgens: Leurs pensées galopent, galopent. (Flob.), Sonnez, sonnez clairs de la pensée! (Hugo). es tipi Cven stil isturi markirebis Tval sazriT gamovikvl ieT.

Cven, Cveni mxriv, gTavazobT metaforul i anal itikuri erTeul ebis Sinaarsis struqturs ori makrokomponentis mixedviT aRniSvas (D_ denotacia, C _ konotacia), pirvel tips mxol od D-Ti aRvniSnavT, enobriv metaforas _ DC-Ti da CD-Ti imisda mixedviT, romel i komponenti faravs, xol o mxatvrul s _ mxol od C-Ti.

genetikuri, mkvdari metafora D	cocxali, uzual ur-enobriv metafora DC an CD	mxatvrul i metafora C
---	--	-----------------------------

3. mniSvnel obis metaforizacia da gamonaTqamis sakomunikacio perspeqtiva

gamonaTqamis sakomunikacio perspeqtivis Secvl aze, rogorc bmul i tipis metaforis warmoSobis erT-erT faqtorze Cven ukve erTxel mivuTiteT, rodesac am tipis metaforis warmomSob l ingvistur faqtorebze vsaubrobdit. Aam faqtis sail ustraci od Cven aseTi magal iTi movitaneT: *Il a réfléchi toute la nuit da les réflexions l'obsédait toute la nuit.* , sadac (1) fokusSi moqceul ia subieqti, romel ic fiqrobs, xol o (2) – uSual od fiqris procesis Sedegebi réflexions, roml ebic , cocxali arsebeviviT moqmedeben subieqtze da amdenad fsevdosubieqtebad gadaiqcevan.

Cvens winaSe wamoiWra Semdegi saxis probl ema: gadagwevyvita warmoadgens Tu ara sakomunikacio perspeqtivis Secvl a metaforizaciis gamomwvev faqtors, mizans Tu raimexerxs, romelic garkveul mizans emsaxureba.

Aam probl emis gadasawrel ad frangul i stilistikis Tanamedrove warmomadgenlis, JorJ mol inies erT mosazrebas moviSvel iebT (166, Molonié 1990: 60). Mmol inie, ganxil avsrail eqsiss (sityvas), rogorc stilistikis el ements, sityvis l eqsikur-kategorial uri niSnis cvl il ebis sail ustraci od mohyavs Semdegi frazebi: *Il n'avançait pas à cause de sa peur de sa peur l'immobilisait.* enaTmecnieri dasZens, rom kategorial uri niSnis Secvl is (usul o-sul ieri) gziT miRweul iqna meti eqspresiul oba, magram arafers ambobs sakomunikacio perspeqtivis Secvl is Sesaxeb. Cven ki sul sxva daskvnebi saken gvi bi Zgebs.

waraudobT, rom usul o/ sul ieri, abstraktul i/konkretul i opoziciebis stilisturi Tu emociur-eqspresiul i semantikuri TamaSis wesebi am ganxil ul i frazebis magal iTze SeiZl eba erTdroul ad sakomunikacio perspeqtivis Secvl asa (fokusSi gramatikul i metaforis) da satel iti bmul i tipis metaforizirebul i mniSvnel obis Seqmnas eyrdnobodes. aqedan gamomdinare SeiZl eba vivaraudoT, rom sakomunikacio perspeqtivis Secvl a mniSvnel obis metaforizaciis gverdiT namdvil ad emociuri an l ogikuri maxvil is gadaadgil ebas ki ar emaxureba, aramed warmoadgens xerxs usul o/sul ierisa Tu abstraktul /konkretul is opoziciis kontrastis emociuri gancdis Sesaqmnel ad.

gamonaTqvamSi Tema-rematul i urTierTmimarTebebis kuTxiT danaxul i Cvens mier SemoTavazebul i ori gamonaTqvamis opozicia Semdeg sxvaobas gvaZl evs: (1) subieqts (Temas) miwereba axal i informacia fiqris procesis saxiT (predikacia, rema), xol o (2) fiqrebi TviTon ikaveben Temis adgil s da am SemTxvevaSi maT miwerebaT axal i informacia, xdomil obis niSani sxvadasxva fazobrivi aRweriT, rac bmul i tipis metaforizaciis gziT miiRweva. Sedegad, gamonaTqvamSi sakomunikacio funqciebis amgvari gadanawil eba iwvevs l ogikuri an xSir SemTxvevaSi emociuri maxvil is gadanacvl ebas predikatul bmul metaforaze, romelic Tavistavad eqspresiul saSual ebas warmoadgens da amgvarad emociuri efeqti ormagad Zl ierdeba. Cvens mier gaanal izebul masal aSi am efeqtis il ustracias gamonaTqvamSi Semdegi bmul i tipis metaforul i struqturebi axorciel eben:

une idee défile, ~ éclaire son esprit, ~ passe (par la tête), ~ se présente, ~ traverse (l'esprit), ~ vient (à la pensée) (la) pensée s'assoupit ~ bondit ~ chemine ~ s'enlace ~ erre ~ se joue ~ lancine ~ se mêle ~ poursuit ~ surgit ~ traverse (l'esprit) ~ trotte (par l'esprit) ~ vagabonde

(les) pensées s'abattent ~ assiègent qn., ~ s'en détournent ~ dispersent ~ s'égarent ~ hantent son esprit ~ galopent ~ obsèdent q.n. ~ reviennent ~ tournent (autour de..) ~ viennent ~ vont (vers)...

Aamgvarad, rogorc vxedavT, azrovnebis aRmniSvnel i bmul i tipis metaforul i struqturibus garkveul i raodenoba sakomunkacio danawevrebis inversiul variants axorciel ebs.

Cven vfiqrobT, rom bmul iMmetaforul i predikaciul i struqturis gaCena gamonaTqvamSi SeiZl eba gamowveul i iyos am gamonaTqvamis sakomunkacio danawevrebisa da sakomunkacio perspeqtivis Secvl is aucil ebl obiT, magram TviT sakomunkacio aspeqtis cvl il eba emociuri efeqtis gaZl ierebis xerxs warmoadgens.

Ddaskvnis saxiT vi tyodiT, rom metaforis nebismieri tipis, maT Soris bmul i tipis metaforis **kodirebis Ffaqtorebs** Semdegi warmoadgens:

_ **fil osofiuri**, kerZod ki **ontol ogiuri faqtori** ori urTierTgamomricxavi samyaros urTierTSej axebiT gamowveul i katastrofis Sedegad miRebul i axal i metaforul i mniSvnel obisa da cnebis, rogorc zesistemis warmoSobis aucil ebl obaSi mdgomareobs;

Mmetaforis warmoSobis **gnoseol ogiuri faqtori** ki axal i, Sesacnobi informaciis Zvel Tan gadamowmebasa da Zvel is saSual ebiT aRweraSi mdgomareobs.

_ **fsiqol ogiuri** faqtori ori, SeuTavsebel i informaciis kontrastiT gamowveul figurisa da fonis fsiqol ogiuri geStal tiT gamowveul i emociuri efeqtis aucil ebl obaSi mdgomareobs, rasac win uZRvis saxel debis obieqtis mimaT aRmocenebul i metaforis avtoris subieqturi ganwyoba. Aam ganwyobis konkretul i real izacia metaforis SidaformaSi arCeul i denotatis erTi an ramdenime niSnis rel iefur warmocenaSi mdgomareobs. Aaqve aRvniSnavT, rom Cveni azriT, metaforis Sidaforma pol ifunqciuria da Mmis funqciebs Zvel i da axal i mniSvnel obebisa da cnebebis garda obieqturi da subieqturi informaciibus SeerTeba gaxl avT.

_ Mmetaforis genesisur-dinamikuri suraTis SeqmnaSi gadamwyvet rol s Cven **Sinagan formas** vaniWebT. Asadisertacio naSromSi am fenomenis **Semdegi funqciebi** davafiqsireT:

- 1) igi axali metaforuli mniSvnel obisa da cnebis semantiku-struquruli **organizatoris** rol s asrul ebs;
- 2) Sidaformis **epidigmaturi** funqcia metaforuli mniSvnel obis warmoeul obis memkvidreobiTobas uzrunvel yofs;
- 3) misi **kognituri** funqcia sinamdvil is kategorizaciis procesSi axali cnebebis warmoqmnaSi mdgomareobs;
- 4) rogorc obieqturi da subieqturi informaciebis SemaerTebeli, Sinagani forma amave dros metaforuli mniSvnel obaSi emociur-kvalifikaciuri konotaciuri komponentis gaCenis safuZvel sac warmoadgens fsiqol ogiuri gamaRizianebl is saxiT;

_ TviT metaforis warmoqmni procesi dinamikur aspeqtSi etapebis saxiT gvesaxeba da am fenomenis AaRweriT model s Semdegnairad warmovadgenT:

I etapi – Semecnebis siRmiseuli struqtura : ucnobis nacnobTan

Sedarebis aucilebl oba _ kognituri etapi;

II etapi - Secnobisa da metaforuli saxel debisaTvis gankuTvnil i

obieqtisadmi subieqturi ganwyobis Seqmna – fsiqol ogiuri etapi ;

III etapi – axali cnebis Sesaqmnel ad vargisi niSnebis arCeva da axali

cnebis, konceptis Seqmna, sadac reliefurad gamokveTili Sinagani formacaa gamoxatuli. – semantikuri etapi ;

IV etapi - axali cnebaze da mniSvnel obaze axali enobrivi niSnis, Cvens

SemTxvevaSi bmul i tipis metaforuli analitikuri struqturis dafiqsirebasTanaa dakavSirebuli – sintaqsur-lingvisturi etapi ;

V etapi - okazional uri metaforis stereotipizaciisa da enaSi

damkvidrebis gziT misi enobriv, uzual ur metaforad

gadaqcevaSi da mocemul i kul turis sakuTrebad gadaqcevaSi

mdgomareobs.

_ **metaforis**, rogorc enobrivi simbol os amocnobisa da gagebis (dekodirebis) meqanizmi niSnis **anal izis** e. i. misi arxebiT da araarxebiT niSnebis gamoyofis gziT xorciel deba, magram anal izi miRweva mxol od da mxol od sinTezis, anu, kontekstis dadgenis saSual ebiT. Cveni azriT, metaforisTvis amgvar konteksts kul turul -fonuri codna warmoadgens.

_ azrovnebis konstantas aRmniSvnel i bmul i tipis **metaforis** Cvens mier dadgenil i **funqciuri tipebi** Semdegia: **maidentificirebel i, damxmare-struqturul i, kognitiuri, xatovani, SefasebiTi, emociuri, stil isturi**.

_ **metaforis** emociuri efeqtis kidev erT, damxmare xerxs im gamonaTqvamis sakomuikcio perspeqtivis Secl a warmoadgens, roml is gaformebis procesSic yal ibdeba mocemul i metaforul i anal itikuri struqtura.

Tavi III

azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i
anal itikuri struqturabis semantikur-struqturul i (statikuri)
anal izi Tanamedrove frangul enaSi

Cven ar SevudgebiT imis garkvevas, Tu ra aris struqtural izmi da warmoadgens Tu ara ena an Tundac sityvis mniSvnel oba struqturas. amis Sesaxeb ukve bevri ram daiwera. Cven mxol od da mxol od vaxdenT faqtebis konstatacias imis Sesaxeb, rom adamiანis bunebrivi enis mTel i l eqsikuri fondi semantikuri makrostruqturebiTaa dafarul i, xol o TiToeul i enobrivi niSani, Tavis mxriv im Sinaarsis mikrostruqturas warmoadgens, romel sac igi gamoxatavs.

sadiseratacio naSromis es nawil i miznad isaxavs rogorc azrovnebis aRmniSvnel i makrostruqturis (makrovel is) dadgenisa da mis sazRvrebSi Semaval i erTeul ebis mikrostruqturul anal izs, agreTve, vel Si Semaval i erTeul ebis Sinaarsis model irebis Sesazl ebl obis dadgenas.

semantikuri vel isadmi ZiriTadad orgvari midgoma arsebobs: paradigmaturi da sintagmaturi. sintagmaturi midgoma dakavSirebul ia porcigis (Porzig) saxel Tan, xol o paradigmatul i _ trirTan (Trieer) da vaisgerberTan (Weisgerber). Cven semantikur vel s paradigmul aspektsi vixil avT da Semdgom am cnebis xmarebissas mxol od paradigmul vel s vgul isxmobT.

semantikuri vel is sakiTxi sakmaod nayofierad aris Seswavl ili da damuSavebul i enaTmecnierul literaturaSi da aqedan gamomdinare, am cnebis gansazRvrebis raodenobac uxvia.

es cneba gansakuTrebiT farTod gavrcel da g. ipsenis naSromis (Ipsen) gamoCenis Semdeg.

me-20 saukunis 60-70-ian wl ebSi struqturul -semantikuri Ziebani gansakuTrebiT aqtiuri xdeba. frangi enaTmecnierebidan erT-erTi pirvel Tagani, romel mac struqturul -semantikuri anal izis koncefcia SemogvTavaza, iyo J. grema (154, grema 1966).

frangul i enis l eqsikis semantikuri kvl evis kidev ufro daxvevil model s gvawvdis Cexi enaTmecnieri duxaCeki (149, duxaCeki 1971). igi arCevs ori tipis vel s:

- 1) l eqsikur makrostruqturabs (macrostructures), romel Tac makrovel sac uwodebs da roml ebic l eqsikur erTeul ebs, anu l eqsiss (`lexies- 175, potie 1963a; 176, potie 1963b) aerTianeben gansazRvrul urTierTmimarTebaze dayrdnobiT, kerZod ki romel ime ganmasxvavebel i niSnebis (traits distinctifs) opoziciis da yvel aze Rirebul i niSnis (traits d'identification) igiveobis safuZvel ze. aseT makrostruqturabs duxaCeki uwodebs l eqsikur vel s (champ lexical) (iqve).
- 2) mikrostruqturas, roml is el ementebi Seadgenen erTi cal keul i lexie-is mniSnel obas, anu sityvis semantikur struqturas igi uwodebs `semur vel s- (champ sémique) (149, duxaCeki 1971: 17).

1. `azrovnebis- procesis aRmniSnel i semantikuri makrovel i Tanamedrove frangul enaSi

(pir dapi r, meoradwarmoebul da iribwarmoebul nominaciebze dayrdnobi T)

rogorc ukve aRvniSneT, nebismieri enis l eqsikoni semantikuri vel ebiTaa dafarul i. rusi enaTmecnieri i. karaul ovi gvawvdis yvel a SesaZl ebel i vel is CamonaTval s, romel Sic `adamianis- Temas cal ke aRniSnavs (karaul ovi 1976, 39). es Tema, Tavis mxriv, dayofil ia 4 qveganyofil ebad: 1. `adamiani, rogorc cocxal i arseba-, 2. `sul i da goneba-, romel Sic Sedis azrovnebac, 3. `adamiani, rogorc sazogadoebrivi arseba-, da bol os, 4. `adamiani da social uri organizaciebi-.

sagul isxmoa is faqti, rom yvel a zemoxsenebul i vel i, maT Soris mental uri aqciebis aRmniSnel i vel ic dRemde erTi sityviT gamoxatul i nominaciuri erTeul ebis, rogorc ZiriTadi, aseve meoradi mniSnel obebis safuZvel ze igeboda da arsad ar figurirebs analitikuri an Tundac frazeol ogiuri tipis Sesityvebebi, miT umetes romel ime gardamaval i kl asebi (49, gol iakova 1956; 30, berl ini 1960; 141, bal dingeri 1964; 48, gol ovni ova 1989; 59, zaonegini 1972).

semantikuri vel is agebisa da misi sazRvrebis dasadgenad, garda zemoCamotvl ili avtorebisa Cven vixel mZRvanel eT v. vrbkovas konkretul i rekomendaciebi T (186, vrbkova 1971).

igi ganaxvavebs enobrivi niSnis semantikuri abstraqciis or safexurs (186, vrbkova 1971: 47). pirvel i sityvis semantikuri struqturis iseTi kategoriul i niSnis arsebobaSi mJRavndeba, rogorc saxel i, agenti, Tviseba, predikati da a.S. meore tipis abstrahireba ganaxvavebs semantikuri vel is centrs (membres intensifs) misi periferiisagan (membres extensifs). enobrivi niSnis semantikur struqturaSi an mxol od maidentificirebel i (maigivebel i _ trait d'identification) semantikuri niSani dominirebs (niSani, romel ic safuZvl ad udevs vel Si Semaval yvel a wevrs (dénominateur commun) da roml is mixedviTac xdeba maTi gaerTianebea am vel Si), an sityvis SinaarsSi mis gverdiT warmodgenilia birTvisagan ganmasxvavebel i, diferencial uri niSani anu sema (trait distinctif) (186, vrbkova 1971: 48). ra Tqma unda, is l eqsikuri erTeul ebi, roml ebic mxol od maigivebel niSans Seicaven, abstraqciis yvel aze maRal dones amJRavneben da vel is hiperonims warmoadgenen (iqve).

amgvarad, vrbkova vel Si Semaval i wevrebis da am vel is sazRvrebis dadgenas safuZvl ad udebs Semdeg wess: `vel is yvel a wevri aucil ebl ad unda Seicavdes erT saerTo, mTavar niSans- (iqve). vel is agebis es umTavresi wesi Cvenc gaviziareT.

am mizniT frangul i da qarTul i enebis ganmartebiT l eqsikonebs mi vmarTeT.

« azrovneba (azrovnebs) » qarTul ganmartebiT l eqsikonebSi Semdegnairad aris ganmartebul i:

_ procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, daskvnebis gamotani sa /q.e.g.l . arn. Ci qobavas red./

_ tvinis funqcia: procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, azrTa gamotani sa /q.e.g.l . rvatomeul i/.

`azrovnebis- frangul Sesatyvi ss `penser- ase ganmartaven frangul ganmartebiT l eqsikonebSi:

_ Appliquer l'activité de son esprit aux éléments fournis par la connaissance:

Former, combiner des idées et des jugements /P.D.R/,

_ Former dans son esprit, concevoir, imaginer /P.D.L/.

am ganmartebaTa simravl idan saerTo el ementebis Tu gamovyofT, miviRebT Semdeg arsebiT niSnebs: `tvinis, gonebis aqtiuroba, funqcia- erTi mxriv, anu

`azrovnebis- da sxva amdagvari fsiqikuri aqtiurobis zogadi aRniSvna: azrTa formireba, msjel oba meore mxriv, anu is logikuri aspekti, romelic mas ganasxvavebs sxva fsiqikuri aqtebisagan, rogoricac `ocneba- (imis warmodgena, ris Sesrul ebac sasurvel ia-) da `mogoneba- (mexsierebaSi warsul is aRdgena-); zogierT ganmartebaSi mocemul ia `azrovnebis- ramdenime damakonkretebel i niSani, rogoricac: aRqma, warmodgena da azrebi s formirebi s Uprocesi.

aqedan gamomdinare, semantikur vel s davarqviT `azrovnebis procesis- gamomxatveli vel i, xolo masSi Semaval i erTeul ebis arsebiT, maigivebel niSnad `msjel oba-azrebi s formireba- gamovyaviT.

`azrovnebis procesis- aRmniSvnel i semantikuri vel is ageba, erTi mxriv, sakvlevis masal is sazRvrebis dadgenaSi mogvexmara, xolo meore mxriv, vel Si Semaval i erTeul ebis sinonimuri da antonimuri urTierTmarTebebi s, aseve pirdapiri da iribwarmoebul i nominaciebi s dapirispirebi s gziT perifrasi rebi s saSual ebebi s gamovl enas Seuwyo xel i.

zemoCamotvili i arsebiTi niSnebis a da frangul i enis ganmartebiTi l eqsikonis (G.D.F.R.) gamoyenebiT, anbanuri TanmimdevrobiT agebul i pirdapiri nominaciebiT, si tyvis meoradi mniSvnel obebiTa da zmnuri metaforul i Sesi tyvebebiT gamoxatul i `azrovnebis- semantikuri vel i Semdegnairad gamoiyureba:

(s')aviser (de faire gch), concevoir, considérer, compter, croire, délibérer, (se) douter, envisager, juger, méditer, penser, peser, présumer, raisonner, (se) recueillir, se pressurer, réfléchir, ruminer, sembler (il me semble), songer, supposer.

1. (s') abandonner à de (vagues) pensées=fiqrebs mi ecema
2. (s') abîmer dans les pensées=fiqrebSi gadavar dna, gadaCexva
3. (s') absorber dans la méditation=fiqrebSi Cafli oba
4. ~dans ses pensées=~-----
5. ~dans ses réflexions=~-----
6. aiguïser de (fines) pensées=azrebi s daxvewa
7. aller (jusqu'au bout de la pensée)= azri s damTavreba, azri damamTavrebi ne.

8. balayer des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit=boroti azrebi s gandevna
9. chasser des pensées de l'esprit = `-----`
10. ciseler de (fines) pensées=nati fi azrebi s ufro daxvewa
11. détacher la pensée de qn ou de qch.= azri mowyvi to raimes an vinmes
12. (s')enfoncer dans une idée=fi qr Si Cafl oba
13. (une) idée s'échappe=azri xel idan ecl eba
14. ~éclaircit l'esprit=~gauel vebs
15. ~passe (par la tête)=~TavSi gaurbens, gahkravs
16. ~se présente=~eweva
17. ~traverse (l'esprit)= gonebaSi gaurbens, gahkravs
18. ~vient (à la pensée)=azrad mosdi s
19. il me vient une idée=`-----`
20. laver son imagination des pensées...=cudi azrebi sagan ganTavi sufl eba, maTi gandevna
21. (se) livrer à de (vagues) pensées=(bundovan) azrebs mi cema
22. (se) mettre dans l'idée=azrebSi wasvl a
23. mûrir les pensées (criminelles, malfaisantes) dans sa tête =kar gad gaazreba
24. nourrir les pensées dans son cerveau=`-----`
25. (la) pensée s'assoupit=azrebma Tval i mil ul a
26. ~bondit=~dauxtis TavSi
27. ~chemine= ~xetial ebs
28. ~(s')enlace=~aekvi ateba
29. ~erre= ~xetial ebs
30. ~(se)joue=~dauxtis TavSi
31. ~lancine=~gul s uwyal ebs
32. ~(se)mèle=~aebneva
33. ~poursuit...=~fi qrebi aedevneba
34. ~surgit=~moul odnel ad gauCndeba
35. ~traverse (l'esprit)=~gaurbens TavSi
36. ~trotte (par l'esprit)=~azri TavSi utrial ebs
37. ~vagabonde = ~xetial ebs
38. (les) pensées s'abattent=(aSl il i) fi qrebi s Cawynareba mi wynareba, moSveba
39. ~assiègent qn.=~fi qrebi Sei pyrobs, moi cavs vinmes

40. ~('en) détournent=~zurgs aqceven
41. ~défilent (sur le front)=fqi rebi (Subl ze) gamoekveTeba
42. ~dispersent=~efanteba
43. ~(') égarent=~areva, abneva
44. ~obsèdent qn. = ~Sei pyr oben. ai tanen, aekvi atebi an vi nmes
45. ~reviennent=~erTsa da imave azrs ubrundeba
46. ~tournent (autour de...)=~raRacas an viRacas dastrial eben
47. ~viennent=~azrad mosdis
48. ~vont (vers)...=~raRaci sken an vi Raci sken gaurbis
49. partager la pensée...=sxvisi azrebi s gazi areba
50. perdre (le fil de ses idées)=azris Zafi gauwyda
51. (se) perdre dans ses pensées=azrebi s Cafl oba
52. ~en considération=~awon-dawonva
53. (se) plonger dans ses pensées=firqebSi CaZi rva
54. ~dans la méditation=awon-dawonva
55. porter (dans son cerveau) des pensées (criminelles, malfaisantes)=boroti, cudi azrebi s qona
56. rouler de (tristes, profondes) pensées=azrebi utrial ebs
57. leurs réflexions se croisent=firqebi erTmaneTs gadakveTen
58. ~se détruisent=~nadgur debi an, qrebi an
59. sauter d'une idée à l'autre=erTi azri dan meoreze gadasvl a
60. suivre (le fil de ses idées)=azrebs mi uyve

2. sinonimia, antonimia da perifrazi reba `azrovnebis- procesis aRmni Svel i vel is fargl ebSi

nominaciur erTeul Ta sinonimur da antonimur urTierTmimarTebaTa dadgena enis I eqsikur sistemaSi am erTeul Ta I lingvisturi Rirebul ebebis garkvevas niSnavs, rac maTs struqturul -sistemur maxasiTebel s warmoadgens. amgvари urTerTmimarTebebis gamosaaSkaravebel i, umokl esi simbol oebisagan Semdgari semantikuri metaenis saukeTeso sistema Seqmnes Jol kovskim da mel Cukma (61 Jol kovski .. 1965; 62 Jol kovski .. 1969; 91, mel Cuki 1974a; 92, mel Cuki 19746), romel ic Semdgom ganaviTara i. apresianma (14 apresiani 1974).

amgvari sistemis Seqmna SesaZl ebel i gaxda imis Semdeg, rac a. veJbickam Camoayal iba postul ati imis Sesaxeb, rom predikatis miwera SesaZl ebel ia mxol od sagnisadmi da ara sxva predikatisadmi (37 veJbicka 1986). am debul ebam da `Lingua Mentalis--is (abstraqtul i cnebebisagan Semdgari semantikuri ena) cnebis Semotanam semantikis Teoretikosebs gza gauxsna gamonaTqvamis semantikuri interpretaciisaken da semantikuri metaenis sistemis TandaTan Camoyal ibebisaken.

xel ovnuri intel eqtis Seqmnis aucil ebl obiT gamowveul ma moTxovnil ebebma daaCqara am ideebis srul i da Tanmimdevrul i xorcSesxma da l ingvistikaSi enis `Sinaarsi ↔ teqstis- semantikuri model is saxiT maTi damkvidreba.

Tavdapirvel ad mel Cuk-Jol kovskis mier Semotanil i simbol oebis sistema enis formal izacia-model irebis aucil ebl obiT iyo gamowveul i, Tumc Semdgom apresianma es sistema kidev ufro daxvewa da rusul i enis sinonimur da perifrazul saSual ebaTa aRweris sail ustraci od gamoiyena. Mmis msgavsad, am simbol oTa sistemas CvenC ori mizniT viyenebT: semantikuri vel is fargl ebSi sinonimebisa da perifrazul i saSual ebebis aRsawerad da Sesaswavl i erTeul ebis semantikuri parametrizaciis mizniT.

enis model irebis es idea `Sinaarsi ↔ teqsti- semantikuri model is fargl ebSi erTi da imave mniSvnel obis l eqsikurad ganpirobetul i variantebis saSual ebiT gadmocemas gul isxmobs, rac **l eqsikuri funqciebis** cnebis damkvidrebas udevs safuZvl ad (14 apresiani 1974: 43). l eqsikuri funqcia ori saxisaa:

_ l eqsikuri substituti _ es aris funqcia, romel ic asaxavs semantikur urTierTmimarTebas paradigmatul RerZze (iqve). aseTia: zusti sinonimi _ Syn, konversivi Conv da sintaqsuris derivatebi: S₀, A₀, Adv₀, V₀, anu iseTi derivatebi, roml ebic srul ad inarCuneben sawyisi sityvis l eqsikur mniSvnel obas (iqve).

_ l eqsikuri parametrebi, substitutebisagan gansxvavebiT asaxaven semantikur urTierTmimarTebebs sintagmatur RerZze (iqve), rac CvenTvis ufro yuradsaRebia, radgan amgvari simbol oebi friad mosaxerxebel ia myari Sesityvebebis aRsawerad. imis moTxovnil eba, rom gamonaTqvamSi xorci Seesxas misi obieqtebis yvela SesaZl ebel daxasiaTeba-parametrizacias, am gamonaTqvamis mizandasaxul obas warmoadgens, xol o tipuri situaciis l eqsikuri uzrunvel yofa, TiToeul i nominaciuri erTeul is saxiT _ sityva-parametrebs, roml ebic garkveul i

l eqsikuri funqciit arian aRWurvil ni. l eqsikuri parametri _ es aris abstraktul i tipuri mniSvnel oba, romelic gramatikulis msgavsad sityvebis sakmaod did ricxvSi aisaxeba. maT zogjer standartul, elementarul Sinaarsebsac uwodeben- (14 apresiani 1974: 7-10). maTi SemWidroebul i sia Semdegnairad gamoiyureba (14 apresiani 1974: 45-49):

im saxel ad l eqsikur parametrs, romel sac Cven viyenebT ekuTvnis :

S_{res} _ gamonaTqvamis subieqti, tipuri situaciis Sedegi: S_{res} (azrovneba) = azri, fiqri, rac Cveni kvl evis sagans warmoadens.

predikaciul i l eqsikuri parametrebis:

_ aqtiuri moqmedeba: Oper

_ damoukidebel i uobieqto moqmedeba: Func

_ wertil ovani, momental uri moqmedeba: Quant

_ kauzacia: Caus

_ situaciis l ikvidacia: CausFinFunc=Liqv

predikaciul parametrebs Soris aRsaniSnavia fazobrivi mniSvnel obis mqone parametrebis, romel ebic erTvian ZiriTad parametrebs:

_ sawyisi faza: Incep

_ dasasrul i: Fin

_ msvl el oba: Cont

adiunqtiuri parametrebidan ganvixil avT zogierTs:

_ intensiuroba: Intens

_ xarisxis gaumj obeseba: Melior

_ dadebiTi/uaryofiTi Sefaseba: Bon/AntiBon

cal ke gamovyofT parametrs Figur=stil isturi figura.

erTi nominaciuri erTeul is fargl ebSi erTdroul ad ramdenime standartul i Sinaarsi SeiZl eba gamJRavndes. mag.: IncepFunc.

CvenTvis am simbol oTa inventari nebismieri tipuri, l ogikuri situaciis el ementebis da maT Soris urTierTmimarTebebis adekvaturi, semantikuri reprezentaciis saSual ebas warmoadgens, razec SemdgomSi ufro dawvril ebiT vil aparakebT. am TavSi ki maT, rogorc ukve zemoT mogaxseneT, i. apresianis msgavsad (14, apresiani 1974), azrovnebis aRmniSvnel i vel is fargl ebSi sinonimuri da antonimuri paradigmebis, aseve perifrazirebis saSual ebebis dasadgenad gamovi yenebT.

sanam uSual od sinonimuri da antonimuri enobrivi faqtebis aRweras SevudgebiT, gagacnobT i. apresianis Sexedul ebebs am cnebasTan dakavSirebiT.

sinonimiaSi es enaTmecnieri asxvavebs zust da arazust, anu kvazisinonimebs (14 apresiani 1974: 100), rac safuZvl ad udevs Cvens kvl evas. aseTive damokidebul ebas amJRavnebs igi omonimiis da perifrazirebis cnebebis gansazRvraSic (iqve).

es zustad is aspeqtia, romel sac apresians muneni uwunebs (167 muneni 1997; 179, semantika ... 1971), magram apresianis damsaxureba imaSi mdgomareobs, rom enis sinonimur aRweraTa avtors Semoaqvs semantikuri uzustobebis neitral izaciis debul eba, romel ic komunikaciaSi kvazisinonimur da Sesabamisad, kvaziperifrazul saSual ebebs Soris semantikuri sxvaobebis neitral izacias gul isxmobs.

kvazisinonimebs Soris semantikuri sxvaobebi avtors l eqsikuri mniSvnel obis niuansebze (оттенки значения) dahyavs (14 apresiani 1974: 243). am cnebas apresiani Semdegnairad gansazRvraSic: `semantikuri komponenti, romel sac erTeul isagan gansxvavebul i real izaciis al baToba gaaCnia- (14 apresiani 1974: 244). mniSvnel obis niuansis cneba zogj er zedmetia kvazisinonimebis l eqsikografiul ganmartebesSi, magram rel evanturia rogorc sinonimiis dadgenis, aseve kombinatorikis sferoSi (iqve).

`azrovnebis- procesis tipuri situacia SeiZl eba daxasiaTebul i iyos ganvitarebis fazobrivi aspeqtSi **inkuatiur**, anu **inceptual ur**, **procesual ur**, anda **final ur** momentSi. aseve mental uri aqti SeiZl eba warmodgenil i iyos, rogorc **wertil ovani**, xanmokl e, erTj eradi aqti an mraval j er **ganmeorebadi**.

es procesi aseve SeiZl eba daxasiaTebul i iyos `intensiurobis- niSnis safuZvel ze.

TviT azrebi an procesi SeiZl eba Sefasebul iqnes mocemul enobriv kol eqtivSi damkvidrebul moral ur-eTikur normebze dayrdnobiT da am Sefasebas emociuri Seferil obac xSirad Tan sdevs. garda amisa, imave tipur situaciaSi gaTval iswinebul ia `azrebi~, `fiqrebi~ warmoqmnis adgil i, anu azrovnebis organo _ tvini (cerveau), goneba (esprit), romel ic yovel Tvis ar aris eqspl icirebul i gamonaTqvamSi da arc warmoadgens Cveni kvl evis sagans.

Yvel a am cnebis aRsaniSnad ena sinonimur an kvazisinonimur saSual ebebs iyenebs. Aazrovnebis aRmniSvnel i vel is fargl ebSi esenia:

_ **IncepFunco** parametri (damouki debel i moqmedebis, movl enis an mdgomareobis sawyisi faza) sinonimur saSual ebaTa Semdegi paradigmiTaa gamoxatul i: Une idée se présente, vient (à la pensée), Il me vient une idée: les pensées viennent, la pensée surgit, s'enlace. "azr(ebi), fiqr (ebi) mosdis TavSi, azrebi ebadebaT, uCndebaT; azri mewvia, fiqrebi ameSal a" da mocemul i erTeul ebi kvazisinonimebs warmoadgens.

cal ke dgas la pensée surgit rac sityvasityviT niSnas: `azri, fiqri, Tav daecema, moul odnel ad aReZvreb~ da Seicavs moul odnel obis diferencial ur semas. mas qarTul i anal ogi ar gaaCnia, xol o simbol urad ase gamoisaxeba: IncepFuncoIntens an sxvanairad, IncepFuncoMagn _ sadac simbol o Magn intensiurobis sinonimia. am SemTxvevaSi SeiZl eba (Magn) zustad is niuansia, romel ic am erTeul s sxva kvazisinonimebi sagan ganasxvavebs.

sawyisi fazisa da intensiurobis SeTavsebas warmoadgens la pensée s'enlace Sesityebac, moul odnel obis semis gareSe (azri Semoexveva, Caekoneba, e.i. aekviateba)

ContFunco parametri (damouki debel i moqmedebis msvl el oba) Semdegi paradigmiTaa warmodgenil i: la pensée bondit, chemine erre, vagabonde, se joue: les pensées tournent (autour de), vont (vers); s'abandonner à des pensées..., s'abîmer, s'absorber dans les pensées, les méditations; s'enfoncer dans une idée, se livrer à de longues pensées, méditations; se perdre dans les pensées, en considération: se plonger dans ses pensées, dans la méditation;

aqedan gansakuTrebiT aRvniSnavT: la pensée bondit, saute _ sityva-sityviT: azri daxtis: chemine, erre, vagabonde _ sityva-sityviT: xetial ebs, rac imas niSnavs, rom subieqti mraval rameze, mraval obieqtze fiqrobs. es metaforebi erovnul - kul turul Taviseburebas amJRavneben.

_ **FinFunco** parametri (tipuri, damoukidebel i moqmedebis dasasrul i) gamoxatul ia Semdegi SesityvebebiT: la pensée s'assouplit, les pensées s'abattent, s'en détournent; les réflexions se détruisent, aller jusqu'au bout de la pensée. Les réflexions se détruisent varianti stil isturad markirebul ia. _ sityvasityviT: « azris bol oSi gasvl a » ki _ damxmare struqturul funqcias asrul ebs.

_ **Oper**ki dev erT predikaciul funqcias warmoadgens, romel ic Funco-isagan gansxvavebiT, aqtiur moqmedebas aRniSnavs. am parametr s ramdenime varianti gaaCnia.

_ **IncepOper1** parametri frangul sakvl ev masal aSi ar dasturdeba.

_ **ContOper1** yvel aze produqtiul i parametria da Semdegi paradigmebiT gamoi xateba:, mûrir , nourrir les pensées (criminelles, malfaisantes); porter, rouler de (tristes, profondes) pensées; sauter d'une idée à l'autre, suivre (le fil des idées, de ses pensées); la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte par l'esprit, obsède).

am parametr is gamomxatvel i yvel a wevri msgavsia im gagebiT, rom garda procesis msvl el obisa, intensiurobis niSansac Seicaven (Intens/Magn ContOper1), magram am vrcel i CamonaTval idan aris iseTebic, roml ebic yvel a dasaxel ebul parametrTan erTad emociur Sefasebasac amJRavneben (MagnContOper 1 AntiBon) aseTia: la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte (par l'esprit), obsède=AntiBon.

_ **FinOper1**. sagul isxmoa, rom es parametri wmindaxaxiT ar dadasturda. mis magivrad gvaqvs **CausFinOper1=Liqv**, rac niSnavs imas, rom `gaakeTo ise, rom situacias aRar hqondes adgil i~.

frangul enaSi igi Semdegnairadaa warmodgenil i: balayer, chasser des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit détacher la pensée de qn ou de qch., laver son imagination des pensées... sityvasityviT: boroti azrebi s gaxvetva, gandevna gonebi dan; mowyvi to azri vinmes an raimes, garecxo warmodgena (goneba) azrebi sagan.

– **Quant** funqcia (wertil ovani, momenturi moqmedeba) ar daerTvis sxva funqciebs da ar gaaCnia fazobrivi maCvenebl ebi: une pensée passe par l’esprit, traverse, éclaircit l’esprit, azri gaurbens, gahkravs, gael vebs TavSi.

– **Melior** funqcia (raime niSan-Tvisebis gaumj obeseba) Semdegnairad aris warmodgeni l i: aiguiser, ciseler de fines pensées – si tyva-si tyviT: natifi azrebis gal esva, e.i. daxvewa.

l eqsikur funqciebze dayrdnobiT aRuwerel i dagvrCa Semdegi Sesi tyvebebi: les pensées se mêlent, dispersent; une idée s’échappe = « azrebi aebn-daebna, gaefanta, xel idan gamoecal a », rac azris uwyvetobis darRvevas miuTitebs da Semdegi Sinaarsis perdre le fil de ses pensées-s sinonims warmoadgens. amastan dakavSirebiT CveniZul ebul i gavxdiT axal i parametri Semogvetana. azris uwyvetobis SemTxvevaSi : suivre le fil de ses pensées mas koherentul oba (teqstis l ingvistikidan) vuwodeT da **Coher** simbol oTi aRvniSneT. Sesabamisad, misi antonimi **NonCoher** simbol oTi aRiniSna.

– **Figur** funqcias sakvl evi masal is specifiki dan gamomdinare, cal ke ganvixil avT. radgan igi enis stilistur xerxze miuTitebs da mxatvrul metaforebs warmoadgens. am parametrebSi denotaciuri makrokomponenti konotaciuris xarj zea daCrdil ul i da masSi gamoxatul i emocia da eqspresia wina pl anzea wamoweul i, amitom mas predikaciul i simbol oebiT ver gamovxatavT. am funqciis gamomxatvel i Sesityvebebis sia hipoteturad usasrul o SeiZl eba aRmoCndes, amitom Cveni mxol od ramdenime magal iTs moviyvanT: Leurs pensées galopent, galopent... (Flob.) Sonnez, sonnez clairs de la pensée (GDR). am tipis erTeul ebSi mxol od emociis Sefasebis dafiqsirebaa SesaZl ebel i.

wina mdebare anal izidan gamomdinare, `azrovnebis- procesis aRmniSvel i vel is antonimur rigs warmoadgenen Semdegi opoziciebi:

– Lat/Pat: parametrebis situaciis daxurul an Ria xasiaTze miuTiteben, mag.: daxurul i/Ria kreba. da antonimebs warmoadgenen. Cvens sakvl ev masal aSi es funqcia ase aisaxeba: cacher/dévoiler, partager ses pensées=azrebis damal va, gamHRavneba, gaziareba.

– Coher/NonCoher : suivre le fil de ses pensées / perdre le fil de ses pensées.

_ Bon/AntiBon : Sonnez, sonnez clairs de la pensée / la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte (par l'esprit), obsède qn.

erTi mxriv, iqidan gamomdinare, rom metaforul i anal itikuri struqturabi erT nominaciur erTeul s Seadgenen da eqstral ingvistur samyarosi erT referents Seesabamebian, xol o meore mxriv, imis gamo, rom v. vinogradovma maT Tavis droze perifrazebi uwoda, Cven winaSe am erTeul ebis perifrazirebis unaris dadgenis sakiTxi wamoiWra.

i. apresiani enis perifrazul sistemas Semdegnairad axasiaTebis: `perifrazirebis sistema (enis) siRmiseul -sintaqsur dones ekuTvnis~. igi Sedgeba `enis l eqsikuri sinonimuri saSual ebis CamonaTval isa (roml ebsac kombinatorul -ganmartebiTi l eqsikoni Seicavs) da perifrazirebis wesebisagan (14 apresiani 1974 : 157).

perifrazirebis wesebs avtori Semdegnairad axasiaTebis. « perifrazireba SesaZl ebel ia:

_ warmoebul i sityvebis saSual ebiT: Я постоянно читаю в этой библиотеке=Я постоянный читатель этой библиотеки.

_ e.w. konversi vebis saSual ebiT: У нас вышли все денги = Мы истратили все деньги.

_ antonimi is saSual ebiT: Он перестал соблюдать правила=Он начал нарушать правила

_ da zogierT sxvas, romel Tac igi sityvis pol isemias da kombinatorikas miakuTvnebs (iqve).. Cvens SemTxvevaSi orive xerxi saxezea : Penser = s'enfoncer dans des pensées. aqac mxedvel obaSi gvaqvs kvazisinonimia. mocemul magal iTSi pol isemia da kombinatorika erTdroul adaa warmodgenil i. perifrazirebis swored es xerxi warmoadgens Cveni kvl evis obieqts.

Cvens kvl evaSi araerTxel aRvniSneT, rom metafora da metaforul i Sesityvebebi bevrad ufro mdidaria Sinaarsobrivi mocul obiT pirdapir nominaciebze, rac, bunebrivia, perifrazirebis SemTxvevaSi semantikuri uzustobebis neitral izaciis probl emas iwvevs.

am probl emis gadasawyvetad Cven SevecadeT azrovnebis semantikuri vel is fargl ebSi gamogveyo erTmaneTis funqciuri Sesatyvisi pirdapiri da iribwarmoebul i perifrazul i erTeul ebi:

Penser=azrovneba (azrovnebs), fiqri (fiqrobs). misi sinonimia zmna **songer-s** meore mniSvnel oba. es cneba yvel aze farTo da abstraqtul ia. misi gamoxatva Semdegi funqciuri ekvival entebis saSual ebiT SeiZl eba: avoir des pensées (sakuTriv anal i ti zmi), porter (dans son cerveau) des pensées... suivre (le fil de ses idées), (les) pensées tournent (autour de...), viennent, vont (vers)..., reviennent, galopent; (la) pensée bondit, chemine erre, vagabonde, saidanac (la) pensée bondit, chemine, erre, vagabonde xatovan funqciur ekvival entebis warmoadgenen, xol o (les) pensée(s) _ stil isturs.

Réfléchir=moazreba (moiazrebs), mofiqreba (mofiqrebs). es cneba azrovnebis, fiqris ufro Rma process warmogvidgens. misi sinonimuri perifrazebia: _ (s)' abandonner à de (vagues) pensées, (s)' abîmer dans les pensées, (s)'absorber dans la méditation, ses pensées, ses réflexions; (se) livrer à de (vagues) pensées, (se) perdre dans ses pensées, (se) plonger dans ses pensées, rouler de (tristes, profondes) pensées.

Méditer= moazreba, mofiqreba, awon-dawonva. mis sinonims warmoadgens zmna Penser-s mniSvnel oba. mis funqciur ekvival ents ki: (se) plonger dans la méditation.

rogorc vxedavT, kvazisinonimurobis kategoriis da semantikuri gansxvavebis neutral izaciis wesis safuZvel ze sinonimur transformaciebSi savsebiT SesaZl ebel ia ara mxol od wminda sinonimebisa, aramed kvazisinonimuri saSual ebebis monawil eobac (14 apresiani 1974:157), rac saSual ebas gvaZl evs d. b. a. s.-i enis perifrazirebis saSual ebebad vaRiaroT.

aqedan gamomdinare, SesaZl ebl ad migvaCnia perifrazirebis wesebs daematos kidev erTi: rodesac sawyisi da Sedegobrivi gamonaTqvamebi mxol od nawil obriv gadaikveTebian da aratol fasovan ormxriv transformaciebs warmogvidgenen., maT safuZvl ad udevT perifrazirebis kvazifunqcia, romel ic sxvadasxva semantikur urTierTmimarTebas asaxavs.

d. b. a. s.-is, rogorc perifrazirebis saSual ebis funqcionirebisas es wesi zed erTvis kvazikonversivis gziT perifrazirebis wess, romel ic enaSi iseTi kvazikonversivis arsebobas asaxavs, rogoricaa Sres (penser, méditer, réfléchir)=pensée,

méditation, réflexion _ Sres = azrebi, rogorc azrovnebis procesis Sedegi, anu subieqti, rogorc predikatis Sedegi.

zemodasaxel ebul i wesebis urTierTSeTanxmebiT enaSi SesaZl ebel i xdeba d. b. a. s.-is perifrazirebaSi gamoyeneba da pirdapiri nominaciebis koreferentul erTeul ebad maTi aRiareba.

amgvarad, kvl evis am nawil Si Cven SevecadeT, dagvedgina `azrovnebis-konstantas aRmniSvnel i metaforul i analitikuri erTeul ebis struqturul - semantikuri maCvenebl ebi azrovnebis procesis aRmniSvnel i semantikuri vel is sistemis fargl ebSi.

iqidan gamomdinare, rom I eqsikuri parametrebis cneba saSual ebas gvaZl evs ara mxol od Tanmimdevrul ad aRvwerOT sityvaTa araTavisufal i kavSirebi, aramed davafiqsiroT maT Soris sinonimuri da antonimuri urTierTmimarTebebi da perifrazul i unari, naTel i xdeba, rom am metaenis enobrivi Sinaarsobrioba da lingvisturi Rirebul eba sakmaod maRal ia.

3. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturabis semantikuri mikrovel i da misi manqanuri kvl evis SesaZl ebl obani

nebismieri nominaciuri erTeul i, **informaciis Teoriis** Tval sazrisiT, Sinaarsis garkveul mocul obas Seicavs. xel ovnuri intel eqtis Seqmnis kval dakval semiotikis es nawil i miznad isaxavs enobrivi erTeul ebis Sinaarsis planis informaciul amowurvas iseTnairad, rom aRuwerel i ar darCes arc verbal uri da arc presupoziciul i xasiaTis romel ime informacia, romel sac nominaciuri erTeul ebis, Cvens konkretul SemTxvevaSi ki derivaciul ad bmul i erTeul ebis mniSvnel oba itevs.

amgvari mniSvnel oba ori makrokomponentisagan Sedgeba: denotaciurisa da konotaciurisagan, romel Tac kvl evaSi cal -cal ke ganvixil avT. Cvens mier warmodgenil azrovnebis konstantas aRmniSvnel derivaciul ad bmul i analitikuri struqturabis makrokomponentur anal izSi cneba semis gamomxatvel sxva terminebsac gamoviyenebT. aseTebia: « niSani », « maxasiaTebeli », magram upiratesobas mainc cneba « aRweris zonas » vaniWebT, iqidan gamomdinare, rom

bmul i metaforul i mniSvnel obis amsaxvel l eqsikografiul i parametrizaciis cxril Si TiToeul semas aRweris Sesabamis zonad ganvixil avT. TiToeul i aseTi zonis praqtikul warmodgenamde ki denotaciuri da konotaciuri makrokomponentebis zogad daxasiaTebas gTavazobT.

3.1. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturabis denotaciuri makrokomponenti

viziarebT ra n. koml evis Sexedul ebebs imis Sesaxeb, rom `l eqsikuri erTeul ebis umetesi nawil is aRsaniSni obieqtebis material uroba il uzorul ia, rom zogjer l eqsikuri cneba arafers ar Seesatyviseba araenobriv sinamdvil eSi, magram am `nul ovan- obieqtsac denotati SeiZl eba vuwodoT- (71, koml evi 1969: 80, 81), rom `sityva asaxel ebs ara sagans, aramed raime warmodgenas sagnis Sesaxeb- (71, koml evi 1969: 83), Cven Semdegnairad ganvsazRvraT denotatis cnebas: denotati adamianis mier samyaros aRqmis Sedegia da saxel debis obieqts warmoadgens.

imis mixedviT, Tu ra bunebisaa aRsaniSni sagani, n. koml evi denotatTa kl asifikaciaSi or did j gufs warmoadgens _ sakuTriv l ingvisturs da eqstral ingvistur sferoebis. Misi azriT l ingvisturi j gufi Tavis mxriv moicavs enobriv erTeul ebs da maT Soris damokidebul ebis gamomxatvel denotatebs; eqstral ingvisturi sfero ki gul isxmobs:

- _ sxeul ebriv obieqtebs da individual ur kl asebs,
- _ sakuTriv saxel ebis fenomenal ur obieqtebs (moqmedeba, Tviseba, mimarTeba)
- _ konstruqtTa kl ass (fantastikuri warmodgenebi da e.w. cariel i kl asebi) (iqve).

konstruqtTa kl asi Cvens ganasakuTrebul yuradRebas ipyobs, radgan n. koml evi, adamianis mier SeTxzul i obieqtebis gverdiT (`kentavri-, `mTvaris bunebrivi Tanamgzavri-), misi Sinagani, fsiqikuri samyaros el ementebsac am kl ass miakuTvnebs. esenia Cveni azrebi da grZnobebi, moral uri Rirebul ebebi. aqedan gamomdinare, `azrovnebas-, rogorc derivaciul ad bmul l eqsikur mniSvnel obaSi asaxul erT-erT denotats Cvenc konstruqtTa kl ass miyakuTnebT da aseTnairad mas denotatTa tipol ogiaSi kuTvnil adgil s mivucenT.

SegaxsenebT denotaciuri makrokomponentis universal ur struqturas da mis Semadgenel el ementebS, raTa Semdgom gadavideT konotaciuri makrokomponentis detal ur aRweraze.

imave koml evis mixedviT denotaciuri struqturis Semadgenel i komponentebia : **arqisema, kategorial uri niSani anu semantema da diferencial uri anu ganmasxvavebel i, makonkretebel i semebi** (71, koml evi 1969 :84-85).

Mmisi azriT, romel sac Cvenc viziarebT, mniSvnel obis arqisema aucil ebl ad Seicavs **`absol uturad arsebiT niSans-** (безотносительно существенные признаки) . « absol uturad arsebiTs » koml evi uwodebs aRsaniSni obieqtis iseT niSnebs, roml ebic misTvis arsebiTia damoukidebl ad imisa, Tu ra kavSirSia es obieqti sxva obieqtebTan, an ra kuTxiT ganxil eba igi metyvel ebis mocemul sakomunikacio aqtSi (71, koml evi 1969 : 84). kal kirebis Tavidan asacil ebl ad, rusul i cneba **`безотносительное--s qarTul Sesatyvisad `absol uturi-** varCieT.

garda absol uturad arsebiTi niSnebisa, koml evis azriT, SeiZl eba arsebobdes **`mimarTebiTi arsebiTi niSnebic-** (относительно существенные признаки-). aseTi niSnebi obieqtisaTvis arsebiTia mis sxva romel ime obieqtTan mimarTebaSi, masTan I ogikur kavSirSi. cneba **`arsebiTis-** amgvare rel atiuroba gamomdinareobs TviT sagnebis, obieqtebis bunebidan, sxva obieqtebTan mimarTebaSi gaamJRavnon Tavi (71, koml evi 1969 :85).

`azrovnebis- aRmniSvnel i nominaciuri erTeul ebisaTvis, rogorc es semantikuri vel is dadgenis dros vnaxeT, arsebiT niSnebs **`fsiqikuri aqti-** da **`msjel obis, azrebis formirebis-** semebi warmoadgens (q. e. g. I.). aqedan sema **`fsiqiuri aqti-** absol uturad arsebiT niSnad migvaCnia, radgan igi ar vl indeba adamiანის მორვაეობის სხვა სახეობებთან კავსირსი; xol o **`msjel obis-** sema SeiZl eba miviCnioT rel atiur arsebiT niSnad, radgan igi am mniSvnel obisaTvis arsebiTia adamiანის სხვა დანარცენ ფსიკურ procesებთან კავსირსი. da esenia: **mogoneba da ocneba.** arc erTi maTgani ar Seicavs semas **`msjel oba-**.

`azrovnebis- aRmniSvnel i d. b. a. s.-is denotaciis kategorial ur niSans warmoadgens _ **`procesis-** aRmniSvnel i **predikaciul i mniSvnel oba,** radgan, Cveni azriT, azrovneba (fiqri) `process- warmoadgens da ara aqts an mdgomareobas.

Tumca metaforul i nominaciis SemTxvevaSi ar aris gamoricxul i aqtis an mdgomareobis aRniSvnac, rac mniSvnel obis metaforizaciis mraVal ferovan SesaZl ebl obebze metyvel ebs.

diferencial uri niSnebis rol Si xSirad predikaciul i mniSvnel obis iseTi damakonkretebel i semebi gvevl ineba, rogoricaa procesis **fazobrivi maCvenebl ebi** : **dasawyisi, mimdinareoba an dasasrul l**; aseve am procesis **intensiuroba**, aqve unda aRvniSnoT, rom d. b. a. s.-is mniSvnel obis denotaciuri makrokomponenti pirdapiri nominaciebisagan gansxvavebiT, magram meoradwarmoebul i, avtonomiuri metaforebis msgavsad, kidev erT el ements Seicaven da es el ementia **Sidaforma**. Aam lingvisturi cnebis Cveneul i gansazRvrebis mixedviT igi **denotaciis erT-erT niSans warmoadgens**. Tumca zogjer Sidaforma diferencial ur semebsac emTxveva. miuxedavad imisa, rom Sidaforma motivaciis niSans warmoadgens, xolo motivacia subieqtur ganwyobas asaxavs, sxva avtorebisagan gansxvavebiT (ix., 107, sandomirskaa 1991) Cven mas ara konotaciuri, aramed denotaciuri makrokomponentis sazRvrebSi ganvixil avT.

aseTnairad Cven kidev erTxel gamovitanet dRis Suqze didi xnis win cnobil i faqtebi, raTa Sevudget konotaciuri makrokomponentis aRweras.

3.2. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis konotaciuri makrokomponenti

mniSvnel obis konotaciuri makrokomponenti da konotaciis probl emadi dxans lingvistur kvl evaTa periferiaze rCeboda. mizezic sakmarisad iyo. gansakuTrebiT xazs vusvamT **eqspresiul obis** cnebis arasakmarisad damuSavebas. ueWvel ia, rom enobrivi saSual ebaTa eqspresia izrdeba maTs mniSvnel obaSi konotaciuri komponentis gaCenasTan erTad, magram Cven eqspresiul obas ar vaigivebT mxol od mniSvnel obis emociur Seferil obasTan, aramed Sinagani formis, rogorc warmoebul i erTeul is motivaciis niSnis, rogorc fsiqol ogiuri gamRizianebl is arsebobas vukavSirebT.

enaTmecnierebaSi teqstis pragmatul i anal izis Seqmnam l eqsikuri mniSvnel obis konotaciuri aspektisadmi interesi mniSvnel ovnad gazar da.

Eenobrivi niSnis pragmatul aspektSi vguL isxmobT l ingvo- semiotikis im nawil s, romel ic asaxavs am niSnis mimarT mTqmel is anu subieqtis damokidebul ebas (morisi _ 113, stepanovi 2000 :5-7)

dRes SeiZl eba gamoikveTos am probl emis Seswavl is sami mimarTul eba:

semiotikuri _ warmodgenil i l . iel msl evis Sromebis saxiT;

fsiqol ingvisturi _ r. rommetveitis, m. porteris, a. l eontievisa da a. zal evskaias Sromebis saxiT;

sakuTriv l ingvisturi _ roml is fuZemdebl ad S. bal i migvaCnia da romel ic, Tavis mxriv, warmodgenil ia sxvadasxva ganStoebebiT:

_ **l eqsikol ogiuri**, romel ic Seiswavl is amgvari `damatebiTi- mniSvel obis Seqmnis xerxebsa da maTs saxeobebs;

_ **stil isturi**, romel ic Seiswavl is nominaciur erTeul ebSi konotaciuri makrokomponentis stil istur markirebas;

kul turul ogiuri, roml is sazRvrebSic konotacia ganxil eba, rogorc mniSvel obis is nawil i, romel ic Seicavs informacias am mniSvel obis erovnul - kul turul i specifikis Sesaxeb: informacias obieqturi sinamdvil isadmi enobrivi kol eqtivis SefasebiTi damokidebul ebis Sesaxeb da imis Sesaxeb Tu am enobriv kol eqtivySi ra aris `kargi- da ra aris `cudi-.

vinaidan mocemul naSromSi, `konotaciis- cnebaSi vguL isxmobT nominaciuri erTeul ebis mniSvel obis struqturaSi Semaval makrokomponents, romel Sic aisaxeba rogorc emociur-SefasebiTi subieqturi, aseve stil isturi da erovnul - kul turul i markireba, am cnebas l ingvisturi kvl evis samive CamoTvl il aspektSi ganvixil avT.

subieqtur markirebaSi ki, obieqturi sinamdvil isadmi rogorc erTi `individis- (cal ke aRebul i mwerl is an poetis _ tegstis avtoris, komunikantis), aseve enobrivi kol eqtivis erTi nawil is, _ `sociumis- anda mTel i enobrivi kol eqtivis erovnul -kul turul damokidebul ebas vguL isxmobT.

vfiqrobT, rom obieqtisadmi emociuri damokidebul eba fsiqol ogiur aqts warmoadgens da iseT stimul ze subieqtis reaqtiaSi mdgomareobs, romel ic mas aiZul ebs sxvanairad daaj gufos samyaros obieqtebi da maTi Tvisebebi, magram

lingvistur aspektSi cneba `emociuri-, Cveni azriT, asaxavs cal ke aRebul mniSvnel obas, romel ic azrovnebis erT-erT kategorias Seesabameba. am faqtis argumentirebas gvTavazobs rusi mkvl evari v. Saxovski, romel sac miaCnia, rom adamanuri emociების გამოხატვა Sesazl ebel ia enasa da cnobierebaze dayrdnobiT da aqedan gamomdinare, Sesazl ebel ia daisvas sakiTxi enis emociuri semantikis arsebobis Sesaxeb (132, Saxovski 1987: 47; 139, adanki 1939). Saxovski Tavis kvl evaSi gamoavl ens sityvas, cnebasa da emocias Soris urTierTkavSirs, eyrdnoba ra fsiqol ingvistis a. I eontievis naSroms enis fsiqofiziologiuri meqanizmebis Sesaxeb (82, I eontievi 1977, 343).

Saxovskis ZiriTadi debul eba SemdegSi mdgomareobs: `unda vaRiaroT, rom sityvis emociuri mniSvnel oba mxol od erTi mTqmel is emociებს ar asaxavs. igi ar aris individual uri da `social uri emociis- ganzogadebul asaxvas warmoadgens. am aspektSi emociuri mniSvnel oba iseve atarebs social ur xasiaTs, rogorc I ogikur-sagnobrivi mniSvnel oba. igi Seesatyviseba mocemul i enis nebismieri matarebl is Sesabamis emociებს- (132, Saxovski 1987: 48). amitomaa Sesazl ebel i emociuri mniSvnel obis dekodireba erTi enobrivi kol eqtivis fargl ebSi. aqedan gamomdinare, SeiZl eba iTqvas, rom maSinac, roca emociuri mniSvnel obiT naxmar nominaciur erTeul s okazional uri xasiaTi aqvs da Tan individual uri stil iT aris markirebul i, igi yovel Tvis enobrivi kol eqtivis erovnul -kul turul i codnis fons eyrdnoba (iqve).

Aamave avtoris mixedviT, emociur mniSvnel obas adamanis mexsiereba ukeT iTvisebs, vidre I ogikur-sagnobrivs. am faqtis damadasturebel i masal a warmodgenil ia v. Saxovskis mier moZiebul fsiqol ingvistur eqsperimentebSi (132, Saxovski 1987: 94-108).

am eqsperimentis mixedviT, afaziiT (metyvel ebis moSl a) daavadebul ni ver ixseneben sagnis aRmniSvnel deskripciebs, samagierod, mexsierebaSi advil ad utivtivdebaT am sagnebis emociuri predikaciebi, magal iTad: tortsa da gafuWebul yvel s pacientebi ver asaxel eben, rogorc sagnebs, aramed maTze amoben: `good!- ("kargia" _ tortis Sesaxeb) da `It stinks- ("yars" _ yvel is Sesaxeb) (132, Saxovski 1987: 159). amgvარი eqsperimentული faqtebi miuTitebs imaze, rom emociur-damokidebul ebiTi, SefasebiTi mniSvnel oba real urad arsebul i damokidebul is amsaxvel i mniSvnel obaa.

Cven, Cveni mxriv, derivaciul ad bmul i anal itikuri Sesityvebebis magal iTze konotaciuri makrokomponentis Seqmnis meqanizmis aRweras dinamikur aspeqtSi SevecdebiT da amas Sidaformis cnebase dayrdnobiT ganvaxorciel ebT.

rogorc ukve aRvniSneT, Sidaformas l eqsikuri mniSvnel obis metaforizaciis procesSi central uri adgili ukavia da igi pol ifunqciuria. mis erT-erT meorads, magram ara nakl eb mniSvnel ovan funqcias warmoadgens erTi nominaciuri erTeul is sazRvrebSi obieqturi da subieqturi informaciebis dakavSireba. Cven aseve aRvniSneT, rom im SemTxvevaSi, rodesac d. b. a. s.-is mizandasaxul obas aRsaniSni obieqtis, anu denotaciis erTi romel ime niSnis l ogikuri gamoyofa Seadgens, Sidaforma akavSirebs sagnier da arasagnier heterogenul informaciebs, xol o obieqtur da subieqtur informaciebs Soris SemaerTebl i rgol is saxiT igi d. b. a. s.-is denotaciis erTi romel ime niSnis emociuri gamoyofis mizandasaxul obis SemTxvevaSi gvevl ineba.

es procesi dinamikaSi Semdegnairad gvesaxebe: denotaciis erTi an ramdenime niSnis gamoyofa amj erad subieqtis mizandasaxul obazea damokidebul i da am aqtSi aisaxebe dasaxel ebul i real iisadmi subieqtis SefasebiT-emociuri damokidebul eba anu aRsaniSni obieqtisa da misi asociaciuri msgavsebis, metaforul i xatis arCevani. asociaciur j aWvSi maTi CarTva amj erad subieqtur xasiaTs atarebs da igi subieqtis mier obieqtis ara ubral od erTi garkveul i kuTxiT warmocenas emsaxureba, ara mxol od garkveul i kuTxiT mis xedvas warmogvidgens, aramed mis dadebiTs Tu uaryofiT emociur Sefasebas. Cveni azriT, aseTnairad l eqsikuri mniSvnel obis l ogikur Sinaarss zed efineba SefasebiTi, subieqturi informacia da, rogorc vxedavT, am ori tipis informaciis SemaerTebl ad kvl av Sidaforma gvevl ineba. amdenad mas konotaciuri emociuri komponentis SeqmnaSi wamyvani adgili uWiravs.

magal iTad: (1) **Balayer** les **pensées** (criminelles) de l'esprit si tyva-sityviT: danaSaul ebrivi fiqrebis gaxveta gonebidan. aq wina pl anze wamoweul ia "fiqris" procesis `Sewyvetis aucil ebl oba- (Sidaforma) da amasTan es "fiqrebi" uaryofiTad aris Sefasebul i, rogorc raRaca `binZuri- (Sidaformis meore sema), radgan zma "gamoxvetva" (**balayer**) Tavisi pirvel adi mniSvnel obiT niSnavs `sibinZuris- anu `nagvis- gaxvetas.

Cven ukve aRvniSneT, rom emociuri damokidebul eba fsiqikuri aqtic aris da enobrivi movl enac, magram mas agreTve l ogikuri aspeqtic axasiaTebS da araerT

mkvl evars swored es aspeqti aqvs aRweril i: l ogikaSi sinamdvil is el ementisadmi metyvel ebis subieqtis SefasebiTi damokidebul ebis probl emis kvl evas aqsiol ogias uwodeben da mis safuZvel s SefasebiTi msj el oba warmoadgens (65, ivini 1970; fon vrigti 1986_65 ivini 1970-Si).

ivinis mixedviT, SefasebiT msj el obas, rogorc saerTod msj el obis l ogikur kategorias, sakuTari struqtura gaaCnia. am faqtis aRmoCenam l ogika, rogorc discipl ina, gamoiyvana msj el obaTa mxol od WeSmaritebis dadgenis probl emis kvl evis CarCoebidan da mis sazRvrebSi SefasebiTi msj el obebis kvl evis sakiTxic moaqcia. aseTnairad warmoiSva axal i tipis `l ogikebi~: `Sefasebis l ogika-, `normebis l ogika~ (65, ivini 1970; 66, ivini 1973).

a. ivini gvTavazobs Sefasebis Semdeg struqturas. amgvare struqtura Semdeg el ementebs Seicavs: Sefasebis **subieqti** (erTi individi, sociumi an mTl ianad enobrivi kol eqtivi), roml is Tval Taxedvidanac xorciel deba Sefaseba; Sefasebis **obieqti** (pirovneba, sagani, movl ena an ganyenebul i cneba); SefasebiTi Skal a, romel ic Tavis mxriv Seicavs **aTvl is wertil s** da misgan gadaxril **Sefasebis stereotipebs**, erTgvar misabaZ magal iTebis: ideal s, standart s anu enobrivi kol eqtivis cnobierebaSi damkvidrebul **normas** (iqve).

is norma, rasac Semdgom iungi arqetips uwodebs (134, iungi 1991), **Sefasebis safuZvel s** warmoadgens. agreTve aRsaniSnavia **Sefasebis xasiaTi** (dadebiTi Tu uaryofiTi) da **ni Sani**, roml is mixedviTac xdeba Sefaseba (65, ivini 1970: 9).

SefasebiTi anu kval ifikaciuri struqtura, romel ic subieqtur modal obas asaxavs, rogorc ukve iTqva, zed daefineba denotaciurs, romel ic l eqsikuri mniSvel obis sakuTriv semantikur aspeqts asaxavs. denotaciuri makrokomponenti, Tavis mxriv SeiZl eba Seicavdes obieqtur, l ogikur Sefasebas erT-erTi komponentis (el ementis) saxiT. l eqsikur mniSvel obaSi subieqturi modal obis amsaxveli komponentis arseboba dakavSirebul ia `gamonaTqvamis pragmatul aspeqtTan, ramdenadac yovel Tvis gul isxmos metyvel ebis subieqtis daswrebas (Tanxl ebas) (65, ivini 1970: 34-35). swored aq vl indeba metaforis anTropometriul oba (117, Tel ia 1987; 2, l ebaniZe 1998).

ivinis mier warmodgenil `Sefasebis struqturas~ e. vol fi `modal ur CarCos~ uwodebs (42, vol fi 1985: 117). imisda mixedviT, Tu risi Sefasebaa gamoxatul i am `CarCoSi~, mTl ianad gamonaTqvamis Tu gamonaTqvamis erTi el ementisa, igi arCevs

ori tipis Sefasebas (42, vol fi 1985: 118). pirvel SemTxvevaSi `modal uri operatori- miwereba winadadebas (gamonaTqvams), xolo meore SemTxvevaSi _ igi miwereba obieqts.

Cveni kvlevis sagans ZiriTadad warmoadgens meore tipis Sefaseba, romelic gamonaTqvamis erT-erTi elementis mniSvnelobis semantikur struqturaSi Semavali komponentis saxiTaa warmodgenili.

vol fis mixedvit, am tipis Sefaseba, Tavismxriv ori saxisa arsebobs: **racionaluri da emociuri**. racionaluri Sefaseba leqsikuri mniSvnelobis obieqturi nawilis, denotaciur elementis warmoadgens da eqspl icirebul ia iseTi tipis Sefasebit sityebSi, rogoricaa: cudi / kargi; sul eli / Wkviani (iqve).

im SemTxvevebSi, rodesac nominaciuri erTeulisi Seicavs Sidaformas, romel sac recipientis Sefasebiti gancdebis arZrva Zaluzs, masin l aparakia subieqtur damokidebul ebaze anu emociur-Sefasebiti damokidebul ebaze (iqve).

aqedan gamomdinare, warmoebuli nominaciuri erTeulisi, Cvens SemTxvevaSi ki d. b. a. s.-is emociur modal obastan gvaqvs saqme.

Aamave avtoris azrit, racionaluri Sefasebis Skal isagan gansxvavebit (kargi/cudi), emociur-Sefasebiti Skal amowoneba / ar mowonebaSi mdgomareobs (42, vol fi 1985: 118).. Tumca Cven amgvar mniSvnelobas Saxovskis kval dakval, bevrad ufro farTo speqtrSi ganvixilavT. Aam miznit Catarebul fsiqolingvisturi eqsperimantis Sesaxeb mogvianebit mogaxsenebT. Aaxl aki yuradRebas gavamaxvil ebT im faqtze, rom Sefasebis procesSi fokusSi xvdeba aramTI ianad mniSvneloba, aramed mxolod misi is nawili, is nisani, romelic subieqtisatvis mniSvnelovania komunikaciis mocemul momentSi. ra Tqma unda, l aparaki gvaqvs Sidaformaze. migvaCnia, rom aranakleb mniSvnelovania metaforuli xatic, obieqtis `asociaciuri msgavseba-, romelic garkveuliniSnebis simbolod gvevl ineba; amdenad, vfiqrobT, rom metaforuli xatic Sefasebiti interpretacias ganicdis. aseve CvenTvis ueWvelia, rom Sefaseba warmoebs mocemul enobrivi kol eqtivSi miRebul normebTan Sesabamisad obieqtis SidaformaSi moTavsebuli zogierTi nisnis safuzvelze Sedarebis gziT, isev da isev stereotipul, etalonuriniSnebtan Sedarebis Sedegad, magram vinaidan emociur-Sefasebiti damokidebul eba subieqturi xasiaTisaa, aqedan gamomdinare, Sefasebis urTierTmarTeba warmoebs im normastan, anu im etalonTan, romelic mxolod mocemul sakomunikacio situaciaSi

warmoadgens subieqtisaTvis normas da etal ons. e. vol fi aseT stereotipebs kvazistereotipebs uwodebs (iqve). misi azriT, kvazistereotipi subieqturi cnebaa da emociuri tipis Sefasebis safuZvel s warmoadgens. xol o misi arCevani ki nominaciuri erTeul is pragmatul mizandasaxul obazea damokidebul i (42, vol fi 1985:119).

Cven ver daveTanxmebiT vol fis im azrs, rom emociuri modal obis warmoaqma kvazistereotipebs eyrdnoba; rom ara enobriv kol eqtivSi istoriul ad Camoyal ibebul i WeSmariti moral uri normebs da etal onebi, roml ebiC ama Tu im eTnosis fsiqotips qmnan, SeuZl ebel i iqneboda yovel i axal i okazional uri tipis metaforis dekodeba. am faqtze metyvel ebs d. uznaZis azric imis Sesaxeb, rom `ganwyoba- erTi mxriv, normal izaciis process ganicdis, xol o meore mxriv, piriqiT, saerTo enobriv normebs eyrdnoba. Cveni azriT, es ori procesi erTi movl enis _ `metyvel ebi-, rogorc kodireba-dekodebis procesis, or iseT mxares warmoadgens, romel ic erTmaneTs ar gamoricxavs da uerTmaneTodac ar arsebobs da amdenad, konotaciis movl enis dial eqtikas asaxavs. `kvazistereotipis- cnebis gamoyeneba konotaciis funcioniabis dinamikuri suraTis Camosoyal ibebl ad mcdarad gveCveneba. es cneba marTI ac imdenad subieqturia, rom erTi individis sazRvrebs ver scdeba da amdenad ver gadaiqceva `sociumisa- da mTI ianad « enobriv kol eqtivis » sakuTrebadi, rac imaze metyvel ebs, rom subieqtur modal obaSi aramc da aramc ar igul isxmeba mxol od erTi subieqtis damokidebul eba.

amgvarad, vfiqrobT, rom sazogadoebrivi normebs kodireba enaSi ama Tu im Tvisebebis gamomxatvel i metaforul i xatebis anu simbol oebis saSual ebiT xorciel deba. enobriv kol eqtivSi damkvidrebul i normebs, umravl es SemTxvevaSi, moral uri xasiaTisaa. isini SeiZl eba wmindaxvada erovnul xasiaTs atarebdes, SeiZl eba sxvadasxva eTnosebis gamaerTianebel i erTi religiuri msofl mxedvel obis niSans warmoadgendes an zogadsakacobrio xasiaTisac ki iyos. am sakiTxs ufro dawvriil ebiT `azrovnebis-, rogorc samyaros erT-erTi monakveTis metaforul i xatis anal izisas davubrundebiT.

SefasebiT modal obas ki adamanuri azrebi sxvadasxva niSani SeiZl eba daedos safuZvl ad. ase magal iTad, maTi moral uri Rirebul ebebis garda: balayer les pensées., laver son imagiantion des pensées... SeiZl eba Sefasebul iqnes intel eqtual uri Rirebul eba: aiguiser, ciseler de fines pensées=azrebi s daxvewa.

azrebi uaryofiTadaa Sefasebul i maSinac, rodesac isini Semawuxebel ia subieqtisaTvis: les pensées lancinent, poursuivent, assiègent qn.

amrigad, `azrovnebis- procesi SeiZl eba Sefasdes `azris-, `fiqris--Tvis damaxasiaTebel i nebismeri potenciuri niSnis mixedviT, romelic l eqsikur mniSvnel obaSi eqspl icirebul i, xolo informacia sazogadoebaSi damkvidrebul normesada stereotipebis Sesaxeb presupoziciul i xasiaTisaa.

vvaraudobT, rom enaSi arsebul i d. b. a. s. axorciel eben saxel mdebl is pragmatul mizandasaxul obas da maT semantikur struqturaSi Semaval emociur konotaciaSi asaxul i pragmatul i intenciebi SeiZl eba iseve mraval ferovani iyos, rogori mraval ferovanicaa adamanuri grZnobebi samyaros mimarT. Cveni azriT, isini ar unda daiyvanebodes mxol od mowoneba / ar mowonebis emociur Sefasebaze, Tumca yovel maTgans swored es modal uri CarCo udevs safuZvl ad.

imisaTvis, rom dagvezustebina, Tu romeli konkretul i pragmatul i intencia udevs safuZvl ad azrovnebis aRmniSvnel ama Tu im d. b. a. s.-is Camoyal ibebas, Cven CavatareT fsiqol ingvisturi eqsperimenti, romel sac l ingvisturi intervius saxe aqvs (129, Saxovski 1982) da romelic SemdegSi mdgomareobs: cdis pirebs (frangul i enis ganyofil ebis studentebis) eZl eodaT `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i Sesityebebis CamonaTval i frangul enaze da maT unda epasuxaT erTaderT kiTxvaze: `ra grZnoba una gamoZravebdeT, rom warmoTqvaT Semdegi Sesityebebi-. Sedegi mraval ferovani aRmoCnda. cdis pirebis aRniSnul emociებს Soris iyo `gaRizianeba-: les pensées assiègent, obsèdent qn. `aRfrTovaneba-: Leurs pensées galopent, galopent, galopent; Sonnez, sonnez clairs de la pensée `zizRi -: balayer les pensées... da a.S.

daskvnis saxiT vi tyodiT, rom SefasebiTi-subieqturi modal oba l eqsikuri mniSvnel obis konotaciuri makrokomponentis erT-erT elements warmoadgens da SeiZl eba savsebiT konkretul i emociuri an SefasebiTi mniSvnel obiT iyos gamoxatul i.

iseTi eqspresiul i enobrivi saSual ebebi, rogoricaa kargad ganvitarebul i konotaciis mqone bmul i metafora yovel Tvis ver darCebian stil isturad iseTive neutral urni, rogoricaa, magal iTad, mxol od maidentificirebel i funqciiT aRWurvil i Sesityebebi: `une idée lui est venue-, sadac faqtis ubral o konstatacias

aqvs adgil i; anda xatovani funqci iT datvirTul i Sesi tyvebebi: `Une idée éclaircit son esprit- _ sadac `azrovnebis- procesi xatovnad aris warmodgenil i.

metaforul i mniSvnel obis stil istur markirebas roca vexebiT, gverds ver avuvt iT imis dazustebas, Tu ra saxis informacias vgul ismobT stil isturi mniSvnel obis cnebaSi.

Mmetaforis warmoSobisa da funqcionirebis am aspeqtSi sxvadasxva saxis informacia igul isxmeboda metaforis kvl evis sxvadasxva etapze. aristotel e am enobrivi saSual ebas enis samkaul ad, e. i. mxol od stil istur saSual ebad ganxil avda. enaTmecnierebis ganviTarebasTan erTad termin « stil istikis » Sinaarsobrivi datvirTvac da metaforis funqciebis gansazRvrac icvl eboda. Aase magal iTad, Sarl bal isTvis metafora aRar warmoadgens enis mxol od stil istur saSual ebas, xol o mis stil istur aspeqtSi gul isxmobs yvel afers, rac enobrivi erTeul is eqspresiul obas qmnis (142, bal i 1905, 143, bal i 1951). es SeiZl eba iyos enobrivi erTeul is funqcionirebis sakomunikacio-pragmatul i aspeqti, komunikatebs Soris rol ebrivi danawil eba _ rac qmnis stil isturi Seferil obis gagebas. Bbal is mixedviT, real urad es aspeqti mxol od pragmatul informacias gvawvdis. am cnebis sayovel Taod miRebul i gageba didxans gul isxmobda yvel afers, rac enobrivi erTeul is eqspresiul obas qmnis (142, bal i 1905, 143, bal i 1951).

gasul i saukunis 80-iani w.w. sabWoTa stil istika (xavanskaia1984 ; xavanskaia...1991) am tipis informacias ganxil avda, rogorc l eqsikuri mniSvnel obis sami el ementisagan Semdgar komponents anu semas. Ees el ementebia : emociuri Sefaseba (la composante axiologique (affective), xatovani sema (imagée) da simbol uri komponenti (composante symbolique) (127, xavanskaia...1991 : 103). am komponentebis xavanskaia diferencial uri semis statuss aniWebs. misi azriT, yovel ive is, rac eqspresiul obas qmnis stil istur el fers SesZens l eqsikur erTeul s (127, xavanskaia...1991 : 104) . es naazrevi emTxveva bal is warmodgenas stil istikaze. mogvianebiT Tel ia amgvar semebs konotaciurs uwodebs, gul isxmobs ra im informacias, romel ic « denotaciurs zed daefineba » (116, Tel ia 1981 : 57). Cven erTmaneTisagan mkveTrad gavmij navT rogorc Sefasebas, aseve emotivsa da xatovnebas da maT Tel ias msgavsad konotaciur semebad ganvixil avT, magram stil istur semas warmovadgenT rogorc cal ke informacias, konotaciuri makrokomponentis erT-erT el ements, romel sac **stil istur markers** vuwodebT.

stil istur komponents sityvis mniSvnel obis struqturaSi gansakuTrebul i adgil i ukavia. konotaciuri makrokomponentis Semadgenl obaSi igi garkveul wil ad upirispirdeba emotivsa (132, Saxovski 1987: 48) da Sefasebas, vinaidan aRsaniSni sagnisadmi damokidebul ebas ar aRniSnavs. vfiqrobT, rom es komponenti gvavvdis informacias imis Sesaxeb, Tu ra tipis sakomunikacio sferoSi da maSasadame ra tipis diskursSi (166, mol inie 1998:7) gamoiyeneba esa Tu is enobrivi erTeul i.

diskursSi vgül isxmobT komunikaciurad Sepirobebul teqsts an teqstur monakveTebS (5, omiaZe 1998 ; 2, I ebaniZe 1998). vinaidan sadisertacio naSromSi Tanabrad ganvixil avT rogorc enobrivi, aseve mxatvrul metaforebs, gTavazobT, azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturabis rogorc lingvo-stil isturs, aseve literaturul stil istur anal izs.

Tu gaviTval iswinebT im faqts, rom diskursis bazas teqsti (unité- texte -166, mol inie 1998: 7) warmoadgens (zepiric da weril obiTic), maSin metaforis funqcionirebis stil istur aspeqtSi unda vgül isxmobT informacia imis Sesaxeb, Tu teqstis romel tipSi gamoiyeneba igi, magram Cven aranaki eb gvainterebebs ra tipis diskursSi saerTod ar gamoiyeneba metafora. stil istur kvl evas am ukanasknel iT daviwyebT.

Mmiuxedavad imisa, rom metaforis fenomenis stil isturi aspekti imas gul isxmobs, Tu ra tipis diskurss axasiaTebS igi yvel aze ufro metad, arsebobs kvl evebi sawinaaRmdogo mimarTul ebiT: Tu ra tipis diskurss ar axasiaTebS metaforis gamoyeneba an nakl ebad axasiaTebS igi. Aamgvar mimoxil vas warmoadgens n. aruTiunovas Sesavl is 1-3 nawil ebi misive redaqtorobiT Sedgenil i krebul isa "metaforis Teoria" (25, aruTiunova 1990 : 7-16).

Tu miymarTavT praqtikul enas, SevamCnevT, rom mxatvrul i literaturisagan gansxvavebiT, metafora aq ufro iSviaTad gv xvdeba. miuxedavad misi ekonomiuobisa da informaciis tevadobisa metaforas saerTod ar vxvdebiT iseT sferoSi, rogoricaa saqmiani diskursi (25, aruTiunova 1990 : 7). Mmas Semdegi saxis SekumSul i teqstebi warmoadgenen: kanonebi da brZanebul ebebi; wesdeba, akrZal va da rezol uciebi; gadawyvetil ebebi, miTiTebebi; qcevisa da usafrTxoebis wesebi; cirkul iarebi, instruqciebi da samedicino rekomendaciebi, medikamentebis anotaciebi; programebi da gegmebi; oqmebi, sasamarTl os gadawyvetil ebebi da

ganaCenebi; patentis, licenziis aRwera; oficial uri SeTavazeba, Txovna da ul timatumi. maSasadame yvel aferi, rac ganuxrel ad unda Sesrul des, erTmniSvnel ovnad iqnes gagebul i da amdenad mokl ebul ia yovel gvar emociurobas. Mmetafora SeuTavsebel ia saqmiani metyvel ebis preskrifciul funqciasTan. Aamgvari teqstebis mizani zusti informaciis miwodebaa (25, aruTiunova 1990:9-10).

erTaderTi metafora, romel ic mkacr saqmian diskursSi davafiqsireT, es aris xdomil ebis aRmniSvnel i anal itikuri struqturis wevri, rogoricaa magal iTad rusul enaSi: *развязать войну* (struqturul -samwyobro funqciuri tipi).

aRsaniSnavia, rom rogorc ki diskursi emociur el fers SeiZens, magal iTad zepirmetyvel ebaSi Tundac ul timatumis warmoTqmisas, maSinve baTil deba metaforis akrZal va; SesaZl ebel ia advokatebis mier warmoTqmul dacviT teqstebSi sasamarTI o procesis msvl el obaSi. Aaseve metafora SesaZl ebel ia Zebnil i pirovnebis aRwerisas, radgan garegnul i aRwera yovel Tvis ar aris efeqturi pirovnebis identifikaciisaTvis, xol o metaforiT iseTi, Tval iT uxil avi niuansis gamoxatvaa SesaZl ebel i, romel ic xSirad exmareba samrTI ebriv organoebis. Aamgvari metafora SeZl eba warmoadgendes zoomorfizms an sxvas. sensorul metaforas xSirad SevxdebiT samusiko xel ovnebis an ferweris nimuSebis Sefasebisas, maTs aRweraSi: magal iTad : Tbil i ferebi (xatovani funqciuri tipi) (25, aruTiunova 1990:10-11).

adamiani yovel dRiur cxovrebaSi qmnis anal ogiebs konkretul sa da abstragtul obieqtebs Soris, rogoricaa: Citma gaifrina, drom gaifrina, cxovrebam gaifrina, Sdr. TavSi azrma gaufrina, rac siswrafes aRniSnavs. Aamdenad, yovel dRiur yofiT enaSi metaforebi ufro did aucil ebl obas warmoadgenen, vidre saqmian enaSi.

TiTqos da metafora srul iad zedmetia yovel dRiur pragtikul metyvel ebaSi. marTal ia aq igi arc kognitiur da arc xatovan funqcias ar asrul ebs, magram vfiqrobt, rom igi aucil ebel ia rogorc xerxi axal i azrTwarmoebisa enis asimetriul obis gamo, iq sadac sxva enobrivi saSual eba uZl uria aRniSnos sinamdvil is el ementebi (nominaciur-maidentificirebel i funqciuri tipi).

Akidev ufro saintereso metaforis mdgomareoba samecni ero enaSi. am sferoSi misi daniSnul eba wmind a kognitiuria. miuxedavad imisa, rom mecni erul i ena, saqmianis msgavsad teqtis erTmniSvnel ovan gagebas unda emsaxurebodes, igi uxvad iyenebs metaforul nominaciebs. ra Tqma unda am SemTxvevaSi metafora sul ac ar emsaxureba esTetiur miznebs da mxol od aRniSnavs im axal informacias, im axal cnebebs, roml ebsac adamiani samyarosa da adamianTa urTierTobebis Sesacnobad qmnis. Aam mxriv, aRsanisnavia kasireris cneba homo symbolicus, romel ic Tvl is, rom simbol izmi, romel sac Cven vpoul obT enaSi, miTol ogiaSi, xel ovnebaSi, rel igiaSi, l ogikaSi, maTematikaSi da a.S., gzas uxsnis mkvl evars gonebisaken (70, kasireri 1995: 1-3).

anal ogiis kategoriis mniSvnel oba SemecnebaSi didia. amgvari anal ogiebi zogh er saSual ebas gvaZl even sagani an idea davinaxoT sxva sagnisa Tu ideis fonze, rac gvexmareba erT sferoSi SeZenil i codna da gamocdil eba gamoviyoT probl emebis gadasaWrel ad sxva sferoSi.

magal iTad, Uukve didi xania saxel mwifos an ekonomikas, aseve saxel mwifoeba da adamianebs Soris urTierTobebis mSenebl obis terminebSi aRweren: ekonomikis mSenebl oba, dangreva, rekonstruqcia, struqtura, infrastruqtura, safuZveli, zednaSeni da a. S. (kognitiuri funqciuri tipi) (25, aruTiunova 1990: 12-16)

Aamgvarad, rogorc davinaxeT metafora adamianis arsebobis TiTqmis yvel a sferos moicavs da amdenad enaSi c mra val nair diskursSi gamoiyeneba.

Mmetaforebi, konkretul ad ki stil isturi metaforebi (stil isturi funqciuri tipi) l literaturul teqtsebSi uxvad gv xvdeba. imisaTvis rom maTi anal izi SemogTavazoT, unda vicodeT, ra tipis l literaturul teqtsebs gamoyofen dRes. mol inies mixedviT, Semdegi fundamenturi opoziciebi arsebobs: proza/poezia; Txroba/metyvel eba; (166, mol inie 1998: 17-22). ufro gl obal urad, yovel gv ari opoziciebis gareSe mol inie ganixl avs diskursis funqciur tipebs, rogoric: Teatri - narativi - deskripcia (166, mol inie 1998: 23-36).

daxasiaTebas poezi iT daviwyebT. Mmol inies mixedviT poezia es aris kanonikurad organizebul i diskursi, romel ic marcvl ebis myar raodenobas emyareba (rvamarcvl iani, anu oqtosil aburi Tu Tor metmarcvl iani al eqsandreul i,

an sul ac Tavisufal i l eqsi, marcval Ta Tavisufal i raodenobiT), garkveul i riTmiTa da damaxasiaTebel i ritmiT. teqstis is saxeoba, romelic am maxasiaTebI ebs ar emorCil eba – prozas ekuTvnis. (166, mol inie 1998: 18).

davubrundeT teqstis gl obal ur formal ur tipebs.

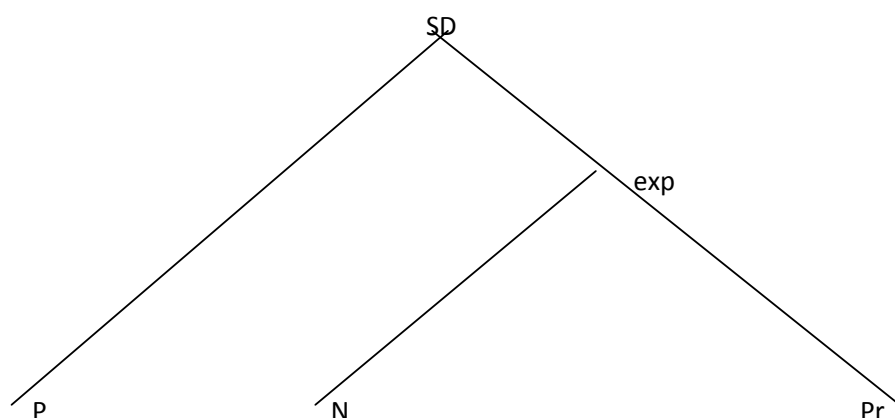
- Teatri imTaviTve gul isxmobs dramatul teqsts da Teatral izebul metyvel ebas (166, mol inie 1998: 23).

- Nnarrativi sul sxva, “damoukidebel kontinents” warmoadgens (166, mol inie 1998: 27). Nnarrativi diskursiul i praqtikis did nawil s faravs da SeiZl eba iTqvas, rom yovl ismomcvel ia. igi TiTqmis yvel a tipis teqsts gul isxmobs. Mstruqturul ad misi dayvana SeiZl eba gamonaTqvamTa or bazisur tipze: mdgomareobis amsaxvel da moqmedebis aRmniSvnel zmnebiT agebul gamonaTqvamebze. Ddial eqtikis doneze teqsti narrativiTa j aWvs da maTs transformaciebs warmoadgens. TiToeul i narrativi cal ke situaciur model ebs, miRwevebs warmoadgens. situaciuri model ebi erTi mimarTebiTi sqemis mixedviT myardeba, rogorc : manifestacia, figuracia, inkarnacia (166, mol inie 1998: 29). mdgomareoba, romelic sawyis fazad aris aRiarebul i, SeiZl eba transformirdes moqmedebad. Amas naratiul programas ufro farTod ki _ manipul acias uwodeben.

- aRwera anu deskripcia anu aRweriTi teqsti CvenTvis ufro mniSvnel ovania, radgan azrovnebis situcia ZiriTadad teqstis aRweriT monakveTebSi gvxxdeba. aRweriTi teqsti Cndeba iq, sadac wydeba sakuTriv narrativi. Nnarrativi da deskriptivi erTmaneTs cvli an diskursSi. sxvagvarad rom vTqvaT, narrativi deskripciasac Seicavs. amitom deskripciaze roca vl aparakobT, vgul isxmobT deskripciuI nawyvetebS, pasaJebs narrativSi.

DdeskripciiS bazisur el ements warmoadgens pantonimi, anu aRweris obieqti. saqme SesaZl ebel ia exebodes pirovnebas, sagans, movl enas, grZnobas da a. S. . . . anu raime Temas. is, racAviTardeba am obieqtis irgvI iv eqspansiad iwodeba (166, mol inie 1998: 30).

mol inies mixedviTDdeskripciiS model i Semdegnairad gamoiyureba (166, mol inie 1998: 33);

SD – le système descriptif;

P – le pantonyme;

Exp – l' expansion prédicative ;

N – la nomenclature;

Pr – la somme des prédicats catégoriels.

Aazrovnebis situaciis amsaxvel deskrifciul teqstur monakveTebSi TviT deskrifciul i sistema adamiānis Sinagani, sul ieri mdgomareobis, ufro zogadad, rom vTqvaT, misi fsiqikuri aqtiurobis aRweras warmoadgens. Ppantonomi aq nawarmoebis romel ime personaJia ; eqspania ki azrebi, fiqrebi da a.S. nomenkl aturasa da maTTvis predicirebul metaforul i niSnebis j ams warmoadgens.

yvel aze xSirad saqme gvaqvs erTi an ramdenime personaJis erTdroul i sul ieri mdgomareobis aRwerasTan. Aamgvar teqstur monakveTebSi gverdigverd xorciel deba personaJebis rogorc emociēbis, aseve maTi mental uri mdgomareobebis aRwera. Aase magal iTad, fl oberi nawarmoebSi "madam bovari" ase aRwers mTavari gmiris, Sarl bovaris intel eqtual ur SesaZl ebl obebs: "Des idées plates défilaient sur son front plat". sayvarel Tan ema bovaris erT-erTi Sexvedra, mkiTxvel isaTvis am gmirebis erTsul ovnebis dasanaxavad, Semdegnairad aris aRweril i: Leurs pensées galopent, galopent, galopent. Dda teqstis imave monakveTSi : Leurs pensées se croisaient.

iqidan gamomdinare, rom azrovneba mxol od adamiāns SeuZl ia. is, rac viTardeba, Cvens SemTxvevaSi ara maT irgvl iv viTardeba, aramed maT SigniT, maT sul ier samyarosi, rac real urad maTi fsiqikuri aqtiurobis Sedegs warmoadgens. Ees aris maTi emociēbi da azrebi. aqedanMmeore Cven ufro gvainteresebs. Tumca zogierT

SemTxvevaSi Znel i dasadgenia azrovnebis procesis aRmweri gamonaTqvamebi namdvil ad personaJebis fiqris process Seesabameba Tu maT emociur mdgomareobas. magal i Tad: Leurs pensées galopent, galopent, galopent.

aseve unda aRvniSnoT, rom Aazrovnebis amsaxvel i bmul i tipis metaforul i struqturebi poeziaSic gvxdება. Aaq isini SeiZl eba avtoris damokidebul ebas gamoxatavdnen saerTod azrovnebis mimarT: Sonnez, sonnez clairs da la pensée! (Hugo)

Cveni sakvl evi obieqtebi - Aazrovnebis aRmniSvnel i bmul i tipis metaforul i struqturebi uSual od diskursSic (TxrobasTan opoziciaSi arsebul i teqstis tipi) monawil eoben. Aamgvari SeiZl eba iyos mxol od is metaforul i struqturebi, romel Ta gramatikul i Sinaarsi mxol od brZanebiTi SeiZl eba iyos: Balayez vos pensées criminelles de votre esprit!; Lavez votre imagination des pensées criminelles! Aamgvari frazebis mosmena ekl esiaSi (taZarSi) qadagebis dros aris SesaZl ebel i (rel igiuri diskursi).

enis stil isturi aspektis Seswavl a enis sxva mxaresac moicavs, konkretul ad es teqstis stil isturi el feris Semqmnel i enobrivi saSual ebebis Seswavl aa. frangi enaTmecnieri mol inie teqstis saSen masal ad sityvas, anu l eqsikur erTeul s (la lexie) da gamonaTqvams (l'énoncé) ganixil avs, magram arafers ambobs sityvaTa j gufebze, roml ebic aseve mza saxiT erTvebian diskursSi (farTo gagebiT). Mmetaforas, bmul i tipisasac, stil istika sityvis doneze ganixil avs sxva mikrostruqturel i (166, mol inie 1998: 130) stil isturi xerxebis gverdiT da tradiciis Sesabamisad tropTa (66, mol inie 1998: 133) ricxvSi ganixil avs. tropSi mxol od stil itur metaforas vgl ixmobT (Métaphore-figure). xazs vusvamT imas, rom mol inie metaforasTan dakavSirebiT, sityvis Sinaarsobrivi mxareze, ufro konkretul ad, mis konotaciur komponentze axdens yuradRebis koncentracias. amas garda, mol inie Tvl is, rom stil isturi efeqti metaforis ori referentis, ori aRsaniSni Zvel isa da axl is semantikur TamaSSi gamoixateba (Sé 1 et Sé 2) (166, mol inie 1998: 134).

Ddaskvnis saxiT SegviZl ia aRvniSnoT, rom emociuri da stil isturi markerebi Tanaarseboben erT mniSvnel obaSi, rogorc konotaciuri semebi, magram ar warmoadgenen identur cnebebs da amdenad, nominaciuri erTeul ebis l eqsikografiul i damuSavebisas aRweris cal -cal ke zonebi unda warmoadginon, xol o azrovnebis aRmniSvnel i metaforul i analitikuri struqturebi diskursis

mრავალ ტიპს ირებს მონაწილეობას: კონკრეტულად პრაქტიკულ, ყოველდღიურ ყოფილას, მეცნიერულსა და რელიგიურ დისკურსს, ასევე ისეთი ლიტერატურული დისკურსები, როგორცაა პოეზია და დესკრიფციული ტიპის ნარატივი.

3.3. აზროვნების- პროცესის არმნიშვნელობის დერევიაციის ანალიტიკური სტრუქტურების სემანტიკის ეროვნულ-კულტურული ასპექტი

მართალია, იტყვიან არმნიშვნელობის ეროვნულ-კულტურული ასპექტის თეორიულად მუდმივი გამოცდის პროცესს, ამ პრობლემაზე ბევრმა მეცნიერმა მიუპყრნა თავისი კვლევა-ძიება. ეროვნული ფაქტორის სამყაროს ეროვნული ხედვის ასახვის შესაძლებლობების საკითხი სხვადასხვანაირად არის აქტიური სომეხში. ხუმბოლდტის ცნობილი აზრები (52, ხუმბოლდტი 1985) იმის შესახებ, რომ `ენა აზრების სემანტიკის ორგანოა- (52, ხუმბოლდტი 1985: 313) და `ენა და კულტურა ურთერთადაა დამოკიდებული (52, ხუმბოლდტი 1985: 370), ხოლო `თავისი არსით სხვადასხვა ენები სხვადასხვა მსოფლიუმდებენ ობიექტებს (52 ხუმბოლდტი 1985: 376), ჯერ სტრუქტურალისტური მიმდინარეობის შემთხვევაში, ხოლო შემდეგ კოგნიტივისტური მეცნიერებაში აიტაცეს. მათი წინასწარი პრობლემა არმნიშვნელობა: ერთი მხრივ, ენა და აზროვნების, ხოლო მეორე მხრივ, ენა და კულტურის ურთერთმართება. `ენის ფორმები და მეთვლები დონე გავლენას ახდენს ადამიანის მსოფლიუმდებელ ობიექტზე, რომელიც ამ ენის ენობრივ- ; ასეთ კომენტარს ურთავს ხანს ჰორმანი ამ პრობლემების მიმოხილვას (155, ჰორმანი 1979: 272) `კომუნიკაციის აუცილებლობა გავლენას ახდენს ენის სტრუქტურაზე, რომელიც, თავის მხრივ, განსაზღვრავს მოსალოდნელი სემანტიკის სამყაროს კონფორმაციას, _ უნდა ასევე ფრანგი სტრუქტურალისტი ა. მარტინე (163, მარტინე 1960: 25). ამიტომ მისი აზრით, `ენა ეს არის კომუნიკაციის ინსტრუმენტი, რომლის საშუალებითაც ადამიანი გამოცდილებას სხვადასხვანაირად ანალიზდება სხვადასხვა ენობრივ კოდექსში- (ივე). იდენტიფიცირებული აზრის გამოხატვის ურთიერთობა: `სხვადასხვა ენები ერთმანეთისგან არა მხოლოდ ფრაზების კონსტრუქციებით განსხვავდებიან, არამედ სამყაროს სხვადასხვანაირი დანაწევრებით- (Whorf – in Hörmann, 155, ჰორმანი 1979, 284). სტრუქტურალისტური მიმდინარეობის ფრანგი კომენტატორი ჯან-პოლ კორნელი შემდგომადიანად დავადასტურებს: `ყოველი ენობრივი სისტემა თავისებურად აწარმოებს რეალური ობიექტების ანალიზს, რაც სამყაროს სემანტიკის სხვადასხვაობას განაპირობებს- (146, კორნელი 1976:76).

ადამიანის მსოფლიუმდებელ ობიექტზე ენის ზეგავლენის იდეას მივყავართ მეორე ასევე არმნიშვნელობის საკითხთან, ენა და საზოგადოების, ენა და კულტურის

urTierTmimarTebis probl emasTan. aq unda aRvniSnoT, rom uorf-sepiris hipotezam enisa da sazogadoebis struqturebis msgavsebisa da urTierTzegavl enis Sesaxeb mraval i enaTmecnieris mkacri kritika ganicada (brutiani 1968), magram enisa da kul turis urTierTzegavl enis (da ara izomorfizmis) probl ema kvl av dRis wesrigSia. am sferoSi didi wli i Seitanes TviT sepirmac da vaisgerbermac. vaisgerberi Tavis dasmul kiTxvaze, Tu ramdenad usasrul o SeiZl eba iyos adamiანის მეთველები individual oba, ase pasuxobs: `nebismieri sametyvel o aqti, enobrivi kol eqtivisadmi am enaze mol aparake pirovnebis mikutvnebis `siwmindezea-agebul i (Weisgerber – in Hörmann, 155, hormani 1979: 272), ufro metic, `adamiანის მენტალი აკტიუობა მსობლიური ენით უფრო განსაზრვება, vidre am pirovnebis individual obiT- (155, hormani 1979: 273). anal ogiur azrs gamoxatavs sepiri. igi metyvel ebas ganxil avs rogorc sistematur SemoqmedebiT process, romelic ar SeiZl eba iyos « usazRvro » (iqve) da maSasadame, enobrivi kol eqtivis sazRvrebSi xorciel deba.

enobrivi faqtebis erovnul -kul turul specifikas ori aspekti gaaCnia: enobrivi-qveyanaTmcodneobiTi (лингво-страноведение) anu **kul turol ogiuri**, romelic ama Tu im xal xis faseul obiT orientaciaSi mJRavndeba da **sakuTriv enobrivi** (lingvistური). I aparakia iseT komponentebze, romel Tac mniSvel obis struqturaSi Semaval i semebis statusi aqvT.

amgvარი erovnul -kul turul i specifikis matarebel i mniSvel obebi orgvaria:

1.mniSvel obebi, roml ebic gamoxataven mxol od im enisaTvis damaxasiaTebel i sagnis an cnebis amsaxvel denotatebs. magal iTad: yanwi (qarTul Si), matrioSka (rusul Si), unbol (Tixis didi fil a), un sabot (xis qoSi _ frangul Si);

2.erovnul -kul turul normebTan Sesabamisi emociur-SefasebiTi konotaciuri komponenti mniSvel obis struqturaSi, sxvadasxva xatovan saSual ebebSi gamoyenebul i xatebi da enis warmoebul i erTeul ebis Sidaformebi _ anu erovnul i specifikis dadgena yvel aze kargad xerxdeba eqspresiul i I eqsikuri erTeul ebis anal izis safuZvel ze.

erovnul i specifikis meore tipis gamovl ineba ZiriTadad mocemul i enis erovnul -kul turul fonur codnas eyrdnoba. amitom, upirvel es yovl isa, unda gavarkvIoT, Tu ras warmoadgens am saxis codna.

am mizniT Cven kvl av didi qarTvel i fsiqol ogis d. uznaZis (9 uznaZe 1966) naSroms miymarTeT. igi ase wers: `enis yvel a faqti, rogorc subieqtis ganwyobis real izacia, asaxavs saganTa obieqtur mdgomareobas. ...saqme yovel Tvis ara gvaqvs erTnair, zust asaxvasTan da metyel ebis faqtebis udidesi nawil i qreba metyvel ebis aqtebTan erTad, xol o isini, roml ebic maqsimal urad adekvaturia, rogorc obieqturi real obis anarekl i, ara mol od subieqtis, aramed mTel i enobrivi kol eqtavis sakuTrebad gadaiqceva- (9, uznaZe 449). aseTnairad `enobrivi kol eqtavis wevrebs eqmnebaT stereotipul i ganwyobebi roml ebic gansazRvraven sinamdvil is danawevrebisa da obieqtebSi niSnebis fiqsirebis erTgvarovan unars- (9 uznaZe 450). vinaidan enobrivi kol eqtavis gaaCnia stereotipul i ganwyobebi, SegviZl ia vivaraudoT, rom mas ama Tu im sagnis mimarT saerTo enobrivi stereotipul i SefasebiTi damokidebul ebac aqvs da am damokidebul ebis gamosaxatavad xSirad stereotipul xatebsac ki mimarTavs. d. b. a. s.-is SemTxvevaSi metaforul xatebsa da im Sidaformebs, roml is safuZvel zec iqmneba es xatebi.

v. Saxovskis (132, Saxovski 1987) azri emTxveva d. uznaZis naazrevs. kidev erTxel moviyvanT mis sityebs: `unda vaRiaroT, rom sityvis emociuri mniSvel oba mxol od erTi mocemul i komunikantis emociebs ar asaxavs, igi individual uri ki ar aris, aramed `social uri- emociis ganzogadebul asaxvas warmoadgens- (132, Saxovski 1987: 148). am mxriv emociuri mniSvel oba iseTive social ur xasiaTs atarebs, rogorc l eqsikur-sagnobrivi mniSvel oba da igi `mocemul i enis nebismieri matarebl is emociebs Seesabameba- (iqve). amis safuZvel s udaod qmnis kol eqturi normebi, romel Ta fargl ebSic yal ibdeba saerTo azri imis Sesaxeb, Tu ra unda CaiTval os da Sefasdes dadebiTad da ra uaryofiTad.

Sesabamisad, metaforul i xatebic zogierT Tvisebaze (niSanze) dayrdnobiT, enobrivi kol eqtavis mier moiazreba, rogorc `dadebiTi- an `uaryofiTi-. metaforul i da saerTod xatebis saSual ebiT xorciel deba `standartebis- simbol izacia. ama Tu im konkretul i Tvisebebis (fizikuris Tu moral uris) mqone tipuri xatebi qmnian samyaros specifiur erovnul suraTs, romel ic sociumSi qcevis Sefasebis normebs saxiT ama Tu im eris azrovnebis konceptual uri stereotipebis sistemas warmoadgens (132, Saxovski 1987; 116-117).

amgvarad, rogorc vxedavT, l eqsikuri mniSvel obis erovnul -kul turul i specifika imdenad mraval aspektsi vl indeba, rom SeuZl ebel ia am informaciis mxol od erT semaze dayvana da mniSvel obis semantikuri struqturidan mxol od

erTi el ementis saxiT gamoyofa, romel sac `erovnul i- sema daerqmeoda. Cveni azriT, d. b. a. s.-is semantikaSi aseTi komponenti ar arsebobs.

samagierod, aseTi komponentebi dasturdeba TviT enis kul turul sivrceSi da imis Semdeg, rac semiotika kul turis struqturITac dainteresda, maT arqetipebis, anu sxvanairad rom vTqvaT, kul turul i konceptebis statusi mieniWaT.

arqetipis cnebis Semqmnel i k. iungi (134, iungi 1991: 304) ase ganmartavs am termins. misi azriT, es aris: `genetikurad fiqsirebul i kol eqtiuri Sexedul ebebi-... `romel Ta Sedegs miTol ogia da metafora warmoadgens- (iqve).

amdenad, SeiZl eba iTqvas, rom metaforaSi da metaforul SesityvebebSi yvel aze kargad aisaxeba samyaros enobrivi aTvisebisa da Secnobis obieqtad gadaqcevis erovnul i specifika, aseve eris damokidebul eba imisadmi, Tu ra aris `kargi- da ra aris `cudi-, anu is, rasac vaisgerberi `enobriv xedvas- uwodebs (6 ramiSvil i 1995:).

4. azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis formal izacia-model irebis SesaZl ebl obani

Cvens mier Catarebul i `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri Sesityvebebis Sinaarsis semantikuri struqturis denotaciuri da konotaciuri Teoriul i anal izis Sedegad miRebul i am struqturis amsaxvel i cxril i Semdegnairad gvesaxeba:

d.b.a.s.	denotaciuri makrokomponenti					konotaciuri makrokomponenti			
	arqi sema	kateg.	di ferenc.	ni Sani	Sida-forma	xati	Sefaseba	emotivi	stil

4.1. aRweris zonebi

1988 wels (10-14 noemberi) q. zvenigorodSi (moskovis ol qi) Catarda sakavSiro skol a-seminari `frazel ogizmebis l eqsikografiul i damuSaveba nebsmieri tipis l eqsikonebisa da rusul i enis manqanuri fondisaTvis- (100 piCugina 1991), roml is organizatori iyo sabWoTa kavSiris mecnierebaTa akademiis l eqsikologiisa da l eqsikografiis samecniero sabWo (Tavmj domare _ i. n. karaul ovi) da am sabWos komisia frazeol ogiasa da frazeografiaSi (Tavmj domare _ v. n. Tel ia). am skol a-seminarma sabWour sivrceSi manqanur l eqsikografias da enaTa l eqsikuri fondis l ingvisturi kvlevis kompiuterizacias Cauyara safuZveli (100 piCugina 1991:150-152).

vinaidan skol a-seminarze frazeol ogiisadmi meTodol ogiuri midgoma am cnebis anickoviseul (13 anickovi 1964), (16 apresiani 1989: 104) gagebas eyrdnoboda, ganxil eboda nebsmier enaSi gamokvl eul i, nebsmieri tipis myari Sesityveba, maT Soris metaforul i arafrazeol ogiuri xasiaTis Sesityvebebic. saqarTvel os warmovadgendiT Cven (105 sanai 1990: 123-128)

skol a-seminarma, enis manqanuri fondis frazeol ogiuri qvefondis programul i uzrunvel yofis garda iseTi tipis Teoriul i sakiTxebi wamoWra, romel ic didi xania davas iwvevda enaTmecnierebaSi (frazel ogiis sazRvrebis dadgena, gardamaval i kl asebis gamoaSkaraveba da aRwera) an model irebis aucil ebl obiT iyo gamowveul i (myari Sesityvebebis yvel a tipis yvel a arsebul i niSnis parametrizacia, maTi mniSvnel obis makrokomponenturi model is Seqmna).

skol a-seminarze gansakuTrebul i yuradReba mieqca enis frazeol ogiuri qvefondis arqiteqtonikisa da ganxil ul i tipis nominaciuri erTeulebis programirebis winare periodis l eqsikografiul i damuSavebis cxril ebis SemuSavebas, romel Ta Sorisaa Cvens mier SemuSavebul i d. b. a. s.-is semantikuri struqturis amsaxvel i cxril i.

amgvarma cxril ma Semdegi moTxovnebi unda daakmayofil os :

_ anketaSi Sesul parametrTa (aRweris zonaTa) usasrul o raodenoba : Cvens mier SemoTavazebul cxril s sxva mkvl evarebma SesaZl ebel ia romel ime sxva zona-parametrebi Sematon;

- nominaciuri erTeul is semantikis amomwuravi informaciul i aRwera, rac ise v cxril Si Semaval i aRweris zonebis usasrul o zrdas gul isxmobs ;

_ Microsoft office Excel _ kompiuterul i programis saSual ebiT nebismieri parametris Sesaxeb (enaSi emociuri konotaciis, stilisturi markirebis an motivaciis niSnebis Sesaxeb) srul yofil i informaciis miReba, aRweris Sesabamisi zonebis gamoZaxebis gziT, Sesabamisi lingvisturi suraTis Sesaqmnel ad, rac lingvisturi kvlevis avtomatizacias gul isxmobs.

_ zonebad gamoyofil i parametrebisa da mTlianad parametrizaciis cxril is universaluri xasiaTi. adre, bilingvur kompiuterul i eqsikonebSi interlingvas rol Si misi vargisoba igul isxmeboda (69 kapanaZe 1990: 4). dRes, roca manqanuri Targmani interlingvas gareSe xorciel deba, vfiqrobT, lingvistikografiul i parametrizaciis cxril s lingvistikis manqanuri analizis funqcia SeiZleba daekisros. garda amisa, mas Zvel eburad veRar vuwodebT lingvistikuri erTeul ebis programirebis winare lingvistikografiul i damusavebis cxril s, radgan Microsoft office Excel – is Seqmnam am cxril isTvis specialuri algoritmis agebis problema moxsna. aqve unda arvniSnoT, rom qarTuli enis arc ganmartebiTi da arc romelime bilingvuri lingvistikonis manqanuri varianti dResac ar gagvaCnia.

Dderivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis semantikis statikuri analizis amsaxveli, Cvens mier SemoTavazebul i anketa gamosadegia nebismieri avtonomiuri nominaciis mqone metaforisTvisac da sxva gziT, magalitad, afiqsaluri gziT warmoebul i motivirebul i sxva tipis nominaciuri erTeul ebis aRsaweradac, anu igi nebismier eqspresiul i eqsikas miesadageba. garda amisa, amgvari cxril i, SeiZleba gamoyenebul iqnes kompiuterul i lingvisturi kvlevis procesSi. momxmarebel s saSual eba eZleba amokrifos enis stilisturi saSual ebebi an daadginos enobrivi kol eqtivis emociur-SefasebiTi orientacia aRweris Sesabamisi zonebis gamoZaxebiT.

mxatvrul i Targmanis avtorebs da frangul i enis pedagogebs aseve SeuZliaT gamoiyenon Cvens mier SemoTavazebul i cxril is saSual ebiT gaanalizebul i enobrivi masala, yuradReba gaamaxvil on nominaciuri erTeul is semantikaSi Semaval konotaciur komponentebze.

amgvarad, gardamaval i tipis myari Sesityvebebis model ireba SesaZl ebel ic aris da Rirebul ic, rogorc Teoriul i, aseve praqtikul i TvasazrisiTac.

4.1.1. denotaciuri makrokomponenti

a) maigivebel i sema. rogorc ukve iTqva, maigivebel i semis aRsawerad gamoviyeneT "azrovnebs" – "penser" zmnis ganmarteba frangul i da qarTul i enebis ramdenime ganmartebi Tl eqsikoni dan :

`azrovneba (azrovnebs) qarTul ganmartebi Tl eqsikonebSi Semdegnairad aris ganmartebul i:

_ procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, daskvnebis gamotanisa /q.e.g.l. arn. Ciqobavas red./

_ tvini s funqcia: procesi azrTa Sedgena-Sepirispirebisa, msj el obisa, azrTa gamotanisa /q.e.g.l. rvatomeul i/.

`azrovnebis- frangul Sesatyvi ss `penser- ase ganmartaven frangul ganmartebi Tl eqsikonebSi:

_ Appliquer l'activité de son esprit aux éléments fournis par la connaissance:

Former, combiner des idées et des jugements /P.D.R/,

_ Former dans son esprit, concevoir, imaginer /P.D.L./.

imis gamo, rom sema « msj el oba » ufro xSirad figurirebs ganmartebebSi da Tanac namdvil ad ganasxvavebs fiqris process mogonebisa da ocnebisagan, e.i. adamianis sxva fsiqikuri aqtiurobisagan, amdenad igi mi gvaCnia maigivebel semad, razec ukve vil aparakeT azrovnebis procesis aRmniSvnel i makrovel is agebisas.. es sema saerToa azrovnebis aRmniSvnel i yvel a derivaciul ad bmul i analitikuri struqturisaTvis da amitom enobrivi masal is kl asifikacias mis mixedviT ver vaxerxebT.

b) kategorial uri niSani. erTi mxriv, imis gamo, rom Cvens sakvl ev masal as znuri Sesityvebebi warmoadgenen, xolo, meore mxriv, imis gamo, rom azrovnebis konstantas aRmniSvnel i d. b. a. s.-is Sinaarsis amsaxvel i semantikuri struqturis

aRwerisas dadginda, rom sinamdvil is es monakveTi process warmoadgens da, Sesabamisad, maTi mniSvel obis denotaciuri makrokomponentis sema _ kategorial uri niSani _ predikaciul mniSnel obas asaxavs, Semdgom kl asifikacias swored mniSvel obis predikaciul obis kriteriumi udevs safuZvl ad.

`procesi- ufro farTod `xdomil ebis- erT-erTi saxeobaa. Sesabamisad, saqme gvaqvs predikaciul i tipis mniSvel obasTan, roml is semantikuri kl asifikacia mraVal ma enaTmecnierma scada. Cven ki frangi enaTmecnierebis katrin fuSis (150, fuSi 1991) mier aRweril i dRes arsebul i tipol ogiebisa da roJe martenis (161, marteni 1988) kl asifikaciis Sej erebul variants warmovadgenT.

k. fuSma SemogvTavaza krebul i, sadac moTavsebul ia zmnebis arsebul i universal uri kl asifikaciebi. amgvani kl asifikaciebi ZiriTadad semantikur da aspekTual ur daxasiaTebebs da xan samwevrian, xan ki oTxwevrian sistemebs warmoadgenen.

samwevrian kl asifikaciebs warmoadgenen:

_ état / processus / événement

mdgomareoba / procesi / movl ena / (Desches – dans 150, fuSi 1991 : 7-10)

_ état / activité / performance

mdgomareooba / moqmedeba / Sedegobr ioba / (Kenny – dans 150 fuSi 1991: 10-12)

_ compact / dense / discret

SemosazRvrul i / xanmokl e / wyvetil i / (Culioli – dans 150 fuSi 1991 : 13-14)

krebul Si aseve warmodgenil ia oTxwevriani kl asifikaciebi:

_ état / activité / accomplissement / achèvement mdgomareoba /

moqmedeba / Sesrul eba / dasrul eba / (Vendler – dans 150 fuSi 1991: 14-16)

_ état / processus / développement / occurrences ponctuelles

mdgomareoba / procesi / ganviTareba / wer til ovneba (Mourelatos _ dans 150 fuSi 1991 : 17-18)

Tumc, zmnebis ufro Tanamedrove sxva oTxwevriani kl asifikaciac arsebobs da es aris dominik vil emsis zmnaTa integrirebul i kl asifikacia (186, vil emsi 2001), romel ic Semdegnairad gamoiyureba:

état / processus / activité / accomplissement

mdgomareoba / procesi / moqmedeba / Sesrul eba

imis gamo, rom am kl asifikaciaSi gamoyenebul i integrirebul i (semantikuri, sintaqsur i da l eqsikuri) j er Camoyal ibebis procesSi myofi meTodol ogiaa, amitom Cvens kvl evaSi mas ar viyenebT. garda amisa, mocemul kl asifikaciaSi wertil ovani saxeoba ar aris asaxul i, rac mis nakl s warmoadgens.

amave krebul Si k. fuSi gvTavazobs predikaciul i mniSvel obis srul iad gansxvavebul , r. martenis tipol ogias. zmnebis miseul i kl asifikacia urTierTsawinaaRmdego wyvil ebis gamoyofas eyrdnoba da amdenad, or-or opoziciur kl asad aris warmodgenil i (161 marteni 1988) :

_ `dynamique- (ou `changement-) / statif

dinamikuri / statikuri

_ `borné- (ou `terminatif-, ou `hétérogène-) / `non-borné- (ou `non-terminatif-, `homogène-

sazRvrul i, dasrul ebul i / SemousazRvravi, dausrul ebel i

_ `ponctuel- (ou `momentané- / `duratif-

wertil ovani, momenturi / gangrZobiTi.

vinaidan katrin fuSis mier krebul Si aRweril i 4-baziani kl asebi da roJe martenis kl asifikacia yvel aze srul yofil ad CavTval eT, es sistemebi Sevaj ereT da Sedegad Semdegi suraTi miviReT:

_ A kl asi: statikuri, sazRvrul i, arawertil ovani,

_ B kl asi: dinamikuri, arasazRvrul i, arawertil ovani,

_ C kl asi: dinamikuri, arasazRvrul i, arawertil ovani,

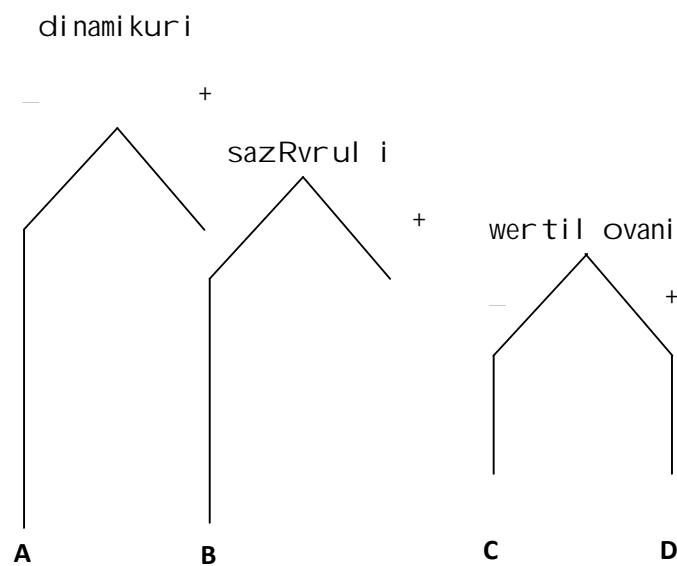
_ Dkl asi: dinamikuri, arasazRvrul i, wertil ovani.

igive informacia sqematurad SeiZl eba orgvarad warmovadginoT. cxril is saxiT:

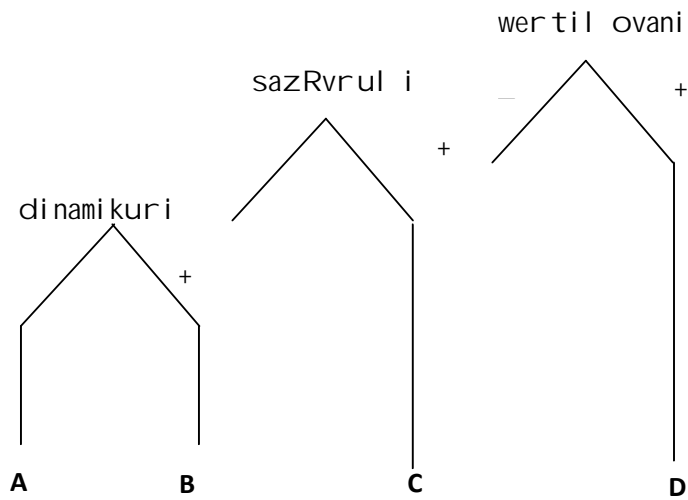
kl asi	ni Sani		
	dinamikuri	sazRvrul i	wertil ovani
A	-	-	-
B	+	-	-
C	+	+	-
D	+	+	+

an xis saxiT sam variantad:

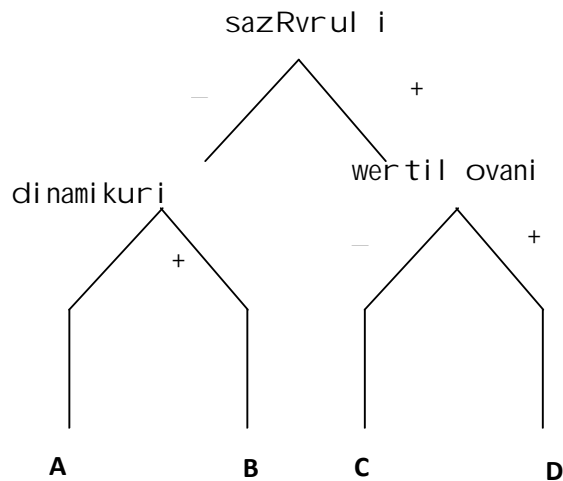
Ul.

II.

III.

predikaciul i mniSvnel obis universal uri tipol ogiuri kl asifikaciebis amgvare sqematuri warmodgena xel s uwyobs enis model irebis processa da dasmul i probl emis manqanur I ingvistur kvl evas.

`azrovnebis- procesis aRmniSvnel metaforul struqturebSi es kl asebi Semdegnairadaa gadanawil ebul i:

_ Akl asi ar dasturdeba Cven mier moZiebul enobriv masal aSi.

_ **B** kl asi, romel ic sakuTriv process warmodgens (processus non-borné)

Semdegi Sesi tyvebiTaa warmodgenil i rouler des pensées dans la tête, les pensées vont (vers), tournent (autour de) viennent, reviennent; se perdre, s'enfoncer, s'abandonner, s'absorber, s'abîmer, se plonger dans les pensées, dans une idée, dans ses réflexions, dans la méditation; se livrer à de (longues) méditations; nourrir, mûrir des pensées (criminelles, malfaisantes); les pensées vagabondent, errent, cheminent; les pensées assiègent, obsèdent qn... la pensée s'assoupit.

_ **C** kl asi (processus borné, non-ponctuel) warmodgenil ia Semdegi anal itikuri struqtur ebi T: chasser, balayer des pensées de l'esprit; laver son imagination des pensées..., perdre (le fil) de ses pensées.

_ **D** kl asi (processus borné, ponctuel) dadasturebul ia Semdegi magal iTebi T:L une pensée passe par l'esprit, traverse l'esprit.

g) diferencial uri ni Sani. diferencial uri ni Sni s aRsawerad moxerxebul ad migvaCnia mokl e simbol oebisagan Semdgari is special uri semantikuri ena, romel ic Cvens naSromSi sinonimiisa da perifrazirebis saSual ebebis gamosavl enad gamoviyeneT azrovnebis vel is fargl ebSi (gv. 91-93). Aaq sail ustracio enobrivi masal ac igive mogvyavs.

rogorc ukve aRvniSneT, azrovneba procesia da mis azrobriv detal izacias fazobrivi maxasiaTebi ebi unda Seadgendnen.

_ sawyisi faza: Incep

_ dasasrul i: Fin

_ msvl el oba: Cont

Eenobrivi masal is amgvani aRwera imaze miuTitebs, rom predikaciul i mniSvnel obis aspektual ur fazobrivi maxasiaTebi ebi l eqsikuri saSual ebebi Tac gadmoicema da maT Soris aris metafora.

aseve SeiZl eba gamoyenebul iqnes simbol oebi sxvadasxva Sinaarsobrivi ni uansi rebisaTvis :

_ intensiuroba: Intens

_ xarisxis gaumj obeseba: Melior

am ni Sneb is mi xedvi T dal agebul i enobrivi masal a Semdegnairad gamoiyureba :

_ **IncepFunco** parametri (damouki debel i moqmedebis, movl enis an mdgomareobis sawyisi faza) Semdegi paradigmi Taa gamoxatul i: Une idée se présente, vient (à la pensée), il me vient une idée: les pensées viennent, la pensée surgit, s'enlace. azr(ebi), fiqr (ebi) mosdis TavSi, azrebi ebadebaT, uCnde baT; azri mewvia, fiqrebi ameSal a da mocemul i erTeul ebi kvazisi nonimebs warmoadgens.

cal ke dgas la pensée surgit rac sityvasityviT ni Snavs: `azri, fiqri, TavS daecema, moul odnel ad aReZvreb a- Seicavs moul odnel obis diferencial ur semas. mas qarTul i anal ogi ar gaaCnia, xol o simbol urad ase gamoisaxeba: IncepFuncoIntens an sxvanairad, IncepFuncoMagn _ sadac simbol o Magn intensiurobis sinonimia. am SemTxvevaSi SeiZl eba (Magn) zustad is niuansia, romelic am erTeul s sxva kvazisi nonimebi sagan ganasxvavebs.

sawyisi fazisa da intensiurobis SeTavsebas warmoadgens la pensée s'enlace Sesityvebac, moul odnel obis semis gareSe (azri Semoexveva, Caekoneba, e.i. aekviateba)

_ **ContFunco** parametri (damouki debel i moqmedebis msvl el oba) Semdegi paradigmi Taa warmodgenil i: la pensée bondit, chemine, erre, vagabonde, se joue ; les pensées tournent (autour de), vont (vers); s'abandonner à des pensées..., s' abîmer, s'absorber dans les pensées, la méditation; s'enfoncer dans une idée, se livrer à de longues pensées, méditations; se perdre dans les pensées, en considération: se plonger dans ses pensées, dans la méditation;

aqedan gansakuTrebiT aRvni SnavT: la pensée bondit, saute _ sityva-sityviT: azri daxtis: chemine, erre, vagabonde _ sityva-sityviT: daxetial obs, rac imas ni Snavs, rom subieqti mra val rameze, mra val obieqtze fiqrobs. es metaforebi erovnul - kul turul Taviseburebas amJRavneben.

_ **FinFunco** parametri (tipuri, damouki debel i moqmedebis dasasrul i) gamoxatul ia Semdegi SesityvebebiT: la pensée s'assoupit, les pensées s'abattent, s'en détournent; les réflexions se détruisent, aller jusqu'au bout de la pensée. Les réflexions se détruisent varianti stil isturad markirebul ia. _ sityva-sityviT: azris bol oSi gasvl a ki damxmare struqturul funqcias asrul ebs. cal ke dgas Semdegi Sesityvebebi: les pensées se mêlent, dispersent; une idée s'échappe ; perdre le fil de la pensée--azrebi aebn-daebna, gaefanta, xel idan gamoecal a, rac azris uwyvetobis darRvevaze miuTiTeb s.

– **IncepOper1** parametri frangul sakvl ev masal aSi ar dasturdeba.

– **ContOper1** yvel aze produqtiul i parametria da Semdegi paradigmebi T gamoi xateba: mûrir , nourrir, les pensées (criminelles, malfaisantes); porter, rouler de (tristes, profondes) pensées; sauter d’une idée à l’autre, suivre (le fil des idées, de ses pensées); la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte par l’esprit, obsède).

am parametris gamomxatvel i yvel a wevri msgavsia im gagebi T, rom garda procesis msvl el obisa, intensiurobis ni Sansac Seicaven (Intens/Magn ContOper1), magram am vrcel i CamonaTval idan aris iseTebic, roml ebic yvel a dasaxel ebul parametrTan erTad emociur Sefasebasac amJRavneben (MagnContOper 1 AntiBon) aseTia: la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte (par l’esprit), obsède=AntiBon.

– **FinOper1**. sagul isxmoa, rom es parametri winda saxiT ar dadasturda. mis magivrad gvaqvs **CausFinOper1=Liqv**, rac ni Snavs imas, rom `gaakeTo ise, rom situacias aRar hqondes adgil i-.

– **Melior** funqcia (raime ni San-Tvisebis gaumj obeseba) Semdegnairad aris warmodgenil i: aiguiser, ciseler de fines pensées _ si tyva-si tyvi T: natifi azrebi gal esva, e.i. daxveva.

– **Lat/Pat** parametrebi situaciis daxurul an Ria xasiaTze miuTiTeben, mag: daxurul i/Ria kreba. da aseve antonimebs warmoadgenen. Cvens sakvl ev masal aSi es funqcia ase ai saxeba: cacher/dévoiler, partager ses pensées=azrebi damal va, gamJRavneba, gaziareba.

d) Si nagani forma. kvl evis am nawil Si SemogTavazebT `azrovnebis- konstantas aRmniSvnel i d. b. a. s.-is kl asifikacias Sidaformis komponentis mixedvi T.

imis gamo, rom motivaciis kval i TiTqmis waSl il ia vel is birTvSi myof Sesi tyvebebSi, Cven ver vadgenT Sidaformas yvel aze abstraqtul i semantikis mqone zmnur Sesi tyvebebSi. aseTia: une idée vient, les pensées vont vers..., viennent, reviennent; se mettre dans l’idée, porter des idées.

bevrad ufro advil i aRmoçnda Sidaformis, rogorc l ogikurad an emociurad aRniSnul i semis gamoyofa xatovani funqci iT aRWurvil Sesi tyvebebSi. magal iTad:

_ procesis **`siRrmis-** semaa wina pl anze wamoweul i Semdeg SesityvebebSi: s'abandonner, se livrer à de vagues, longues méditations, pensées; s'abîmer, s'absorber dans la méditation, dans ses pensées, ses réflexions; s'enfoncer dans une idée; se perdre en considération; se plonger dans ses pensées, dans la méditation.

aq Sidaforma l ogikuri tipisaa. masze dafuZnebul i xatovaneba ar aRZravs emociur-SefasebiT Seferil obas.

_ **`siswrafe-** sema gamoyofil ia Semdeg SesityvebebSi: une idée passe par la tête, traverse l'esprit

am magal iTebSi denotatis niSani `siswrafe- l ogikur maxvil s Seicavs.

_ azrebis **`Tanmimdevrobis-** sema gamokveTil ia Semdeg SesityvebebSi: suivre, perdre le fil de ses pensées; isic l ogikuri tipisaa.

am SesityvebebSi gamokveTil i sema ar gamoiyeneba emociuri Sefasebis Sesaqmnel ad da mxol od `azrebis Tanmimdevrobis- gamomxatvel i konceptis aRsaniSnad aris rel iefurad warmodgenil i. aq igi diferencial ur semas emTxveva.

_ **`moul odnel oba-** aris wina pl anze wamoweul i SesityvebaSi: (la) pensée surgit. aqac Sidaforma l ogikuri tipisaa.

_ **`ganmeoreba-** rel iefuradaa warmodgenil i Semdeg SesityvebebSi: rouler de tristes, profondes pensées; les pensées tournent (autour de)...; mocemul nominaciur erTeul ebSi procesis `ganmeoradoba- uaryofiT emociებს ukavSirdeba da `azrebi- swored am niSniT xasiaTdeba, rogorc uaryofiTi.

_ TviT azrebis **`sisuste/sizi iere-** gamokveTil ia Semdeg SesityvebebSi: une idée s'échappe, la pensée s'assoupit, les pensées se mêlent, dispersent. / la pensée assiège, lancine poursuit, trotte (per l'esprit), obsède; am magal iTebSi Sidaforma emociuri tipisaa da orive SemTxvevaSi denotatis niSnis gamoyofa gamoyenebul ia `azrebis- uaryofiTi daxasiaTebisaTvis.

daskvnis saxiT vi tyodiT, rom `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i d. b. a. s.- is Sidaformis anal izma dagvanaxa, rom es mocemul oba erTi da imave obieqtis mraval gvari asaxvis wyaroa.

4.1.2. konotaciuri makrokomponenti

a) **metaforuli xati.** am zonis amosaval wertil s warmoadgens bmul i tipis metaforuli xatis gansazRvreba. am cnebaSi vguI isxmobT Semecnebis da saxel debis obieqtis asociaciur msgavsebas. azrovnebis procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebisatvis es SeiZl eba iyos :

- **cocxali arseba** : chasser des pensées de l'esprit, une idée s'échappe, ~défile,~ passe [par la tête], ~ se présente, ~ traverse [l'esprit], ~vient [a la pensée] ; la pensée s'assoupit, ~ bondit, ~ chemine, , ~ erre , ~ vagabonde ; ~ s'enlace, ~ lancine, ~ poursuit qn., ~ assiège qn. ; les pensées viennent, reviennent ;
- **sagani** : cacher des pensées ; détacher la pensée de qn.ou de qch.; partager la pensée... ;
- **basri an wvetiani sagani** : aiguiser, ciseler de fines pensées ;
- **ufskrul i** : s'abîmer dans les pensées ;
- **nayofi** : mûrir une pensée [dans sa tête]
- **cvili** : nourrir une pensée [dans sa tête]
- **mteri** : les pensées assiègent qn. ;
- **cxeni** : les pensées galopent ;
- **crdili** : : les pensées hantent [son esprit].
- **nagavi** : Balayer des pensées [malfaisantes, criminelles] de l'esprit

b) **Sefaseba.** Sefasebas, l ogikuri iqneba igi, Tu emociuri, mainc ori urTierTsapiriSpiro ni SniT aRvni SnavT, es aris **Bon/AntiBon.**

Tu am ni SniT gadavanawil ebT Cvens sakvl ev masal as Semdeg suraTs mivi RebT :

- **Bon** : aiguiser de (fines) pensées; ciseler de (fines) pensées ; une idée éclaire l'esprit.
- **AntiBon** : : balayer de pensées (criminelles, malfaisantes)de l'esprit,chasser des pensées de pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit ; les pensées assiègent qn ; ~ obsèdent qn .

g) **emociuri markeri**. aranaki eb saintereso azrovnebis konstantas aRmniSvnel i d.b.a.s.-is tipol ogiuri aRwera emociuri Seferil obis safuZvel ze. rogorc ukve aRvniSneT aRsaniSni sagnisadmi subieqturi damokidebul oba ver eteva dadebiTi/uaryofiTis CarCoebSi da ufro farTo speqtrs warmoadgens. am speqtris dadgenaSi Cven l ingvistur intervius, rogorc fsiqol ingvisturi eqsperimentis monacemebs veyrdnobiT.

« azrovnebis procesis » aRmniSvnel i semantikuri vel is fargl ebSi aRsaniSni obieqtisadmi Semdegi konkretul i emociuri damokidebul eba dafiqsirda: **kmayofil eba/ukmayofil eba, gakvirveba, si amovneba, aRtaceba, zizRi, gaRizianeba**.

_ `kmayofil ebis- emociur kinotacias gamoxataven Semdegi Sesi tyvebebi:

une idée passe (par) l' esprit, traverse, éclaircit son esprit

_ `gakvirvebas- gamoxatavs Semdegi nominaciuri erTeul i:

une pensée surgit;

_ `si amovnebis- emociuri damokidebul ebaa asaxul i Sesi tyvebaSi:

une pensée chemine erre, vagabonde;

_ `aRtacebis- konotaciaa gamoxatul i d. b. a. s.-Si:

Leurs pensées galopent...; Sonnez clairs de la pensée;

_ `ukmayofil eba- Semdegnairad aris gamoxatul i:

chasser des pensées de l'esprit;

_ `zizRis- emotivi gvaqvs Semdeg Sesi tyvebebSi:

balayer des pensées... de l'esprit, laver son imagination des pensées;

_ `gaRizianebis- konotaciuri sema saxezea Semdeg magal iTebSi:

les pensées assiègent, hantent, obsèdent, poursuivent son esprit.

erTi SexedviT iqmneba STabeWdil eba, TiTqosda dadebiTi emociebi Warbobs uaryofiTs, magram Tu davukvirdebiT, uaryofiTi emociebis gamomxatvel i Sesi tyvebebi raodenobrivad ufro metia, vidre dadebiTi.

aucil ebl ad migvaĈnia agreTve, aRvniSnoT, rom yovel konkretul emocias gansxvavebul i simZafre axasiaTebS. Tu azrovnebis konstantas aRmniSvnel d. b. a. s.-s emociis aRmaVal i simZafriS mixedviT daval egebT, Semdeg suraTs miViRebT:

chasser des pensées de l'esprit, <laver son imagination des pensées...<balayer des pensées... de l'esprit.

une idée passée (par) l'esprit = traverse <éclaircit son esprit;

les pensées poursuivent <hantent, assiègent = obsèdent son esprit.

une pensée chemine = erre = vagabonde.

daskvniS saxiT gvinda aRvniSnoT, rom Ćven mier aRniSnul i yovel i konkretul i emocia eniS sakomunikacio mizandasaxul obiT ganpirobepul intenciabS Seesabameba, roml ebic saxel mdebel subieqts ganwyobis Teoriis Tanaxmad uĈndeba da roml ebic TviT am saxel debis process win uswrebs.

d) stil isturi markeri.

rogorc ukve mogaxseneT, emociurad Seferil i metaforul i mniSvnel obebi ver darĆeba stil isturad neitral uri, xol o stil istur informaciaSi vgul isxmobT informacias imis Sesaxeb, Tu ra tipis diskursSi, ra tipis teqstebSi gamoiyeneba esa Tu is metafora. am informaciis (Sesabamisi aRweris zonis) aRsawerad agreTve ver viyenebT special ur semantikur enas da mxol od mivuTiTebT diskursis saxeobas.

aseTia meĉnierul i, rel igiuri, literaturul i (prozaSi deskriĉcia poezia) diskursi; magal iTad ;

prozaSi, kerZod descriĉciaSi naxmaria Semdegi erTeul ebi : Leurs pensées galopent, galopent . . . ; S'abandonner, se livrer à de vagues, longues méditations, pensées; s'abîmer, s'absorber dans la méditation, dans ses pensées, ses réflexions; s'enfoncer dans une idée; se perdre en considération; se plonger dans ses pensées, dans la méditation.

- poezi aSi : Sonnez, sonnez clairs de la pensée ;

rel igiur diskursSi : chassez des pensées . . . de l'esprit, lavez votre imagination des pensées... balayez des pensées... de l'esprit.

- meci erul di skursSi : Les pensées ; ce sont des ombres des choses.

Yyovel ive zemoTqmuli Cven Sevaj ereT da enobriv masal as gTavazobT azrovnebis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebis I eqsikografiul i parametrizaciis cxril ebis saxiT, roml ebic Tan erTvis sadisertacio naSroms. am cxril ebis nimuSs ki aqve gTavazobT.

azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri
 struqturebis I eqsikografiul i parametrizaciis amsaxvel i cxril i

.. azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mni S. tipi	di f. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
1. (s)' abandonner à de (vagues) pensées	B	Intens	Durée	–	-	–	–
2. (s)' abîmer dans les pensées	B	Intens	Profondeur	Abîme	-	–	–
3. (s)'absorber dans la méditation	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
4. ~ses pensées	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
5. ~ses réflexions	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
6. aiguiser de (fines) pensées	B	Melior	Finesse	Objet	-	–	–
7. aller [jusqu'au bout de la pensée]	C	Fin Func	–	aigu	-	–	–
8. balayer des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit	C	Ligv	Saleté	Ordures	AntiBon	Mépris	Figure
9. cacher ses pensées	–	Lat	–	Objet	-	–	–

4.2. bmul i metaforul i sruqtirebis l eqsikografiul i parametrizaciis cxril is praqtikul i gamoyeneba

bmul i metaforul i sruqtirebis l eqsikografiul i parametrizaciis Cvens mier Sedgenil i cxril is gamoyenebis sfero mxol od tradiciul i an manqanuri l eqsikografiiT ar Semoifargl eba. igive cxril i SesaZl ebel ia gomoyenebul iqnes rogorc Targmanis Teoriasa da praqtikaSi, aseve ucxo enis swavl ebis procesSi.

sayovel Taod cnobil ia, rom Targmani kul turaTa Soris dial ogs warmoadgens. Am sferoSi sirTul ebs enis yvel a doneze vxvdebiT. samyaros struqturirebiT dawyebul i xatovani azrovnebiT damTavrebul i. Eerovnul - kul turul i specifika yvel gan iCens Tavs. swored aq SeiZl eba gamoviyenoT l eqsikografiul i parametrizaciis cxril ebi, roml ebSic asaxul ia rogorc denotaciuri Taviseburebebi, aseve konotaciuri. mTargmnel ebs movuwodebT am Taviseburebebisa da maT Soris yvel aze mniSvnel ovani semis (cxril is mixedviT aRweris zonis) maqsimal uri SenarCunebisaken Targmanis procesSi.

aRweris zonebis ganxil vas, Cveni azriT, yvel aze mniSvnel ovaniT, **diferencial uri semiT** daviwyebT. Aazrovnebis procesis vel is fargl ebSi diferencial uri semebi ZiriTadad am procesis fazobrivi uansirebas axdenen, rac sxvadasxva enaSi sxvadasxva metaforul i xatebis saSual ebiT gadmoicema. magal iTad **sawyisi fazis** IncepFunc aRsaniSnavad frangul Si ZiriTadad ixmareba moZraobis aRmniSvnel i zmnuri metaforebi:

Une idée vient (à la pensée), il me vient une idée; les pensées viennent, rasac qarTul Si zusti Sesatyvisi gaaCnia _ azr(ebi), fiqr (ebi) mosdis TavSi;

Sesi tyvebas Une idée se présente zusti qarTul i Sesatyvisi ar gaaCnia, magram imis codna, rom mis SinaarsSi procesis sawyisi fazaa aRniSnul i gvexmareba miaxl oebiT TargmanSi da SesaZl ebl ad migvaCnia kvl av moZraobis zmnebis gamoyeneba - azr(ebi), fiqr (ebi) mosdis TavSi an ufro mZafri xatovani saSual ebiT - azri mewvia (ewvia), estumra (W. amirejibi), rasac qarTul i el feri dahkravs. cal ke dgas la pensée surgit rac sityvasityviT niSnavs: `azri, fiqri, Tavs daecema, moul odnel ad aReZvreb- Seicavs moul odnel obis diferencial ur semas. mas qarTul i anal ogi ar gaaCnia da iZul ebul ebi varT Targmanis procesSi vixmaroT sityvebi "moul odnel ad", "uceb";

qarTul idan frangul ad Targmanisas TavsiCens Sesityvebebis: azrebi ebadebaT, uCndebaT - erovnul i specifika. maT frangul i anal ogi ar gaaCniaT. Aaq SesaZl ebl ad migvaCnia moZraobis zmnebis xmareba: les pensées viennent.

proceſis ganviTarebis sema warmodgenilia Semdeg SesityvebebiSi: la pensée bondit, saute dans la tete; chemine, erre, vagabonde, se joue; les pensées tournent (autour de), vont (vers); aqedan mxol od erTsa aqvs qarTul i ekvivalenti - les pensées tournent (autour de) = misi azri viRacas Tu raRacas daſtrial ebda (m. j avaxiSvil i) agreTve SesaZl ebel ia la pensée bondit, saute dans la tete Sesityvebebis Targmna, rogorc “azrebi, fiqrebi dauxtis TavSi »; rac Seexeba zmnebs chemine, erre, vagabonde aqac SesaZl ebl ad migvaCnia kal kireba “daxetial eben” da qarTul Si aseTnairad axal i metaforis Seqmna.

gansakuTrebul yuradRebas mivaqcevT iseT semas rogoricaa Intens an meorenairad Magn – predikatiT gamoxatul i niSnis intensiuroba = “Zalian”, rac, rogorc ukve vTqviT, imavdroul ad predikatiT gamoxatul i proceſis aRmatebiT xarixs aRniSnavs: s’abandonner à des pensées..., s’abîmer, s’absorber dans les pensées, la méditation; s’enfoncer dans une idée, se livrer à de longues pensées, méditations; se perdre dans les pensées, en considération: se plonger dans ses pensées, dans la méditation; marTalia qarTul Si ara gvaqvs aseTi mraVal feroVneba am Sinaarsis gamosaxatavad, magram erTi Sesatyvisis misadageba mainc SesaZl ebel ia: “azrebSi, fiqrebSi Cafl oba”.

proceſis dasarul i gamoxatul ia Semdegi SesityvebebiT: la pensée s’assoupit, les pensées s’abattent, s’en détournent; les réflexions se détruisent, aller jusqu’au bout de la pensée.

Aaqedan mxol od pirveli Sesityvebis Targmania SesaZl ebel i sityvaTa j gufis saSual ebiT: misma fiqrebma Tval i mil ul a (m. j avaxiSvl i). danarCen SemTxvevebiSi mizanSewonil ad migvaCnia pirdapiri nominaciebi.

wertil ovani, momental uri moqmedebas ar gaaCnia fazobrivi maCvenebl ebi: une pensée passe par l’esprit, traverse l’esprit – “TavSi azri gauel vebs’ da zustad gamoxatavs moqmedebis momental urobis diferencial ur semas.

Aaranakl eb mniSvnel ovania Targmanis dros **Sinagani formis** SenarCuneba an imave **emociis** gamoxatva Tuki es SesaZl ebel ia. magal iTad, intensiurobis aRniSvnisas Sinagani formis rol Si gamovida sema “siRme” SesityvebebiSi: s’abandonner à des pensées..., s’abîmer, s’absorber dans les pensées, la méditation; s’enfoncer dans

une idée, se livrer à de longues pensées, méditations; se perdre dans les pensées, en considération: se plonger dans ses pensées, dans la méditation; რომელიც სენარცუნებულაა კართულ ტარგმანსი: ფიკრების ცაფლიო.

ასევე ტარგმანის პროცესი სეზაზი ებელია **ემოციური განწყობის, ემოტივის სემის სახით** სენარცუნებაც. მაგალითად: la pensée assiège l'esprit, l'obsède – ემოციური ეფექტის სენარცუნებლად მიზანსეონილია ხატების ენიდან ენასი ტუნდაც მიხლი ოებიტ გადატანა კალკირების გარეშე: აზრებმა შეიპყრეს. ააჟ სინაგანი ფორმაც ("ზალა") სენარცუნებულაა.

სხვაგვარადაა საკმა **სტილისტური მეტაფორის** სემტხვევაში ანუ ტროპის ტარგმანისა. ტროპის კონოტაცია ფარავს დენოტაციას. ემოციური კომპონენტი ცრდილავს დენოტაციურ მაკროკომპონენტს, რომელიც ამის გამო ბუნდოვანი ხდება. მაგალითად: Leurs pensées galopent, galopent (ფლი ობერი). იმის გამო, რომ ამ მაგალიტსი მკვეტრად არის გამოხატული სინაგანი ფორმა "სისურაფე", მისი სენარცუნებიტ სეზაზი ებელი ხდება ამ გამონათქვამის ტარგმანი: მათი აზრები მიჰყრიან, მიჰყრიან. სდრ. დდრო მიჰყრის.

ბევრად უფრო რთული სატარგმნია პოეტური მეტაფორა: Sonnez, sonnez clairs de la pensée! (ჰიუგო)

აჟ გამოხატულია არჩევანზე აზრის სიზლიერიტ და არა ტვიტ აზრის სიზლიერი: გამოჰკარიტ, გამოჰკარიტ ფიკრთა ჯარებს!

როგორც ვხედავთ, ტარგმანის პროცესი მეტაფორული სინაარსის ამსახველი ცხრილის გათვალისწინება ემთხვევა მტარგმნელს სინაარსობრივად და ჯოგერ კონოტაციურად დახლი ოებულ იერტეულ ების მოზებნასიკი.

ტარგმანის პროცესის მსგავსია უცხო ენის სწავლა ებაც. ააჟაც ორი ენა ხვდება ერთმანეთს და იეჟიკის, კერძოდ კი ამატუ იმ მეტაფორის სწავლა სასურველია ცვენს მიერ სეჟმნილ ცხრის ეყრდნობდეს. ისევე როგორც ტარგმანსი ააჟაც ენობრივი კოლექტივის გარეშე ნისნის ამოცნობა-გაგების პრობლემატან გვაჟვს საკმა.

იმ მიზნით, რომ ცენი მოსაზრება გავუმყარებინა; მივმართეტ ეჟსპერიმენტს. ეჟსპერიმენტი კატარდა 2004-2005 სასწავლო წელს ტბილისი უნივერსიტეტის ფრანგული განყოფილების მე-3 და მე-2 კურსის სტუდენტებთან (ეჟსპერიმენტიტსი სულ 100 სტუდენტი მონაწილეობდა). მეტაფორის ამოცნობის კოეფიციენტი ცვენს მიერ სეჟმნილი ცხრილის გაცნობამდე ტუ 35% შეადგენდა, ეჟსპერიმენტის შედეგად ამ მეტაფორების გაგების კოეფიციენტმა 75% მიაღწია.

am eqsperimentma dagvanaxa, rom metaforis gageba erT enobriv kol eqtivs gareT special ur ganmartebes moiTxovs.

Aamgvarad, studentebis I eqsikuri maragis gamdidrebis mizniT, metaforis (bmul i metaforis) swavl ebisas, aseve I eqsikol ogiis Teoriul i kursis wakiTxvisas Sesazl ebl ad migvaCnia I eqsikografiul i parametrizaciis cxril ebis gamoyeneba.

Tavi IV

enis prizmaSi danaxul i `azrovneba-

(azrovnebis konceptual ur – metaforul i xati)

Cveni kvlevis es Tavi or nawils moicavs: referencial ur da konceptual ur - xatovans. Mmas Semdeg, rac amovwureT azrovnebis aRmniSvel i derivaciul ad bmul i erTeul ebis Legsikuri mniSvel obis kvle va, Cvens winaSe am niSanTa sinamdvil esTan mimarTebis amsaxveli semiotikuri trapeciis Semdgomi el ementebisa da Sesabamisad aspeqtibus – referencial uri da konceptual uri aspeqtibus kvlevis aucilebioba warmoisva. Aazrovnebis, rogorc sinamdvil is erT-erTi fragmentis, srulyofili kognituri xatis Sesaqmnel ad mis referencial ur da konceptual ur kvlevas am real iis metaforul -xatovani eTno-kul turuli xedvis Sesaxeb informaciad davurTeT.

metaforul i xatebis amgvare arwera saSual ebas mogvcems `azrovnebis-, rogorc tipuri situaciis enobrivi, xatovani suraTis dadgenaSi. samyaros enobrivi kognituri suraTSi vguლისმობა, samyaros primitiuli suraTs, mecnierul isagan gansxvavebiT. Tumca ki es termini pirvel ad swored fizikosma mecnierebma gamoiyenes. enaTmecnierebaSi ki igi e. fromma daamkvidra. Tu im azrs daveyrdnobiT, rom sityvebi srul fasovnad ver asaxaven samyaros el ementebis da cnebaSi mxol od ramdenime niSnis koncentraciis gziT mxol od miuTiteben sagnebze, samyaros enobrivi suraTi martlac primitiuli aRmoCndeba. `rodesac raimes arvniSnaveT, Cven ganvasxvavebT arsanisn sagans da imas, Turis arniSvnas vapirebT am saganSi, vinaidan Cven Segvizi ia ar av saxoT mTel i sagani, magram imavdroul ad mTel i sagani vigul isxmOT- (86, I osevi 1991b: 264).

im faqtze, rom samyaros kognituri suraTi SeiZi eba xatovani iyos, enaSi metaforis arseboba migvitiTebis, xolo amgvare suraTis dadgenis Sesazi ebi obis magaliTs rusuli enis masalaze Sesrul ebuli sadoqtoro disertacia `samyaros metaforul i suraTi rusul enaSi-(1, varZel aSvili 2000) warmoadgens.

1. metaforis referencial uri aspekti

me-20 saukunis 60-iani wl ebis enaTmecnierebis iseTi korifeebis, rogoric iyvnen i. quaini da d. Devidsoni, xel SewyobiT bunebrivi enis l ogikuri anal izi damouki debel mimarTul ebad, sakuTriv referenciis l ingvistur aspeqtad Camoyal ibda maT (94, siaxl e.. XIII, 1982) mimdevrebs aerTianebs debul eba imis Sesaxeb, rom ena samyaros gaSual ebul ad, cnobierebaze dayrdnobiT asaxavs, xol o adamiანის ცნობიერება ამ სამყაროს სტრუქტურირებას l ogikuri situaciebisa da misi el ementebis saxiT axdens.

referenciaSi, n. aruTiunovas kval dakval (23, aruTiunova 1982) metyvel ebaSi CarTul i, aqtual izirebul i saxel is an saxel ebis jgufis sinamdvil is obieqtebTan mimarTebas vguL isxmobT. CvenTvis es Teoria sainteresoa im mxriv, rom igi angariSs uwevs metyvel ebis pragmatikas, Tumca mis erT-erT sakiTxs warmoadgens maidentificirebel i referencia, romel ic tipur l ogikur situaciebs adgens.

erT-erTi maTgania `azrovnebis- l ogikuri tipuri situacia. aruTiunovas mixedvit, tipur situacias gansazRvravs misi erT-erTi el ementi, romel ic gamonaTqvamis semantikurad yvel aze Rirebul komponentad gadaiqceva. vfiqrobT, rom azrovnebis procesis tipuri situaciis amgvარი კომპონენტის როლი უმეტესწილად azrovnebis Sedegi azrebis, anu fiqrebis saxiT gvevl ineba. TviT es situacia ki Semdegnairad gamovsaxeT: S fiqrobs O-ze; S pense (à) O, an S fiqrobs_ S pense, rac Cveni azriT, azrovnebis procesis aRmniSvnel i nebismieri gamonaTqvamis siRrmiseul სტრუქტურას warmoadgens. zedapirze sakomunikაციო პერსპექტივის სეცვლის შესაბამისად, ფოკუსი მოეყევა `azrebi~, `fiqrebi~, რომლებიც zemoqmedeben subieqteze, is ki Tavis mxriv obieqtad gadaiqceva, rac formal urad Semdegnairad gamovsaxeT:

$S+P+OI \Leftrightarrow Sres+P+OI$

meoreნაირად:

$SNI+SPI+SN2 \Leftrightarrow SNres+SP2+SNI$

sadac:

$SNI=$ moazrovne subieqti, adamiანი

SN2=obiekti, romel zedac fiqrobs subiekti

Sres=azrovnebis Sedegi, azrebis, fiqrebis saxiT

SPI=predikati damoukidebel i nominaciuri funqciIT

SP2=irib-warmoebul i predikati, metafora

sintaqtikur aspeqtSi Tu ganvixil avT `azrovnebis- aRmniSvnel i predikatebi propoziciul i mniSvnel obebis matarebl ebia, anu isini mudmivebs, Cvens SemTxvevaSi `azrovnebis- konstantebs warmoadgenen, xol o semantikuri cvl adi xan azrovnebis namdvil subieqts emTxveva, xan ki azrovnebis Sedegebis aRmniSvnel nazmnar arsebiT saxel ebs: pensée(s), méditation (s), réflexion(s)=Sres.

2. azrovnebis konceptual ur-metaforul i xati Tanamedrove frangul enaSi

enaTmecnierebis central ur sakiTxs samyaros kategorizacia Seadgens. azrovnebis metaforul i saxel debis kognitiur aspeqtSi gTavazobT samyaros am monakveTis metaforul -konceptual ur xats _ imas, Tu ra konceptebs gamoyofs adamiანი azrovnebis procesis Semecnebisas da ranairad usadagebs maT metaforebs. aq vgul isxmobT sinamdvil is xedvis da samyaros Sesaxeb codnis ganviTarebis evol uciasac. vefuZnebiT ra im debul ebas, rom ama Tu im eris kul tura TviTon gvawdis im konteqsts, romel Sic lingvistur garemosTan urTierTqmedebisas iqmneba metafora, migvaCnia, rom metafora enis kul turul i sivrcis atributs warmoadgens. Tu davakonkretebT es konteqsti orgvari aRmoCndeba. erTi mxriv, konceptebis Sesaqmnel ad vargisi niSnebis arCevis erovnul i specifika da meore mxriv, metaforaSi asaxul i referentis mimarT SefasebiTi damokidebul eba sociumSi miRebul i eTikuri normebs Sesabamisad: ra iTvl eba am sociumSi kargi da ra cudi. aqtual izirebul i `azrovnebis- tipuri situaciis anal izis mizniT, Cven aRwert im konceptebs, roml ebic l ogikurad aris dakavSirebul i am situaciastan, am nawil Si amgvari anal izi azrovnebis tipur situaciaSi amoqmedebul i konceptebis sistematizaciaSi mogvexmareba.

daviwyebT imiT, rom azrovneba es aris procesi da misi enobrivi daxasiaTeba aqedan gamomdinare formdeba gamonaTqvamSi. nebismier process, zogadad xdomil ebas, **droiTi maxasiaTebl ebi** esaWirobeba, ufro konkretul ad

ki fazobriv-aspeqtual uri maCvenebl ebi, rogoricaa procesis **dasawysi**, Tu **dasarul i an mimdinareoba**;

Tanamedrove frangul enaSi pirdapiri nominacia, iseve rogorc avtonomiuri metafora, "azrovnebis" procesis aspeqtual ur-fazobriv daxasiaTebas ver ereva da es funqcia swored enis xatovan-metaforul anal itikur saSual ebebs ekisreba:

_ **azrovnebis procesis inkuatiuri, inceptual uri fazis** aRniSvnis aucil ebl oba Tanamedrove frangul enaSi Semdegi paradigmebis arseboiT dgi ndeba : les pensées viennent, se présentent; les pensées s'abattent, la pensée surgit, s'enlace.

aqedan pirvel i magal iTi « moZravi cocxal i arsebis » xats gviqmniS, xol o cal ke dgas la pensée s'abatte, surgit, rac si tyva-si tyviT niSnavs: `azri~, `fiqri~ Tavs daecema da sawyisi fazis garda, procesis intensiurobasac aRniSnavs. aq moulo dnel obis efeqtis mosaxdenad « cocxal i arsebis agresiul i » qmedebis xatia gamoyenebul i. la pensée s'enlace ki ufro rbol ad gamoxatavs azrs (azri Semoexveva, Caekoneba) da « cocxal i arsebis » xats qmniS.

_ imave **procesis msvl el oba, ganviTareba** Semdegi xatebis saSual ebiTaa warmodgenil i la pensée bondit, chemine, vagabonde, erre. aqedan chemine, vagabonde, erre metaforul i predikatebi erTmaneTis sinonimebs warmoadgenen, rogorc pirdapiri nominaciebi, amdenad, erTsa da imave xats qmni an. es aris « moxetial e adami ani an cxovel i ».

_ procesis **dasarul i** gamoxatul ia Semdegi SesityvebebiT: les pensées s'en détournent, s'égarant; aller jusqu'au bout de la pensée... les réflexions se détruisent, une idée s'échappe, la pensée se détourne, s'assoupit, s'égare, ZiriTadad moZraobis zmnebs warmoadgenen da, Sesabamisad, « moZravi sul ieri arsebebis » xats qmni an.

_ azrovnebas, rogorc **wertil ovani, momental uri moqmedebis** xarixobriv maCvenebl s ar gaaacnia fazobrivi niuansebi: une pensée passe par l'esprit, traverse l'esprit, rac Cvens warmodgenaSi `impul sis~ xats iwvevs es xati swrafi moqmedebis aRmniSvnel i predikatebiTaa warmodgenil i : passe, traverse.

_ **proceſis intensiuroba-simZafre**, aseve proceſis xarixobriv maxasiaTebel s warmoadgens da yvel aze xSirad fiqſirdeba azrovnebis metaforul i saxel debis dros : s'abandonner à de (vagues) pensees, s'absorber,

s'abîmer dans les pensées, la méditation; s'enfoncer dans une idée, se livrer à de longues pensées, méditations; se perdre dans les pensées, en considération: se plonger dans ses pensées, dans la méditation;; mûrir, nourrir les pensées (criminelles, malfaisantes); porter, rouler de (tristes, profondes) pensées;; la pensée assiège, lancine, poursuit, trotte par l'esprit, obsède qn..

Aam faqts Tavisi gamarTI eba aqvs. Tu metafora zogadad komparativis, anu masSi SeTavsebul i referentebis Sedarebis gamoxatvis erT-erT saSual ebas warmoadgens, bmul i tipis zmnuri metafora mis mier aRniSnul i proceſis aRmatebiT xarixs gamoxatavs. zemoCamotvi il i magal iTebi Taviant semantikaSi "Zal ian" cnebas Seicaven, rogorc magal iTad: s' abimer dans les pensées "Zal ian" fiqrs niSnavs. "siRrmisa" da « Zal momreobis » semebis Semcvel i metaforul i xatebi: s'absorber, s' abimer, s'enfoncer, se plonger, an assiège, obsède, poursuit am cnebis Seqmnas xel s uwyoben.

_ **kauzativis koncepti** Semdegnairadaa warmodgenil i azrovnebis proceſis tipur situaciaSi. subieqtma unda gaakeTos ise, rom azrovnebis situacias hqondes an ar hqondes adgil i. Tanamedrove frangul enaSi es SemTxveva ufro xSirad azrovnebis proceſis Sewyvetas exeba, anu kauzaciis gverdiT, imavdroul ad final ur fazobriv maxasiaTebel sac Seicavs: balayer, chasser des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit, détacher la pensée de qn. ou de qch, laver son imagination des pensées... sityva-sityviT: boroti azrebis gaxvetva, gandevna gonebidan; mowyvito azri vinmes an rames, garecxo warmodgena (goneba) azrebisagan. rogorc vxedavT, **enebSi kauzativis mniSvnel oba morfol ogiur da l eqsikur-supl etiuris gverdiT metaforul i saxel debiTac gamoixateba.**

_ rodesac azrovnebis proceſis xarixobriv maCvenebl ebs vexebiT, ar unda dagvaviwydes miSTvis damaxasiaTebel i raime **Tvisebis gaumj obesebisa Tu gauaresebis** SesaZI ebl obis arsebobac.

Tanamedrove frangul enaSi azrebis xarixobriv maCvenebl is gaumj obesebis metaforul i manifestaciis magal iTebis warmoadgens:

aiguiser, ciseler de fines pensées _ si tyvasi tyvi T: natifi azrebi gal esva, e.i. daxvewa, rac « mWrel i sagnis » xats gul isxmobs, xol o faqtobrivad azrebi si maxvil es, maT intel eqtal ur si ZI ieres aRni Snavs.

_ adami ans SeuZl ia dafaros Tavisi azrebi an sxvebs gauziaros, an Tundac sxvisi azri gaSiSvl os. Aamisda mixedvi T zmnuri metaforebi SeiZl eba am **azrebi Ria Tu daxurul xasiaTze** miuTiTebdnen. Aase magal iTad: cacher/dévoiler, partager les pensées=azrebi damal va / gaSiSvl eba (gamoCena), gaziareba. aq azrebi « fizikur saganTanaa » gaTanabrebul i. am konceptebis gadmocema qarTul enaSic Wirs da amitom CvenC sityva-sityviTi Targmanis nacvl ad metaforas (dévoiler-gaSiSvl eba) mi vmarTeT.

_ yvel a religi asa Tu sazogadoebaSi azrebs maTi **moral uri Rirebul ebidan gamomdinare** axasiaTeben. Aaq igul isxmeba azris daxasiaTeba, rogorc « kargisa » Tu « cudisa ». enebis umravl esoba am SemTxvevaSi « naTel i » / « bnel i » metaforebs mimarTavs. vinaidan Cveni kvl evis sagans ar warmoadgenen adieqtivuri metaforul i j gufebi, Cven ver ganvixil avT Sesi tyvebebs : les pensées claires / obscures. magram amgvარი daxasiaTebis kval s vxvdebi T Sesi tyvebaSi : Une idée éclaire son esprit - azri unaTebis gonebas, rac gamosaval is povnas an gadawyvetil ebis miRebas unda ni Snavdes. adami ans gonebaze maSin iTqmis « naTel i », rodesac igi gonieria da aqac azri, rogorc « gonivrul i » unda iyos warmoceni l i.

aris Tu ara « naTel i » / « bnel i »-is opozicia azrTan mimarTebaSi real uri niSani Tu mxol od da mxol od metafora, Znel i dasadgenia. dRes, roca cnobil ia, rom budistebi ar gamoricxaven adami ans auraze am ori niSnis fizikur gamovl inebas. marTal ia, es probl ema scdeba rogorc sakuTriv l ingvistur, aseve enis fsiqol ogiur aspeqts da mas interdiscipl inarul sferoebSic gadavyavarT, magram ar SegviZl ia am faqts eqstral ingvisturi komentari ar davurToT. miuxedavad imisa, rom dRes-dReobi T adami ans azrovnebis intermecnierul i kvl evis Sedegad dadgenil ia azrebi s `informaciul -tal Ruri- warmomavl oba da is, rom maT axasiaTebis `el eqtro- magnituri- tal Rebis iseTi niSnebi, rogoricaa rxevis sixSire da a.S., mecniereba mainc ver scems pasuxs kiTxvaze, udevs Tu ara safuZvl ad azrebi s moral uri siwmindis Sefasebas feris an naTebis raime real uri, fizikuri niSani. vwaraudobT, rom naTel i/bnel is opozicia moral uri kategoriebis metaforul aRni Svnas unda warmoadgendes. am aRni Svnis zogadsakacobrio xasiaTis axsna ki zogadsakacobrio asociaciebis arsebobasi unda veZi oT.

_ azrovnebis kognitiuri suraTis mozaikas kidev erTi xati amkobs. Ees aris fiqris "Zafi"-is xati (le fil des idées, de ses pensées) Sesi tyvebebSi : suivre/perdre (le fil des idées, de ses pensées). anal ogiuri j gufebi qarTul Sic mogvepoveba : fiqris Zafi dawwyvite (yazbegi). SevecdebiT davadginot, Tu ra koncepts asaxaven isini.

vfiqrobT, rom « Zafis » xati azrebtan mimarTebsi « ariadnes gorgali » kval s unda warmoadgendes orive mocemul enasi. waraudobT, rom TviT Tezevis mitSi ariadnes « gorgali » da « Zafi » borotebasTan brZolis saSual ebaTa logikuri j aWvisagan Semdgar mTlianobas unda aRniSnavdes. dRes ki frangul sa da qarTul Si zogadad azrebis logikur Tanmidevrobas, maT logikur j aWvs : suivre le fil de ses pensées, igi azris Zafis miuyveboda (yazbegi) an am Tanmidevrobis Sewyvetas : perdre le fil des idées, fiqris Zafi dawwyvite (yazbegi).

kognitiuri enaTmecniereba sxvanairad udgeba denotatTa tipologias da samyaros sivrcesTan aigivebs. `samyaros da adamianis moRvaveobis yvel aze mniSvel ovans da amitom yvel aze arsebits warmoadgens iseTi mTlianoba, rogoricaa sivrce, anu is `sicariel e-, romelic itevs adamians da yvel afers, rac mas gars artyia, sadac yvel aferi xdeba da mimdinareobs (72, kravCenko 1996; 74, kubriakova 1994: 22; 150, fokonie 1994). aqedan gamomdinare, sivrcis kategoria Seesabameba mTels, xolo obieqtebis _ nawils da isini qmnian erT dial eqtur mTlianobas (170, nolani 1994: 70).

`azrovnebis- xatovani suraTis dasadgenad Cvenc sivrcis, rogorc mTlianis, xolo azrovnebis, rogorc Semadgeneli nawilis kategoriebs daveyrdnobiT. Tuki yvel aferi, rac xdeba, sivrceSi mimdinareobs, maSin `azrovnebis- procesic sivrceSi unda mimdinareobdes. amitom araa gasakviri, rom azrebi

1. sivrceSi `moZraoben, gadaadgil debian an zemoqmedeben-: les pensées viennent, reviennent, tournent, détournent, vont, s'échappent, défilent, se présentent, passent, traversent;
2. zogjer TviT azrebi qmnian adamianis `arsebobs garemos, sivrces-: s'abandonner, s'abîmer. s'absorber, se plonger, se perdre dans ses pensées, se livrer a des pensées, se mettre dans une idée;

3.mTel rig SemTxvevebSi azrebi Sedarebul ia `cocxal arsebebTan-: Chasser les pensées de..., une pensée s'assoupit, bondit, chemine, erre, vagabonde, surgit; les pensées assiègent, obsèdent;

4.ufro iSviaTad es usul o `sagani a-: aiguïser, ciseler des pensées etc.

daskvna

mocemul mecnierul naSromSi Catarebul i kvl evis Sedegad miRebul i daskvnebi orgvaria: Teoriul i da praqtikul i.

Teoriul i xasiaTis daskvnebs ekuTvnis Semdegi:

1. nebismier enaSi SeiZl eba arsebobdes doneTaSorisi gardamaval i kl asebi;
2. Tanamedrove frangul enaSi dasaSvebia anal itizmsa da frazeol ogizms Soris gardamaval i, doneTaSorisi kl asis arseboba da es aris derivaciul ad bmul i tipis anal itikuri Sesityvebebi;
- A3. amgvari erTeul ebi erTdroul ad xasiaTdeba anal itikuri da frazeol ogiuri SesityvebebisaTvis damaxasiaTebel i niSnebiT: erTi mxriv, avtonomiur nominacias unarmokl ebul i erT-erTi komponenti funqciurad **damxmare sityvas** utol deba da am nominaciur erTeul ebs **anal itikur Sesityvebebs amsgavsebs**. meore mxriv, isini frazeol ogizmiSTvis damaxasiaTebel Semdeg niSnebs avl enen: **warmoadgenen ori sityvisagan Semdgar, cal ke gaformebul mTI ianobas**; avl enen enaSi xmarebis regul arobas da metyvel ebaSi mza saxiT aqtual izacias; axasiaTebT erTi komponentis semantikuri transformacia da bmul oba.
4. amgvar erTeul ebs, semantikuri derivaciis, l eqsikuri mniSvnel obis bmul obisa da struqturis anal itikuri xasiaTis gamo, Cven derivaciul ad bmul anal itikur struqturbebs (d.b.a.s.) vuwodebT.
5. metaforul i anal itikuri struqturbebis enobrivi warmomSobi meqanizmi meoradi nominaciis gansakuTrebul tips, **irib nominacias** emyareba. irib nominacias Cven vansxvavebT sakuTriv meoradi (avtonomiuri metafora) da aseve frazeol ogiuri nominaciisagan (frazeol ogiuri Sesityveba da metafora).
6. metaforul i anal itikuri Sesityvebebis mniSvnel oba **derivaciul ad dakavSirebul s** anu bmul tips ekuTvnis da mas sintaqsurad ganpirobebul s da frazeol ogiurad bmul mniSvnel obebs Soris Sual eduri, gardamaval i adgil i uWiravs. am tipis mniSvnel obas Semdegi arsebiTi niSnebi axasiaTebis:
 - _ nominaciis araavtonomiuroba _ sinamdvil es sxva sityvasTan kombinaciaSi asaxavs.

_ bmul oba anu dakavSirebul oba.

_ sinsemantikuroba referencial ur aspeqtSi, rac ormagi metaforizaciis: semantikuri sayrdenis gramatikul i (nazmnari saxel i pensée, méditation, réflexion) da bmul i el ementis I eqsikuri metaforicaziis Sedegia.

_ enobrivi niSnis warmoebul oba da Sesabamisad misi aranebismieroba, rac Sinagani formis, rogorc motivaciis niSnis arsebobaSi gamoixateba.

_ eqspresiul oba, rogorc yvel a warmoebul i erTeul is niSani.

metaforul i anal itikuri struqturebis araarsebiTi niSnebia:

_ xatovneba. metaforul i xati yovel Tvis ar aris mkveTri an zogj er sul ar Sei grZnoba metaforis nominaciuri tipis SemTxvevaSi.

_ konotaciuroba, romel ic mxol od emociuri tipis metaforas axasiaTebis.

_ stil isturi markireba, romel ic mxol od stil isturad araneitral ur metaforas axasiaTebis.

7. sinamdvil esTan mimarTebaSi amgvარი enobrivi niSnis model i SemdegSi mdgomareobs:

1. orwevriani enobrivi niSani (derivaciul ad bmul i anal itikuri Sesi tyveba).

2. sinamdvil is el ementi, romel sac igi aRniSnavs(referenti).

3. axal i cneba.

4. axal i mniSvnel oba.

5. Zvel i cneba.

6. Zvel i mniSvnel oba

8. enaSi abstraqtul i cnebebis aRmniSvnel i metaforul i anal itikuri struqturebis warmoqmnis mizezebi Semdegia:

_ sakuTriv I lingvisturi: enaSi ukve arsebul i saSual ebebis sasrul i raodenobiT gamowveul i ukmarisoba axal i sagnebis da cnebebis, aseve niuansebis usasrul o raodenobis aRsaniSnavad da amis gamo, saxel debis

meoradi funciiT datvirTva, aseve metaforis Sinaarsobrivi simdidre pirdapir nominaciebTan SedarebiT.

_ eqstral ingvisturi faqtorebi l ogikuri, fsiqol ogiuri da kognituri xasiaTisaa. aqedan l ogikuri mdgomareobs erTi da imave sagnis sxvadasxva kuTxiT asaxvis aucil ebl obiT gamowveul i axal i cnebebis SeqmnaSi, xol o fsiqol ogiuri _ aRsaniSni sagnis romel ime niSnis safuZvel ze asociaciebisa da fonisa da figuris kontrastis geStal tis gziT emociuri zemoqmedebis unaris mqone enobrivi niSnis SeqmnaSi. amgvvari enobrivi niSnebis warmoqmna asociaciur _ xatovani azrovnebis arsebobas efuZneba.

9. xol o enaSi maT funciebs Seadgens Semdegi:

_ d.b.a.s. avsebs enobrivi xarvezs, sicariel es, e. w. l akunebs, iq, sadac ena Tavisi pirdandel i funciiT ver ereva nominacias;

_ d.b.a.s. aRsaniSni sagnis an ufro dawvril ebiT detal izacias axdens, an saxel mdebl is Tval TaxedviT danaxul sagans warmogvidgens, anda Znel ad aRsawer cnebas gasagebad ufro misawvdoms xdis;

_ d.b.a.s. erT-erTi funciaa stil istur-eqspresiul i efeqtis moxdena, ristvisac pirdapiri nominaciebi araproduqtiul ia;

_ metaforul i d.b.a.s. axorciel ebs enis kognituri funcias da misi saSual ebiT enaSi iqmneba axal i cnebebi, axal i konceptebi.

_ d.b.a.s. xSirad cvl is gamonaTqvamis sakomunikacio perspeqtivas

10. derivaciul ad bmul i tipis anal itikuri struqturis specifika SemdegSi mdgomareobs:

_ aseT SesityvebebSi warmodgenil ia **nawil obriv desemantizirebul i komponentebi**, romel Ta funcia damxmarsityvebis funciazea dayvanil i;

_ maSasadame **damxmarsityvebis komponenti ar aris bol omde desemantizirebul i** da mas Seaqvs Tavisi wvl il i sinamdvil is aRniSvnaSi;

_ **anal itizmisi niSniT gamoirCevian ara mxol od zmnuri Sesityvebebi.** anal itikur warmoqmnaSi sxvadasxva metyvel ebis nawil ebis monawil eobaa Sesazl ebel i;

_ bmul i anal itikuri struqturabisTvis damaxasiaTebel ia **ormagi buneba:** erTi mxriv, is faqti, rom isini aRniSnaven erT cnebas erTi kategoriul i niSniT da

warmoadgenen gamonaTqvamis erT el ements. Mmore mxriv, formal urad isini ekuTvni an **ori si tyvisagan Semdgar struqturas;**

_ bmul i anal itikuri struqturabi sxva l eqsikuri nominaciuri erTeul ebis msgavsad **inaxaven informacias erTi enobrivi kol eqtivis sazRvrebSi da am informacias Taobidan TaobaSi gadascemen;**

_ rogorc enobrivi niSani es erTeul ebi warmoadgenen **meoradi kodirebis Sedegs, anu mniSvel obis metaforizaciis Sedegs;**

_ bmul i anal itikuri struqturabi gamonaTqvamis l eqsikur-gramatikul i gaformebis procesSi yal ibdeba, romel sac win uzRvis am gamonaTqvamis arsis sakomunikacio mi zandasaxul eba _ metyvel eba garkveul situaci aSi;

_ bmul i tipis l eqsikuri anal itizmis kidev erTi Tavisebureba swored **sakomunikacio perspeqtivis Secvl aSi mdgomareobs;**

11 azrovnebis konstantas aRmniSvel i derivaciul ad bmul i struqturabi bmul i tipis metaforas warmoadgenen, amitom maTi warmomSobi faqtorebi da funqciuri tipebi zogadad metaforis warmomSob faqtorebTan da mis funqciur tipol ogiasTan aris dakavSirebul i;

12. bmul i tipis metaforis **kodirebis Ffaqtorebs** Semdegi warmoadgens:

_ **fil osofiuri,** kerZod ki **ontol ogiuri faqtori,** ori urTierTgamomricxavi samyaros urTierTSej axebiT gamowveul i katastrofis Sedegad miRebul i axal i metaforul i mniSvel obisa da cnebis, rogorc zesistemis warmoSobis aucil ebl obaSi mdgomareobs;

Mmetaforis warmoSobis **gnoseol ogiuri faqtori** ki axal i, Sesacnobi informaciis Zvel Tan gadamowmebasa da Zvel is saSual ebiT aRweraSi mdgomareobs.

_ **fsiqol ogiuri faqtori** ori, SeuTavsebel i informaciis kontrastiT gamowveul figurisa da fonis fsiqol ogiuri geStal tiT gamowveul i emociuri efeqtis aucil ebl obaSi mdgomareobs, rasac win uzRvis saxel debis obieqtis mimarT aRmocenebul i metaforis avtoris subieqturi ganwyoba. Aam ganwyobis konkretul i realizacia metaforis SidaformaSi arCeul i denotatis erTi an ramdenime niSnis rel iefur warmocenaSi mdgomareobs. Aaqve aRvniSnavT, rom Cveni azriT, metaforis Sidaforma pol ifunqciuria da Mmisi funqciebi Zvel i

da axal i mniSvnel obebisa da cnebebis garda, obieqturi da subieqturi informaciebis SeerTeba gaxl avT.

_ Mmetaforis genezisur-dinamikuri suraTis SeqmnaSi gadamwyvet rol s Cven **Sinagan formas** vaniWebT. Asadisertacio naSromSi am fenomenis **Semdegi funqciebi** davafiqsireT:

- 5) igi axal i metaforul i mniSvnel obisa da cnebis semantikur-struqturul i **organizatoris** rol s asrul ebs;
- 6) Sidaformis **epidigmaturi** funqcia metaforul i mniSvnel obis warmoebul obis memkvidreobiTobas uzrunvel yofs;
- 7) misi **kognitiuri** funqcia sinamdvil is kategorizaciis procesSi axal i cnebebis warmoqmnaSi mdgomareobs;
- 8) rogorc obieqturi da subieqturi informaciebis SemaerTebel i, Sinagani forma amave dros metaforul mniSvnel obaSi emociur-kvalifikaciuri konotaciuri komponentis gaCenis safuZvel sac warmoadgens fsiqol ogiuri gamaRizianebl is saxiT;

13. saerTod metaforis, xolo kerZod, bmul i tipis metaforis funqcionirebis meqanizmi samyaros Semecnebis process emTxveva da kompiuterul i azrovnebis model s hgavs, rac axal i informaciis Zvel is saSual ebiT warmodgenaSi mdgomareobs;

14. TviT metaforis warmoqmnis procesi dinamikur aspeqtSi etapebis saxiT gvesaxeba da am fenomenis AaRweriT model s Semdegnairad warmovadgenT:

I etapi – Semecnebis siRrmiseul i struqtura : ucnobis nacbTan

Sedarebis aucil ebl oba _ kognitiuri etapi;

II etapi - Secnobisa da metaforul i saxel debisaTvis gankuTvnil i

obieqtisadmi subieqturi ganwyobis Seqmna – fsiqol ogiuri etapi ;

III etapi – axal i cnebis Sesaqmnel ad vargisi niSnebis arCeva da axal i

cnebis, konceptis Seqmna, sadac reliefurad gamokveTil i

Sinagani formacaa gamoxatul i. – semantikuri etapi ;

IV etapi - axal cnebaze da mniSvnel obaze axal i enobrivi niSnis, Cvens

SemTxvevaSi bmul i tipis metaforul i anal itikuri

struqturis dafiqsirebasTanaa dakavSirebul i - sintaqsur-
lingvisturi etapi ;

V etapi - okazonal uri metaforis stereotipizaciisa da enaSi

damkvidrebiS gziT misi enobrivi, uzual ur metaforad

gadaqcevaSi da mocemul i kul turis sakuTrebad gadaqcevaSi

mdgomareobs.

15. **metaforis, rogorc enobrivi simbol os amocnobisa da gagebis** (dekodirebis) meqanizmi niSnis **anal izis** e. i. misi arsebiTi da ararsebiTi niSnebis gamoyofis gziT xorciel deba, magram anal izi miirweva mxol od da mxol od sinTezis, anu, konteqstis dadgenis saSual ebiT. Cveni azrit, metaforisTvis amgvar konteqsts kul turul -fonuri codna warmoadgens.

16. azrovnebis konstantas aRmniSvnel i bmul i tipis **metaforis** Cvens mier dadgenil i **funqciuri tipebi** Semdegia: **maidentificirebel i, damxmarestruqturul i, kognitiuri, xatovani, SefasebiTi, emociuri, stil isturi**.

17. **metaforis** emociuri efeqtis kidev erT, damxmare xerxs im gamonaTqvanis sakomunikacio perspeqtivis Sevl a warmoadgens, roml is gaformebis procesSiC yal ibdeba mocemul i metaforul i anal itikuri truqtura.

18. metaforul i anal itikuri struqturabis Sinaarsis amsaxvel i semantikuri struqtura Semdegnairia, igi ori makrokomponentisagan Sedgeba: denotaciurisa da konotaciurisagan.

19. denotaciuri makrokomponenti Sedgeba Semdegi tipis semebisagan: arqisema, kategorial uri niSani, diferencial uri sema da Sinagani forma, 20. konotaciuri makrokomponenti SeiZl eba Seicavdes xatovani metaforis SemTxvevaSi mkveTr xats, emociur Sefasebas da stil istur markers; Yvel a maTgani presupoziciul xasiaTs atarebs;

21. Cvens mier aRweril d.b.a.s.-is semantikaSi paral ingvistur el ementebsac semebis statusi eniWebat;

22. d.b.a.s.-is semantikuri Semadgenl oba metaforis funqciur tipzea damokidebul i: **maidentificirebel i da kognitiuri** tipebi mxol od denotaciur makrokomponents Sei caven. **xatovani** _ metaforul xatsac. **Sefasebisas** Sefasebis

sema emateba. **emociur** metaforas, zemoCaTvl il is garda, kidev erTi el ementi emateba emotivis saxiT. Semdgomi saxeobaa **stil isturi**, romel sac winamdebaresTan SedarebiT, stil isturi markeric axl avs.

23. enaSi azrovnebis da saerTod abstraqtul i cnebebis gamomxatvel i metaforul i anal itikuri struqturebi am enis ara mxol od eqspresiul arsenal s, aramed samyaros aragrZnobadi monakveTebis Sesaxeb codnisa da sazogadoebaSi gamomuSavebul i Sexedul ebebis verbal izaciis iaraRs warmoadgens.

24. bmul i anal itikuri struqturebis warmomqna bunebrivia iseTi anal itikuri tipis enisaTvis, rogoricaa frangul i. aq es Sesityvebebi metwil ad, pirdapiri nominaciebis msgavsad, aRsaniSni obieqtis maidentificirebel funqcias asrul eben.

praqtikul i tipis daskvnebsa da Sedegebs ekuTvnis:

1. azrovnebis aRmniSvnel semantukur vel Si 60 derivaciul ad bmul i anal itikuri struqtura Sevida. maT Soris vel is fargl ebSi gamokveTil ia 10 tipis sinonimuri paradigma da 2 antonimuri opozicia. Aaseve warmodgenil ia zmnebis : **Penser, songer, réfléchir, méditer** –s perifrazirebis SesaZl ebl obebi ;
2. metaforul i anal itikuri struqturebis mniSvnel oba eqvemdebareba semantukur formal izacias da model irebas.
3. agreTve SesaZl ebel ia Microsoft office Excel _ kompiuterul i programis saSual ebiT nebismieri parametris Sesaxeb srul yofil i informaciis miReba, aRweris Sesabamisi zonebis gamoZaxebis gziT, Sesabamisi lingvisturi suraTis Sesaqmnel ad, rac lingvisturi kvlevis avtomatizacias gul isxmobs.
4. bmul i metaforis mniSvnel obis lingvistikografiul i parametrizaciis Cvens mier Seqmnil cxril Si semebi aRweris zonebad aris warmodgenil i ;
5. TiToeul aRweris zonas Tavisi parametrebi Seesabameba:
_ vinaidan maigivebel i sema (msjel oba) saerToa azrovnebis konstantas aRmniSvnel i yvel a derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebisaTvis mas ar aRvverT;
6. aRweris zonebad gamoyofil parametrebs universal uri xasiaTi aqvs ;

6. metaforis mniSvnel obaSi semis doneze ar dasturdeba erovnul _ kul turul i specifika. igi yvel a doneze mJRavndeba.

7. mniSvnel obis semantikuri struqturis zogierTi komponentis aRsawerad mosaxerxebel ia iseTi semantikuri metaena, rogoricaa umokl esi simbol oebisgan Semdgari l eqsikuri funqciebis (parametrebis) arsenal i. imave simbol oebis saSual ebiT naSromSi aRwerilia sinonimuri da antonimuri saSual ebebi;

8. enis erT-erT umniSvnel ovanes maxasiaTebel s warmoadgens metaforis funqciuri tipol ogia. Cvens mier dadgenilia metaforis Semdegi funqciuri tipebi:

- 1) maidentificirebel i
- 2) damxmare-struqturul i
- 3) kogni tiuri
- 4) xatovani
- 5) Sefasebi Ti
- 6) emociuri
- 7) stil isturi

9. azrovnebis, rogorc sinamdvil is erT-erTi monakveTis konceptual uri anal izis Sedegebi Semdegia:

_ procesis droiTi maxasiaTebel ebi - dasawyisi, dasasrul i an mimdinareoba;

_ procesis xarisxobrivi maCvenebl ebi :

- 1) wertil ovani, momental uri xdomil eba ;
- 2) procesis intensiuroba-simZafre;
- 3) kauzacia;

_ Tvisebrivi maxasiaTebel ebi:

- 1) Tvisebis gaumj obeseba Tu gauareseba;

2) moral uri Rirebul eba;

3) azrebis l ogikuri Tanmimdevroba.

11. adamianis mier enaze gaSual ebul ad, samyaros Semecnebasa da saxel debis procesSi sivrcis SegrZnebas central uri adgil i uWiravs, rac `azrovnebis-metamorul saxel debaSi moZraobisa da gadaadgil ebis zmnebis saxiT mJRavndeba.

azrovnebis konstantas aRmiSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mni S. tipi	dif. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
10. (s)' abandonner à de (vagues) pensées	B	Intens	Durée	–	-	–	–
11. (s)' abîmer dans les pensées	B	Intens	Profondeur	Abîme	-	–	–
12. (s)'absorber dans la méditation	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
13. ~ses pensées	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
14. ~ses réflexions	B	Intens	Profondeur	–	-	–	–
15. aiguiser de (fines) pensées	B	Melior	Finesse	Objet	-	–	–
16. aller [jusqu'au bout de la pensée]	C	Fin Func	–	aigu	-	–	–
17. balayer des pensées (criminelles, malfaisantes) de l'esprit	C	Liqv	Saleté	–	AntiBon -	Mépris	Figure
18. cacher ses pensées	–	Lat	–	Ordures Objet		–	–

azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri
struqturebis I eqsikografiul i parametrizaciis amsaxvel i cxril ebi

	pred. mni S. tipi	di f. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
19. chasser des pensées de l'esprit	C	Liqv	Lutte	Etre vivant	AntiBon	Mécont.	Figure
20. ciseler de (fines) pensées,	B	Melior	Finesse	Objet aigu	-	Plaisir	Figure
21. détacher la pensée de qn ou de qch.	C	Fin Func	Lutte	Objet	-	Mécont.	_
22. dévoiler sa pensée	_	Pat	_	Voile	-	_	_
23. (s)'enfoncer dans une idée	B	Intens	Profondeur	Qch.de	-	_	_
24. (une) idée s'échappe				profond			
25. ~défile	C	FinFunc	Faiblesse	Etre vivant	-	Mécont.	_
26. ~éclaircit son esprit	B	ConFunc	Existence	Etre vivant	-	_	Figure
27. ~passe (par la tête)	D	Qvant	Bon	Clarté	Bon	Plaisir	Figure
28. ~se présente	D	Qvant	Vitesse	Etre vivant	-	Plaisir	_
29. ~traverse (l'esprit)	D	IncepFunc	Apparition	Etre vivant	-	Plaisir	_
30. ~vient (à la pensée)	D	Qvant	Vitesse	Etre vivant	-	Plaisir	_
	D	IncepFunc	Apparirion	Etre vivant	-	Plaisir	_

`azrovnebis- konstatas aRmni Svel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mni S. tipi	dif. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
31. laver son imagination des pensées	C	Liqv	AntiBon	Saleté	AntiBon	Mépris	Figure
32. (se) livrer à de (vagues) pensées	B	Intens	Durée	–	-	Cont.	Figure
33. (se) mettre dans l'idée	D	Incep	–	–	-	–	–
34. mûrir une pensée dans sa tête	B	Intens	Développement	Fruit	-	Mécont.	–
35. nourrir une pensée dans sa tête	B	Intens	Développement	Nourrisson	-	–	Figure
36. ôter de l'idée	C	Liqv	Effort	Objet	-	–	Figure
37. (la) pensée s' assoupit	C	Fin Func	Faiblesse	Etre vivant	-	Mécont	–
38. ~bondit	B	ContFunc	Répétition	Etre vivant	-	–	Figure
39. ~chemine	B	ContFunc	Liberté	Etre vivant		–	Figure
40. ~s'enlace	B	Intens	Existence	Etre vivant	-	Mécont.	Figure
41. ~erre	B	ContFunc	Liberté	Etre vivant	-	Plaisir	Figure

`azrovnebis- konstatas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mniS. tipi	dif. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
42. ~se joue	B	ContFunc	Existence	Etre vivant	-	_	Figure
43. ~lancine	B	ContFunc	AntiBon	Etre vivant	-	Mécont.	_
44. ~se mêle	B	NonCoher	NonCoher	_	-	Mécont.	_
45. ~poursuit	B	Intens	Force	_	-	Mécont.	Figure
46. ~surgit	D	Qvant	Inattendue	Etre vivant	-	Cont.	Figure
47. ~traverse (l'esprit)	D	Qvant	Vitesse	_	-	Cont.	Figure
48. ~trotte (par l'esprit)	B	Intens	_	Etre vivant	AntiBon	_	Figure
49. ~vagabonde	B	ContFunc	Liberté	Etre vivant	-	Cont	Figure
50. ~(les) pensées s'abattent	C	FinFunc	Faiblesse	Etre vivant	-	_	_
51. ~assiègent qn.	B	Intens	Lutte	_	AntiBon	Mécont.	Figure
52. ~s'en détournent	C	FinFunc	Effort	Ennemi(e)	-	_	_
53. ~dispersent	C	NonCoher	NonCoher	Etre vivant	-	Mécont.	_

`azrovnebis- konstatas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mni S. tipi	di f. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
54. ~s'égarent	C	FinFunc	–	–	-	–	Met.
55. ~hantent son esprit	B	Intens	Existence	Hante	AntiBon	Irritation	Poétique
56. ~galopent	B	Intens	Vitesse	Cheval	-	Exaltation	Figure
57. ~obsèdent qn.	B	Intens	Force	–	AntiBon	Irritation	Figure
58. ~reviennent	–	–	Répétition	Etre vivant	-	–	Figure
59. ~tournent (autour de...0	B	ContFunc	Répétition	–	-	–	–
60. ~viennent	–	IncepFunc	Apparition	Etre vivant	-	–	–
61. ~vont (vers)...	–	–	Existence	–	-	–	–
62. partager la pensée..	–	Pat	–	Objet	-	–	–
63. perdre [le fil de ses idées]	C	FinFunc	–	Objet	-	–	–
64. (se) perdre dans ses pensées	B	ContFunc	Profondeur	–	-	–	–

`azrovnebis- konstatas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i anal itikuri struqturebi	denotaciuri makrokomponenti			konotaciuri makrokomponenti			
	pred. mni S. tipi	di f. ni Sani	Sidaforma	metaf. xati	Sefas.	emotivi	stil . markeri
65. ~en considération	B	ContFunc	Profondeur	–	-	–	–
66. (se) plonger dans ses pensées	B	ContFunc	Profondeur	–	-	–	–
67. ~dans la méditation	B	ContFunc	Profondeur	–	-	–	–
68. porter (dans son cerveau) des pensées (criminelles, malfaisantes)	B	–	–	–	-	–	–
69. rouler de (tristes, profondes) pensées	B	ContFunc	Répétition	Qch de rond	-	–	– Figure
70. ~se détruisent	C	FinFunc	–	Batiment	-	–	–
71. sauter d'une idée à l'autre	B	–	Changement	–	-	–	–
72. suivre [le fil de ses idées]	B	Cont	Cohérence	–	-	–	–

gamoyenebul i literaturis sia

1. varZel aSvil i 2000: varZel aSvil i J. samyaros metaforul i suraTi rusul enaSi, k.d.a. Tbil isi : 2000
2. I ebaniZe 1998: I ebaniZe g. antropocentrizmi da komunikaciuri I ingvistika, Tbil isi: Tsu gamomceml oba, 1998
3. I ebaniZe 2004a: I ebaniZe g. komunikaciuri I ingvistika, Tbil isi: gamomceml oba "ena da kul tura", 2004
4. I ebaniZe 2004b: I ebaniZe g. kul turol ogiis safuZvl ebi, Tbil isi: ena da kul tura, 2004
5. omiaZeE 1998: omiaZeE T. paral ingvistika da metyvel ebis Tanmxl eb saSual ebaTa aRwera enaSi, disertacia fil . mecn. kand., Tbil isi: 1998
6. ramiSvil i 1995: ramiSvil i g. enaTa Sinaarsobrivi sxvaoba mecnierebisa da kul turis Teoriis Tval sazrisiT, Tbil isi: Tsu gamomceml oba, 1995
7. ramiSvil i 1963: ramiSvil i d. metyvel ebis gansxvavebul saxeta fsqil ogiuri bunebisaTvis, disertacia fsiq. mecn. doqt., Tbil isi : 1963
8. uznaZe 1947: uznaZe d. enobrivi ganwyobis Sesaxeb. enis Sinaforma // Tbil isi: saq. ssr. akad. fsiqol ogiis institutis Sromebi, T. 4, 1947
9. uznaZe 1949: uznaZe d. ganwyobis fsiqol ogiis eqsperimentul i safuZvl ebi // fsiqol ogia, t.6, Tbil isi : ssr. akad. fsiqol ogiis institutis gamomceml oba, 1949

10. RI onti 1983: RI onti al . qarTul i l eqsikografiis sakiTxebi, Tbil isi: გამომცემი ობა `საბჭოთა საკარტველი ო~, 1983
11. Aaval iani 1979: Авалиани Ю. Ю., Слово и фразеологизм в иранских языках // Самарканд: Вопросы фразеологии, III, 1979
12. anal i tikuri.... .1965: Аналитические конструкции в языках различных типов М-Л: Изд., "Прогресс", 1965
13. aniCkovi 1964: Аничков И. Е., Идиоматика идиом и идиоматика идиоматизмов (к учению о словосочетаниях)// Проблемы фразеологии. Исследование и материалы, М Л., Изд., "Прогресс", 1964
14. apresi ani 1974: Апресян Н. Д., Лексическая семантика. Синонимические средства языка. Москва: Издательство "Наука" 1974
15. apresi ani 1988: Апресян Н. Д., Прагматическая информация для толкового словаря// Прагматика, Москва: "Наука". 1988.
16. apresi ani 1989: Апресян Н. Д., О работах И. Е. Аничкова по идиоматике, Москва: В. Я № 6, 1989
17. apresi ani 2000: Апресян Н. Д., Лексическая семантика: синонимические средства языка, Москва: "Наука", (I-е изд.,) 1974, Москва: "Наука" (II-е изд.). 2000
18. aristotel e 1957: Аристотель, Поэтика (Об искусстве поэзии), Москва: "Наука" 1957.
19. aristotel e 1978: Аристотель, риторика (Античные риторика), Москва: "Наука", 1978.
20. arnol di 1970: Арнольд И. В., Эмоциональный, экспрессивный, оценочный и функционально-стилистический компоненты лексического значения слова //Ленинград: XXII Герценовские чтения: Иностранные языки, 1970.

21. aruTi unova 1978: Арутюнова Н. Д., Функциональные типы языковой метафоры, Москва: Изв. АН СССР Сер. лт-ры и языка, №4.т. 37, 1978
22. aruTi unova 1979: Арутюнова Н. Д., Языковая метафора (синтаксис и лексика) // Лингвистика и поэтика, Москва: 1979.
23. aruTi unova 1982: Арутюнова Н. Д., Лингвистические проблемы референции // Новое в зарубежной лингвистике, Вып. XIII, Москва: "Радуга", 1982.
24. aruTi unova 1983: Арутюнова Н. Д., Тожество или подобие? // Проблемы структурной лингвистики, Москва: "Наука" 1983.
25. aruTi unova 1990: Арутюнова Н. Д., Предисловие к "Теория метафоры", Москва: "Прогресс", 1990
26. bal i 1961: Балли Ш. Французская стилистика, Москва: "Прогресс", 1961.
27. benger dti 1980: Бангердт И. А., Специфика семантики языковых знаков косвенной номинации, АКД, Москва: 1980.
28. basi ni ... 1978: Бассин Ф. В., Прангишвили А. С., Шерозия А. Е., О проявлении активности бессознательного в художественном творчестве, Москва: Вопросы философии, №2 1978,
29. benvenisti 1974: Бенвенист Э., Семиология языка // Э. Бенвенист, Общая лингвистика, Москва: "Прогресс", 1974.
30. berl ini 1960: Берлин М. И., Развитие синонимических отношений в группе глаголов мышления во французском языке. АД Д., Москва: 1960.
31. biker toni 1990: Бикертон Д. Введение в лингвистическую теорию метафоры, Москва: "Наука", 1990.
32. borisova 1989: Борисова Е. Г., Телия В. Н. Научная жизнь. Хроникальные

заметки // Москва: ВЯ, №4, 1989.

33. brudni 1978: Брудный А. А., Бессознательные компоненты процесса понимания // Бессознательное: природа, функция, методы исследования, т. 3, Тбилиси: 1978.
34. varZel aSvil i 2000a: Вардзелашвили Ж. А., Компонентный анализ значения слова в теории вторичной номинации // Русский язык и литература в Азербайджане, Баку: Изд.-во БГУ, 2000.
35. varZel aSvil i 2000b: Вардзелашвили Ж. А., Метафорическая картина мира в русском языке, Канд. дисс. Тбилиси: 2000.
36. varZel aSvil i 2001: Вардзелашвили Ж. А. Метафорическая номинация в русском языке, Тбилиси: Изд.-во ТГУ, 2001.
37. veJbi cka 1986: Вежбицка А., Восприятие: Семантика абстрактного словаря//Новое в зарубежной лингвистике, Вып. XVIII, Москва: Прогресс, 1986=Wierzbizka A. *Lingua Mentalis*. Perception (the semantics of abstract vocabulary) In Sydney, 1980.
38. veJbi cka 1990: Вежбицка А., Сравнение-градация-метафора//Теория метафоры, Москва: "Прогресс", 1990.
39. veJbi cka 1996: Вежбицка А. Язык, культура, познание, " Москва: " Прогресс", 1996.
40. vi nogradovi 1947: Виноградов В. А., Об основных типах фразеологических единиц в русском языке, М-Л : " Прогресс", 1947.
41. vi nogradovi 1953: Виноградов В. А., Основные типы лексических значений слова // Москва: ВЯ, №5.1953,
42. vol fi 1985: Вольф Е. М., Функциональная семантика оценки (на материале португальского языка), Москва: "Наука", 1985.
43. gaki 1961: Гак В. Г., Проблемы лексико-граматической организации предложения АДД, Москва: 1961.

44. gaki G 1977a: Гак В. Г., Сопоставительная лексикология, М., "Наука", 1977.
45. gaki G1977b: Гак В. Г., К типологии лингвистических номинаций // языковая номинация. Общие вопросы, Москва:"Наука", 1977
46. gaki 1988: Гак В. Г., Метафора: универсальное и специфическое //Метафора в языке и тексте, Москва: "Наука", 1988.
47. gaSevi 1967: Гачев Г. Д., О национальных картинах мира// Москва: "Народы Азии и африки", №1. 1967,
48. gol ovni ova 1989: Головнева Е. В., Обстоятельственная сочетаемость ментальных глаголов французского языка, АДК, Москва:1989.
49. gol i akova 1956: Голякова Н. В., Развитие многозначности группы глаголов выражающих понятие «думать» и система их значений в современном французском языке, Москва: "Наука", 1956.
50. gul i ga 1967: Гулыга Е. В., Автосемантия и синсемантия, как признаки смысловой структуры слова, Филол науки, №2. Москва:1967,
51. humbol dti 1984: Гумбольдт В., Фон различии строения человеческих языков и его влияние на духовное развитие человечества // в фон Гумбольдт, Избр. тр. по языкознанию, Москва: "Наука", 1984.
52. humbol dti 1985: Гумбольдт В., Фон и язык философия культуры, Москва: Прогресс", 1985.
53. demi ankovi 1992: Демьянков В., Когнитивизм, когниция, язык и лингвистическая теория // Язык и структуры представления знаний, Москва: "Прогресс", 1992.

54. dei ki 1989: Дейк Т. А. ван, Язык, познание, коммуникация, Москва: "Наука", 1989
55. dmi trieva 1971: Дмитриева Н. С., Процесс десемантизации глагола в составе субстантивных описаний // Очерки по семантике русского языка, Уфа: Изд.-во Башкирского ГУ, 1971.
56. dmi trovskai a 1987: Дмитровская М. А., Употребление глаголов мнения и знания с различными типами пропозиции // Пропозициональные предикаты в логическом и лингвистическом аспекте. Тезисы рабочего совещания, Москва: Изд-во АН СССР, 1987.
57. doza 1956: Доза А., История французского языка, Москва: Издательство Иностранной Литературы 1956.
58. iel msl evi 1962: Ельмслев Л, Можно ли считать что значения слов образуют Структуру // Новое в зарубежной лингвистике, Вып., II М., " Прогресс" 1962
58. er ofeeva 1990: Ерофеева Е. А., Структурно-семантические характеристики идиом аналитического типа // Фразеологическая параметризация в машинном фонде русского языка, Москва: Изд., АН СССР, 1990.
59. zaonegi ni 1972: Заонегин Е. В., Глаголы выражающие понятие думать в романских языках (ономасиологический анализ), Авт. канд. дисс. Москва: 1972.
60. zol otova 1973: Золотова Г. А., Очерк функционального синтаксиса русского языка, Москва:1973.
61. Jol kovski .. 1965: Жолковский А. К., и Мельчук И. А. О возможном методе инструмента семантического синтеза // Бюлл. научно-техническая информация, №6, Москва: 1965

62. Jol kovski .. 1969: Жолковский А. К., и Мельчук И., К построению действующей модели языка «Смысл ↔ Текст» // Бюлл. «Машинный перевод и прикладная лингвистика», вып. II, Москва: 1969.
63. Jol i 1984: Жоль К. К., Мысль. Слово. Метафора, Проблемы семантики в философском освещении, Киев: Наука, думка, 1984.
64. JorJol i ani 1987: Жоржолиани Д., Теоретические основы фразеологической номинации и сопоставительная лингвистика, АДД, Тбилиси: 1987.
65. i vi ni 1970: Ивин А. А., Основания логики оценок, Москва: Изд-во МГУ, 1970.
66. i vi ni 1973: Ивин А. А., Логика норм, М., Изд.-во МГУ, 1973.
67. I ingvi stur..... 1980: История лингвистических учений. Древний мир. Ленинград: "Прогресс", 1980.
68. kapanaZe 1990: Капанадзе О. Г., Современный машинный перевод. Идеи и методы, Тбилиси: Изд-во ТГУ, 1990.
69. karaul ovi 1976: Караулов Ю. Н., Общая и русская идеография, М., "Наука" 1976
70. kasi reri 1995: Кассирер Э., Лекции по философии и культуре // Культурология XX века, Москва: " Просвещение", 1995.
71. koml evi 1969: Комлев И. Г. Компоненты содержательной структуры слова, Москва: Изд.-во МГУ, 1969
72. k ravSenko 1996: Кравченко А. В., Когнитивные структуры пространства и времени в естественном языке // Москва: Изв. РАН СЛЯ, т. 55, 1996, №3.
73. quai ni 1982: Куайн У., Референция и модальность // Новое в зарубежной лингвистике, вып. XIII, Москва: «Радуга», 1982.
74. kubr i akova 1994: Кубрякова Е. С., Начальные этапы становления когнитивизма Лингвистика-психология-когнитивная наука // Москва:

“Вопросы Языкознания”, 1994, №4.

75. kuni 1977: Кун Т., Структура научных революций, Москва: “Наука”, 1977.
76. kuni ni 1980: Кунин А. В., Механизмы окказиональной фразеологической номинации и проблема оценки // Вопросы фразеологии, Сб. науч. трудов, МГПИИЯ М. Тореза, Вып. 168, Москва: 1980.
77. kuril oviCi 1962: Курилович У., Деривация лексическая и деривация синтаксическая // Очерки по лингвистике, Москва: “Наука”, 1962.
78. kurCatki na... 1981: Курчаткина Н. Н., Супрун А. В., Фразеология испанского языка, Москва: “Высшая Школа”, 1981.
79. I akofi 1981: Лакофф Дж., Лингвистические гештальты // Новое в зарубежной лингвистике, Вып. X, Москва: “Прогресс”. 1981.
80. I akofi 1990: Лакофф Дж., Метафоры которыми мы живем // Теория метафоры, Москва: “Прогресс”, 1990.
81. Ffrazeol ogi zmebi s... 1988: Лексикографическая разработка фразеологизмов для словарей различных типов и для машинного фонда русского языка (материалы к методической школе-семинару), Москва: Изд-во ИРЯ АН СССР, 1988.
82. I eontievi 1977: Леонтьев А. А., Общие сведения об ассоциативных нормах // Словарь ассоциативных норм русского языка, Москва: Изд-во МГУ, 1977.
83. I indsei 1974: Линдсей П. Норман Д. Переработка информации у человека Москва 1974
84. I osevi 1990: Лосев А. Ф., Философия имени // Лосев АФ Из ранних произведений, Москва: “Наука”, 1990.

85. I osevi 1991a: Лосев А. Ф., Из предисловия к книге “Философия имени “// Философия. Мифология. Культура. Москва: “ Политическая Литературв”. 1991.
86. I osevi 1991b: Лосев А. Ф., Логика символа // Философия. Мифология Культура, Москва: “ Политическая литература”, 1991.
87. I otmani 1992: Лотман Ю. М., Культура и взрыв, Москва: “Наука”, 1992.
88. I uria 1979: Лурия А. В., Язык и сознание, Москва: Изд.-во МГУ, 1979.
89. makkor maki 1985: Маккормак Э., Когнитивная теория метафоры // теория метафоры, Москва: “Прогресс”, 1990.
90. mamar daSvil i 1988: Мамардашвили М. К., Осмелиться или быть // Москва: “Наше наследие”, №3.1988,
91. mel Cuki 1974a: Мельчук И. А., Опыт теории лингвистических моделей Смысл < = > Текст., Москва: “Наука”, 1974а.
92. mel Cuki 1974b: Мельчук И. А., Об одной лингвистической модели типа Смысл < = > Текст, Москва:Изв. АН СССР, сер. лит. яз. №5, 1974б.
93. nazar i ani 1987: Назарян А. Г., Фразеология соврменного французского языка, Москва: “Высш. шк.” 1987.
94. si axl e... 1982: Новое в зарубежной лингвистике, Вып. XIII. Проблемы референции, Москва: “Радуга”, 1982.
95. si axl e... 1985: Новое в зарубежной лингвистике, Вып. XVI. Лингвистическая прагматика, Москва: “Прогресс”, 1985.
96. ortega-i-gaseti 1993: Ортега-и-Гассет, Х., Философия. Эстетика. Культура. Москва: “Наука”, 1993.
97. oni ani 1970: Ониани А. Л., Фразеологизм и слово (на материале картвельских языков) // Самарканд,: “Вопросы фразеологии”, Изд-во Самаркандского ГУ, 1970.
98. opar i na 1988: Опарина Е. О., Концептуальная метафора // Метафора в

языке и тексте, Москва: "Наука", 1988.

99. paduSeva 1977: Падучева Е. В., Понятие презумпции в лингвистической семантике // Москва: "Семантика и информатика", Вып. 8, 1977.
100. paduSeva 1984: Падучева Е. В., Презумпции и другие виды не эксплицитной информации в предложении // Москва: Научно-техническая информация, сер. 2, 1984.
101. pi Sugi na 1991: Пичугина В. П., Научная жизнь. Хроникальные заметки. // Москва: ВЯ, 1991, № 3.
102. pl atoni 1980: Платон Сочинения, т. 3, Москва: " Прогресс", 1980.
103. potebni a 1984: Потebня А. А., Из лекции по теории словесности. Басня, Пословицы, поговорки, Харьков: Изд-во Харьковского ГУ, 1984
104. rikeri 1990: Рикер П., Живая метафора // теория метафоры, Москва: " Прогресс", 1990.
105. ruzini 1994: Рузин И. Г., Когнитивные стратегии именования: модусы перцепции (зрение, слух, осязание, обоняние, вкус) и их выражение в языке // Москва: " Вопросы языкознания", 1994
106. sanai a 1990: Саная Н. Т., Роль ассоциативно-образного этапа в процессе формирования связанных значений слов // Фразеологическая параметризация в машинном фонде русского языка, Москва: Изд.- во ИРЯ АН СССР, 1990
107. sandomi rskai a 1991: Сандомирская И. И., Анализ мотивационных зон для семантических групп глагольных языковых метафор описывающих поведение человека, АҚД, Ленинград: 1991.
108. semantikiuri... 1971: Семантические классы глаголов чувств, мысли и речи // Очерки по семантике русского глагола, Вып. 43, Уфа: Изд-

во Башкирского ГУ, 1971.

109. sepi r i 1993: Сепир Э., Речь как черта личности // Избранные труды по языкознанию и культурологии, Москва: "Прогресс", 1993.
110. serl i 1990: Серль, Дж. Метафора // Теория метафоры, Москва: "Прогресс", 1990.
111. stengersi 1986: Стенгерс И., Порядок из хаоса, Москва: "Прогресс", 1986.
112. stepanovi 1980: Степанов Ю. С., К универсальной классификации предикатов, Москва: Изв. АН СССР, СЛЯ, т. 19, №4. 1980.
113. stepanovi 2000: Степанов Ю. С., Семиотика. Антология, Изд. 2-е Москва: «Академический Проект» «Деловая книга», 2000.
114. Tel i a 1966: Телия В. Н., Что такое фразеология, Москва: "Наука", 1966.
115. Tel i a 1977: Телия В. Н., Вторичная номинация и ее виды // Языковая номинация (виды наименований), Москва: "Наука", 1977.
116. Tel i a 1981: Телия В. Н., Типы языковых значений. Связанное значение слова в языке, , Москва: "Наука", 1981.
117. Tel i a 1986: Телия В. Н., Коннотативный аспект семантики номинированных единиц, Москва: "Наука", 1986.
118. Tel i a 1987: Телия В. Н., Метафора как проявление принципа автопроцентризма в естественном языке // Язык и логическая теория, Москва: "Наука", 1987.
119. Tel i a 1988a: Телия В. Н., Метафоризация как основной прием создания языковой картины мира // Метафора в языке и тексте, Москва: "Наука", 1988.
120. Tel i a 1988b: Телия В. Н., Метафора как модель смыслопроизводства и ее экспрессивно-оценочая функция // Метафора в языке и тексте, Москва: "Наука", 1988.
121. Tel i a 1991a: Телия В. Н., Механизмы экспрессивной окраски языковых единиц // Человеческий фактор в языке, Москва: "Наука", 1991.

122. Teliia 1991b: Телия В. Н., Экспрессивность как проявление субъективного фактора в языке и ее прагматическая ориентация // Человеческий фактор в языке, Москва: 1991.
123. Uulmani 1970: Ульманн С., Семантические универсалии // Новое в лингвистике – Вып. 5, Москва: “Прогресс”, 1970.
124. Filmor 1970: Филлмор У., Грамматика употребления глаголов hit и break // Сборник переводов по вопросам информационной теории и практики, №6. Москва: 1970, F
125. Frege 1977: Фреге Г. Смысл и денотат // Семиотика и информатика, Москва: “Прогресс”, 1977.
126. Ffrazeeol ogiuri .. 1990: Фразеографическая параметризация в машинном фонде русского языка, Москва: ИРЯ АН СССР, 1990.
127. Cikoize 2004 : Чикоидзе Г. Сети представления морфологических процессоров, Тбилиси: „Изд. “Интеллекти” 2004
127. xavanskai a 1984: Хованская З И Стилистика Французского Языка Москва Высшая Школа 1984
128. xintika 1981: Хинтика Я., Виды модальности // Семантика модальных и интенциональных логик, Москва: “Прогресс”, 1981
129. Saxovski 1982: Шаховский В. И., Лингвистическое интервью как метод установления эмотивной адекватности оригинала и перевода // Средства выражения экспрессивности текста, Ростов на дону: “Наука”, 1982
130. Saxovski 1983: Шаховский В. И., Эмотивный компонент значения и методы его описания, Волгоград: “Наука”, 1983
131. Saxovski 1985: Шаховский В. И., Национально-культурные особенности коннотативного компонента значения // Семантическая специфика национальных языковых систем, Воронеж: Изд. Воронеж, ГУ 1985

132. Saxovski 1987: Шаховский В. И., Соотносится ли эмотивное значение слова с понятием, // Москва: ВЯ, 1987, №5
133. Smel i ovi 1973: Шмелев, Д. Н., Проблема семантического анализа лексики, Ленинград: "Просвещение", 1973
134. i ungi 1991: Юнг К. Г., Архетип и символ, Москва: "Наука", 1991
135. enobr i vi ... 1977: Языковая номинация (виды наименований), Москва: "Наука", 1977
136. enobr i vi ... 1977: Языковая номинация (общие вопросы), Москва: "Наука", 1977
137. i akovl e va 1994: Яковлева Е. С., Фрагменты русской языковой картины мира (модели пространства, времени и восприятия), Москва: "Наука", 1994
138. aber krombi 1972: Abercrombie D., Paralinguage. // Communication in face-to-face interaction, London: 1972
139. adanki 1939 : Adank H., Essai sur les fondements psychologiques et linguistiques de la métaphore affective, Genève : 1939
140. apter i 1982: Apter J. M., Metaphor as analogy. // Metaphor: Problems and perspective // Ed. by Maill D. S. Brighton: Harvester Press; Atlantic Highlands Humanities Press, 1982
141. bal di nger i 1964 : Baldinger, K. Sémantique et structure conceptuelle. Le concept "se souvenir" // Paris : « Cahiers de Lexicologie » N8, 1964
142. bal i 1905 : Bally Ch., Précis de stylistique, Genève, 1905
143. bal i 1951 : Bally Ch., Traité de stylistique française, 3-e éd v. 1 Paris : Libr. Larousse, 1951
144. brai dvi stel i 1972: Bridwhistell R. L. Paralinguage. Twenty five years after Sapir // Communication in face-to-face interaction, London: 1972
145. bl ei qi 1962: Black M., Models and metaphors, Ithaca, N.-Y.: 1962
146. kornel i 1976 : Corneille, Jean-Pierre. La linguistique structurale, sa portée, ses limites, Paris : « Librairie Larousse », 1976

147. Davidson 1967: Davidson D., Truth and meaning, // N.-Y.: Synthesis, vol. 17, N3, 1967
148. duxaček 1960 : Duchacek O., Le champ conceptuel de la beauté en français moderne, Praga : 1960
149. duxaček 1971 : Duchacek O., Le champ sémiologique // Etudes romanes de Brno, vol. V, Brno: 1971
150. Fauconnier 1994: Fauconnier G., Mental spaces: aspects of meaning construction in natural Language, Cambridge: 1994
151. Fuš 1991 : Fuchs C., Les typologies de procès. Un carrefour théorique interdisciplinaire.// Les typologies de procès, Travaux de linguistique et de philologie, Paris : Klincksieck, 1991
152. Gentner 1982: Gentner D., Are scientific analogy metaphors? // Metaphor: problems and perspective / Ed. by Miall DS. Brighton: Harvester Press; Atlantic Highlands Humanities Press, 1982
153. Jižel 1991 : Giselin L., François J., Des verbes aux prédications. // Fuchs, C. Les typologies de procès, Travaux de linguistique et de philologie, Paris : Klincksieck, 1991
154. Greimas 1966 : Greimas Al., Sémantique structurale (Recherches de méthode) Paris : Libr. Larousse, 1966
155. Hörmann 1979: Hörmann H., Language Comprehension and Man's View of the World,-In Psycholinguistics. II-ed., N.-Y., Heidelberg, Berlin: 1979
156. Katz 1963: Katz J.J., Fodor J.A., The structure of a semantic theory, // "Language", v. 39, N2, 1963
157. Kenny 1991: Kenny A., Action, emotion and will, London, Rutledge & Kogan Paul, 1963 // Les typologies de procès, Paris : Klincksieck, 1991

158. kirki bi 1994: Kirkeby O.F., Cognitive Science // The Encyclopaedia of Language and linguistic, Vol. II, Oxford: Ed. By R.E. Asher., 1994
159. kl ai beri 1983 : Kleiber G., Pour une pragmatique de la métaphore, une acte de la dénotation prédicative indirecte // Métaphores et vérité, LINX, N9, 1983
159. xovanskai a... 1991: Khovanskaia Z, Dmitrieva L, Stylistique française, Moscou 'Visshaia Shkola » 1991
160. l eger ni 1973 : Le Guern M., Sémantique de la métaphore et la métonymie, Paris : Libr. Larousse, 1973
161. l evenbergi 1975: Loevenberg I., Identifying metaphors // Foundations of language, v. 12, 1975
162. mar teni 1991 : Martin R., Temporalité et classe de verbes // L'information grammaticale, – dans Les typologies de procès, Travaux de linguistique et de philologie, Paris : Klincksieck, 1991
163. mar tine 1960 : Martinet A., Eléments de linguistique générale, Paris : Libr. Larousse, 1960
164. meSonik 1964 : Meschonic H., Essai sur le champ lexical du mot "idée" // Paris : « Cahiers de lexicologie », N5, 1964
165. mei e 1988 : Meyer B., Métonymies et métaphores // Paris : « Le Français moderne », N3/4, 1988
166. mol i ni e 1998 : Molinié, G La stylistique, Paris : Presses Universitaires de France : 1998
167. muneni 1972 : Mounin G., Clef pour la sémantique, Paris : « Didier », 1972
168. muneni 1997 : Mounin, G La sémantique, Paris, : « Petite Bibliothèque Payot », 1997
169. mi ur a 1981 : Murat M., La métaphore verbale: une mise au point // Strasbourg : Travaux de linguistique et de littérature, 1981

170. nol ani 1994: Nolan R., Cognitive practices, Human language and human knowledge, Oxford: 1994
171. ogdeni 1936: Ogden C.N. and Richards I.A., The Meaning of Meaning, London: 4-e ed. 1996
172. pi koSi 1977 : Picoche J., Précis de lexicologie, Paris : Ed. « Fernand Nathan », 1977
173. pi koSi 1986 : Picoche J., Structures sémiques du lexique français. Paris : Ed. « Fernand Nathan », 1986
174. pi rsi 1966: Pierce J.R., Symbols, signals and noise. The Nature and Process of Communication, N.-Y.: "Harper and Brothers". 1961 =Symboles, signaux et bruit. Introduction à la théorie de l'information, trad. N. Bully, Paris, Masson-Sofradel, 1966
175. potie 1963a : Pottier B., La définition sémique dans les dictionnaires // Paris : Travaux de linguistique et de littérature, III-1, 1963
176. potie 1963b :P Pottier B., Recherches sur l'analyse sémantique et traduction mécanique // Nancy : Bull. ling. de la Fac. de lettres et sciences humaines de Nancy, 1963
177. quai ni 1953: Quine, Willard van Orman, From a logical point of view. Cambridge, Massachusetts: 1953
178. quai ni 1960: Quine, Willard van Orman, Word and object, Cambridge, Massachusetts: 1960
179. semantika ... 1971 : La Sémantique en U.R.S.S. Paris, Dumod éd., 1971
180. rei 1977 : Rey A., Le lexique: images et modèles. Du dictionnaire à la lexicologie,, Paris : « Didier », 1977
181. rikeri 1975 : Ricoeur P., La métaphore vive, Paris : Seuil, 1975
182. smi ti 1921: Smith S., Words and Idioms, London, 1921
183. tami ni 1976 : Tamine J., Les métaphores en "de": le feu de l'amour // Paris : « Langue française », N30, 1976

184. coxaZi di s 1990: Tsohatzidis J., Meaning and prototypes // Studies in linguistic categorization, London: 1990
185. ul mani 1952 : Ullmann St., Précis de sémantique comparée du français, Berne: A. Francke, 1952
186. vrbkova 1971 : Vrbkova V., Quelques problèmes de dénomination des champs conceptuels // Brno : « Etudes romanes de Brno », vol., V, 1971
187. vi l emsi 1991 : Willems D., Syntaxe, lexique et sémantique. Les constructions verbales, Gand : Publication de l'Université de Gand, 1991
188. vi l emsi 2001 : Willems D., Classes et relations verbales. A la recherche d'une typologie intégrée. Colloque: Morphosyntaxe du lexique, 2001, 1-2 juin. <http://www.CerLiCo.fr>.

gamoyenebul i l eqsi konebi s si a

189. busi no 1973 : Boussinnot, Roger, Dictionnaire des synonymes, analogies et antonymes, Paris : « Bordas », 1973
190. gi ro 1982 : Guiraud P., Les locutions françaises, Paris : « Larousse », 1982
191. rei ... 1984 : Rey A., Chantreau S., Dictionnaire des expressions et locutions, Paris : « Larousse », 1984
192. ra 1957 : Rat M., Petit Dictionnaire des Locutions Françaises, Paris : « Larousse », 1957
193. rober i 1980 : Robert P., Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française. Les mots et les associations d'idées. Ouvrage couronné par l'Académie Française, T. 1-7, Paris : « Société de nouveau Littré, Le Robert », 1980
194. l arusi ... 1962 : Petit Dictionnaire Larousse, Paris : « Librairie Larousse », 1962
195. rober i 1988 : Petit Dictionnaire Robert, par Paul Robert,

rédaction dirigée par A. Rey et J. Rey-Debove,

Montréal, Canada : « Les Dictionnaires Robert », 1988

196. *lingvisturi ...* 1990: Арутюнова Н. Д., Лингвистический Энциклопедический Словарь, Москва: Энциклопедия, 1990
197. *leontievi* 1977: Леонтьев А.А., Словарь ассоциативных норм русского языка, Москва: МГУ, 1977
198. *lobanova* 1961: Лобанова Л. Г., Сборник французских словосочетаний и идиоматических выражений, Москва: Наука, 1961
199. *kritskaiia* 1971: Критская О.В., Expressions usuelles, Словосочетания французского языка, Ленинград: "Прогресс", Ленингр. отд. изд-ва Прогресс, 1971

სარცევი

S e s a v a l i - - - - -	1
T a v i I _ e n a S i a n a l i t i k u r s a d a f r a z e o l o g i u r e r T e u l e b s S o r i s	
g a r d a m a v a l i k l a s i s a r s e b o b i s T e o r i u l i s a f u z v l e b i - - - - -	20
1... e n i s n o m i n a c i u r i s i s t e m i s t i p o l o g i u r i a n a l i z i (d e r i v a c i u l -	
d i n a m i k u r i s u r a T i) - - - - -	21
2. b m u l i a n a l i t i k u r i s t r u q t u r e b i s m n i S v n e l o b i s t i p i d a m i s i a d g i l i	
l e q s i k u r m n i S v n e l o b a T a t i p o l o g i a S i - - - - -	32
3.. d e r i v a c i u l a d b m u l i a n a l i t i k u r i s t r u q t u r e b i s d i n a m i k u r i	
A a n a l i z i - - - - -	38
4.. d e r i v a c i u l a d b m u l i t i p i s a n a l i t i k u r i s t r u q t u r i s s p e c i f i k a - - -	
	46
T a v i I I _ d e r i v a c i u l a d b m u l i a n a l i t i k u r i s t r u q t u r e b i s f o r m i r e b i s a d a	
f u n q c i o n i r e b i s m e t a f o r u l i a s p e q t i - - - - -	49
1. m e t a f o r i s w a r m o S o b i s a d a a m o c n o b i s m e q a n i z m i s a R w e r i T i m o d e l i - -	
	50
2. m e t a f o r i s S e s a Z l e b e l i t i p o l o g i u r i k l a s i f i k a c i e b i - - - - -	
	71
3. m n i S v n e l o b i s m e t a f o r i z a c i a d a g a m o n a T q v a m i s s a k o m u n i k a c i o	
p e r s p e q t i v a - - - - -	76
T a v i I I I _ a z r o v n e b i s k o n s t a n t a s a R m n i S v n e l i d e r i v a c i u l a d b m u l i	
a n a l i t i k u r i s t r u q t u r e b i s s e m a n t i k u r - s t r u q t u r u l i (s t a t i k u r i) a n a l i z i	
T a n a m e d r o v e f r a n g u l e n a S i - - - - -	81

1. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i semantikuri makrovel i Tanamedrove frangul enaSi - - - - -	82
2. sinonimia, antonimia da perifrazireba `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i vel is fargl ebSi - - - - -	87
3. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis semantikuri mikrovel i da misi manqanuri kvl evis SesaZl ebl obani - - - - -	96
3.1. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis denotaciuri makrokomponenti - - - - -	97
3.2. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis konotaciuri makrokomponenti - - - - -	99
3.3. `azrovnebis- procesis aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis semantikis erovnul -kul turul i aspeqti - - - - -	115
4. azrovnebis konstantas aRmniSvnel i derivaciul ad bmul i analitikuri struqturebis formal izacia-model irebis SesaZl ebl obani - - - - -	119
4.1. aRweris zonebi - - - - -	120
4.1.1. denotaciuri makrokomponenti - - - - -	122
4.1.2. konotaciuri makrokomponenti - - - - -	131
4.2. bmul i metaforul i sruqturebis l eqsikografiul i parametrizaciis cxril is praqtikul i gamoyeneba - - - - -	135
T a v i IV_ enis prizmaSi danaxul i `azrovneba- (azrovnebis konceptual ur - metaforul i xati) - - - - -	139
1. metaforis referencial uri aspeqti - - - - -	140
2. azrovnebis konceptual ur-metaforul i xati Tanamedrove frangul	

enaSi - - - - -	141
daskvna - - - - -	147
cxril ebi - - - - -	155
bi bl i ogr a f i a - - - - -	161
sarCevi - - - - -	176